הארץ

950 שקל, יום ו' ח' בטבת תשמ"ו, 20 בדצמבר 1985 VOL. 67/20255 DECEMBER 20 1985

מגדלי קירור שרון בע"מ
תכנון ייצור ושיפוץ מגדלי קירור למיזוג אוויר ותעשיה
שתולים 60 תל־אביב. טל. 03-383630

שר האוצר מבשר בראיון ל הארץ על תוכנית למהפך כלכלי

מודעי: כל מערכת ההצמדות תבוטל בשנת התקציב הבאה

השכר יועלה רק לפי פריון • המעבר ייעשה בהדרגה • המשק ייחשף לייבוא • עד מארס תוחזר השחיקה בשכר נטו

התוכנית מעובדת באוצר בעקבות מסמך 10 הנקודות של ארה"ב לייצוב המשק

מאת שלמה מעוז, סופר "הארץ" לענייני כלכלה

כל מערכת ההצמדות במשק תבוטל במשך שנת התקציב הבאה, המשק יעבור למערכת נר־מינלית בתחומי השכר, המחירים וההון — כך אמר שר האוצר, יצחק מודעי, בראיון ל"הארץ".

על מהפך זה בכלכלה הישר־אלית הצמודה במשך עשרות שנים אמר: ההצמדה היחידה, שאני מוכן להתחייב לה עד סוף הדרך, היא הפריון. רק על־פי הפריון יוכל השכר לעלות בעתיד. לאחר שעד סוף מארס השכר נטו ישוב ויטפס מעלה במעט עד לרמה, שהיה בה ערב השחיקה, בעוד הברוטו יישאר שווק.

לדברי מודעי, המעבר למשק נומינלי הוא אחת מארבע תבניות המעובדות באוצר. עקרונות התב־נית הנומינלית, המתבססת על הישגיות המשק במצב של יצי־בות ואינפלציה נמוכה הם:

• בשכר לא יהיה כל פיצוי או העלאה אוטומטיים, אלא רק בהתאם לפריון. תהיה תקופת מעבר ולא יהיה מעבר חריף מהשיטה, לה המשק רגיל, לשיטה הנומינלית.

• יציאת הממשלה משוק ההון לאחר הקיצוץ התקציבי הנוסף תאפשר שיפורים בשוק ההון. שוק ההון יתקרב בעצמו למערכת נר־מינלית, תוצאה טבעית של יצי־בות מחירים והפחתת הביקוש של הממשלה בשוק ההון.

• גם במחירים לא יהיו העלאות מחירים אוטומטיות תוד שיבות, עם תחילת שלב הצמיחה, שיקלוט עובדים, המשק יהיה חשוף לייבוא מתחרה על־פי תכנית, המעובדת במשרד התע־שיה.

"באופן זה", אומר שר האוצר, "המשק יעשה את שלו, אך עם הקפדה של הממשלה". סופר "הארץ" מעיר, כי התכנית המעוב־דת באוצר היא תוצאת הדרישות, שהעלו האמריקאים בתחום הכלכ־לי. דרישות שנכללו במסמך עשר הנקודות של סטנלי פישר. ואשר חלק מהם כבר ישנם בתכנית הכלכלית לייצוב המשק, יולי 1985. מודעי מציין, כי האמריק־אים מלאי התפעלות מביצוע התכנית הכלכלית עד כה.

בסוגיית מס הון נטו כדרישת ההסתדרות אומר מודעי, כי הוא מתנגד להטלת מס על ההון. אפשר להגיע לאותה תוצאה באמצעים אחרים וללא מס.

שביעות רצון בממשל

צבי בראל, סופר "הארץ" ב־ארה"ב, מוסר כי גורמים בממשל האמריקאי הביעו שביעות רצון מן התחזית הכלכלית של ישראל, כפי שהוסברה להם על־ידי הצוות הישראלי במשלחת הכלכלית ה־משותפת. המשלחת סיימה אתמול את דיוניה החצי שנתיים בארה"ב.

פרס ומודעי יסכמו את הקיצוץ בתקציב בפגישה ביום א' בבוקר

חילוקי דעות חריפים מודעי־קצב מעכבים סיכום הקיצוץ ברווחה

האוצר דורש לבטל הקיצבה גם לילד שני; הביטוח הלאומי דורש לחדש הקיצבה לילד ראשון

מאת גדעון אלון ושלמה מעוז, סופרי "הארץ"

ישיבת הממשלה נדחתה לשעה 10 בבוקר ביום ראשון, כדי לאפשר לפרס ומודעי לסכם קיצוצים בתקציב קודם הישיבה. מודעי נחוש בדעתו לקצץ 200 מיליון דולר בנוסף ל"קיצוץ" של 400 מיליון דולר עליו כבר החליטה הממשלה.

גם הפגישה עם שר הבריאות מרדכי גור לא העלתה דבר. דרישת האוצר לקיצוץ תקציבי משרד הבריאות נדחתה על־ידי גור.

האוצר דורש לבטל קיצבת ילדים גם לילד השני בעוד הביטוח הלאומי דורש לחדש תשלום קיצבת הילד הראשון. על רקע זה נתגלעו אתמול חילוקי דעות חריפים בין שר האוצר יצחק מודעי לבין שר העבודה והרוו־חה משה קצב ומנכ"ל המוסד לביטוח לאומי, נסים ברוך. האוצר דורש קיצוץ של 86 מיליון דולר מקיצבאות הביטוח הלאומי.

לחלופין מציע קצב להפחית רבע נקודת זיכוי לשכירים ללא ילדים. לחדש הקיצבה לילד הראשון ולחייבה במס־הכנסה וכן לבטל חיוב במס הכנסה על קיצבה לילד השלישי.

מודעי: לבטל חינוך תיכון חינם; נבון: נטיל אגרת חינוך חד־פעמית

משרד האוצר מציע להמיר את שעת המחנך בשעת הוראה

מאת נלי מנדלר, סופרת "הארץ" לענייני חינוך

המחלוקת בין שרי החינוך והאוצר בשאלת הקיצוץ בתקציב החינוך נותרה בעינה, גם אחרי הדיון ביניהם אתמול, שנערך בהשתתפות ראש הממשלה. בדיון חזר שר האוצר, יצחק מודעי, על הצעותיו לבטל את הלימודים חינם בתיכון, להעלות את קו המינימום של מספר התלמידים הדרוש לפתיחת כיתה מ־15 ל־20, להמיר "שעת שהייה" ושעת מחנך בשעות הוראה ולקצץ שעה נוספת ממערכת הלימודים.

שר החינוך, יצחק נבון, התנגד חד־משמעית להצעה לבטל את הלימודים חינם בתיכון. כתחליף הציע להטיל אגרת חינוך חד־פעמית על כל ההורים, שילדיהם לומדים בכל השלבים במערכת החינוך, ושמשפחות נזקקות יהיו פטורות מתשלום זה.

נבון מסר על המשך קיצוצים של סמינרים בשנת הלימודים הבאה.

בעלי קלרין: אנחנו נשארים בארץ

הגנו מדטוב ממקום המסתור ל"הארץ": לא הברחנו דולרים לחו"ל • דיונים בבנקים בנסיון למנוע התמוטטות חברות הקלאב־הוטל • מונה כונס נכסים רשמי • ועד רוכשי דירות קם באשדוד

מאת אריה לביא, סופר "הארץ" לענייני כלכלה

"לא הברחנו דולרים לחו"ל ואין לנו כוונה לצאת מהארץ. מי שמאשים אותנו בהברחת מיליונים אינו יודע את מה שהוא שח", אמר לי אתמול הגנו מדטוב אחד מבעלי חברת הבנייה קלרין־דירות שהתמוטטה. מה טוב שוחח עם סופר "הארץ" ממקום המסתור שמצא, לאחר שחתם על הבקשה למנות קדם־מפרק לחברה עקב אי יכולתה לעמוד בהת־חייבויותיה.

השיחה עם הגנו מדטוב (40) ושלשת האחים נסטור (41) קלאודיו (35) ועמירם (31) נערה, לדבריהם, להבהיר, שאין בכוונתם לעזוב את הארץ, ולהכחיש שמועות, שנפוצו, כאילו הבריחו כספים לחו"ל כדי לממן פרוייקטים אחרים של המשפחה. הם דוחים טענות של לקוחות, לפיהם קיבלו כספים כאשר כבר הגישו את הבקשה למנות קדם־מפרק.

לדבריהם, המשיכו לחתום על חוזים כל עוד הבנקים המשיכו לכבד את המחאותיהם. ביום שישי האחרון, סיפרו, קיבלו מבנק לאומי כ־160 אלף דולרים נוספים עבור חברת טבריה קלאב־הוטל ונראה היה להם, שהבנ־קים מביעים נכונות לתמוך בהם. אך ביום ראשון הודיעו הבנקים להחזיר המחאות, בקיימם אלה שניתנו ביום שישי וגם כאלה שניתנו בימים הקוד־מים. עקב כך לא התמו עוד. מאז יום ראשון, לדבריהם, על כל הסכם חדש עבור קלרין־דירות או חברות אחרות. "בשלב זה היה לי ברור, שהכל הולך להתמוטט ואין מה לעשות", אמר מדטוב. "18 שנה עבדנו קשה בארץ, ומעולם לא חזר שיק שלנו. הפיצו שמועות, כאילו הברחנו מיל־יונים לחו"ל. וכי אנחנו רוצים לברוח. מי שאומר זאת, לא מכיר אותנו. נכשלנו בעסקים, אבל אנחנו ישר־אלים. מאז שבאנו לארץ לא חזרנו לארגנטינה, ואין לנו כוונה כזאת.

הדרכונים יימסרו לכונסי הנכסים

אתמול מסרו שלושה מהאחים באמצעות איש קשר את דרכונם לעורך־הדין יהודה מוריץ, שהגיש בשמם את בקשת הפירוק. הדרכונים יימסרו לכונסי הנכסים של החברה. הרביעי לא היה צורך להחזיר. דרכונו של הגנו מדטוב, הנמצא כבר מופקד בשלטונות מס־ערך־מוסף.

לטענת האחים, הם מכרו את כל רכושם הפרטי כולל דירות, מכוניות פרטיות ורכוש אחר ונותרו, לדבריהם, ללא פרוטה. הגנו מדטוב אומר, שעדיין אינו יודע כיצד ימצא כסף לתשלום שכר הדירה ושכר הטרחה של עורכי הדין. למרות זאת, התכנסו כל הארבעה יחד עם נשותיהם ו־12 הילדים, והחליטו, שהם נשארים בארץ. "אם היו לנו מיליונים בחו"ל אולי היינו בורחים", אמר מדטוב.

ניסיון להציל פרויקטים לתיירות

במערכת הבנקאות מתנהלים דיונים כדי לאתר משקיעים פוטנציאליים בחברת קלרין־נופש, שבבעלותה שני הפרויקטים טבריה־קלאב־הוטל ואילת־קלאב־הוטל. זהו ניסיון למנוע גם את התמוטטותה של חברה זו, לאחר התמוטטותה של קלרין־דירות.

הבנקים, בעיקר בנק־לאומי ובנק־ספנות, מנסים לעניין משקיעים בהצטרפות לשני פרויקטים אלה. הדיונים על כך החלו עוד לפני כמה שבועות, כשרם התברר סופית כי קלרין־דירות תתמוטט. בימים האחרו־נים הגבירו הבנקים את המאמצים בכיוון זה. מגעים כאלה עם משקיעים מהארץ ומחו"ל.

הוקם ועד רוכשי הדירות

איתן רבין, סופר "הארץ", מוסר, כי באשדוד הוקם ועד פעולה של רוכשי הדירות של חברת קלרין. מתוחים ייפגשו הוועד עם כונס הנכסים. "אנחנו מיואשים. יש לנו פגישה ביום ראשון עם כונס הנכסים ונראה מה יהיה אם לא יסתדר העניין", אמרה אתמול סוניה ורפט מאשדוד, אחת מבין 100 רוכשי הדירות מקלרין באזור. "יש כאן אנשים, שמסוגלים לעשות הכל לאחר שאיבדו את כספם". נמצא את בעלי קלרין בכל מקום, אליו יפנו, ואפילו בחו"ל.

הוגשו שתי תביעות

צבי הראל, סופר "הארץ", מוסר: תביעה כספית אישית נגד הגנו מה־טוב, מבעלי חברת "קלרין", הוגשה אתמול לבית־המשפט המחוזי בתל־אביב בידי דליה האילן סופר מראשון לציון שרכשה מחברת קלרין קוטג' בפרויקט "זוהרה הצעירה". התביעה הוגשה בסדר דין מקוצר סך, השווה היום ל־77 אלף דולר.

גדעון אלון, סופר "הארץ", מוסר: כי כונס הנכסים הרשמי. עו"ד עמרם בלום, שמונה בידי נשיאת בית־המשפט המחוזי בתל־אביב לפקח על הליכי הפירוק של חברת קלרין, נפגש אתמול עם המנב"לים שנתמנו בידי בית־המשפט המחוזי בתל־אביב לסייע בהליכי הפירוק של החברה.

3 צעירים ו־3 נשים נבחרו מטעם העבודה לוועדה המרכזת

יורם אוברקוביץ מחברת החשמל לא נבחר

מאת אילן שחורי, סופר "הארץ" לענייני מפלגות

שלוש נשים ושלושה צעירים נבחרו אמש בין 18 אישי מפלגת העבודה לוועדה המרכזת של ההסתד־רות. היו אלה חברי מרכז מפלגת העבודה, שנבחרו בפעם הראשונה בב־חירה אישית חשאית את חברי המוסד הביצועי של ההסתדרות.

אחוז ההצבעה של חברי מרכז המפלגה היה אתמול גבוה במיוחד ועמד על 84 אחוז. 60 מועמדים התחרו על 81 מקומות בשבע קטגו־ריות שונות. בתום ההצבעה התברר, כי שניים מחברי הוועדה המרכזת הנוכ־חית לא נבחרו בשנית. השניים הם יורם אוברקוביץ יו"ר ועד עובדי חברת החשמל ויהודה בן חורש.

קבלן בחיפה שנקלע לקשיים מודה: דברי ב־84 שהביאו למעצר מהנדס העיר היו עלילת שווא

חיים לוין ביקש בבית־המשפט סליחה לאחר שמילט נפשו מהמשטרה ב"גילויי שחיתויות"

מאת ידיד טל

קבלן בניין חיפאי, חיים לוין (35), שעדותו באוגוסט 1984 גרמה, למעצרו של מהנדס עיריית חיפה, איתמר יעבץ, בידי מחלק ההונאה במטה הארצי, בחשד של קבלת שוחד לכאורה, הודה אתמול במפתיע בבית־המשפט המחוזי בחיפה, כי העליל עלילת־שווא על המהנדס וביקש את סליחתו של המהנדס.

לוין מאשם במסירת ידיעות כוזבות למשטרה וקבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות. מכתב־האישום, שהוגש נגדו, עולה, כי ב־1979 נקלע הקבלן לחובות כספיים כבדים. הוא הסתבך גם בהפרת חוזים ובמשיכת שיקים ללא כיסוי. על־פי כתב־האישום ביקש הקבלן למלט את נפשו מהנושים, ולכן פנה מיוזמתו למשטרה וביקש "לגלות" לה ידיעות — שמאוחר יותר התברר כבדויות — על מעשי שחיתות בעירייה. בתמורה ביקש מהמשטרה, שתפסיק את ההליכים המשפטיים נגדו.

בין השאר סיפר לאנשי היחידה של תנ"צ דיגל, כי במארס 1984 נתן שוחד של 4000—2000 דולר למהנדס העירייה בתמורה הבטיח לו, כביכול, המהנדס לסייע לו במגעיו עם העירייה.

על־פי כתב האישום העליל הנאשם גם על פקיד בכיר אחר בעירייה, מנהל המחלקה לפיקוח על הבנייה, שלמה שחורן, בכך שנתן לו, כביכול, מצלמה כשוחד. כן העליל על פקח בנייה עירוני, כי ראה שני תושבי חיפה מעניקים לו שוחד, כדי שיתעלם מחריגות בנייה בדירות שבנו.

אתמול העידו במשפטו של הקבלן, האנשים שהיו מטרה לעלילותיו ומשך זמן מה סבלו בשל כך ואף היו נתונים לחקירות משטרתיות — איתמר יעבץ ושלמה שחורן. העדים הכחישו את כל האשמות שייחס להם בזמנו הקבלן וטענו, כי לא היה להם כל קשר עמו.

המשך משפטו של הקבלן חיים לוין נדחה כדי לאפשר לו למנות לעצמו סניגור.

השר שריר נחקר בפרשת אלבין

התבקש להסביר לחוקרי היחידה לחקירות הונאה תנועות מסוימות בחשבונו ובחשבון אשתו

מאת ראובן שפירא

שר התיירות אברהם שריר נחקר אתמול על־ידי חוקרים בכירים של היחידה הארצית לחקירות הונאה במסגרת חקירת פרשת מיקי אלבין. השר שריר התבקש להסביר תנועות מסוימות בחשבון הבנק שלו ושל אשתו בזמן שהועברו לשם כספים מחברות, שהיו בשליטתו של מיקי אלבין, שהיה חברו הטוב. אצל החוקרים נתעורר, במהלך חקירת פרשת אלבין חשד, שתמורה כספית של מניות שהולקו על־ידי אחת מחברותיו של אלבין נכנסה לחשבון הבנק של משפחת שריר.

החשדות נתעוררו, לאחר שהחוקרים תפסו בכמה ממשרדי החברות שהיו בניהול מיקי אלבין, מסמכים ובהם רשימות של אנשים, שנתנו מהחברות כספיות בצורות שונות באמצעות חברותיו של אלבין. ככל הנראה התבקש השר שריר להציג לחוקרי המשטרה מסמכים.

בהודעה רשמית, שפרסם אמש דובר משטרת ישראל, סנ"צ עדי גתן, נאמר כי "הבדיקה של חוקרי היחידה הארצית לחקירות הונאה בקשר לשר אברהם שריר לא העלתה ממצאים מפלילים".

השר שריר סירב אמש להגיב או להתייחס לחקירתו במשטרה.

לוינסון החזיק חשבונות בשווייץ

עולה מחקירת המשטרה שהסתיימה באחרונה

מאת סופר "הארץ"

בתום חקירה ובדיקות, שנמשכו לסירוגין יותר משנה וחצי במשטרה, עולה כי יעקב לוינסון החזיק כמה חשבונות על שמו בשווייץ בניגוד לכאורה לחוק הבנקאות. לא נמצאה כל ראיה המצביעה על כך, כי לוינסון משך כספים לכיסו. ממצאים אלה הם בין הבולטים בחקירת המשטרה בנוגע ליעקב לוינסון ז"ל.

גורם מוסמך שעקב אחרי החקירה המשטרתית סבור, כי לפני שבועות אחדים הגיעה חקירת המשטרה לסיומה. לדעת אותו גורם, חידוש החקירה העלה את הצורך בחקירתו של חיים ברגשטיין, אשר מאז הוחלה החקירה לא שב ארצה. הוא שוהה בימים אלה בלונדון, שם הוא עובד במוסד פיננסי. לפרקליטות המדינה יהיה קשה לחקור את ברגשטיין בלונדון, מפני שפעולותיו נעשו מחוץ לגבולות ישראל.

ברגשטיין (50), כלכלן במקצועו, היה בעבר נציג בנק־הפועלים בלונדון. שלוש שנים לפני שפרש מבנק הפועלים שימש כמנהל כללי משותף בבנק־הפועלים ואחראי על הפעילות הבינלאומית. במקביל היה סגן מנכ"ל אמפ"ל. באותה תקופה — ינואר 1981 — פינה לוינסון ז"ל את מקומו כיו"ר הנהלת הבנק ועבר לנהל את חברת אמפ"ל, חברה בת של בנק־הפועלים, העוסקת בארצות־הברית בגיוס השקעות הון לישראל.

הגורם המוסמך מסר לסופר "הארץ", כי המשטרה זקוקה לעדותו של ברגשטיין, משום שהוא היחידי — אם בכלל — היכול להסביר את המסורת. עבור הוצאו סכומי־עתק משלוחות הבנק בחו"ל.

סופר "הארץ" מציין, כי אחד הממצאים המרכזיים בדו"ח הראה, כי כספים בהיקף של 400 אלף דולר. יצאו משלוחות הבנק מבלי שניתן דיווח לאן היעד, אליו הגיעו.

סופר "הארץ" מציין עוד, כי לפני חקירת המשטרה העביר החומר ליועץ המשפטי לממשלה בידי מנכ"ל ההסתדרות ואז, ירוחם משל, וכי פרופסור זמיר היה זה שהעביר את חומר החקירה למשטרה.

שטפונות בדרום; בית דירות שקע בדימונה

הנחלים בערבה הוצפו אך הכבישים פתוחים

מאת איתן רבין

הגשם החזק, אשר ירד אתמול באזור הדרום בנגב ובערבה, גרם לנזקים כבדים ברכוש, אך בנס נמנע אסון בחיי אדם.

אתמול בשעות הצהריים קרס בלוק שלם של חברת עמידר בדימונה. הבלוק מספר 238 הוא בלוק ישן ששופץ באחרונה. כל האגף המשופץ שקע בעומק של 20 עד 30 ס"מ. שש המשפחות המתגוררות בבלוק פנו בעוד מועד מדירותיהם עם מטלטליהן בלא שנגרם כל נזק לדיירים. עוד 24 משפחות פנו בשל הסיכון של המגורים בבניין. הבנין עצמו ניזוק קשה. למקום הוזעקו מכבי האש, אמבולנסים כוחות משטרה וכן עובדים בעירייה, אשר הולו לפנות את מטלטליהם של הדיירים המפונים באמצעות משאיות. כל המשפחות שוכנו בדירות חלופיות של חברת עמידר. משטרת דימונה סגרה את האזור סביב לבנין והוא הוכרז כשטח מסוכן.

בדימונה הוצפו אתמול גני־ילדים ובתי־ספר וכמה רחובות.

אוטובוס, אשר הוביל פועלים מחברת פוספטים בנגב, נסחף אתמול בצהרים בכביש אורון באזור נחל צפע. למקום הוזעקו כוחות משטרה ואמבולנסים מירוחם, אשר חילצו את הפועלים. אוטובוס נוסף של פועלים מהחברה נתקע משך שעות מול המפעל מבלי אפשרות לנוע.

מסוק של צה"ל חילץ אמש תינוקת בת שבוע, אשר הובלה באמבולנס של תחנת מד"א כ־מושב פארן שבערבה. האמבולנס נתקע בשטפונות בנחל צין.

כל הנחלים בערבה מוצפים. אך מהמשטרה נמסר כי כביש אילת, כביש הערבה פתוחים לתנועה לעומת זאת נמסר מהמשטרה, כי כביש באר־שבע ירוחם וכביש עין־בוקק וזהר הורדך לסדום סגורים.

מהשירות המטאורולוגי נמסר על־ידי החזאי אורי בן, כי במשך שתי היממות האחרונות ירדו באזור באר־שבע אילת 50 מ"מ גשם. החקלאים בדרום מסרו לסופר "הארץ" כי הם מודאגים מכמות המשקעים שירדו אך הם מקווים לגשם נוסף.

שלג בחרמון

הכנות לפתיחת האתר

מאת מנחם הורוביץ

סופות שלגים משתוללות זה כיממה באתר החרמון. בכמה מקומות הגיע גובה השלג עד 15—20 ס"מ. חברי מושב נוה אטיב עושים את כל ההכנות לפתיחת האתר בקרוב למטיילים ולגולשים. אלי סנרוק מנהל אתר החרמון, מסר כי כבר בקרוב יוכנו מסלולי גלישה. השנה יהיה מחיר הכניסה לאתר 6000 שקלים. את האתר יפעילו רק חברי מושב נוה אטיב בסיוע הסוכנות.

השוטר העומד לדין פלילי מחזיק באקדח מעל ראשו של אחד הפרקליטים בבית־המשפט בו נידון עניינו. את האקדח קיבל זמן מה קודם לכן מאדם שהשתלט על בית־המשפט בנסיבות בלתי ברורות. תמונה זו צולמה מעל מסך הטלוויזיה הצרפתית שאולצה לשדר מבית־המשפט (תצלום אי־פי)

החוטף מנאנט מבקש לצאת ללוב או ללבנון

כרים חלילי השתלט על בית־משפט ומסר נשק ל־3 העומדים לדין • הטלוויזיה אולצה להקרין מהלך חקירת החוטף את השופטים

מאת יואב טוקר סופר "הארץ" בצרפת

פאריס (מיוחד ל"הארץ"). פושע משוחרר, שהגדיר עצמו כ"קיצוני מוסלמי מקורב לאבו נידאל" התפרץ אתמול לבית־המשפט בעיר נאנט בצרפת ויחד עם שלושה פושעים צרפתים שעמדו לדין השתלט על אולם בית־המשפט ולקחו 29 בני־ערובה. במשך שעות ארוכות נמשך מו"מ בין החוטפים לבין כוחות המשטרה הצרפתיים. מבלי שברור בדיוק מה הן תביעותיהם של הטרוריסטים.

על־פי ידיעות שלא אושרו, דורש עבדל כרים חלילי ושלושת משתפי הפעולה איתו לקבל לרשותם מכונית, שתסיע אותם לפאריס ומשם לצאת ללוב או ללבנון. חלילי שוחרר לפני שבועות אחדים מן הכלא הצרפתי, לאחר שריצה עונש מאסר של יותר משנתיים בעקבות הרשעה בנשיאה בלתי חוקית של כלי־נשק ושוד מזוין. מיד לאחר שהתפרץ אחר הצהרים לאולם בית המשפט, חילק אקדחים ורימוני־יד לשלושת הפושעים שענינם נידון אותה שעה בישיבה וכל הארבעה השתלטו על כל הנוכחים באולם. הם דרשו להביא למקום צוותי רדיו וטלוויזיה והשמיעו באוזניהם נאומים ארוכים.

הם חקרו לעיני המצלמות את בני־הערובה: השופטים, חבר המושבעים, פקידי בית־המשפט וצופים. בין הנוכחים באולם היתה גם קבוצה של ילדי בית־ספר בגילאי 10־12. ששוחררו על־ידי החוטפים לאחר שעות אחדות.

אשה חילצה 3 אסירים בארה"ב באמצעות מסוק

חטפה מסוק ששכרה, הנחיתה אותו בחצר הכלא ופצעה שומר שניסה למשוך אסיר

פאלדה, דרום קרולינה (אי־פי). אשה שחטפה מסוק, אילצה את הטייס לנחות בחצר האחורית של בית־כלא וחילצה משם שלושה אסירים, בהם רוצח. אחד משומרי הכלא שניסה למנוע את הבריחה האסירים, נורה ונפגע בפניו.

השריף של גרינוויל, ג'ון מקיבראון מסר, כי החוטפת שכרה את המסוק על טייסו אתמול בבוקר, בהסבירה שאינה יודעת להטיס בעצמה. לאחר ההמראה כיוונה אקדח אל ראשו של הטייס לאדרי גרין והורתה לו לטוס אל בית הכלא, מרחק 24 קילומטרים דרומית־מערבית לגרינוויל.

ברגע שהמסוק נחת בחצר, ליד חדרי המגורים של האסירים, אצו שלושה מהם אל המסוק ועלו עליו. השומרים ירו לעבר המסוק, אך לא הצליחו למנוע את ההמראה. אחד השומרים ניסה למשוך חזרה אסיר בורח ומתוך כלי הטיס נורתה אליו יריית אקדח שהפילה אותו ארצה.

נמסר שהכדור חדר דרך פיו של השומר, שהועבר לבית־חולים, אך לא נשקפת סכנה לחייו.

חדשות הארץ

שיחת היום

עם: עמוס ברנע, אסיר ל־שעבר
על: קיום מצוות "פרו ורבו" בכלא
(עמ' 2)

*

דרישה לדיון דחוף בממשלה בפגיעה בסטטוס קוו הדתי (עמ' 3)

*

"אמנות לעם" מפסיקה פעולתה בגלל הפסקת ההקצבות (עמ' 3)

*

ועדת הכספים תיזום חוק חיוב חודשי בחברות האשראי
ביטוח החובה לרכב יוזל ב־5% מ־1 בינואר (עמ' 5)

*

הפסד לחברת התעופה הירדנית בראשונה מאז 1963 (עמ' 5)

*

נעצר בלש פרטי שעקב אחר מנהל ב"דג פרוסט" (עמ' 6)

*

פולין מרחיבה מתן אשרות כניסה לקבוצות מישראל (עמ' 6)

*

איסר הראל על פרשיות בן־ברקה ופולארד והצורך ביועץ לענייני מודיעין (עמ' 15)

שרות הארץ

מזג האוויר

(ע). ירושלים 6—9, הגולן 5—10, נהריה 10—15, צפת 4—8, חיפה 12—16, טבריה 9—17, נצרת 6—12, עפולה 7—16, השומרון 7—12, תל־אביב 9—17, נתב"ג 8—16, יריחו 10—17, עזה 11—17, באר־שבע 6—12, אילת 11—19. מעונן עם גשמים פזורים.

שערי הדולר

	שער הדולר	השינוי בשקלים
יציג	1480.4	-3.0
נוסעים	1772.0	-3.6
שחור	1690.0	+35.0

בגליון זה 20 עמודים ועוד 40 עמודי מוסף

שוק ההון

הדולר השחור — כ־1700 שקל

חשש מפיחות בסוף השנה

מאת יהודה שרוני, סופר "הארץ" לענייני כלכלה

הדולר השחור המשיך גם אתמול לצבור תנופה, לאחר שעלה ב־35 שקל ויותר. סוחרי לילנבלום מכרו את הדולר השחור במחירים, שהגיעו עד 1700 שקל ומעלה. אתמול הורגשה בלילנבלום גם תנועה של ציבור שבדרך כלל אינו פוקד את המקום. בשלושת הימים האחרונים עלה הדולר השחור בלמעלה מ־100 שקל. החשש העיקרי של קוני הדולר השחור הוא מפיחות חד פעמי של השקל הצפוי לקראת סוף השנה בעת סגירת הבנקים.

בבורסה לניירות ערך היו אתמול עליות שערים בכל ענפי המסחר. בשוק ההון מסבירים את סיבוב המגמה בתנופה רכישות מניות מחודשת של מניות על ידי קרנות הנאמנות.

עורך את העמוד: בועז שפירא

בבדיקה של MONDE SELECTION,
המרכז הבינלאומי לבדיקת איכויות בבריסל, זכתה BROADWAY 80
במדליית זהב לשנת 1985 על איכותה המעולה.

אזהרה-משרד הבריאות קובע כי העישון מזיק לבריאות

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

שיחת היום / ירח טל

עם: עמוס ברנס, אסיר לשעבר
על: קיום מצוות „פרו ורבו" בכלא

צריך להקים חדרי התייחדות גם לאסירות ב„נווה תרצה"

שר הפנים, הרב פרץ, להחיל על ראש־הממשלה לאפשר לאסירי המחתרת היהודית לקיים את מצוות „פרו ורבו" בתנאי הכלא. האם היית ממליץ לראש הממשלה להיענות לדרישה זו?

יש בהחלט היגיון רב בדרישה זו. אולם התנאי הוא, שהפריווילגיה הזו תחול על כולם — אסירים דתיים וחילוניים כאחד. יש היגיון בדרישה, כי זו דרך לפרוק מתחים. כל מי שמתנגד לכך, אני מציע לו להיזכר כיצד חש אחרי חודש מילואים תיתוק מהבית. זו דרך לצמצם את האלימות בבתי־הסוהר ותופעות שליליות כמו משכב־זכר, מעשי סדום ועישון סמים, שאינם אלא תולדה למחסור בחיי מין נורמליים. הדבר עשוי גם לתרום רבות לשיקום האסיר ומשפחתו. המפגש בין האסיר ואשתו יאפשר לחיי המשפחה התקינים להמשיך פחות או יותר ויבצע משברים. בהחלט הייתי מציע להחיל הסכה זו גם על האסירות ולהקים גם בנווה־תרצה חדרי התייחדות.

אם התרומה היא כה גדולה מדוע, אם כן, להגביל את הפריווילגיה הזו לאסירים נשואים בלבד? מדוע לא להחילה גם על אסירים רווקים?

אני בהחלט חושב, שיש לאפשר גם לאסירים רווקים להתייחד עם חברותיהם בכלא עקב הנימוקים שציינתי. בכלל, אני חושב שיש לעשות הרבה בתחום נירמול החיים בבית־הסוהר.

כיצד חש אסיר, שבמשך תשע שנים לא התאפשר לו לקיים יחסי־אישות?

נכון, תשע שנים לא יצאתי לחופשה מהכלא. למרות ששלטונות בית־הסוהר איפשרו לי, גזרתי עונש זה על עצמי ברצון, כחלק מהמאבק שניהלתי לטיהור שמי. זה עלה לי, כמו שאומרים, בדם, יזע ודמעות. ככל אדם, מתברר, ישנו הכוח הנפשי שבאמצעותו הוא יכול לנטרל רגשות כמו יצר מיני. דיכאתי בתוכי את הדברים החשובים ביותר שיש לנו בחיים: אהבה ומין. סילקתי אותם מתוכן חיי, בכך שהתכחשתי על אהבה כאילו אינה קיימת ועל המין כבלתי רצוי. היום חזרתי אל המציאות ואני חייב להודות, שהולך לי דווקא טוב עם נשים. אולי יותר מדי טוב. אך על נישואים איני חושב בשלב זה ואין לכך כל קשר לישיבתי בכלא.

והיה ויאפשר רק לאסירי המחתרת להתייחד עם נשותיהם בכלא, כיצד ישפיע הדבר על שאר האסירים?

הדבר עלול לגרום להתססת הרוחות ולהגיע אפילו עד כדי מרד אסירים.

10 מיליארד ש' חוב תובעת קרן הגימלאות המרכזית מקופ"ח

מאת יהודית וינקלר
סופרת „הארץ"

קרן הגימלאות המרכזית של עובדי מוסדות ההסתדרות תובעת מקופת חולים הכללית של ההסתדרות עשרה מיליארד שקל חוב שהצטבר מאז אוגוסט השנה, מכספי העובדים אותם קופת חולים עדיין לא העבירה. התביעה הוגשה אתמול לוועדת הביקורת המרכזית של ההסתדרות, המתבקשת לצוות על קופת חולים לשלם את החוב, ולא — היא תובעת שהכספים ינוכו במישרין באמצעות לשכת המס של ההסתדרות על חשבון הסכומים המועברים לקופת חולים.

בקרן הגימלאות המרכזית טוענים כי הכספים המועברים לה מקופת חולים מהווים כ־40 אחוז מהמחזור ובשל החוב שהצטבר היא מתקשה לעמוד בהתחייבויותיה.

דובר קופת חולים דוד תגר הגיב על התביעה באומרו, כי יחסי הגומלין בין קרן הגימלאות לבין קופת חולים אינם מנותקים מן המצב הכספי של קופת חולים על רקע הצמצום הדראסטי בהשתתפותה של הממשלה בתקציבה. „היינו מצפים מקרן הגימלאות המרכזית לאורך־רוח בשעה קשה זו".

צוות יבדוק אם לפתוח בחקירה ממלכתית על אסון הבונים

מאת גדעון אלון
סופר „הארץ"

ראש הממשלה שמעון פרס אימץ את הצעתו של שר המשפטים משה נסים להקים צוות מקצועי מיוחד שימליץ אם יש מקום להקים ועדת חקירה ממלכתית בעניין נסיבות האסון בצומת הבונים, שבו נספו 22 תלמידי ביה"ס פתח־תקווה.

בראש הצוות יכהן שופט בימ"ש המחוזי בירושלים עזרא קמא. שר המשפטים החליט על מינויו בהתייעצות עם נשיא בימ"ש העליון השופט מאיר שמגר. כן יצורפו לצוות משפטן ומהנדס תנועה.

נפתח מעבר חדש ליד חולה בצפון רצועת הביטחון

מאת מנחם הורוביץ
סופר „הארץ" בצפון

בצפון רצועת הביטחון נפתח אתמול מעבר, אותו מאיישים חיילי צד"ל ודרכו יכולים לעבור אורחים וסחורות מצפון־לבנון לרצועה ובחזרה. המעבר נפתח ליד הכפר חולה. בצפון הרצועה ישנם עוד כמה מעברים דומים.

„אל־נמל באזור נקורה", שבאזור הלבנוני, הגיעה אתמול אוניה ראשונה מביירות במשקל של 1500 טון. הנמל באזור נקורה הורחב באחרונה והוא משמש בעיקר את תושבי אזור הביטחון בדרכם לביירות ובחזרה. מתוך האוניה, שהגיעה אתמול, נגנבו באורח מסתורי 110 טון קמח, שנשלח לאזור הביטחון על־ידי משרד הסעד הלבנוני. כמות דומה של קמח, שנשארה באוניה, תחולק באזור הביטחון.

„כוננות מלאה" בבסיסי אש"ף

קהיר (ע"ד). מפקדים של אש"ף הורו על כוננות מלאה בבסיסי הארגון בכמה מדינות ערביות, ביחוד בסודן, מכיון שהם מצפים להתקפה ישראלית, כך אמר אתמול נציג של אש"ף בקהיר.

המקור בקהיר אמר כי אש"ף, לאחר שעקב אחר תנועות של מטוסי קרב ישראלים מעל לים סוף בימים האחרונים, החליט להכריז על כוננות גם בבסיסיו בעיראק, תוניסיה ואלג'יריה.

הדולר ירד

לונדון (ע"ד). שערי הדולר ירדו אתמול ובמקביל עלה המארק בשוקי המטבע הזר האירופיים, במהלך העסקאות שנעשו לקראת חג המולד. היה שער הנעילה של הדולר — 2.5160 מארק.

זכו בפיס

בהגרלת ה„פיס" מטעם מפעל הפיס מס' 51/85 שהתקיימה ביום 19/12/85 זכו הכרטיסים הבאים:

בסך 120.000.000 שקל זכה המספר 652859.

כיוון שהכול לא עלה בגורל והפרס המצטבר בסך 320.000.000 שקלים יתחלק בהגרלה הקרובה.

מקסימום פרס ראשון בשבוע הבא יהיה 250.000.000 שקלים (כולל צבירה). (מינימום פרס ראשון יהיה 170.000.000 שקלים).

בסך 6.000.000 שקל זכה המספר: 321184.

בסך 5.000.000 שקל זכו המספרים: 055638; 899363.

בסך 180.000 שקל זכו המספרים: 053260; 081817; 136659; 166610; 184011; 318025; 322469; 327492; 339206; 355694; 359536; 375479; 389518; 415247; 441538; 445539; 465601; 486976; 492932; 539701; 613213; 630008; 672943; 691460; 718899; 723747; 740627; 765387; 777309; 836503; 842920; 853456.

בסך 90.000 שקל זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב: 4240; 7754.

בסך 15.000 שקל זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב: 242; 609.

בסך 9.000 שקל זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב: 412; 418; 873.

כל הכרטיסים שמספריהם מסתיימים בספרה 4 זכו בסך של 1.500 שקל.

בסך 3.000 שקל זכו המספרים התלת־ספרתיים: 053; 054; 092; 160; 265; 309; 320; 361; 391; 415; 417; 447; 449; 463; 502; 516; 518; 527; 551; 708; 804; 843; 880; 881; 942; 971.

בסך 1.500 שקל זכו המספרים הדו־ספרתיים: 01; 10; 12; 13; 17; 20; 22; 41; 46; 47; 50; 52; 54; 58; 65; 69; 70; 75; 76; 77; 80; 82; 85.

עדות ראיה / שאול צדקא

פריטי א"י בכ־70 אלף ליש"ט

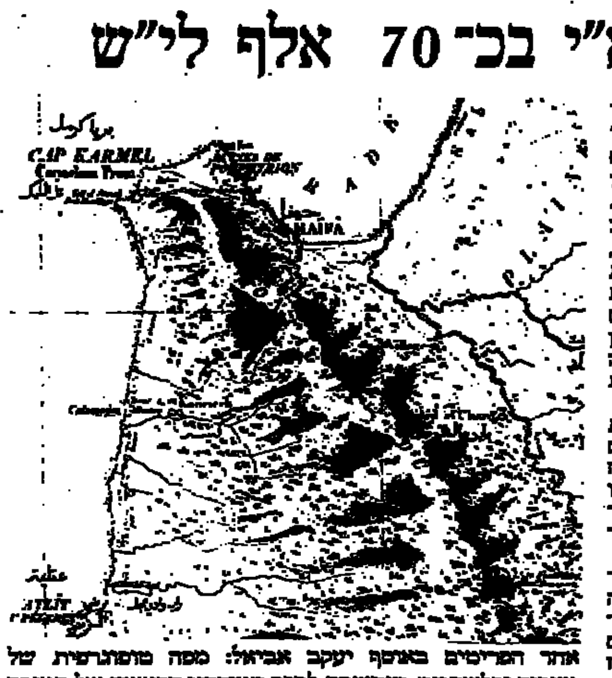

אחד הפריטים באוסף יעקב אביאל: מפה טופוגרפית של מצרים ופלשתינה, הנחשבת לסקר המודרני הראשון של המזרח התיכון. המפה נעשתה בשנים 1798–99 בידי חיל ההנדסה הצרפתי והגיאוגרפים שנילוו אל נפוליון.

לונדון (מיוחד ל„הארץ"). בכניסה לבית המכירות של „כריסטי" ברחוב־קנסינגטון חנה ה„רולס רויס" הלבן של ג'ון לנון ומגנו בלטה למרחוק. עוברים ושבים התקהלו סביב הרכב המפורסם, הצטלמו לידו, פתחו את הבר בתוכו, הפעילו את הפטיפון והתענגו באפשרות לקנותו. המכונית עמדה אמש למכירה בסכום של חצי מיליון ליש"ט. באותם רגעים נראו מפותיה של ארץ־ישראל כשייכות באמת למאה אחרת.

בקומה התחתונה של הבית המהודר כ־100 איש — סוחרים ואספנים בעיקר. הם באו להניח את ידם על 322 פריטים שליוו את תולדות היישוב מן המאה ה־16 ועד יום הוצאתה של „אנציקלופדיה וילנא" בכריכת בד.

זהותם של הקונים הפוטנציאליים המצטיידים במספרים אינה ידועה כמובן. בנענועי ראש, הדי מות־צבה, קריצות עין ותנופות בקטלוג הספיקו להם כדי להכריז על נכונותם לרכוש. מלבד לשונו המתגלגלת של הכרוז, לא נשמעה מלה אחת באולם. ההתלהבות כישרה על המסמך. מחירים נמוכים, זה היה, נרכשים עבור מפות 12 השבטים מן המאות ה־16 וה־17, נופים מארץ הקודש ותבליטים ירושלמיים. מפה איטלקית של „אגם טבריה" עולה 220 ליש"ט. „טאבולה מודרנה טרה סאנטה" מ־1513 פחתה 950 ליש"ט זה הרבה. מפות אחרות של ארץ־הקודש זוכות בקונים המוכנים לשלם 150 ו־220 ליש"ט בלבד ומגיעות לארבע ספרות לעתים נדירות.

ירדני (נציג של אוניברסיטת אל יארמוק, מתברר אחר בדיקה) מציע רק 200 לירות עבור מפת כנען משנת 1730 שהודפסה באמסטרדם, אך תקציבו אינו מרשה לו להוסיף. לשווא חיפשתי את נציג אש"ף שהבטחו לנוכחים. כאשר הגיע תורו של דו"ח שנכתב ב־1941 על ידי „ברית שלום" והעלה את חמתו של בן גוריון, עד כדי כך שניסה להשמיד את עותקיו, לא נראו ידיים ערביות. במקומם קנה את המציאה ה„היברו יוניון קולג'" מסינסנטי, שהוסיף לארכיונו רבים מפריטי המאה ה־19.

זאב ז'בוטינסקי היה מיוצג באטלס ובספר, אבל יו"ר תנועת החירות באנגליה, — אספן עתיקות בעצמו — החליט שהם אינם שווים את המחיר המוצע.

בסך הכל נאספו אתמול 72,845 ליש"ט כש־28 אחוז מן הפריטים לא הצליחו להימכר. „אוקשן" בלי „אקשן"? „כריסטי" רחוקה מרוצה. „יש עתיד לשוק המפות בלונדון", אומר לי אח"כ תום לאן, המומחה של החברה לנושא.

בעל האוסף הוא יעקב אביאל, שלא הורשה להיות נוכח במכירה. כשבישרתי לו על הסכום הסופי הופתע. משום מה חשב שהפטיש ירד בסופן של שלוש השעות על יותר מ־100,000 ליש"ט. הוא מיצר על היעדרם של נציגים מן הארץ. „עם ישראל הפסיד", הוא אומר. „רק אתמול צלצלתי לגבעת חביבה והעקתי גואלה, אבל הם אמרו שיש להם תקציב של 200 פאונד".

אביאל, שפרסם מודעות ב„הארץ", ב„אל קודס" וב„אל־ראי" הירדני, מכין לנו מכירה גם בשנה הבאה.

ראיתי שמעתי

רות בלוי: היהודים החטופים בלבנון חיים ובריאים

רות בלוי, אלמנתו של הרב עמרם בלוי, מנהיג „נטורי קרתא", אמרה ביום חמישי בפאריס, לאחר ביקור בלבנון, כי „ששת היהודים שנלקחו כבני ערובה בלבנון חיים ומצב בריאותם טוב".

רות בלוי, ה„אנטי ציונית", ביקרה פעמיים בלבנון, בספטמבר ובנובמבר. היא אמרה במסיבת עיתונאים במועדון הליגה למען זכויות האדם, כי אשתו של אחד מבני הערובה שוחחה פעמים מספר בטלפון עם בעלה, ועם נשיא הקהילה היהודית הלבנונית, יצחק ששון, שגם הוא בין החטופים.

גברת רות בלוי

בסכמה את שיחותיה עם נציגים שיעיים בלבנון, אמרה בלוי כי בני שיחה אמרו לה ש„בני הערובה אמנם חפים מפשע בבחינה אישית. אולם הם משתייכים לעם שבטובתו מתערבים בכל ענייני המזרח התיכון". היא הוסיפה כי „לשיעים אויבים בשותפות: ישראל, אמריקה והעולם המערבי בכללותו. הם גורסים כי לולא התערבה אמריקה כל כך באיזור, לא היו צרות בה רבות. ועל כל פנים היינו זוכים מזמן לשלום".

פאריס ע"צ

שעון מלכותי במאתיים ליש"ט

אין ספק שאת שעון־היד הפרטי של המלך חוסיין, שכולו מלאכת מחשבת, היו מוכנים לקנות ביותר ממאתיים ליש"ט. אולם זה היה בדיוק הסכום שהואילו לשלם בעבורו במכירה פומבית לצורכי צדקה שהיתה השבוע באנגליה.

המכירה נערכה מטעמו של הדוכס מרבבשייר לצורך קניית מתקן ריאליזה לבית־חולים בקיימברידג'. המלך הירדני תרם את הפריט לקידום המכירות.

לונדון
שאול צדקא

הסרון שהוא יתרון

בראיון שהתפרסם השבוע באוטאווה, קנדה, אמרה מילה מאלרוני, רעייתו של ראש ממשלת קנדה, כי בעלה מחליף חיתולים לבנם הקטן הרבה יותר ממנה. ניקולס, בנה הצעיר של המשפחה, נולד לפני ארבעה חודשים. לזוג שלושה ילדים נוספים.

מילה סיפרה שבמשפחתו של ראש הממשלה היה הדבר כך מאז ומתמיד: „הוא מחליף את חיתולי הילדים מכיון שאין לו חוש ריח. אני חושבת שאני בת־מזל". בתוך הגברת הראשונה, מוטלות על האם הצעירה חובות רבות ואת בעיית ניקולס פתרה בדרך פשוטה: היא מביאה אותו עימה כמעט יום־יום למשרדה, כדי להעניק לתינוק את תשומת־הלב הדרושה.

אוטאווה
גלעד דותן

כנס בין־לאומי של עיתונאים יהודיים בחודש הבא בירושלים

שישים עיתונאים מרחבי העולם ישתתפו בכנס בין־לאומי של עיתונאים יהודיים שיהיה באמצע החודש הבא בירושלים. את הכנס תארגן המחלקה להסברה בהסתדרות הציונית, בשיתוף האיגוד העולמי של העיתונאים היהודים ולשכת העיתונות הממשלתית. בכנס יידונו שאלת מקומה ומעמדה של העיתונות היהודית, תפקיד העיתונות היהודית בשימור העם היהודי והקשר בין מדינת ישראל לתפוצות. כן תידון שאלת יחסי הגומלין בין עיתון לקהילה ותפקיד העיתונות היהודית במאבק נגד האנטישמיות.

עוזי נרקיס, ראש מחלקת ההסברה בהסתדרות הציונית מסר כי יש כיום בעולם כ־700 פרסומים הנועדים לציבור יהודי ורק עיתון יומי אחד באידיש („אונזער ווארט"), המופיע בצרפת.

יהושע גלבוע

אלבניה מגנה את בריה"מ על הדפסת ספרי קוראן

הכנסיה הרוסית החלה בהכנות לחגוג את יובל ה־1000 של הנצרות. בשנת 988, הטבל לנצרות הנסיך ולאדימיר בעיר קייב. בעוד מוסקווה משגרת „חיוכים" לאלבניה, תקף רדיו טיראנה את יחסו הסובלני של „המשטר הרוויזיוניסטי" במוסקווה למסורות הדת.

לא רק יחס סובלני לכנסיה זוכה לגינוי. גם הדפסת ספרי קוראן. רדיו טיראנה האשים את בריה"מ כי הדפיסה השנה שש מהדורות של הקוראן בשפות הנהוגות באזורים המוסלמיים של בריה"מ. באלבניה אין כיום אף לא כנסיה אחת, או מסגד מוסלמי.

קופנהאגן
אליהו זהבי

בעריכת עירית רוזנבלום

מאמץ לחדש גם היחסים בין ישראל לניגריה

שסון: חיזוק מעמד ישראל באפריקה יסייע לה גם ביחסיה עם השוק המשותף

מאת סופרנו המדיני של „הארץ"

נציג השוק האירופי המשותף, קלוד שסון, שהיה בעבר שר החוץ הצרפתי, סבור שמדינות נוספות באפריקה ילכו בעקבות חוף השנהב, בעיקר מדינות דוברות צרפתית. שסון, שבא ארצה כאורחו של שר החוץ יצחק שמיר, ציין כי חיזוק מעמדה של ישראל באפריקה יסייע לה גם ביחסיה עם השוק האירופי המשותף.

נודע כי בין המדינות שבהן עושה משרד החוץ בימים אלה מאמצים לחדש את היחסים מצויה גם ניגריה, החשובה במדינות הדוברות אנגלית באפריקה. שאר המדינות שבהן צופים סיכוי רב לחידוש היחסים הן: קאמרון, טוגו וגבון.

מקורות במשרד החוץ אמרו כי בניגוד לפרסומים שליוו את הפגישה בין פרס לבין אופואה בואני, אין לצפות לחידוש יחסים עם סנגאל או וולטה העילית. בתגובה לידיעה שפורסמה אתמול, מעריכים במשרד החוץ כי שמעון עגור, המשמש עתה קצין האינטרסים הישראלי בחוף השנהב הוא המועמד העיקרי לקבל את תפקיד השגריר ולא מנהל מחלקת אפריקה בקדר אביטל. בדיונים בין משרד רוה"מ לבין משרד החוץ בעניין מינוי השגריר הוזכר גם שמה של העיתונאית תמר גולן, שמילאה תפקיד חשוב במגעים לקראת החידוש עם חוף השנהב.

תמה החקירה בפרשת פולארד בישראל

מאת צבי בראל
שליח „הארץ" בארה"ב

וואשינגטון (מיוחד ל„הארץ"). שינוי נוסח ועיכוב אישורי הדרג המדיני מנעו אתמול פרסום הודעה משותפת על דבר סיום החקירה בישראל של פרשת פולארד. על־פי נוסח ראשוני עמדו ישראל וארה"ב לפרסם הודעה, לפיה מרוצה הצוות משיתוף הפעולה של ישראל והדרך בה נוהלה החקירה. שר החוץ שולץ אמר אתמול כי הדו"ח, שקיבל מראש הממשלה, השופט אברהם סופר, הוא שהחקירה התנהלה למישרין.

ראש האף־בי־איי ויליאם וובסטר אמר אתמול, כי ישראל שיתפה פעולה עם משלחת החוקרים באופן משביע רצון וכי התובע הפדראלי ג'וזף די ג'נובה עזב את ישראל והוא בדרכו לארה"ב.

בהמשך לכך מצפים כי בתוך עשרה ימים יוגש כתב אישום נגד ג'ונתן פולארד ואשתו אן הנדרסון פולארד.

הילד מאיר זורע יצא מכלל סכנה

יישאר בביה"ח בלונדון כשבועיים

מאת שאול צדקא ועמנואלה מנצור

לונדון (מיוחד ל„הארץ"). הילד מאיר זורע יצא מכלל סכנה. אך הוא יישאר בבית החולים בלונדון במשך עוד כשבועיים — כך אמר אמש ל„הארץ" אבי הילד, השוהה עם בנו ב„קינגס קולג' הוספיטל" המתמחה בהשתלות כבד. אחרי שיבריא להלך סין ימשיכו האב והרופא הצמוד, יחזקאל וייצמן, בתוכניתם ויטוסו לפיטסבורג לצורך ביצועה של ההשתלה.

האפשרות, כי הניתוח יבוצע בלונדון עלתה אמנם על הפרק. אך נראה כי תור ממתינים ארוך והעדר מספר מספק של תורמים הורידו אותה מן הפרק. יחד עם זאת מציינים האב והרופא את טיפולו המקצועי והמסור של הצוות האנגלי, מן הרגע בו הובהל אל בית החולים באמבולנס מיוחד שהועמד לרשותם בנמל התעופה.

נחיתת המטוס היתה ב־4.20 לפנות בוקר לפי שעון לונדון, שעה בדיוק לאחר שמאיר דימם בצורה קשה ואיבד את הכרתו. כמויות הדם והפלזמה שנלקחו מן הארץ לא הספיקו למלא את מחסורו של הילד ולד"ר וייצמן לא היתה ברירה, אלא לבקש מן הטייס להנחית את מטוס „אל על" ב„היתרו".

חמש שעות אחרי אשפוזו של הילד שבה אליו הכרתו והוא החל להתאושש.

רק 100 צופים

כ־100 איש בלבד רכשו אתמול כרטיסים לערב התרמה מיוחד, שנערך באולמי „רון העמק" במגדל העמק להצלת הילד מאיר זורע, שיצא בדרכו לפיטסבורג שבארה"ב לניתוח השתלת כבד.

חבר איל ממועצת פועלי מגדל העמק ויו"ר הועד להצלת מאיר זורע אמר, כי הטלפון בביתו מצלצל 24 שעות ביום ואורחים רבים, בכל פינות הארץ, מתקשרים כדי לברר כיצד להעביר אליו כספים. הוא סיפר, כי בין השאר קיבל כאלף דולר מקלמי פנחס וצ'ילי ברסימון משוק הפשפשים ביפו וכ־700 דולר שנאספו בעפולה על ידי עליזה עטיה, עובדת משתלה בעפולה.

אורחי הכבוד בערב היו החכ"ים יוסי שריד, ושבח וייס שארגנו את עיקר ההתרמה והפעילות הציבורית להצלת הילד.

שריד אמר, כי התרים חברות גדולות ואנשים פרטיים בסכום של 69 אלף דולר ועל ידי לחץ ופניות הצליחו להשיג התחייבות מטעם האוצר והאפוטרופוס הכללי לתרום 40 אלף דולר נוספים.

שוטר נפצע קל מאבן כששייר במאה שערים

מאת נדב שרגאי
סופר „הארץ" בירושלים

אבן נזרקה אמש לעבר סיור של המשטרה בשכונת מאה־שערים. שוטר אחד נפצע קל ונלקח לבדיקה.

שלשום נפצע שוטר נוסף מאבן, שנזרקה לעבר סיור של המשטרה באותו אזור. גם שוטר זה נפצע באורח קל בלבד.

כ־150 מיליארד ד' סיוע לחקלאי ארה"ב ב־5 השנים הבאות

וואשינגטון (ע"ר וע"צ). שני בתי הקונגרס אישרו ושיגרו לבית הלבן חוק המבטיח סיוע בסך יותר מ־150 מיליארד דולר לאיכרים ברחבי ארה"ב, השרויים במשבר, לחמש השנים הקרובות.

בוואשינגטון סבורים, שהנשיא רייגן יחתום על החוק והוא יקבל תוקף. אף שהנשיא נמנע להביע את דעתו בפרהסיה על חוק זה.

לפי אומדן של משרד החקלאות, יצטרך משלם המסים האמריקאי לשלם 160 מיליארד דולר לביצוע החוק, הכולל סידורי „בולי מזון" ותכניות להזנת ילדים. לפי אומדן של הממשל ההוצאה הצפויה מגיעה ל־169 מיליארד דולר.

יקי ארך

אינני המושחת שבא אל שערייך
אהבתי את אור לבך
את לי נר דולק
ואני נחת בזרועותייך

המנכ"לים לא ייצאו למצרים בשבוע הקרוב

מאת עקיבא אלדר

המנכ"לים של משרדי רוה"מ והחוץ לא ייצאו למצרים לפני סוף השבוע הבא, ואפשר שנסיעתם תידחה אפילו עד ראשית השבוע שלאחר מכן. עד אז יימשכו המגעים בין ישראל למצרים לקראת הכנתו של המסמך שיסכם את כל הנושאים שבהם הגיעו הצדדים להסכמה לקראת הבאת המסמך לאישור הקבינט בישראל. בעת ביקורו הקצר בלונדון קיבל רוה"מ שיחה טלפונית משר המדינה המצרי לענייני חוץ, בוטרוס גאלי. השר המצרי השוהה בלונדון לקראת התמודדות על תפקיד נציב האו"ם לפליטים שעליו הוא מתמודד, הודיע לפרס שהנשיא מובארק מרוצה מהתקדמות שחלה בדיונים בין ישראל למצרים. מובארק בטוח שניתן למצוא פתרונות לכל הנושאים הקשורים לשיפור היחסים בין שתי המדינות.

עורכי „חמצן" ו„אלף יוד" לא יועמדו לדין

כך החליט פרופ' זמיר לפי המלצת המשטרה

מאת גדעון אלון

היועץ המשפטי לממשלה פרופ' יצחק זמיר החליט לקבל את המלצת המשטרה שלא להעמיד לדין את עורכי העיתונים „חמצן" ו„אלף יוד", אשר פרסמו מאמרים שהיה בהם לכאורה משום הסתה להמרדה.

במכתב ששיגר אל ראש אגף החקירות במשטרה ניצב יחזקאל קרתי, ציין זמיר כי אף שהחליט לסגור את שני תיקי החקירה, „אין פירוש הדבר שאני מקל ראש בחומר שנתעורר נגד שני העיתונים. המאמרים שפורסמו בעיתונים אלה נוסחו בלשון שהביאה רבים להתייחס אליהם כפשוטם, כלומר כדבר המרדה, בניגוד לכוונה עליה הצהירו הכותבים והעורכים בהודעותיהם למשטרה".

היועץ המשפטי נימק את החלטתו שלא לנקוט צעדים משפטיים נגד העיתונים „חמצן" ו„אלף יוד" בכך שזהו מקרה ראשון מסוגו וכן תוך התחשבות בדברי ההסבר של העורכים הנותבים.

„מגדה"
מעבדת שיניים אקספרס
תיקון וחידוש פרוטזות במהירות
רחוב אלנבי 66, ת"א טל: 656180

רק בצרפת תמצא מסעדה טובה יותר.

אם אווירה אינטימית ואוכל משובח מדברים אליך, השף אביגדור ברי ושלושת אשפי המטבח מהמרכז הגסטרונומי של צרפת מזמינים אותך להנות באווירה צרפתית מקורית.

הצרפתים יודעים לעשות חגיגה מהאוכל. לכן, אם אתה חוגג אירוע אינטימי, הודע לנו - והשמפניה תנוח על הקרח עבורך, על חשבון הילטון.
ואם אתה חוגג בחברה: יום הולדת, חתונה, העלאה בדרגה. נאפה עבורך עוגה צרפתית מיוחדת - על חשבוננו.
„הכרם" הצרפתי בהילטון ירושלים הוא המקום לאווירה שלא תשכח, לבילוי ולציון אירוע חגיגי.

אבנון|קרוון|שרמן|נעמן

בצער רב אנו מודיעים על פטירת יקירתנו

חנה לוי

ההלויה תצא היום יום שישי 20.12.85
בשעה 11.00 מבית ההלויות בסנהדריה ירושלים

האבלים:
בעלה: אברהם הנס לוי — אמה: אסתר ארנה רידר
בנה: אורי ושרי לוי — אחותה: יהודית ויעקב אופנהיימר
בתה: מיכל ומנחם שמחה — אחותה: שושנה וברונו לוי קמפוס
בתה: מרב לוי — אחיה: יהודה ורחל רידר
נכדיה: עומר אלה אפרת ויעל

בצער רב אנו מודיעים על פטירתה של יקירתנו

רחל לייבוביץ
לבית איסקוב

ההלויה תתקיים ביום ראשון י' בטבת תשמ"ו 22.12.85 בשעה 1.45 אחה"צ בבית עלמין הירקון בגבול חולון–בת־ים
נפגשים על־יד השער הראשי

אבלים: בעלה: חיים לייבוביץ
אמה: כוכבה איסקוב
בתה וחתנה: אורלי ואלדד משען וב"ב
אחיה וגיסתה: יצחק ודינה ארד וב"ב

אמש בתיאטרון / מיכאל הנדלזלץ

„שש דמויות מחפשות מחבר"

מאת לואיג'י פירנדלו בתיאטרון העירוני חיפה. בימוי: רינה ירושלמי. תפאורה: משה שטרנפלד. תלבושות: גילה להב. מוסיקה: שרש רייזמן. תרגום: יונתן דובוסרסקי. תאורה: יחיאל אורגל.

מחזהו של פירנדלו נכתב לפני יותר מ־50 שנה והוא ממשיך להיות אחד הדיונים הנוכחים, העמוקים והעצובים ביותר על מציאות ועל תיאטרון. שש דמויות המתפרצות לתוך חזרה בתיאטרון מעמידות בספק את עצם קיומם של התיאטרון והמציאות כאחד. זאת תזכורת מאלפת על אופיה של אומנות התיאטרון ואני חושב שהיא נחוצה כל אימת שאני נתקל בתיאטרון הרוצה לשכנע אותי שהוא־הוא המציאות, כדוגמת התיאטרון של קאנטור המבקר בארץ כעת. אבל את התיאטרון, שכתב פירנדלו, צריך לדעת להוציא אל הפועל. וכאן כבאו שש הדמויות וגם שאר השחקנים במאית. רינה ירושלמי ביימה לפני שנה את המחזה הזה עם תלמידי סמינר הקיבוצים וכאן ניתנה לה הזדמנות להעלות את הפירוש שלה על במה גדולה ובאמצעי תיאטרון עשירים יותר. הפרשנות נשארה בעינה — תקפה, עמוקה, מתוחכמת ומרשימה. ולרגעים נדמה לי שקשה לביים את המחזה הזה אחרת מן הגרסה הזאת. יחד עם זאת, על הבמה הגדולה מאבדת ההצגה את האינטימיות שלה. נכון אומנם שבהפקה זו עמדה לרשות ירושלמי להקה מגוונת יותר מתלמידי משחק, אך למרות גילה הצעיר יחסית תפסה הבמאית בחלק מן המבקרים את מקום המשחק. גם אם אופי הביצוע שייך לנושא ההצגה, נדמה לי שבעיות עיצוב מצדיקות מקשות כאן על הערכת הישג המעצבים והבימאית. הדמויות מצאו את הבמאית. אך אינני בטוח שמצאו את השחקנים.

המעלות של אל על

	מעלות מינימום	מעלות מכסימום		הטמפרטורות אתמול	
קהיר	13	17	מעונן	10	19
אתונה	4	17	מ"ח	5	16
בוקרשט	−3	1	מעונן	—	—
רומא	8	11	מעונן	0	12
ג'נבה	1	3	מעונן	−5	6
ציריך	−1	2	מעונן	—	—
פרנקפורט	2	5	מעונן	—	—
וינה	3	6	מעונן	—	—
פאריס	1	6	מ"ח	5	10
אמסטרדם	5	7	מ"ח	5	7
בריסל	4	6	מ"ח	2	10
מדריד	0	9	מ"ח	−2	28
לונדון	5	7	מעונן	6	11
קופנהאגן	1	3	גשום	1	6
שטוקהולם	2	4	גשום	0	5
ליסבון	10	15	מ"ח	7	13
ניו־יורק	−8	1	מ"ח	−6	1

הנוסע המאושר
ELAL אל על

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו
של חברנו לעבודה הפנסיונר

אברהם ורם ז"ל

ומשתתפים בצער המשפחה

בתי זקוק לנפט חיפה בע"מ
ההנהלה וצוות העובדים

דרישה לדיון דחוף בממשלה בפגיעה בסטאטוס־קוו הדתי

רובינשטיין ויעקובי מתנגדים להפסקת הבנייה של המרכז המורמוני

מאת סופר המדיני של "הארץ"

תקשורת, אמנון רובינשטיין, הודיע אתמול כי ידרוש לקיים בישיבת הממשלה מחר דיון דחוף בנושא הפגיעה בסטאטוס־קוו בנושא דת. רובינשטיין קרא אתמול לשמעון פרס לגלות התנגדות מוחלטת לכל תביעה נוספת של הלובי הדתי.

רובינשטיין מתנגד להפסקת בנייתה של הכללה המורמונית בירושלים, דבר שיפגע לדעתו בחופש הדת. שישראל הבטיחה לקיים ויבטל התחייבויות של הממשלה הקודמת וכן של עיריית ירושלים. לדבריו, יגרום הדבר נזק מדיני והסברתי במערב ובעיקר בארה"ב. רובינשטיין מוהיר, כי כל ויתור של המערך למפלגות הדתיות מהווה הזמנה לתביעות נוספות ואין בצידן תמורה פוליטית.

שר הכלכלה, גד יעקובי, הודיע אף הוא כי יתנגד להפסקת בנייתו של המרכז המורמוני וקרא לממשלה ולכנסת לדחות את מה שכינה "התנגחות על המוסבים". יעקובי מוהיר, כי "המאבק הפרוע בנושא זה עלול לגרום נזק ליהדות העולם, המקיימת בתי־כנסת ומוסדות דתיים אחרים ללא הפרעה".

קולק: השלכות חמורות

(ע). ראש עיריית ירושלים, טדי קולק, פנה במכתב ליו"ר ועדת החוץ והביטחון של הכנסת, ח"כ אבא אבן, והיפנה תשומת ליבו להשלכות מדיניות והדיפלומטיות חמורות לפרשת ההתנגדות לבניית האוניברסיטה המורמונית, "בריגהם יאנג" על הר הצופים בירושלים.

במכתבו הדגיש מר קולק, כי הוא אינו יכול לייעץ לוועדת החוץ והביטחון בדבר הצעדים שעליה לנקוט, אך נראה לו שיש מקום להביא את הנושא לדיון, מאחר שבשלב זה הוא גאלץ לעמוד במערכה לבדו.

האוניברסיטה המורמונית: אם לא תהיה ברירה, נפעיל לחץ פוליטי

האוניברסיטה כבר הסמיכה את הסנאטור אורין האץ' מיוטה לפנות בבקשה ליו"ר ועדת החוץ של הסנאט, שיביע דאגתו בפני פרס נוכח הקשיים בהם נתקלת האוניברסיטה בישראל

מאת צבי בראל
שליח "הארץ" בארצות־הברית

וואשינגטון (מיוחד ל"הארץ"). "אם לא תהיה לנו ברירה נפעיל לחץ פוליטי, כדי שממשלת ישראל תאפשר לנו להמשיך ולבנות את האוניברסיטה בירושלים", אמר אתמול ל"הארץ" דובר האוניברסיטה המורמונית "בריגהם יאנג", הדובר, פול ריצ'רדס, אמר בשיחה טלפונית ממרכז האוניברסיטה במדינת יוטה, כי אין האוניברסיטה מעוניינת להגיע למצב, בו תיאלץ להפעיל חברי קונגרס ואת משרד החוץ האמריקאי בנושא זה, אך לא תהסס לעשות כן, אם תחליט הממשלה, שלא לאפשר את המשך הבנייה. "אנו רוצים לקיים יחסי שכנות טובה וידידות, ולפיכך לא פנינו עד כה רשמית לממשלת ארצות־הברית, כדי שתתערב בפרשה".

האוניברסיטה כבר הסמיכה את הסנאטור אורין האץ' מיוטה לפנות בבקשה ליו"ר ועדת החוץ של הסנאט ריצ'רד לוגר, כדי שיפנה לראש הממשלה, שמעון פרס, ויביע את דאגתו נוכח הקשיים, בהם נתקלת האוניברסיטה. לוגר שיגר לראש הממשלה מכתב, בו הוא מבקש ממנו לסייע ביד האוניברסיטה. את המכתב העביר לוגר למשרד החוץ האמריקאי וזה העבירו לירושלים.

משרד החוץ: לא הועברה דרישה

ממשרד החוץ נמסר, כי לא הועברה כל דרישה רשמית לישראל בנושא האוניברסיטה, אך "צריך לזכור, כי זוהי אוניברסיטה אמריקאית, וכי יש לנו אינטרס בהקמתה". גם סנאטור האץ' ניהל תכתובת עם משרד החוץ האמריקאי ונציגי המורמונים, שביקרו בארץ באוגוסט, ביקשו מהשגרירות האמריקאית בישראל ומן הקונסוליה במזרח־ירושלים לטפל בנושא.

פול ריצ'רדס הוסיף, כי כעת מצפה האוניברסיטה לתוצאות הבדיקה של ועדת הכנסת. "ולדעתנו לא יכולה הוועדה להחליט אחרת, זולת אישור המשך הבנייה. אך אם תחליט אחרת, תיאלץ לפנות לצינורות אחרים, העומדים לרשותנו".

לב ארי החזיר ללוח המשדרים הטור האישי של שיפר שבוטל ע"י אורי פורת

מאת לילי גלילי
סופרת "הארץ"

מנהל קול־ישראל, גדעון לב־ארי, החזיר אתמול ללוח המשדרים את פינתו של הכתב המדיני שמעון שיפר, שבוטלה בראשית השבוע, בהוראתו של המנכ"ל אורי פורת. כזכור, הודיע פורת על ביטול הטור האישי הרדיופוני של שיפר, לאחר שלדבריו, נקט שיפר בשידור עמדה אישית, חילק ציונים לממשלה ולשריה וחרג מחוק רשות השידור. פורת הוסיף, כי לא ידע כלל על קיומה של הפינה האישית של שיפר, על אף שזו משודרת זה כשנה.

עם שובו מחופשה, האזין מנהל הרדיו, גדעון לב־ארי, להקלטת המשדר ואמר, כי אכן חרגה הפינה מן המקובל במסגרת השידורים ברדיו הממלכתי תוך בשיפר עם זאת, החליט לב־ארי, כאמור, להמשיך את שידור הטור המדיני האישי.

דוברת רשות השידור, יהודית פראל, אמרה בתגובה, כי למעשה לא ביטל מעולם את הטור המדיני של שיפר, אם כי אכן היתה כוונה כזו.

"אמנות לעם" מפסיקה פעולתה לאלתר בגלל הפסקת ההקצבות

האוצר עיכב כספים למוסדות, שתקציביהם מופיעים בסעיפים נספחים לתקציב אגף התרבות — מוזיאון ישראל, בית התפוצות והתחרות ע"ש רובינשטיין

מאת סופר "הארץ"

הנהלת "אמנות לעם" החליטה אתמול להפסיק לאלתר את כל פעולותיה, בגלל הפסקת הקצבות הכספים לפעולתה, לפי הוראת משרד האוצר לחשב משרד החינוך. הודעה על כך תישלח למשרד החינוך והתרבות ולמשרד האוצר, לרשויות המקומיות, למתנסים, לגופים האמנותיים ולאמנים, הפעלים במסגרת האגודה.

הנהלת "אמנות לעם" הביעה מורת רוח על כך שלא ניתנה לה כל התראה או הסבר מצד האחראים במשרד החינוך והתרבות ובמשרד האוצר ביחס להפסקת ההקצבות. כמו כן מציינת ההנהלה כי בכך נפגעת פעילותה פעלה ללא גרעון ובהתאם למסגרת התקציב שהוקצב. ההנהלה מביעה תדהמה על ההשלכות שיהיו להפסקת הפעילות באזורי הפיתוח, שבהם עיקר פעולתה בהבאת אירועי תרבות ואמנות.

סופר "הארץ" מוסיף, כי הפסקת ההקצבה לאמנות לעם נעשתה בהוראת משרד האוצר, במסגרת נסיון לעכב כספים למוסדות מסוימים, שתקציביהם מופיעים בסעיפים נספחים לתקציב אגף התרבות. במסגרת קיצוצים אלה עוכבו כספים גם למוזיאון ישראל, בית התפוצות, התחרות ע"ש רובינשטיין, הארכיון המרכזי לתולדות העם היהודי, מפעל הביבליוגרפיה ומכון שזר. ככל הנראה, שוחררו אתמול כספים שעוכבו לאגודת הסופרים ולבית־הספר למשחק בית צבי. האוצר דורש ממשרד החינוך קריטריונים להעברת הכספים למוסדות אלה, ככל הנראה עקב הדרישה לקריטריונים שהוצגו להעברת כספים למוסדות דתיים ומפלגתיים מכוח ההסכמים הקואליציוניים.

למרות שקריטריונים אלה הועברו למשרד האוצר, טוענים שם כי לא כפורט ברשימת הקריטריונים איזה אחוז יש לכל קריטריון בהחלטות העברת התקציבים. סופר "הארץ" מציין, כי טענה זו נראית כהעמדת דרישות שאין כל אפשרות סבירה לעמוד בהן.

שר האוצר הבטיח שחרור תקציבים

מנהל האגף לתרבות במשרד החינוך, אבנר שלו, הגיע אתמול את צעדו על הצעד שבאלצה לנקוט הנהלת "אמנות לעם", בעקבות עצירת ההקצבה לפעולתה על ידי משרד האוצר. שלו אמר, כי קשה להעלות על הדעת סיבה סבירה להפסקת ההקצבה למפעל חשוב זה, והיה כל מאמצי משרד החינוך לשכנע את משרד האוצר, כי אין שום סיבה כזאת. עלו עד כה בתוהו. למרות ששר האוצר הבטיח בשבוע שעבר למנכ"ל משרד החינוך לשחרר תקציבים אלה.

אם אתה חושב שהמחשב האישי המפעיל את מכונית המרוץ הידועה "פורמולה 1" הינו מחשב מיוחד במינו, מחשב שתוכנן לביצועים אמינים מדוייקים ומהירים מאד – אתה צודק.
המחשב הספעיל את "פורמולה 1" הוא אוליבטי M24 – וזה אומר הכל.

אוליבטי –
חברת המחשבים המובילה באירופה

היתרונות הבולטים שהובילו את אוליבטי למקום הראשון בתחום עיבוד הנתונים באירופה, הם אותם יתרונות בזכותם בחרה חברת הענק האמריקאית AT&T באוליבטי לשותפה. מאותה הסיבה בחרים לקוחות רבים בכל רחבי העולם דווקא במחשבי אוליבטי.

גם בישראל –
מחשבי אוליבטי צוברים תאוצה

גם בישראל כבר הספיקו מאות לקוחות לגלות את יתרונות השימוש במחשבי אוליבטי.

עובדה: כל מערכות ה־ON LINE בסניפי הבנק הגדול בישראל, בנק לאומי, הינם על טהרת אוליבטי. אלפי המדפסות, המסופים, מערכות התוכנה והתקשורת, מהווים את פרוייקט עיבוד הנתונים הגדול ביותר שבוצע בישראל.

אין זה מקרה שבנק לאומי בחר באוליבטי. גם אוניברסיטאות, מערכת הבטחון, מפעלים גדולים ורבים אחרים גילו את היתרונות של מחשבי אוליבטי. מאז החל בשיווקו של M24 בישראל, כבר הספיק המחשב האישי התואם של אוליבטי לכבוש נתח רחב משוק המחשבים העסקיים והאישיים בארץ.

התקשר אלינו או למפיצים המורשים שלנו, ותגלה איך ביצועים ברמה של "פורמולה 1" יכולים לתרום למהירות, לאמינות ולייעול העבודה השוטפת במשרד שלך.

דלתה חברה למסחר בע"מ,
טל' 03-7516879, 04-664428.

olivetti

רקע / נדב שרגאי

תכנית הבניה של האוניברסיטה המורמונית קיבלה כל האישורים

גורמים בוועדה המחוזית לתכנון ובניה של איזור ירושלים: אילו הארגון "יד לאחים" היה יודע על התכנית בעיתו, היה משיג את ביטולה ★ "יד לאחים" פועל נגד מיסיונרים ונוצרים בארץ על ידי ההודרת מתחזים לארגונים נוצריים, בגיבוי שקט של משרד הדתות ★ ד"ר דיוויד גולבריט: התלמידים בישראל מתחייבים בעת התקבלותם למרכז המורמוני לא לעסוק בעבודה מיסיונרית

השטח, שעליו מוקמת עתה האוניברסיטה המורמונית, שעל פי גירסת המפלגות הדתיות עתה הוא מרכז מיסיוני בזוסות אקדמית, שייך למעשה למינהל מקרקעי ישראל. השטח הוחכר למורמונים ללא מכרז, באישור של שר החקלאות דאז — פסח גרופר. תחת זאת החוכרה הקרקע בדרך שאף היא מקובלת, המתנית בהמלצתיהם של גופים ציבוריים. קולק, שהכיר את ראשי הקהילה המורמונית מהמורמוניות קודמות, הכין בזמנו. משרד החוץ אישר. משרד הדינה, בראשות השר המר (מפד"ל) תמך אף הוא ושר הפנים לשעבר, ד"ר יוסף בורג, חתם על התוכניות.

תוכנית הבנייה של המורמונים הוגשה לוועדה העירונית והמחוזית לתכנון של איזור ירושלים, הפקידה להתנגדות הציבור וסיפקה לבסוף את דרישות החברה לארץ ישראל יפה ושל שכן אחר, שהתנגד לבניית המרכז מנימוקים ארכיטקטוניים.

גורמים בוועדה המחוזית לתכנון ובניה של איזור ירושלים טענו, כי מניסיונם עד כה מי שיכול היה למנוע את הוצאת התכנית לפועל הוא הארגון "יד לאחים". ארגון זה נלחם במיסיונרים, בגופים של המיסיון ובכל דבר הקשור לנצרות כבר יותר מ־20 שנה, בגיבוי שקט של משרד הדתות ובברכה כמעט רשמית של הממסד הדתי.

פעילי הארגון, העובדים על בסיס התנדבותי ללא שכר, חודרים לא פעם כמתחזים לארגונים נוצריים ומצליחים להוציא מסמכים המוכיחים — לדעתם — את "אשמת המיסיון". עם מסמכים אלה באים פעילי "יד לאחים" למשרד הפנים הרשאי להגביל שהותם של מיסיונרים בארץ או הקמתם של מוסדות מיסיונריים בישראל. הצלחה בולטת שלהם בזמן האחרון בירושלים היא הכשלת בנייתו של מלון בית שלום בגלה. דבר התכנית להקמת האוניברסיטה של המורמונים לא היה ידוע ל"יד לאחים" בעיתו וכשנכנס הארגון לתמונה, כבר היו למורמונים כל האישורים הדרושים ועתה, ככל שנבדק, אין כל דרך חוקית להפסיק את הבנייה.

"יד לאחים" הצליח אמנם להעלות את הנושא על סדר יומן של המפלגות הדתיות, הנותנות לו עתה דרגת עדיפות ראשונה, אך בכל הנראה מאוחר מדי. מול מסמכיהם המצביעים, לדעתם, על כוונות שאינן אקדמאיות בעליל, פרסם ד"ר דיוויד גלבריית, מנהל האוניברסיטה בארץ, מדעות בעיתונים, המכחישות כל כוונה של מיסיון או משהו הדומה לזה.

המורמונים: איסור על מיסיונריות

ההחשה רשמית לגירסה כי המורמונים מתכננים להקים מרכז מיסיונרי בהר הצופים, מסר בזמנו ד"ר דיוויד גלבריית. מטעם האוניברסיטה המורמונית (המרכז הירושלמי ללימודי המזרח הקרוב): "מדובר בהקמת סניף של אוניברסיטת בריגהם יאנג, המרכז ללימודי המזרח הקרוב, העוסק בלימודים אקדמיים בלבד ועל הלומדים בו מוטל איסור לעסוק בכל עבודה מיסיונרית או הסברה מיסיונרית. איסור הכלול בהתחייבותם בעת התקבלותם ללימודים". בהצהרה נאמר עוד: "ראשי האוניברסיטה ומנהיגי העדה המורמונית הבהירו בהחלטות רבות את הבנתם לרגישותו של העם היהודי כלפי כל פעילות מיסיונרית והביעו את מחויבותם למנוע כל מעשה היכול להתפרש כפעולה מעין זו".

המורמונים הם כת נוצרית, שנוסדה על ידי ג'וזף סמית ב־1830 ונרדפה בעקבות רדיפות למדינת יוטה — שם נמצא מרכזה עד היום. המורמונים שומרים על כללים קפדניים של צניעות, קדושת המשפחה ועזרה הדדית, תוך התגברות למען הקהילה.

במרכזם העוסק ברמת־רחל לומדים סטודנטים מורמונים מיגוון רחב של נושאים בעינייני יהדות, איסלם, המזרח התיכון, אנטרופולוגיה והיסטוריה ישראלית.

תא"ל מתן וילנאי יתמנה היום לראש אגף כוח אדם במטכ"ל

במקום האלוף עמוס ירון היוצא ללימודים ויתמנה לתפקיד בכיר אחר בצה"ל

תת־אלוף מתן וילנאי יתמנה היום לראש אגף כוח־אדם במטה־הכללי במקומו של האלוף עמוס ירון, היוצא ללימודים ועומד להתמנות לתפקיד בכיר אחר בצה"ל. עם מינויו יועלה תת־אלוף וילנאי לדרגת אלוף — כך הודיע דובר צה"ל.

וילנאי נולד בירושלים ב־1944, התגייס לצנחנים בשנת 1962, שם מילא תפקידי פיקוד ממפקד־כיתה ועד למפקד־חטיבה. בנובמבר 1966, בעת היותו מפקד פלוגה, נפצע בפעולת סמוע בדרום הר־חברון. במלחמת יום הכיפורים שימש בתפקיד קצין אג"ם של פיקוד המרכז.

במבצע "אנטבה" שימש כסגנו של האלוף דן שומרון, בפיקוד על הפעולה. בין שאר תפקידיו היה מפקד בית־הספר לקצינים, קצין צנחנים וחי"ר ראשי ומפקד עוצבת שריון סדירה בצפון. עמה שירת בלבנון. הוא היה המפקד האחרון של מרחב ביירות.

לוילנאי תואר ראשון בהיסטוריה כללית והוא נשוי ואב לשני בנים.

ג'עפר אל־מצרי מונה לראש עיריית שכם

במקום קצין מינהל, ששימש כראש עירייה ממונה מאז 1982

(ע). ג'עפר אל־מצרי מונה אתמול לראש עיריית שכם במקום קצין מינהל, ששימש כראש עירייה ממונה מאז 1982. בטקס חגיגי, שהתקיים בלשכת ראש עיריית שכם, החליפו ראש העירייה היוצא וראש העירייה הנכנס את תפקידיהם.

שלשום אחר הצהריים נועד שר הביטחון יצחק רבין עם ג'עפר אל־מצרי ואיחל לו הצלחה בתפקידו. בטקס שנערך אתמול נכחו נכבדים רבים מאיזור שכם. ראש המינהל האזרחי אלוף־משנה אפרים סנה איחל הצלחה לראש העירייה הנכנס והבטיח לסייע לעירייה בכל הנדרש. הוא הודה לראש העירייה היוצא.

אל־מצרי אמר שהוא ישמש בתפקיד זמן קצר, לכל היותר שנה, וכי ידרוש לקיים בחירות בתום שנה.

בשבועות האחרונים נערכו ישיבות עבודה עם אל־מצרי, בהן ביקרו של המינהל בחנו את ספרי הכספים של העירייה והתפקיד הועבר לו בצורה מסודרת.

זבולון המר בראיון למוסף "הארץ" על מלחמת לבנון

שרון הטיל על הממשלה אחריות לקרבנות אם לא תסכים למהלכיו

מאת סופר "הארץ"

"כל הדיווחים ששרון מסר נמסרו על ידו בלחץ הממשלה. שרון היה משרטט לנו מפות עם מצבים בלתי אפשריים, שלפיהם אם לא ניתן את הסכמתנו למהלך כזה או אחר שהוא הציע, נהיה אחראים להרבה קרבנות מקרב חיילינו. זה לא השאיר בידנו הרבה ברירות. לא יכולנו לבדוק אותו על כל צעד ושעל. גם כך הוא התלונן שרודפים אותו עם סרגלים" — דברים אלה אמר זבולון המר בראיון המתפרסם היום במוסף "הארץ", שבו הוא מביע לראשונה את דעתו על אחריות הממשלה למלחמת לבנון.

עוד אומר המר, כי גם הרמטכ"ל וראש אמ"ן התיישרו על־פי הקו של שרון. "כל אחד מחברי הממשלה ניסה להשיג מידע משלו", אמר "חיילים שחזרו הביתה ישבו פה על הספה אצלי בבית וסיפרו לי מה קורה". לשאלה אם אחרי היכרותו את שרון במלחמת לבנון היה מצטרף לממשלה בהנהגתו, השיב המר: "אני לא רוצה כרגע להתייחס לכך".

הוגשו כתבי אישום נגד 2 סוחרי הקרקעות לפיהם:

עינב וינאי נתנו שוחד לאבי צור — 2.5 מיליון ש'

גוש אמונים הקים קרן לגאולת קרקעות ביו"ש

מאת צבי הראל ועודית אמיתי
סופרי "הארץ"

כתבי אישום נגד סוחר הקרקעות שמואל עינב מסביון ונגד היזם יצחק ינאי מפ"ת הוגשו אתמול לבית המשפט המחוזי בתל־אביב. השניים מואשמים במתן שוחד בסך 2.5 מיליון שקל לאבי צור, עוזרו של סגן שר החקלאות לשעבר, מיכאל דקל. עינב מואשם גם בעבירת תיווך לשוחד. הכסף, טוענת התביעה, ניתן לצור לפני כשנה וחצי.

סופר "הארץ" מציין, כי באותה פרשה מואשם צור בקבלת שוחד. טוענת כלפיו, כי הכסף שולם בלשכתו של צור בתל־אביב. עוד טוענת התביעה, כי צור, בעצה אחת עם עינב, זימן את סוחרי הקרקעות היזמים בחודשים מאי—יוני 1984 לכמה פגישות, בהן השמיעו הסוחרים את טענותיהם בקשר עם רכישת קרקעות בגדה המערבית וצור הבטיח לסייע בקידום עניינם. כמו כן נאמר בכתב האישום נגד צור, כי הוא פנה לאותם סוחרים ויזמים וביקש מהם תרומות לליכוד או לגופים הקשורים אליו.

היום ייעקד בבית המשפט המחוזי בתל־אביב דיון בבקשת התביעה לעצור את הקבלן אברהם גינדי עד תום ההליכים המשפטיים נגדו. הדיון בבקשה לעצור את צור עד תום ההליכים יתקיים ביום א' הקרוב.

"חוקיות עסקות זר — בספק"

שופט בית־משפט השלום בכפר סבא, אהרון כהן, הטיל אתמול ספק בחוקיות עסקות קרקע, בהן היה מעורב סוחר הקרקעות משה זר.

משה זר הגיש תביעה אזרחית נגד יהודה אריאל מרמתיים בסך 16.093 דולר בגין נזק שנגרם לו, לטענתו, אחרי שאריאל מכר קרקע שאינה קיימת, בשמו של זר הוא, כך טען, נאלץ לקנות קרקע כדי לפצות את הקונים.

לטענת זר הסכימו הוא ואריאל בעל־פה, כי האחרון ישמש שליחו של זר ויארגן קבוצות אנשים, כדי לקנות שטחי קרקע בגדה המערבית. יש לציין, אמר זר בכתב התביעה, כי "אריאל עשה זאת כהתנדבות ומניעים אידיאולוגיים".

אריאל מכר את שטחי הקרקע והעביר את התמורה לזר. בסוף מאי 1982, אמר זר בכתב התביעה, הורה לאריאל להפסיק למכור קרקע, למרות הוראה זו, טוען זר, המשיך אריאל במכירה ומכר שטחים שלא היו שייכים לזר ובכך הוא למעשה את הקונים ללא ידיעת משה זר והסכמתו.

כן נטען בכתב התביעה, כי אריאל חתם על קבלות שנרשם עליהן "משה זר קרני־שומרון".

השופט דחה, כאמור, את תביעתו של משה זר וקבע, כי "כל הקורא ושומע הראיות ששמעתי בתיק זה ומעיין במסמכים שהוגשו, בין מטעם התובע ובין מטעם הנתבע — תצילנה אוזניו ממש".

כן קבע השופט, כי העסקות אינן עושות רושם של עסקות רציניות וכן כי הרישומים כמעט ללא יוצא מהכלל לוקים בחוסר. עוד קבע השופט בפסק הדין: "מוטלת בעיני בספק תוקיותן של חלק מן העסקות המתוארות בראיות שהוצגו לי".

(ע). גוש אמונים הקים אתמול בישוב קדומים שבשומרון קרן לגאולת קרקעות. מטרת הקרן לגאול קרקעות בכל חלקי ארץ ישראל. בכינוס נאמר על ידי הדוברים הרב משה לוינגר, צבי סלוטים ודניאלה וייס, מזכירת הגוש, כי מטרת הקרן לגייס תרומות וכספים בארץ ובעולם לגאולת קרקע בעיקר ביהודה, שומרון וחבל עזה.

סוף סוף הגיע

פתוח במוצ"ש עד 22.00

משלוח הרהיטים הגדול מסקנדינביה

ל־חוות הרהיטים

ובנוסף: כורסאות טלביזיה בריפודי־בדים עורות וטלאים (PATCHES)

בהנחות גדולות

נשארו עדיין מספר דגמים של פינות ישיבה ומזנונים

בהנחות עד 40%

נמשכת המכירה גם במשך השבוע

אנשים מעדיפים את חוות הרהיטים

צומת גהה
רח' אפעל 15 קרית אריה
פ"ת טל: 9230138

"אגן" יצרני כימיקלים בע"מ
אשדוד

החל מיום שני 23.12.85
מספרי הטלפון שלנו יוחלפו.

1. מרכזיה: 055–20021
2. מודיעין: 055–20010

כל היודע על צוואתו ובקשתו האחרונה או מיקומה של כספת כלשהיא או נכסים של מר אריה דיאמנט, רח' נשן 5 חיפה, אשר נפטר בינואר 1985 ייצור קשר עם:
IRWIN MILLINGER
63 ,MILLTOWN ROAD
EAST BRUNSWICK
NEW JERSEY 08816, USA

ירושלים טיימשרינג־ פתוח ובטוח

jerusalem time sharing

ירושלים טיימשרינג — בעיר המבוקשת והמיוחדת מכל ערי העולם.

ירושלים טיימשרינג — תבלה חופשה של שבוע/שבועות במשך כל שנה, אתה, בניך ובני בניך לעד.
ירושלים טיימשרינג — דירה בת 2 חדרים מפוארת, עם אמבטיה או שתי אמבטיות, עם בריכת שחיה, מועדון בריאות, מגרש טניס, ומיתקני נופש נוספים.
ירושלים טיימשרינג — מלון מגדל הכנסת, הממוקם בסמוך למוזיאון ישראל, האוניברסיטה העברית ומשכן הכנסת.
ירושלים טיימשרינג — בנוי זה מכבר, ואפשר להיכנס מיד (סעיף 5 (א) לחוזה השכירות אומר: היחידה נרשמת **"בלשכת רישום המקרקעין כשהיא נקייה מכל חוב, משכנתא, שעבוד עיקול ו/או תביעת זכות כלשהי של צד שלישי"**)

ירושלים טיימשרינג — המחיר....., צלצל אלינו היום ותופתע שוב לטובה

בימים: א'—ה', 09.00—19.00; יום שישי, 09.00—13.00;
ובמוצ"ש לפי הודעה מראש טל' 531841, 531111, שלוחה 114
מלון מגדל הכנסת, רח' ולפסון 4, סוויטה 114

הכזא מן الأصل

שערי המניות 19.12.85

בנקים שאינם נכללים בהסדר ההצמדה

שם החברה	השער אתמול	קוד	המחזור אלפי ש' ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש אלפי ש' ע"נ
אוצה"ת ט	13100		.1	+100	+0.8	+6.1
המגנות 0.1	1130		442.9	+30	+2.7	+428
הכשרות א 0.5	394	קב		+19	+5.1	+2535.1
כללי לא בהסדר	33500		25.6			-25.6
בנק צפאנר 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
בנק צפאנר 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
בנק צאנר אופ'			—	הפסקת	מסחר	—
רנות א 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
רנות 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
רנות טה 2			—	הפסקת	מסחר	—
בנק בינלאומי 65	2415	תב	1675.3	+130	+5.7	+6879.1
ת.ג.ב. 0.5	2425		3249.6	+80	+3.4	+3011.2

בנקים הנכללים בהסדר ההצמדה

שם החברה	השער אתמול	קוד	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש
אידיבי רג 100.0	77560		389.6	+260	+0.3	+235.3
אידיבי ב 100.0	79500		3			-4.4
אידיבי בב א	471450		1.6	-500	-0.1	-2.9
אגוד 0.1	57950		116.3	-50	-0.1	-9.9
דיסקונט ב	101000		5.4	-388	-0.4	-3.3
דיסקונט א	98485		96.9			+11.1
דיסקונט טה ב	11550		63.4	-149	-1.3	-63
המזרחי ש	31698		834.2			-327.5
המזרחי ם	31600		26.3			+80.7
המזרחי טה 9	14450		115	-50	-0.3	-126.1
הפועלים בבב	125490	בב	2.1	-4510	-3.5	-7.6
הפועלים ט	52260		1677.9	+240	+0.5	+1452.9
הפועלים ב	51960		1096.7			-592.2
כללי א 1.0	135120		7	-1800	-1.3	-53.6
כללי אפ 9	131000	שב		+1000	+0.8	+17
כללי טה 5	102500		.2	+161	+0.2	+9.9
כללי טה 7	6500	שב		+100	+1.6	+475.3
כלל 0.1	33280		2348.9	+200	+0.6	+2249.9
כלל טה 9	45400		7.1			-7.1
כלל טה 11	12480		788.8			-232
מימון ומסחר 1.0	45595		31.2	+227	+0.5	+514.8
מימון ומסחר 5.0	22500	תב	4	-1500	-6.5	-4.3

בנקים למשכנתאות

שם החברה	השער אתמול	קוד	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש
ארפים 0.1	6920		30.2			-19.7
לאומימשכ ט	3615		222.3	+150	+4.3	+296.3
לאומימשכ ם	3447		100			+154.5
כרמל ט	3100		45			-45
כרמל טה 1	2619	שב				-100
בנין ל' 5.0	3250	תב	17	+170	+5.5	+209.9
פת משכ ט	750		1200			-615
משכן ב ט	1850	תב	196.7	+110	+6.3	+436.4
עצמאות 0.1	3400		20			-20
טפחות בבב ט	11400		18.8	-480	-4	-18.9
טפחות רג ט	11400		43.3			-28.4
טפחות טה 1	6380		5	-90	-1.4	-16
טפחות טה 2	3252		165.2	-45	-1.4	-144.2
יעשר 1.0	645		50	-15	-2.3	-25.9
יעשר 5.0	349	תב	100	+24	+7.4	+347.8
בידב 1.0	1585		347.4	+5	+0.5	+48.2

מוסדות מימון

שם החברה	השער אתמול	קוד	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש
שלמון א"ס	291	תב	4325	+14	+5.1	+6270
החקלאות בבב א	25900			-98	-0.4	-3
החקלאות בבב ג	160341	שב				
לאומי תעש' א ש	3550		41.7	-20	-0.6	-41.7
פיתוח תעש' בבב	68870	לנ				
פת תעש' בב ג	355000	לנ				.2
פת תעש' בב גג	210000	לנ				
פת תעש' בב גג 1	210000	לנ				.2
פת תעש' בב ד	209268	לנ				
פת תעש' בב רד	63694	לנ				
כרמו קבלנים 5.0	515	תב	1247.5	+29	+6	+2233.1
תירות בב	171000	שב				
כלל ליסינג 0.1א	4382	תב	100	+352	+8.7	+238.2
כלל ליסינג 0.52	2085	תב	195.9	+150	+7.8	+417.5
כלל ליסינג אפו	10580		4.6	-50	-0.3	-4.6

ביטוח

שם החברה	השער אתמול	קוד	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש
אריה 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
אריה אפ ב			—	הפסקת	מסחר	—
אריה טה 1			—	הפסקת	מסחר	—
אררס 0.1	2400		40.8	-20	-0.8	-1
אררס א 0.5	1441	תב	328	+131	+10	+1710
בטוח מבטח 0.1	980	שב				
בטוח מבטח 0.5	429		75	-6	-1.4	-340
הדר 1.0	995	בח	145	+10	+1	+26
הדר 5.0	455	תב	413	+25	+5.8	+807
הסנה ש	2027		1591.2	+87	+4.5	+4186.3
הפניקס 0.1	3400		568.3			+23.8
הפניקס 0.5	1890	קב		+90	+5	+250.1
המסנה-הראל 1.0	5080	תב	155.9	+410	+8.9	+376.3
המסנה-הראל 5.0	2060	תב	482.4	+150	+7.9	+862.5
ירדניה 0.1			—	הפסקת	מסחר	—
ירדניה 0.5	[illegible]		[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
מנורה 1.0	13500		12.8	+519	+4	+12.8
מנורה 5.0	4920		12.8	[illegible]	[illegible]	[illegible]
מגר 3 1.0	2462	תב	384.2	+224	+10	+403.5
סקורס 0.1	4300		.7	+200	+4.9	+99.3
צור ש	1225		60	+34	+2.9	+3.2
ציון החזקות 1.0	5750	שב				
ציון החזקות 5.0	1354		57.2			-57.2

מסחר

שם החברה	השער אתמול	קוד	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש
אינטר גאמא 1 ש	3000	שב				
אינטר גאמא 5 ש	950		35.6			-35.6
אינטר גאמ אפ 1	489		100			-325.6
כארד עזרא 1.0	3925	שב				
כארד עזרא אפ 1	3550		20			+20
טמה 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
טמה 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
כלל סחר	1894		530.2			-24.5
קריסטל 1.0	2900		145.1	-100	-3.3	-115.3
רפק 0.1	22275		.1			.1
רפק 0.5	4210		12.6	+200	+5	+48
שופרסל א 2.0	4400		499	+200	+4.8	+609
שופרסל ב 10.0	2515		1225.8	+115	+4.8	+1660.8

שירותים

שם החברה	השער אתמול	קוד	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש
דלק ג ש	3650		1490	+100	+2.8	+1341.3
הראל 1.0	2140		.5	-20	-0.9	-31.9
הראל 5.0	765	שב				
מבנות הספקה 0.1			—	הפסקת	מסחר	—
מבנות הספקה 0.5			—	הפסקת	מסחר	—
קרור 0.1	800	שב	70	-5	-0.6	-70
קרור 1.0	200		2940.8	+4	+2	+1974.3
חברת החשמל 0.1			—	הפסקת	מסחר	—
מחס' ערובה 0.1	1850	תב	76.5	-100	-5.1	-71.4
מחס' ערובה 0.5	685		411.1			+149.1
מחסערובה אפו	336		1698.1	-7	-2	-1893.9
קונסורטים 0.1	648	תב	124.3	-72	-10	-120.6
קונסורטים 0.5	338		50	-15	-4.4	-144.3

מלונות ושירותי תיירות

שם החברה	השער אתמול	קוד	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש
קופל 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
קופל אפ 1			—	הפסקת	מסחר	—
גלי זוהר 1.0	10010	שב	16			+1.6
גלי זוהר 5.0	3600	שב	24.2			+25.4
מלונות דן 1.0	3289		15	+139	+4.4	+134
מלונות דן 5.0	2130	שב				
חוף האלמוג 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
כנס כר 1 ש	1720	שב	.1			+30
מלונות הירדן	2051		24			+82.7
מלונות יהלום 1	400		424	-10	-2.4	-416.1

מחשבים ושירותי מחשבים

שם החברה	השער אתמול	קוד	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש
דטה מיכון 1.0	1175		60	+12	+1	+70
ת.ר.ל.ל. 1.0	5250	שב				
יעצא 1.0	2517	בח	79.1	-132	-5	-26.9
יעצא אפ א	2160		20	+30	+1.4	+20
כלל מחשבים 1.0	3470		70			-142.8
ב.ל.ל. 1.0	4283		12.1	+145	+3.5	442.1
ב.ל.ל. 5.0	2400	שב				
מיטב מחשבים 1.0	1879	שב				.1
ביקב מחשבים 1	5601	תב	1	+216	+6.4	+75.4
ביקב בוחי 5	1752	תב	96.6	+140	+8.7	+95.6
תים מחשבים 1.0	1285		802.6	+10	+0.8	+935.6
תים מחשי אפו	11550	תב	17.1	-700	-5.7	-17.1

נדל"ן, בינוי ופיתוח

שם החברה	השער אתמול	קוד	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש
אברהם בינוי רש	317		1264.6			+264.6
אברהם בינוי 5ש	195	תב	1100	-11	-5.5	-100
אורן 1.0	509		451	+11	+2.2	+1029
אורן 5.0	204		2000	+8	+4.1	+4050
אזורים 1.0	2393	תב	3247.6	+120	+5.3	+5147.3
אילון 1.0	980		954			-730.6
אילון אפ 1	900		50			-10
אל-רוב 1.0	1800		240.6	-30	-1.6	-45.8
אל-רוב 5.0	1795	קב		+85	+5	+210
אבנתים 1.0	687	תב	80.9	-42	-5.8	-80.9
אבנתים אפ 1	565	קב				
אפריקה 0.1	30800		294	+1000	+3.5	+305.7
אפריקה 1.0	21600		127	+640	+3.1	+106
ארפים	740		16	-5	-0.7	-12.2
אילדן 0.1	7350		18.9			+55.1
אילדן 0.5	4620	תב	79	+420	+10	+105.2
בר-יקר נת 1.0	2901	תב	15.7	+264	+10	+15.7
ברמנרין 1.0	1500		50	+10	+0.7	+49
ברמנרין 5.0	785		512.8			-112.8
ברמנרין אפ 1	740	תב	100	+71	+10.6	+87
דיקר 1.0	3050		120	+112	+3.8	+146.5
דוניר 1.0	300	תב	920	-30	-9.1	-1432.7
דוניר 5.0	188	שב		+8	+4.4	+219.9
דוניר אפ 1	135		100			-100
הדער 0.1	2800		27.7			+22.4
הדער 0.5	1596	שב				+50
ה.ל.ב. 0.1			—	הפסקת	מסחר	—
ה.ל.ב. 0.5			—	הפסקת	מסחר	—
נכסים ובנין	3760		898.6	+150	+4.2	+1191.3
גברים 0.1	5670		.4	-200	-3.4	.4

שם החברה	השער אתמול	קוד	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש
גבים 0.5	4015		196.5			-26
הכשרת הישוב ש	25500		120	+550	+2.2	+49.9
ישפרו 0.1	1755		142.3			-142.7
ישראלום 1.0	5550		30	-112	-2.1	-100.4
ישרס 10.0	6680		8.1	+100	+1.5	+21.9
כהן פיתוח 1.0	4350		22	+200	+4.8	+4.3
כלל נדל ן	703		4085.5	+10	+1.4	+3187.8
לומיר 1.0	1600	שב				+89.7
לומיר 5.0	790		8.9			+23.2
מ.ת.ת. 1.0	1442		570	+40	+2.9	+551.1
מאגרי בניה 1.0	261		1789.9			-1667.2
מאגרי בניה אפו	195		380.8	-12	-5.8	-480.8
מרדל במן	1330		42	-70	-5	-12.3
מישכאל 5.0	450		726.7	+12	+2.7	+873.3
מנרב 5.0	330	תב	566.6	+30	+10	+2568.3
מרלו 1.0	275		310	+5	+1.9	+988.2
מרלו אפ 1	2706	שב		-143	-5	-9.5
לוינסקין 1.0	2513	תב	20	-257	-10	-97.5
לוינסקין 5.0	500	תב	335.2	-55	-9.9	-1057.2
לוינסקין אפ 1	270	תב	500	-81	-23.1	-376
ליפשיץ 1.0	515		361.7	-25	-4.6	-560.7
ליפשיץ 5.0	255	תב	874	-15	-5.6	-874
ליפשיץ אפ 1	165		500	-5	-2.9	-412.3
נאות אביב 0.5	14900		5.7	+200	+1.4	+10.7
נכסי אזורים	3160	תב	1096.2	+260	+9	+1466.2
סהר החזקות 1.0	6600		30			-30
סהר החזקות 5.0	4608		29.6			-25
סולל בונה מבב א	4500		469.6			-351.4
סוף 1.0	1316	בב		-70	-5.1	-148
סוף 5.0	730	בח	306.2	-15	-1.8	-53.7
סוף אפ 1	540	תב	100	+45	+9.1	+100
עמר וסולע בר 1	6200	שב	300			-134.2
קיסריה 0.1	920		19.4	+10	+1.1	+40.6
קיסריה 0.5	441	תב	193.3	+40	+10	+643.3
רובינשטיין 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
רובינשטיין 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
רומבין 1.0	1588		157	+29	+1.9	+132
רומבין 5.0	953		57	+40	+4.4	+123
רסקו מבב	2800		122.1	-60	-2.1	-72.1
רסקו רג	2800		107.1	-30	-1.1	-46.5
רסקו אפ 1	2644	שב		-6	-0.2	-10.1

חקלאות

שם החברה	השער אתמול	קוד	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש
מטעי הדר 0.1	2250		26.8	+58	+2.3	+26.8
מטעי הדר 0.5	880		147.5	+35	+4.1	+162.4
מהדרין 0.1	8700		88.5	+400	+4.8	+56.4
נכסי הדרים 1.0	1570		350	+45	+3	+415.5
פרי אור 0.5	3440	תב	255	+260	+8.2	+265
שגיב 5.0	7280	תב	182.9	+380	+5.5	+131.2

פק"מ נייר
השקעה כדאית לטווח קצר בריבית משתנה
בנק לאומי

מזון וטבק

שם החברה	השער אתמול	קוד	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש
אסאם	1138		40	+29	+2.6	+10
אסאם אפ 1	4921	לנ				.2
אטלנטיק 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
גולדפרוסט 1.0	2935	מב		-155	-5	-114.3
גולדפרוסט 5.0	900	תב	691.9	-50	-5.3	-254.8
גולדפרוסט אפ 1	765	תב	338	+95	+14.2	+580
דובק מב ש	2500	תב	793.3	+150	+6.4	+2387.1
דובק מב ם	2500	תב	1053	+150	+6.4	+1956.5
תלכל 1.0	815	תב	304	+45	+5.8	+689
תלכל 5.0	384	תב	200	+22	+6.1	+2086.9
פרי-הר 1.0	4060		335.6	+145	+3.7	+287.4
פרי-הר 5.0	1917		266.3			+6.7
מטעי בירה 1.0	7300		13.8	+200	+2.8	+26.2
מטעי בירה 5.0	4500		22.2			+7.8
יצהר 1.0	980	תב	474.3	+50	+5.4	+899.3
יצהר א 5.0	610		1150			-900
מן 1.0	10000		10			+5.1
מן 5.0	4590	תב	60	-400	-8	-70
מבפרוסט 1.0	4950		150.4	+100	+2.1	+200
עלית	9710		60	-1		.5
עסיס ב 0.5	19749		7	+749	+3.9	+17
אגל קקל 1	1810		40	+5	+0.3	+40
שמן מבב א	3850	תב	99.1	+250	+6.9	+1149.7

טכסטיל והלבשה

שם החברה	השער אתמול	קוד	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש
אדגר סד 1 ש	522		533.3	+10	+2	+535.7
אדגר אפ א	1650	תב	10	-100	-5.7	-46.7
אופים 1.0	1040		220.4	-11	-1.1	-30.4
אופים אפ 1	1998	תב	40	+144	+7.8	+120
אטבו ברוד 1.0	1160		70	+20	+1.8	+70
אטבו ברוד 5.0	750	תב	885.6	-50	-6.3	-885.6
אפרן 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
אפרן אפ 1			—	הפסקת	מסחר	—
ארגמן רג ש	3970	שב				.1
ארא ב 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
ארא ג 0.1			—	הפסקת	מסחר	—
דלתא-גליל 1.0	3140		400	+140	+4.7	+900
דלתא-גליל א 3.0	2240		316			-170.3
מטוויות מאוחר 1			—	הפסקת	מסחר	—
מטוויות מאוחר 5			—	הפסקת	מסחר	—
מטוויות מאו אפו			—	הפסקת	מסחר	—
ויטלגו 1.0	2120		341.6	+90	+4.4	+605.1
ויטלגו 5.0	1639	תב	190.1	+149	+10	+523.3
ורדינון 1.0	3230		145	+99	+3.2	+135
זיקית 1.0	3707	קב		+177	+5	+357.2
זיקית 5.0	2370		211	+100	+4.4	+499
טיב-טוב 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
טיב-טוב אפ 1			—	הפסקת	מסחר	—
יוסאר 1.0	1565		.1			.1
לודזיה 0.1	1201	שב	.1	-5	-0.4	-60
לודזיה 0.4	420	תב	1050	+33	+8.5	+1755
לינת 1.0	475		850	+20	+4.4	+3305.8
מיפ גליקו	550		769.2	-18	-3.2	-625.2
מיפ גליקו אפ 1	1100		23.9	-11	-1	-75.3
מקס 0.1	22000	שב		-657	-2.9	-1.6
מקס 0.5	5060	תב	21.1	+254	+5.5	+186.9
עיט 1.0	8455	שב				.1
עיט 5.0	3970		111			-19
עמק פריגה 1 ש	1405	שב	128.4	-45	-3.1	-96.8
פולגת א 0.1	7100		273.9	+200	+2.9	+391.6
פולגת ב 0.4	4070		1099.7	+170	+4.4	+2099.7
פולגון א 0.5	2970		200	+120	+4.2	+435.1
פרגוד	770		427	-40	-4.9	-153.8
שלדינה 1.0	8545		31.2	+200	+2.4	+54.1
תעש רוגוזין 1.0	4240		364.3	+61	+1.5	+349.3

מתכת ומוצריה

שם החברה	השער אתמול	קוד	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש
אקסטנן 5.0	1278	תב	21.7	+116	+10	+179.8
אקסטנן אפ 1	1090		28.7	-15	-1.4	-58.7
אורדן 0.1	13050		74.1	+150	+1.2	+106.7
אורדן 0.5	10300		3	+150	+1.5	+100.7
כבלים ש	10600		1.5	+100	+1	+8.5
התכוף 1.0	5200		50	+108	+2.1	+29.7
התכוף 5.0	3040		55.2	+30	+1	+65.3
קפסאות פז 1.0	790		4302.4	+32	+4.2	+4120
קפסאות פז 5.0	580		157.2			-57.2
מורגן 1.0	470		462	+13	+2.8	+2568.9
מורגן אפ א	400		250			-250
מתכת מרום 1.0	1850		65	+51	+2.8	+10.8
מתכת מרום אפ 1	1320		31.3			+74.5
כבלי ציון 1.0	1940	תב	610.1	+140	+7.8	+1172.8
כבלי ציון 5.0	645	תב	2908.7	+50	+8.4	+3841.5
כבלי ציון אפ	695	תב	899.9	+50	+7.8	+842.5
קרמני 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
קרמני 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
נחושתן 0.1	7350	תב	28.8	+400	+5.8	+68.7
נחושתן 0.5	2780	תב	139.8	+140	+5.3	+339.9
עוד 3.0	1150		100	-15	-1.3	-75
פקר פלדה 1.0	3800		2.5	+20	+0.5	.5
קינג 1.0	7260		50			+18
קינג 5.0	3760		100			-100
קליל 1.0	2140		72	-20	-0.9	-25.6
קליל 5.0	1099		150	+29	+2.7	+93.5
שלרות 5.0	1370		24	+29	+2.2	+47
תעשיות לכיש 1.0	1015		46	+45	+4.6	+46
תעשיות לכיש 5.0	550		165.6			-165.6

חשמל, אלקטרוניקה ואופטיקה

שם החברה	השער אתמול	קוד	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש
אלביט 3.0	426000		37.8	+10000	+2.4	+46.3
אלקו 0.1	3201	תב	66.9	+290	+10	+173.4
אלקו 0.25 ש	2565		156			+51
אלקו 0.25 ם	2240		55.5			-11.1
אלקטרה 0.1	12650		7.8	-200	-1.6	-8.6
אלקטרה א 0.5	6150		25	-30	-0.5	-25
אלרון 3.0	391300		28.5	-2000	-0.5	-11.1
אורית 1.0	32050		65.8	+1300	+4.2	+78.6
כלל תעש אליק	2650		1757.8	+65	+2.5	+2461.2
טפקטרוניקס 1.0	1660	תב	481.3	+90	+5.7	+1744.9
טפקטרוניקס 5.0	1145		771.9			+326.4
פריכהנגר 1.0	1570		91.4	+30	+2	+91.3
פריכהנגר 5.0	770		919	+10	+1.3	+719
ציקלון 1.0	4588		24.2			-24.2
ציקלון 5.0	2260		226.3			-176.3
קנצשטין אירל 1.	3050	תב	227.9	-220	-6.7	-377.9
קנצשטין אירל 5.	1550		39	-50	-3.1	-39
ת.א.ת. 1.0	2950		26	-49	-1.6	-56
ת.א.ת. 5.0	1110		92.3	+40	+3.7	+522.3
ת.א.ת. אפ 1	2915	שב				+13.2
תדיאה	3950		50	+150	+4	+25

מוצרי בניה

שם החברה	השער אתמול	קוד	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש
א.פ. תעשיות 1.	3030	תב	896	+261	+9.4	+1258.4
אלקול 5.0	4096		117	-84	-2	-217.3
אקרשטיין 1.0	790		144.2	-16	-2	-249.2
אקרשטיין 5.0	785	תב	175	+60	+9.3	+175

שם החברה	השער אתמול	קוד	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש
בטון תדיר 1.0	7550	שב				
בטון תדיר 5.0	4200	שב				
בר-סון 1.0	1706	שב				
בר-סון 5.0	555	שב				
בר-סון אפ 1	382		50	-40	-9.5	-31.2
המסלול 1.0	900		150	+30	+3.5	+150
המסלול 5.0	450		26			-26
טרומאסבסט 1.0	5700	שב				-1.2
טרומאסבסט 5.0	1210	שב		+40	+3.4	+57
מ.ל.מ. 1.0	860		50	+20	+2.4	+49.8
מ.ל.מ. 5.0	343	מב		-18	-5	-121.8
מרזל השק בתעש	1701	תב		+100	+6.5	+130
מתאיקה ולפמן 1	12371	שב				
מתאיקה ולפמן 5	7100	שב				

כימיה, גומי ופלסטיק

שם החברה	השער אתמול	קוד	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש
אבן 5.0	13600		10.1			-5.1
אליאנס ב	760		207.3			-207.3
גל תעשיות 1.0	4050		40	+120	+3.1	+50
גל תעשיות 5.0	2340		50	+100	+4.5	+55
דקסטר 1.0	3300	תב	32.1	+185	+5.9	+128.7
רשכים 0.1	9800	תב	30.6	+600	+6.5	+35.2
רשכים 0.5	3570		187.9	+70	+2.1	+157.9
חיפה כמי 10.0	780	תב	2497.6	+42	+5.7	+11019.9
טבע ש	50400		256.1	+950	+1.9	+378.4
טבע אפ 4	45800		30.7	+600	+1.5	+51.3
ליפסקי 1.0	856		182.5			-157.5
ים המלח	12340		1486.9	+540	+4.6	+3269.7
מכרוכימיים 10.0	307		7312.2	+7	+2.3	+10707.8
מקסימה 1.0	3300		2.3			-2.3
מקסימה 5.0	1370		127.3	-50	-3.5	-127.3
מקסימה אפ 1	1540	שב				
מקה כמיקל 1.0	4290		40	+190	+4.6	+29.9
נגו 1.0	7180		100	+100	+1.4	+74.8
נגו 5.0	3360		40			+10
קים כימיקל 1.0	4700		8.4			-21.6
קים כימיק אפ 1	4190		29.9			.2
ת.ג.ל. 1.0	1262	תב	54.1	-140	-10	-184.1
ת.ג.ל. 5.0	633	תב	155.8	-70	-10	-155.8
תיא 5.0	4500		.9			.9
פרומורם 10.0	7500		6.4	-120	-1.6	-25
תרד א 5.0	2800		86.7			-48.5

עץ, נייר ודפוס

שם החברה	השער אתמול	קוד	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש
רפרון 1.0	3650		68.5	-50	-1.4	-10.5
רפרון 5.0	1980		50	-100	-4.8	-157.6
ת.מ.ג. 1.0	2128		55			-5
ת.מ.ג. אפ 1	1964		54.5	+1	+0.1	+45.5
יאה 1.0	3550		12	+100	+2.9	+100
לבידי אשקלון 1	290		959.6	+10	+3.6	+828.9
לביאשקלון אפו	395	תב	170.1	+21	+5.6	+1662.9
מלט ב 0.5	17000		9			-9
מפעלי נייר 10.0	151800		54.6	+4800	+3.2	+55.7
סקפניה 1.0	1240		33.3	+40	+3.3	+114.3
רים 0.1	2400		38			-1.3
רים 0.4	1110		400			-280.9
תעל ב 0.2	10700		18.4			+11.4

תעשיות שונות

שם החברה	השער אתמול	קוד	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש
אלומית 1.0	3980		100			-75
אלומית 5.0	1890	שב				
אגרין 1.0	1880		160.7	-10	-0.5	-20.9
אגרין 5.0	940		115.7	+40	+4.4	+37.4
אגרין אפ א	585		72.1	-15	-2.5	-21.9
חמישה יוד	7300		5.4	+150	+2.1	+16.5
דיקה 1.0	4350		20	+80	+1.9	+15.2
דיקה 5.0	2110	תב	85	+110	+5.5	+45
ה.נ.פלק 1.0	5700		42.6	-100	-1.7	-42.6
ה.נ.פלק 5.0	2700		142.9			-2.9

השקעות בתעשיה

שם החברה	השער אתמול	קוד	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש
מרכזית ב 0.1	5355		217.5	+254	+5	+744.2
כור כבי ש	4700000	שב	.3	00000	+2.2	.6
כלל תעש 1.0	1180		6899.6	+40	+3.5	+13870.2
מאגרי טכנולוגיה	465		2048.4	+18	+4	+981.6
מאגרי טכנו אפו	340		2039			-162.1

חברות השקעה

שם החברה	השער אתמול	קוד	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש
אוגיק ש	3690	תב	283.3	+190	+5.4	+427.3
אידיבי פתוח 2.0	2910		2883.6	+75	+2.7	+3926.3
אינקוה 0.1	1270		467	-40	-3.1	-917.1
אינקוה 0.5	655	תב	48.9	-45	-6.4	-598.9
אלגר ש	3580		94.4	+108	+3.1	+116.4
אלגר ם	3510		15	+40	+1.2	+32
אלרן ש	1800		1188			-1324
אלרן ם	1900	תב		+100	+5.6	+25
אמישר כב'	27300		1.2	+1300	+5	+1.2
אפיק 1.0	684		474.9	-2	-0.3	-414.9
אפיק 5.0	549	שב				
גוולת 1.0	1450	שב				
חברה לישראל 1.0	2557		450.3	+7	+0.3	+200.1
חברה לישראל 5.0	1261	קב		+60	+5	+2092.6
חלפטון 0.1	56000		[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
חלפטון 1.0 ש	15900		10.1	+800	[illegible]	+6.9
אטמא א 0.5	7490		63.6	[illegible]	[illegible]	[illegible]
פועלים השק ש	3870		989.1	+170	+4.6	+2768.3
כלל השק	3970		372.9	+60	+1.5	+318.6
דיסקונט השק ש	3785		3009	+155	+4.3	+6867.8
מזרחי השק ש	7843		23.8	+300	+4	+37.3
מור השקעות 124	8501	שב				
חירון 1.0	2427		50	+115	+5	+50
חירון 5.0	375		2274.5	+14	+3.9	+2198.7
יצוא ש	7180		124.1			-124.1
ירדן א 0.1	1750		295.6	-85	-4.6	-229.6
כלל 10.0	1850		6885.5			-4825.2
כלל 50.0	1250		1105.5	+51	+4.3	+1385.5
לנדקו 0.1	5940		14			-13
לנדקו 0.1	1900		183.6			-183.6
מנור 0.1	5312	שב	40	+112	+2.2	+23.2
מנור א 0.5	2604	שב		+60	+2.4	+20
עוז השק ב 0.1	1890		40.3			-40.3
עוז השק ג 0.5	740		109.7	+34	+4.8	+525.8
פז השק ש	18440	תב	312	+1000	+5.7	+685.2
פמה א 0.1	5285		194.7	+100	+1.9	+24.5
פמה 0.5	2371	תב	228.8	+120	+5.3	+492.1
פריון ב 2.5	1140	תב	957.8	+100	+9.6	+1850.7

מחקר ופיתוח

שם החברה	השער אתמול	קוד	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש
אמבצים מתוחכ'	1830	שב				
אמבצים אפ 1	1532	תב	12.4	-100	-6.1	-40.9
גליל טכנולוגיות	362		1050	+7	+2	+1457

חיפושי נפט

שם החברה	השער אתמול	קוד	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש
דלק חיפושים 1.0	2800		43.1			+36
דלק חיפושים 5.0	1465		80	+25	+1.7	+6
פז חיפושי נפט	10000	שב				+5.9
מראיל 1.0	1656	שב				
מראיל 5.0	560		100			-100
מראיל אפ 1	489		80			-80
י.ו.א.ל 5.0	1040		1276.4	+50	+5.1	+1425.9
מ.ג.ג. 1.0	1731	תב	74	+110	+6.8	+166.5
מ.ג.ג. 5.0	710		2090			-501.2
סיסמיקה 1.0	1168	מב		-62	-5	-714.8
סיסמיקה 5.0	403	מב		-22	-5.2	-2851.6
סיסמיקה אפ 1	220	תב	745	-60	-21.4	-2351.8
פראיל ב 0.3	2120		210	+20	+1	+18.5
צנאמרינפט 1.0	220		90	+1	+0.5	+86.3
צנאמרינפט 5.0	161		567.6	+6	+3.9	+1192
צנאמרנפט אפ 2	399	שב				
נפטא ש	830100		.2			

נסחרות במט"ח

שם החברה	השער אתמול	קוד	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצע/ביקוש
גזית ם	232	שב				.1

מחזורים (במיליוני דולר)

מניות ותעודות	2.0
בנקים בהסדר	2.1
אגרות חוב צמודות מדד	1.3
אגרות חוב צמודות דולר	1.4
מלווה קצר מועד	2.5
סה"כ מחזור	9.3

מדדים

	מדד יומי	שינוי ב-%
מדד מניות כללי	297.31	70.89
כללי ללא בנקים	300.19	72.17
מדד אג"ח כללי	248.50	70.12

מקרא לבורסה

קוד	הסבר	קוד	הסבר
רג	שער רגיל	אק	אקס
סג	שער סגירה	תב	תנועה בלתי מוגבלת
קב	קונים בלבד	בח	ביצוע חלקי
מב	מוכרים בלבד	ק2	קונים בלבד יום שני
שב	שער בלבד	ק3	קונים בלבד יום שלישי
לנ	לא נסחר	מ3	מוכר בלבד יום שלישי
הפ	הפסקת מסחר	מק	מוכרים, קונים
		קמ	קונים, מוכרים

גלגל הבורסה / יהודה שרוני

ביקושים בכל ענפי המסחר

שבוע מסחר הפכפך בבורסה הס־תיים אתמול בהבגנת ביקושים בכל ענפי המסחר בבורסה. הפעילים העי־קריים בשוק היו אתמול, ובתקופה האחרונה בכלל, קרנות הנאמנות. הוולם אתמול היה הירוש מרענן קרנות לאומי פיא, שנמנעו מלגלות פעילות באחרונה, הצטרפו להשקעה סלקטיבית בשוק המניות. ניירות ערך בעלי רמת סחירות גבוהה עלו עד 5 אחוזים, ובמניות דלות סחירות הת־חדשה הפעילות הספקולטיביות. אתמול חודשו גם הביקושים ליחידות השתתפות בקרנות הנאמנות. הקרנות המתמחות במניות נהנו מביקוש של מיליון דולרים, והקרנות הדולריות נהנו מביקוש של שני מיליוני דולרים. מנהלי הקרנות הפנו חלק מעודפי הביקושים לרכישת מניות ההסדר.

ביקוש של מיליון דולרים למניות ההסדר

לאחר ימים אחדים של ירידות שערים במניות ההסדר, התחדשו אתמול הביקושים למניות אלה, ושעריהם עלו בצורה מתונה. חלק מהפעילים בשוק ההון מעריכים כי רכישת מניות ההסדר ברמות התשואה לפדיון הנוכחיות היא פעולה כדאית, מפני שאין כיום כל אפיק השקעה אלטרנטיבי המעניק תשואות כאלה. מניית המסוק של בל"ל עלתה ב־0.6 אחוז, מניית בנק הפועלים עלתה ב־0.5 אחוז, ועליית שער של 0.3 אחוז במניית אי די בי הורידה את רמת התשואה לפדיון במניה זו ל־12 אחוזים.

בנק	תשואה שנתית דולרית באחוזים
בל"ל 0.1	12.24
הפועלים ש	12.33
אי.די.בי. רג	12.00
דיסקונט א	12.21
המזרחי ש	12.27

התחדשו הביקושים למניות כבדות

כמו שלושים המתמן שינוי חיובי בשוק המניות. כשסוחרי הבורסה נכנסו לקלוט את ההיצעים במניות שהופיעו בכמויות גדולה יחסית. אתמול כמעט שלא נרשמו היצעים במניות. הבי־קושים בהיקף גדול יחסי למניות הכבדות הביאו לעליית שערים עד 5 אחוזים. קרנות בל"ל הצטרפו אתמול לקרנות בנק הפועלים ובנק דיסקונט, והזרימו ביקושים למניות המוחזקות אתם. כך עלתה מניית ים המלח ב־4.6 אחוזים, מניית שופרסל ב' עלתה ב־4.8 אחוזים. ניירות ערך המוחזקים בעיקר עם קרנות בנק הפוע־לים כמו הסנה, נכסים ובניין, וכלל תעשיות, עלו עד 5 אחוזים. בניירות ערך אחרים, המוחזקים על ידי כמה מנהלי קרנות כמו כלל אלקטרוניקה, חלק מהמניות היו עליות מתונות יותר.

ההיצעים נקלטו ללא שינוי שער

בניירות ערך בודדים בלבד הופיעו אתמול היצעים, שנקלטו ללא שינוי שער. כך היה במניות כלל ישראל בנות 10 שקלים, ובמניות קופסאות פז 5. פעילות ערה ביותר, שלוותה בעליות שערים חדות יחסית היו בניירות ערך בעלי רמת סחירות נמוכה. מניית קופסאות פז 1 עלתה ב־5.8 אחוזים, מניית דובק ב־6.4 אחוזים, ומניית פז השקעות ב־5.7 אחוזים. במניות החברה לישראל, שיש בה באחרונה פעילות ערה ביותר, נרשם אתמול שער קונים בלבד.

כתב האופציה של סיסמיקה ירד ב־21.4 אחוז

במניות סיסמיקה נרשמו אתמול היצעים יוצאי דופן בהיקפם, בניגוד בולט למגמה הכללית בשוק המניות. ההערכה היא שמשרד האנרגיה לא יאריך את תוקפם של זכיונות חיפושי הנפט של החברה, והדבר יגרום לחברה קשיים בהמשך תפקודה. היצעים בינוניים בהיקפם למניות החברה בנות שקל ו־5 שקלים הביאו לרישום שער מוכרים בלבד. היצע גדול ביותר לכתב האופציה של החברה נקלט בירידת שער תלולה של 21.4 אחוזים במחזור מסחר גבוה יח־סית. משבר חברת קלרין הביא להמשך ההיצעים במניות חברת גינרי. ביקוש למניה בת השקל סופק במי־רידות וללא שינוי שער, ואילו היצע במניה בת 5 שקלים נקלט בירידה של 5.3 אחוזים.

ביקושים לאיגרות החוב

שער איגרות החוב מכל הסוגים נטה אתמול לעלות עד שלושה אחו־זים. מדד איגרות החוב צמודות המדד עלה ב־0.15 אחוז במחזור של 1.3 מי־ליוני דולרים, ואילו מדד איגרות החוב הדולריות עלה בצורה מתונה יותר: 0.06 אחוז במחזור של 1.4 מיליוני דולרים. בבורסה מעריכים כי בתקופה הקרובה לא צפוי שינוי משמעותי בר־מות התשואה לפדיון של איגרות החוב.

ירידה בהיקף הפעילות במק"מ

היקף הפעילות במק"מ שב וירד אתמול והסתכם ב־2.5 מיליוני דו־לרים. בבורסה מסבירים את מיעוט ההתעניינות באפיק השקעה זה, בר־מות התשואה לפדיון הלא־נמוכות לרכישה השוררים כיום במק"מ.

הסדרה	ימים לפדיון	שער	תשואה חודשית
245	5	99.55	2.78
116	13	98.95	2.50
126	19	98.60	2.28
136	26	98.10	2.27
146	33	97.60	2.26
156	40	97.05	2.30
216	47	96.65	2.23
226	54	96.25	2.18

הודעות בורסה

* ארגנר סיימה את מתכונת השנה המסתיימת בספטמבר ברווח של 125 מיליון שקלים, לעומת הפסד של 140 מיליוני שקלים באותה תקופה אשתקד.
* עיט סיימה את שנת 1984/85 בהפסד של 166 מיליוני שקלים, לעומת רווח של 318 מיליוני שקלים בתקופה מקבילה אשתקד.

לחברת בניה גדולה
דרושות
קרקעות לבניה
אפשרית גם עסקת אחוזים
ברמת השרון, הרצליה ובירושלים
הצעות נא להפנות לת.ד. 7943 ירושלים

שערים יציגים של מטבע חוץ 18.12.85

המטבע		שער	המטבע		שער
ארה"ב	דולר	1480.4	אוסטרליה	דולר	1008.9
בריטניה	לירה	2107.0	דר"א	ראנד	552.71
גרמניה מע'	מרק	587.46	בלגיה	10 פרנק	287.40
צרפת	פרנק	191.50	אוסטריה	10 שילינג	836.03
הולנד	גילדן	521.27	איטליה	1000 לירה	861.01
שוויץ	פרנק	699.04	יפן	100 ין	729.80
שוודיה	כתר	192.01	אירלנד	פאונד	1807.6
נורווגיה	כתר	192.22	ספרד	100 פזו	942.76
דנמרק	כתר	161.48	ירדן	דינר	3908.3
פינלנד	מרק	268.89	לבנון	לירה	81.120
קנדה	דולר	1060.2	מצרים	לירה	832.73

שערי מטבע־חוץ 19.12.85 בנק לאומי

המטבע	העברות והמחאות קניה	העברות והמחאות מכירה	מזומנים קניה	מזומנים מכירה
1 דולר ארה"ב	1470.8240	1489.1760	1446.70	1511.80
1 ליש"ט	2094.4534	2120.5866	2054.95	2147.42
1 מארק גרמני	583.8920	591.1775	574.32	600.16
1 פרנק צרפתי	190.3797	192.7736	184.47	195.70
1 גילדן הולנדי	517.8958	524.3577	509.40	532.32
1 פרנק שוויצרי	694.9322	703.6031	683.53	714.29
1 כתר שוודי	190.7065	193.0860	187.58	196.02
1 כתר נורווגי	191.0161	193.3995	187.88	196.34
1 כתר דני	160.3952	162.3965	157.76	164.86
1 מרק פיני	267.1311	270.4642	262.75	274.57
1 דולר קנדי	1052.8447	1065.9814	1035.58	1082.18
1 דולר אוסטרלי	1002.3666	1014.8734	954.43	1049.87
1 ראנד דרא"פ	550.0882	556.9518	496.02	545.62
10 פרנק בלגיים	285.8881	287.4302	279.25	291.80
10 שילינג אוסטרי	830.1298	840.4876	816.51	853.26
1000 לירטי איטל'	855.5282	866.2029	837.29	883.76
100 ינים יפן	724.9009	733.9458	713.01	745.09
1 דינר ירדני			3854.59	4093.01
1 לירה מצרית			803.22	852.95

שערי מטבע חוץ בינבנקאיים
אתמול 19.12.1985 באירופה
מכירה בירית (סגירה)

$ ארצות הברית	1.4235/1.4245	ל"י שטרלינג
מרקים גרמניים	2.5185/2.5195	ל"י ארה"ב
פלורינים הולנדיים	2.8395/2.8405	"
פרנקים שוויצריים	2.1165/2.1180	"
פרנקים בלגיים	51.50/51.55	"
פרנקים צרפתיים	7.7320/7.7350	"
לירטות איטלקיות	1719.00/1720.00	"
ינים יפאניים	202.85/202.95	"
$ ארצות הברית	1.0869/1.0875	ל"ש.ד.ר.

שער הזהב $323.40 ארה"ב אונקיה לזהב לונדון פיקסינג
עסקות באחדות (עתידות)

	ל"ש/$	פ"ש/$	מ"ג/$
1 ח'	1.4191/1.4202	2.1097/2.1118	2.5112/2.5127
3 ח'	1.4101/1.4114	2.0966/2.0987	2.4985/2.5000
6 ח'	1.3972/1.3987	2.0770/2.0800	2.4791/2.4811

הנתונים נמסרו על ידי בנק דיסקונט לישראל בע"מ

שערי אגרות החוב

3% מלווה מדינה (הצמדה 100%)

סדרה	שער	שינוי
3601	29772	+25
3602	27406	+25
3603	25609	+267
3604	22978	+244
3605	20729	+18
3606	19526	+16
3607	18135	+14
3608	17512	+15
3609	16536	+248
3610	14904	+227
3611	14588	+225
3612	13960	+219
3613	13081	+143
3614	12543	+139
3615	11576	+130
3616	10590	+121
3617	9832	-216
3618	9321	-209
3619	8565	-195
3620	8289	-187
3621	7868	-180
3622	7089	-165
3623	6629	+6
3624	6239	+6
3625	5696	-114
3626	5264	-107
3627	4878	-100
3628	4473	+4
3629	4187	+3
3630	3955	+3
3631	3629	+10
3632	3491	+9
3633	3295	+9
3634	2942	-83
3635	2780	-80
3636	2676	-77
3637	2466	+28
3638	2294	+27
3639	2098	+24
3640	1765	+52
3641	1528	+45
3642	1353	+1
3643	1173	+1
3644	1074	-18
3645	967.6	-16.2

4.25% מלווה מדינה

סדרה	שער	שינוי
3701	817	+0.1
3702	628.2	-0.4
3703	561.6	-4
3704	481	-3.5
3751	257.2	-2
3752	104.3	+3
3753	99.9	+2.9
3901	92.5	+1.4
3902	88	+1.3
3102	269500	— —
3103	265000	— —
3104	255000	— —
3105	243500	— —
3106	238800	+4340
3107	238815	-2000
3108	223915	+188
3109	220987	+185
3110	220467	-713
3111	215295	-1157
3112	212912	-745
3113	215192	-310
3114	207872	-624
3115	206100	-777
3116	198538	-1275
3117	208631	+171
3118	208167	+3996

4.25% שגיא

סדרה	שער	שינוי
4101	268.1	-3.9
4102	106.8	+1.6
4103	102.5	+1.6
4104	99.2	+1.6
4301	97.6	+0.1
4302	92.8	— —

7% .6% .4% פיתוח (הצמדה 80%)

סדרה	שער	שינוי
3201	169922	-1763
3202	171426	+131
3203	172468	-1137
3204	168700	-1203
3205	168106	+142
3206	166153	-886
3210	161986	-930
3211	157329	+153
3212	154690	+131

סדרה	שער	שינוי
3213	149108	+931
3214	143302	+937
3501	143238	-382
3502	140546	-283
3503	125657	-253
3504	122963	-264
3505	119846	-281
3521	122362	+324
3524	110441	+310
3522	117880	-16
3523	111285	-20
3525	109866	-24
3526	108945	-28
3527	106737	-27
3528	103856	-31
3529	102882	+385
3530	100476	+376
3531	100164	+384
3532	97230	+373
3533	97100	+382
3534	91419	+360
3535	91847	+1038
3539	86644	+1003
3536	91324	+80
3537	91162	+80
3538	85805	+75
3540	85606	+74
3541	82689	+72
3542	82573	+64
3543	78473	+60
3544	82462	+140
3546	80459	+138
3547	80174	+138
3548	80032	+138
3550	75952	+132
3551	75482	+131
3545	79957	+69
3549	75476	+66
3552	69228	+61
3554	69071	+60
3555	69071	+60
3555	68414	+60
3571	59194	+51
3556	65796	+57
3558	65707	+58
3559	63340	+55
3560	59951	+55
3561	59685	+52
3557	66488	+561
3572	60311	+342
3573	59816	+52
3574	55137	+48
3577	55111	+48

סדרה	שער	שינוי
3578	50845	+44
3575	54631	+48
3576	54388	+48
3579	58149	+44
3580	46818	-295
3581	42562	-275
3582	39211	-260
3583	36418	-251
3584	37219	+954
3585	35261	+923
3586	31939	+854
3588	31911	+869
3587	31394	+28
3591	28592	+25
3592	28542	+25
3593	28466	+25
3589	28467	+112
3594	27124	+108
3590	28204	+24
3595	26848	+23

5% מלווה פיתוח (ברירה כפולה)

סדרה	שער	שינוי
2001	118970	-137
2002	118449	-139
2003	113598	+98
2004	114548	-735
2005	107004	+93
2006	106869	+92
2007	104745	+91
2008	103548	+90
2012	101321	+88
2015	98657	+85
2009	106281	-388
2010	104284	+90
2011	102259	+89
2013	102214	+90
2014	99475	+86
2016	100224	+88
2018	97565	+85
2021	94318	+85
2017	97052	+85
2019	96754	+84
2020	93921	+82
2022	101493	+102
2023	89142	-157
2024	84777	+72
2027	81758	+69
2031	78122	+67
2025	85089	-160
2026	84645	-160
2028	82666	+70
2030	78649	+60

סדרה	שער	שינוי
2029	78767	+399
2033	74881	+392
2035	68758	+368
2032	79221	+67
2034	74836	+63
2036	68696	+59
2037	49296	-100
2052	58518	-94
2038	63275	+153
2040	60853	+150
2051	57541	+144
2039	61432	+150
2041	58168	+144
2053	54905	+46
2054	54110	+45
2056	51754	+40
2058	47155	+35
2060	45197	+35
2055	51070	+45
2057	48368	+40
2059	46350	+1385
2061	34704	+168
2062	33095	+412
2063	32227	+33

רמון

סדרה	שער	שינוי
7001	238.4	-1.3
7002	231.1	-1.3
7003	221.7	+0.3
7004	211.4	+0.3
7005	197.6	+0.6
7006	185.1	-0.4
7007	172.8	-0.9
7008	164.2	-0.9
7009	158.4	-2
7010	149.7	-0.7
7011	141.7	+0.6
7012	136.8	+0.7
7013	129.5	+1
7014	112.6	+0.7
7015	95.7	-3.6
7016	95.2	-3.6

גלבוע

סדרה	שער	שינוי
6101	12443	-19
6102	7402	-144
6103	4611	-10
6104	6164	+21
6105	5865	+20
6106	5709	+77
6107	5499	+74
6108	3898	-8
6109	3740	-3

סדרה	שער	שינוי
6110	3677	-3
6111	3130	+64
6112	3036	+69
6113	2853	-82
6151	821.8	+22.6
6152	789.6	+21.8
6153	694.1	+11.1
6154	681.9	+12.9
6155	642.2	— —
6156	351.4	+1.8
6157	264.5	+7.1
6158	251.2	+5.2
6159	211.5	+5.8
6160	195.5	+2.9
6161	189	+5.8
6162	179.5	+4.9
6163	168.2	+4.4
6164	157	+4.8
6165	145.0	-0.2
6166	136.5	-0.3
6167	133.4	-0.2
6168	131.4	-0.2
6169	124	+1.6
6170	116.1	— —
6171	100.2	+3.7

ארמון

סדרה	שער	שינוי
2501	153.8	-0.1
2502	153.1	-0.3
2503	148.3	-0.2
2504	147.5	-0.2
2505	141.9	-0.1
2506	140.3	+3.8
2507	131.7	+3.8
2508	186	-0.2

אחרים

	שער	שינוי
אלסינט	60.8	— —
תדיראן	47.1	— —
דסק הש	200	— —
כור רג	385.9	+6
כלל הת	485	— —
מבט ד	331	— —
מבט ם	404	+7
מבט '	484.8	+25.8
סול בנ	300.3	— —
חישה	167	+7

שערי קרנות הנאמנות

שם הקרן	מחיר הקניה	מחיר הפדיון
אב	3358.35	3342.06
אבקה	21764.37	21550.33
אביב	24935.94	24689.25
אבוד	— —	— —
אודי	1181.30	1157.70
אגב	1251.59	1227.49
אגשר	1401.55	1373.70
אגו	411.09	402.40
אדיון	— —	— —
אדניל	18129.61	17908.68
אדון	— —	— —
אייל	2743.74	2690.23
אילב	3586.42	3508.88
אליב	3881.26	3795.78
אירון	1061.17	1059.28
אלון	— —	— —
אלמוג	2783.82	2750.82
אציו	515.42	505.51
אש	111.12	108.68
אבול	— —	— —
אמנות	— —	— —
ברוכה	1390.93	1363.68
בריש	— —	— —
ברק	— —	— —
בריכה	11667.81	11438.07
גבים	997.49	977.25
גבען	770.68	759.47
גורן	2724.59	2574.85
גיא	6979.68	6876.04
גיל	1808.13	1773.02
גליה	477.71	471.83
הדבין	— —	— —
הטביה	3185.38	3123.06
הלב	— —	— —
הדוה	1150.03	1127.93
הוד	207.60	203.54
הלה	310.65	304.54
הן	— —	— —
הנית	— —	— —
הדר	2968.57	1910.65
הל	— —	— —
הים	24138.22	23907.50
הדר	351.26	344.35
הכוכב	2029.64	1982.05
הזהר	14523.78	14317.38
זרי	13906.92	13700.58
זמיר	2780.50	2725.76
זהות	126.70	124.01
חלמיש	8879.33	8787.36
חוס	1092.02	1065.90
טל	3181.27	3134.92
יובל	3985.77	3958.54
יהלום	1217.28	1195.91
יעדות	27352.42	27060.96
יערה	1020.54	998.53
כוכב	3440.24	3373.79
כחל	118.03	116.63
כלנית	341.21	334.49
כנסת	9494.52	9399.86
כרמל	110.37	108.07
כתר	811.99	795.49
להב	2921.99	2864.86
לאומקרן	85607.00	83083.10
לוטר	7339.21	7194.60
לקט	1362.66	1334.78
לשם	11415.39	11192.90
מאור	32337.30	32015.92
מבטח	876.87	859.45
מכבים	2507.00	2465.68
מגד	193.41	190.62
מגן	2249.40	2209.18
מגל	1897.73	1827.09
מור	901.15	883.40
מורן	547.45	538.45
מנוף	21673.68	20964.85
מעוז	683.74	670.31
מעין	2443.10	2393.70
מקור	637.30	625.36
מקפת	11803.95	11578.75
מרגלית	819.06	805.18
מרום	861.33	844.95
נגה	18804.54	18525.42
[illegible]	7413.85	7270.16
נטע	305.65	299.57
[illegible]	2897.39	2883.71
נחשון	323.52	317.16
נטלה	113.58	111.34
סלע	11838.70	11606.25
סגולה	3370.08	3308.21
סהר	3811.30	3771.75
סמל	8620.50	8377.61
סיפן	7137.13	7005.38
עדיה	33855.59	33632.87
עדן	5872.40	5801.36
עמוס	1173.85	1146.20
עופר	1986.96	1900.23
עוגן	1806.32	1784.28
ערמון	— —	— —
[illegible]	1872.70	1811.24
[illegible]	1879.01	1847.45
[illegible]	1193.40	1170.16
[illegible]	746.55	738.86
[illegible]	3455.40	3368.37
[illegible]	1310.88	1270.60
[illegible]	1457.38	1405.72
[illegible]	18083.60	17996.63
[illegible]	358.72	343.82
[illegible]	4202.98	4115.75
[illegible]	3656.40	3580.86
[illegible]	12650.82	12586.59
[illegible]	26442.38	25906.82
[illegible]	43901.81	42810.46
[illegible]	481.84	446.47
[illegible]	— —	— —
[illegible]	— —	— —
[illegible]	— —	— —
[illegible]	[illegible]	[illegible]

בחקירת רוצחי קלינגהופר הסתבר:

איש אש"ף אבו־עבאס תכנן את חטיפת אכילה־לאורו

לפי התכנית עמדו החוטפים לדרוש מהישראלים להעלות על הסיפון 50 עצירים פלשתינאים הכלואים בישראל, להשיט את האוניה למדינה ידידותית ולנטוש את האוניה יחד עם המשוחררים ✶ לאון קלינגהופר היה בראש רשימת הנוסעים שאותם הוחלט להרוג, כי נחשבו ל"מטרד"

גנואה (ע"צ). לאון קלינגהופר, הנכה שנרצח ליד חופי סוריה על ידי אנשי אש"ף שהשתלטו על האוניה האיטלקית "אכילה לאורו", הופיע בראש רשימת הנוסעים שאותם יש להרוג, מפני שנחשבו כ"מטרד" — עובדה זו התבררה במהלך חקירתם של הפלשתינאים המואשמים ברצח.

במהלך החקירה גילו החוקרים כי כוונתם המקורית היתה לדרוש תמורת שחרורה של האוניה, את שיחרורם של כ־50 עצירים פלשתינאים, הכלואים בישראל.

לפי התוכנית שגובשה בידי החוליה, הם עמדו לדרוש מהישראלים להעלות על סיפון האניה את 50 העצירים הפלשתינאים ואז היתה יוצאת "אכילה לאורו" למדינה ידידותית. שם התכוונו אנשי אש"ף לרדת מהאוניה, יחד עם המשוחררים.

השופט־החוקר הגיע למסקנה, כי אבו־עבאס היה מתכנן המבצע. השופט קבע מה היה התפקיד המדוייק של כל אחד מבין הארבעה, שהשתלטו על האוניה ויתכן שיבקש לקבל גם את עדותו של מנהיג אש"ף, יאסר ערפאת, בקשר לפרשה זו.

התוכנית, כולל הרציחות המתוכננות, לא יצאה לפועל בגלל התערבותו של אבו־עבאס, לאחר שהתברר כי אין סיכויים להצלחת המבצע. דעה שלו היה שותף גם אבו־עבאס, אמרו מקורות משפטיים בגנואה.

לב מלאכותי הושתל לראשונה בגופה של אישה בגיל ארבעים

הסובלת מזיהום ויראלי נדיר של שריר הלב

מיניאפוליס, ארה"ב (ע"ר). לב מלאכותי הושתל אתמול בראשונה בגופה של אישה בת 40, הסובלת מזיהום ויראלי נדיר של שריר הלב, מסרו רופאים.

המשאבה המכנית תופעל רק זמנית עד שאפשר יהיה למצוא לב אדם להשתלה פרמננטית. נמסר כי מצב האישה קריטי אך יציב. הלב המלאכותי, הפועם עתה בחזה, הוא גירסה קצת יותר קטנה ממיתקן המשאבה המכנית "יארוויק־7", בו השתמשו עד עכשיו.

נשים לא נחשבו עד כה כמועמדות להשתלת לב מלאכותי, משום שחלל החזה שלהן קטן יותר, ואין בו מקום ללב המלאכותי המקורי מדגם "יארוויק־7". פיתוחה של משאבה קטנה יותר איפשר את ההשתלה של היום.

מדובר באישה נשואה, אם לנער בן 14. ההשתלה נמשכה 6 שעות.

ביהמ"ש בפיליפינים סלל הדרך לבחירות בפברואר

נדחה הצורך בהתפטרות מרכוס כתנאי לקיום הבחירות לנשיא

השופטים קבעו כי מדובר בבעיה פוליטית ולא חוקתית

מאנילה (ע"ר וע"צ). בית המשפט העליון של הפיליפינים סלל אתמול את הדרך לבחירות לנשיאות ב־7 בפברואר, לאחר שרוב השופטים קבעו כי מדובר בבעיה פוליטית ולא חוקתית. בית־המשפט דחה את הטיעונים, כי הנשיא פרדיננד מרכוס חייב להתפטר, בטרם אפשר יהיה לקיים את הבחירות. החלטת בית המשפט, שנתקבלה ברוב קולות נגד 5, ניתנה בשעה שהמועמדת לנשיאות קוראזון אקינו, אלמנתו של מנהיג האופוזיציה שנרצח בנינו אקינו, יצאה למסע במחוזותיו של שבעה ימים במרכז הפיליפינים והדרומה. שעות ספורות לאחר החלטת בית המשפט, ירד שער המטבע הפיליפיני ל־19 פזות לדולר אמריקאי, השער הנמוך ביותר מאז ינואר.

סוכנות הידיעות הפיליפינית מסרה כי הירידה משער של 18 פזו לדולר, שהיה קיים זמן רב, באה על רקע נירוחשים כי המטבע המקומי יוחלש, לאור הבחירות הקרובות.

מרכוס (68), הנמצא בשלטון 20 שנה, החליט על הבחירות כמעט 18 חודש לפני תום תקופת כהונתו הנוכחית, בת 6 השנים, כדי לבקש מנדט חדש למדיניות של ממשלתו ולמערכה נגד המרידה הקומוניסטית הגוברת והולכת.

כ־50 טיסות אולימפיק בוטלו בשל שביתת הרעב של הטייסים

מוחים על שלא ניתנים להם שירותי בריאות

אתונה (איפ"י). חברת התעופה היוונית "אולימפיק" נאלצה לבטל אתמול יותר מ־50 טיסות סדירות, בעטיו שביתת הרעב של טייסיה נכנסת ליומה השני.

שיבושי הטיסות הותירו אלפי תיירים, בהם כאלה שעמדו לשוב לבתיהם באמריקה ונותרו תקועים בשדה התעופה ביוון. רבים מהם הביעו חששות ורוגז כי לא ישובו במועד לקראת חג המולד.

370 טייסי החברה פתחו בשביתתם ביום רביעי בשבע בבוקר, בתביעה לשירותי בריאות, שלא קיבלו לדבריהם.

שניים מהטייסים התעלפו מאז שביתת הרעב. בתגובה לדרישה לשוב לעבודה, השיב דובר הטייסים הרלמבוס אסימקופולוס: "איננו יכולים לטוס עתה כי במצבנו זה יהיה פשוט מסוכן".

לדברי הטייסים, ימשיכו בשביתתם עד שימולאו דרישותיהם.

המכון לחילופי תרבות וטכנולוגיה
בשיתוף עם ארגון הסופרים החופשיים – מינכן
ומרכז ההגירה של יונסק"ו
מארגנים כנס בינלאומי בנושא:

פתרון בעיות הקליטה

לשם הכנת הכנס מוזמנים עולים מכל ארצות העולם שעברו או עוברים את הקליטה בישראל

האסיפה תתקיים בתאריך 7.1.86 בשעה 20.30 באולם אמבסדור במלון דיפלומט, רח' הירקון 145, תל־אביב

בתוכנית:
דברי ברכה
דיונים
קונצרט חגיגי
כיבוד קל
כרטיסים בכניסה לאולם

המרכז למורשת בן־גוריון
קרית שדה בוקר

אוניברסיטת בן גוריון בנגב

הודעה על מילגות/מינויים

המרכז למורשת בן גוריון מעוניין לקלוט חוקרים, היסטוריונים ואנשי מדעי החברה, המתמחים בנושאים:
א. בן גוריון — האיש הגותו ופעלו
ב. תקומת ישראל בארץ ישראל; ותהיה העדפה לחקר התהוות החברה הישראלית ומקומה בקרב העמים.
תנאים:
משרות חלקיות או שלמות, לתקופת של שנה ומעלה. מועמדים מתאימים יוכלו להשתלב על פי מינוי משותף של המרכז והמחלקות הרלבנטיות באוניברסיטת בן גוריון בנגב.
חוקר שיתקבל לעבודה ישותף בסמינר החוקרים של המרכז המתקיים בקרית שדה בוקר. קיימות אפשרויות מגורים בדירות שירות ושימוש בשירותי מחקר במקום.
המעוניינים מתבקשים לפנות עד 15.1.86 למנהל המרכז למורשת בן גוריון, קרית שדה בוקר, מיקוד 84990, בצירוף תולדות חיים והצעות מחקר.

ועדת הכספים תיזום חוק חיוב חודשי בחברות אשראי

ביטוח חובה יוזל ב־5% מראשית ינואר

מאת יהושע מאיר, סופר "הארץ" לענייני כלכלה

חברי ועדת הכספים יזמו הצעת חוק, שתאלץ את חברות האשראי לחייב את לקוחותיהם פעם אחת בחודש. זאת, אם לא ייענו החברות לתביעתה של ועדת הכספים מאתמול, לעשות כך. ח"כ חיים רמון אמר, כי חברות האשראי ניתלות בטיעונים לא רציניים ומנצלות את המצב הקיים לטובתן.

נציגי חברות האשראי טענו בפני חברי הוועדה, כי לא יוכלו לחזור לחיוב הדו־חודשי מסיבות כלכליות הקשורות בספקים. כאמור, חברי הוועדה לא קיבלו את הטענות ותבעו להחזיר את המצב לקדמותו.

תעריפי ביטוח חובה יוזלו

ועדת הכספים אישרה אתמול את צו הביטוח, בעקבות ממצאי ועדת שטסל שבדקה נושא זה. בעקבות אישור הוועדה יוזלו תעריפי ביטוח החובה לכלי־רכב ב־5% החל מה־1 בינואר 1986.

חיים שטסל יחליף את חת בראשות דירקטוריון הבורסה

מאת יהודה שרוני, סופר "הארץ" לענייני כלכלה

דירקטוריון הבורסה לניירות ערך החליט אתמול כי חיים שטסל, חבר הדירקטוריון הנוכחי יחליף בתפקיד את יו"ר דירקטוריון הבורסה ד"ר מאיר חת בעוד מספר שבועות.

הדירקטוריון החליט אמנם לבחור מחדש את ד"ר חת כיו"ר הדירקטוריון, ואולם הבחירה היתה כאמור פורמלית בלבד.

בדירקטוריון הבורסה החדש יכהנו 19 חברים, תשעה נציגי ציבור, תשעה נציגי חברי הבורסה (שלושה מחברות הברוקרים ושישה מהבנקים), ומנכ"ל הבורסה יוסי ניצני. הדירקטוריון לא קבע איזה נציג ציבור יחליף את ד"ר חת בתפקיד כחבר דירקטוריון בעת פרישתו. בקרב נציגי הציבור בדירקטוריון החדש אין פנים חדשות משום שלא הוצעו מועמדים חדשים.

עקיבא מאיר יהיה מנכ"ל כלל תעשיות אלקטרוניקה

מאת יונתן שרמן, סופר "הארץ" לענייני כלכלה

עקיבא מאיר, המנכ"ל הפורש של "אל אופ" יהיה מתחילת 1986 מנכ"ל "כלל תעשיות אלקטרוניקה". "כלל תעשיות אלקטרוניקה" היא חברת בת של "כלל תעשיות" ועד עתה נוהלה ישירות על ידי מנכ"ל "כלל תעשיות" עמוס מרחיים.

בשיחה עם "הארץ" אמר מאיר, כי שקל אפשרויות נוספות וביניהן השתלבות בהנהלת "כור" בחטיבת האלקטרוניקה של הקונצרן והקמת שותפות עם התעשיין סטף ורטהיימר.

"כלל תעשיות" אלקטרוניקה כוללת את כל החברות בהן שותפה כלל בתחום ענף האלקטרוניקה וביניהן "סאיטקס", ש"כלל תעשיות" מחזיקה בה 14 אחוזים, אי.סי.איי., "מן אנד מדיקל", "ביטא", "דוכימטקס" וטכנולוגיות ליזר. מרבית חברות אלו הן חברות קטנות או חברות המצויות עדיין בשלב המחקר ופיתוח ומאיר רואה את עיקר תפקידו בהצעדת חברות אלו קדימה ובהפיכת "כלל תעשיות אלקטרוניקה" לחברה בעלת משקל רב. לדבריו, קיבל מנדט מ"כלל" בכל הקשור לניהול החברה ויפעל על פי השיקולים העיסקיים המנחים אותו.

הסיוע הממלכתי בספק בשל כשלון ההנפקה

רק ג'ון פרבר רוכש חלקו בהנפקה הפרטית בפרוטארום

שאר בעלי המניות לא ירכשו המניות שהוצעו

מאת יונתן שרמן, סופר "הארץ" לענייני כלכלה

ג'ון פרבר הינו בעל המניות היחיד אשר הסכים להורים את חלקו בהנפקת המניות הפרטית המוצאת כיום בחברת "פרוטארום". שני בעלי העניין האחרים: מקס ראובנר מארה"ב ומפעל "כפרית" של קיבוץ כפר עזה, הודיעו אתמול לוועדת הדירקטוריון, כי אינם מתכוונים להורים את החלק היחסי הנדרש מהם בהנפקת המניות של החברה, שהיתה אמורה להכניס סכום של שבעה מיליון דולר לחברה.

פרבר כבר הפך הלוואת בעלים בסכום של 3 מיליון דולר לחלק מהון החברה ולכן לא תשפר הרכישה את תזרים המזומנים של "פרוטארום". לדברי יוסף מבע, סגן יו"ר מועצת ההנהלה הוא התחייב לסכום נוסף של כ־1.2 מיליון דולר.

בעלי המניות האחרים היו אמורים להשקיע ב"פרוטארום" את יתרת הסכום, – כלומר 2.8 מיליון, על מנת לשמור על חלקם בחברה ולהבטיח את מילוי ההתחייבות שניתנה לממשלה לפני כ־3 שנים, לפיה יזרימו בעלי המניות לחברה סכום של שבעה מיליון דולר. לאור החלטתם של בעלי המניות, מוטלת בספק גם נכונות הממשלה לסייע לחברה להיחלץ מקשייה.

הזמר חיים משה ואמרגנו מואשמים בהעלמת מע"מ

(ע.) הזמר חיים משה, בן 30, ואמרגנו אשר ראובני בן 35, הואשמו ביום חמישי בבית משפט השלום בתל אביב בהעלמת כספי מע"מ.

חוקר מטעם מע"מ מסר, כי החקירה החלה במהלך מבצע מע"מ בענף הבידור. הביקורת העלתה, כי הזמר היה שותף בשנים 1981/3 עם נגן וכל אחד מהם קיבל 50 אחוז מן ההכנסות. כל אחד מן האמנים היה צריך להוציא חשבונית על חלקו. לדברי החוקר דיווח חיים משה רק על 30 אחוז מהכנסותיו באותן שנים.

נציג מע"מ טען עוד, כי מאז 1983 היה הזמר מיוצג על ידי האמרגן ראובני. זה הודה, כי לא רשם בספרים הכנסות בסכומים בין 3000 עד 6000 דולר לחודש. הסכומים שלא נרשמו היו מתקופה בה עבד עם חיים משה.

עוד הוסיף החוקר, כי האמרגן סיפר כי התחלק עם חיים משה במחצית הכספים שלא נרשמו בספרים. רק בעד 60 אחוז מן הכספים ששילם לזמר קיבל חשבונית.

עוד טען נציג מע"מ, כי באפריל השנה פתח הזמר ביחד עם אחרים מועדון בשם "סבבה" בהרצליה, ולא דיווח על עסקאות המועדון למע"מ.

סך כל הסכום שהעלים הזמר ממע"מ נאמד ב־63 מיליון שקלים, וסכום המס המוטל עליהם הוא 9.2 מיליון שקלים לא כולל ריבית וקנס. העלמותיו של ראובני מסתכמות ב־90 מיליון שקלים, שסכום המס עליהם הוא 13 מיליון שקל.

השופט ראובן זיו הורה לשחרר את החשודים בערבות עצמית של מיליון שקלים וערבות בנקאית של 5 מיליון שקלים וכמו כן הוציא נגדם צו עיכוב יציאה מן הארץ.

הצעה להפוך את עקבה לאזור סחר חופשי

רבת עמון (ע"מ). מנכ"ל מוסד האזורים החופשיים של ירדן יאסין אלכאיד העביר תזכיר לראש ממשלת ירדן בעניין הפיכת עקבה לאזור חופשי.

התזכיר מדגיש את הצורך בבדיקת הפיכת העיר כולה לעיר תעשייתית מסחרית חופשית והצורך בבניית מזח ובניית שוק חופשי ברבת עמון למכר הסחורות הפטורות ממכס לגופים דיפלומטיים.

תושבי עקבה וסנטוריה ביקשו מראש הממשלה לעשות את הצעדים הדרושים להפיכת אזור עקבה לאזור חופשי.

הפסד לחברת התעופה הירדנית – לראשונה מ־63

מאת אליהו זהבי, סופר "הארץ" בסקנדינאוויה

קופנהגן (מיוחד ל"הארץ"). חברת התעופה הירדנית "עליה" סיימה את מאזנה לשנת 1985/84 בהפסד של 25 מיליון דולר. בעיתונות המקצועית לענייני תעופה נמסר, כי זו פעם ראשונה מאז נוסדה בשנת 1963 סיימה החברה את מאזנה בהפסד.

בין הגורמים בשנה זו לירידת התנועה ב"עליה", היו חששות תיירים לטוס בחברת תעופה ערבית. גורם נוסף היא התחרות הקשה בקווים בין מערב אירופה לארה"ב. "עליה" קיבלה זכויות להסעת נוסעים בתחנות ביניים באירופה – אך בקרב על האטלאנטי נחלה מפלה: הצעות המחיר שלה לא היו זולות משל חברות מתחרות.

רובינשטיין: לחזור לחשבון טלפון דו חדשי

מאת סופר "הארץ"

ירידת האינפלציה מאפשרת לחזור לחיוב תשלומי טלפון אחת לחודשיים, במקום החיוב החודשי הנהוג היום. כך קובע שר התקשורת, הפרופ' אמנון רובינשטיין, בפניה אל חברת בזק ומשרד האוצר.

לדברי שר התקשורת, אפשר לחזור להסדר התשלום הדו־חודשי לפחות לגבי חשבונות פרטיים ממוצעים. הפרופ' רובינשטיין מציין עוד בפנייתו, כי מעבר לחיובים פעם בחודשיים יקל על העומס בבתי הדואר ויאפשר שיפור נוסף בחלוקת מכתבים.

יו"ר הנהלת בנק דיסקונט דוחה תביעת העובדים נגד שיטת השיערוך בקרן הנאמנות

אלי כהן: תביעת ועד עובדי דיסקונט נגד "קהל" – קנטרנית

מאת יהודה שרוני, סופר "הארץ" לענייני כלכלה

יו"ר ההנהלה המצומצמת של בנק דיסקונט אלי כהן מסר בתגובה לידיעה שפורסמה אתמול ב"הארץ", כי תביעתם של ועד העובדים בבנק דיסקונט נגד קרן ההשתלמות קהל היא קנטרנית, והגשה מסיבות לא ענייניות.

ועד עובדי הבנק טען בבית המשפט לעבודה כי קרן קהל הפחיתה מפדיוני הקרן מדד אחד, ועקב כך נגרמו להם הפסדים כבדים.

מהנהלת קרן קהל נמסר, כי נכסי הקרן משתערכים בהתאם להוראות הסדר התחוקתי החל על קופות הגמל וקרנות ההשתלמות. הקרן עוברת לפי שיטת הערך היומי. הרווחים מחולקים לחברים על בסיס רבעוני. בדצמבר 1984, בעקבות שינוי שיטת שיערוך הנכסים, החליטה גם קהל לשערך את הנכסים בהתאם למדד האחרון שפורסם, כפי שנקבע בתקנות מס ההכנסה. לא נעשה כל שינוי בשיטת חלוקת הרווחים.

לכל מנחמינו באבלנו הכבד

תודה!

משפחת אבן
רמת השרון

במלאת שלושים למותה בטרם עת של
יקירתנו
לאה זלצמן
נעלה לקברה לגילוי מצבה ביום שלישי
י"ב בטבת תשמ"ו 24.12.85 בשעה
15.00 בבית העלמין בנחלת יצחק
תל אביב

משפחות
זלצמן, יסודי, גביש

במלאת שנה להילקח מאיתנו יקירנו
זאב קטינא ז"ל
יפגשו ידידיו ומוקיריו להעלאת זכרו
ביום ראשון י' בטבת תשמ"ו 22.12.85
בשעה 14.30 ליד השער הישן לבית העלמין בחולון

נעמי, מיכל, אודי, יהודה
וכל המשפחה

במלאת שנתיים לפטירתה של הרעיה והאם
שרה (סוניה) **טרובוביץ** ז"ל
תיערך אזכרה
ביום רביעי י"ג טבת תשמ"ו (25.12.85) בשעה 15.30 בבית העלמין בקרית שאול.
נפגשים ליד השער.

המשפחה

התזמורת הפילהרמונית הישראלית
משתתפת בצערו של חבר התזמורת והנהלתה
יעקב מישורי
במות עליו
אביו ז"ל

לדוד ומשפחת ויסברג
משתתפים בצערכם במות
אהרון ויסברג
ז"ל

משפחת ראודניץ
מאזני הארץ בע"מ

במלאת שלושים לפטירתו של בעלי, אבינו
אחינו וסבנו היקר
צבי שמרלינג ז"ל
ב"ר אלתר שניאור זלמן ז"ל

נקיים אזכרה וטקס גילוי מצבה ביום ראשון י' בטבת תשמ"ו 22.12.85
בשעה 3.30 אחר הצהריים בבית העלמין בקרית שאול
אוטובוס יצא בשעה 3.00 אחר הצהריים מבית המנוח רחוב בזל 28 תל אביב
תודתנו נתונה לכל מנחמינו

המשפחה

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו
של אבי אחי וסבנו היקר
יעקב דובי ז"ל
ההלויה התקיימה ביום ו' בטבת תשמ"ו
19.12.85 בבית העלמין בחולון

בתו: דניאלה דרימן
אחותו: שושנה טסלר־כ"ץ
נכדותיו: דלית, גליה ואורנה
והמשפחה

למר **יעקב מישורי**
חבר הנהלת היכל התרבות

משתתפים בצערך על מות
אביך ז"ל

הנהלת היכל התרבות
תל אביב

לפרופ' **יובל נאמן**

משתתפים בצערו במות עליו אביו
גדליה ז"ל

הועדה לאנרגיה אטומית

לשמואל כרמיאל

תנחומינו הכנים במות
אביך ז"ל

ההנהלה ועובדי
גדות, תעשיות פטרוכימיה בע"מ

ליצחק תדהר

משתתפים באבלך הכבד במות רעיתך
פנינה ז"ל

"גדות" מיכליות
ומאגרים לחימיקלים בע"מ

לאלי גוליק והמשפחה

תנחומים כנים במות
האב ז"ל

חבריך
בחברה למדידות
והנדסה אזרחית בע"מ

למר **מלר צבי**

משתתפים באבלך במות
אביך ז"ל

ההנהלה והעובדים
פרדס מוצרי הדר בע"מ

אוניברסיטת תל־אביב
הפקולטה למדעים מדוייקים ע"ש
ריימונד ובברלי סאקלר ביה"ס לפיסיקה ואסטרונומיה

משתתפים באבלו של
פרופ' **יהודה אייזנברג**
במות
אביו ז"ל

לדוד והמשפחה

משתתפים באבלכם הכבד
במות האב
אהרון ויסברג
ז"ל

קבוצת אלול
ואריח תעשיות אופטיות

עם דוד, פיליס והמשפחה

אנו אבלים על פטירתו של
אהרון ויסברג ז"ל

החברים
באי.בי.אי. ובאמב"ן

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

ספורט

בעריכת יחיאל ארזי

שקט בפיסגה — התחתית מסתבכת

התחזית של סופר "ספורט הארץ"

האלוף יפסיד בבאר־שבע

הפועל ת"א ינצח את בית"ר י־ם

תחזית שלי

מאת משה הר־געש

מוקדי העניין של המחזור ה־9 בליגה הלאומית יהיו מחר בבאר־שבע ורמת־גן. הפועל באר־שבע יארח את האלוף מכבי חיפה, ואילו באיצטדיון רמת־גן יתמודדו הפועל תל־אביב המדורג שני ובית"ר ירושלים, מחזיק הגביע, המדורג שלישי.

בנתניה תהיה לראשונה העונה הצגה כפולה: שמשון — הפועל י־רושלים במישחק המוקדם, ואחרי כן מכבי נתניה — הפועל פתח־תקוה. השעה הראשית — 14.30.

הפועל באר־שבע — מכבי חיפה

כבפעם מדי מחזור שבה ועולה השאלה הניצחית: מי ינחיל הפסד ראשון לאלוף מכבי חיפה? להפועל באר־שבע לא תהיה הזדמנות טובה יותר להוכיח כי היא קבוצה עם אופי והצלחותיה האחרונות אינן מיקריות.

● התחזית שלי: ניצחון לבאר־שבע.

בית"ר ירושלים — הפועל תל־אביב

העברת המישחק לאיצטדיון רמת־גן תקל על קבוצת הפועל תל־אביב. בית"ר ירושלים אינו רגיל להפסיד פעמיים ברציפות, אך הניצחון הגבוה של הפועל (5—1) בשבת רומז, כי חני־כיו של דוד שוויצר מצויים בתנופה רצינית.

● התחזית שלי: ניצחון להפועל.

הפועל כפר־סבא — מכבי תל־אביב

גם מכבי תל־אביב התעורר מתרד־מת החורף הארוכה. ספק אם במישחק הזה יפיק הפועל כפר־סבא תועלת כלשהי מיתרון הביתיות.

● התחזית שלי: ניצחון למכבי ת"א.

מכבי נתניה — הפועל פתח־תקוה

תקופה ארוכה טוענים שחקני מכבי נתניה, כי בבלומפילד הם מתקשים למצוא את יכולתם. איני בטוח שזו הסיבה היחידה להפסדים האחרונים.

● התחזית שלי: תיקו.

הפועל חיפה — בני־יהודה

כך נראה שגם בבני־יהודה מופתעים מההצלחה הגדולה ומהמיקום הגבוה בטבלה. אך אלה אינם ערובה שכל מישחקי הליגה יסתיימו בהגיונות. דוגמא לכך עלולה להיות כבר מחר. אולי בזכות יתרון הביתיות של החיפאים.

● התחזית שלי: ניצחון לחיפה.

מכבי פתח־תקוה — מכבי יפו

לחניכיו של משה מאירי תהיה מחר הזדמנות נוחה להתאושש מהתבוסה להפועל תל־אביב במישחק ביתי מול סוגרי הטבלה שראשם אינו נתון רק למגרש עצמו.

● התחזית שלי: ניצחון למכבי פ"ת.

מכבי שעריים — מכבי יבנה

בפעם המי־יודע כמה אני מהמר על ניצחון בכורה לשעריים, אחד משלושת העולים לליגה הלאומית. גם משום שמכבי יבנה רחוק משיאו בת־קופה האחרונה.

● התחזית שלי: ניצחון לשעריים.

שמשון תל־אביב — הפועל ירושלים

גם שמשון תל־אביב מחפש ניצחון בכורה, והוא מסוגל בהחלט להשיגו במישחק ביתי עם הפועל ירושלים, שיחל בנתניה בשעה 12.30.

● התחזית שלי: ניצחון לשמשון.

טבלת הליגה הלאומית

1. מכבי חיפה	8	4—15	20
2. הפועל ת"א	8	6—17	16
3. בית"ר י־ם	8	8—15	15
4. בני־יהודה	8	2—4	15
5. מכבי ת"א	8	11—15	12
6. באר־שבע	8	6—9	12
7. הפועל י־ם	8	12—10	11
8. כפר־סבא	8	12—12	10
9. הפועל פ"ת	8	10—10	10
10. הפועל חיפה	8	10—5	9
11. מכבי נתניה	8	8—9	8
12. מכבי פ"ת	8	15—9	8
13. מכבי יבנה	8	11—2	7
14. שמשון ת"א	8	14—9	6
15. מכבי שעריים	8	7—3	5
16. מכבי יפו	8	13—6	4

גביע טוטו

7 מישחקים כבר היום — רק אחד בשבת

מאת יצחק לביא
סופר "ספורט הארץ"

העובדה שמפעל גביע הטוטו מהווה נטל מיותר לקבוצות הליגה הלאומית והארצית, גם לקהל, ידועה זה כבר. בשבוע שעבר נערכו שישה מישחקים ביום שישי. השבוע, במחזור הרביעי של גביע הטוטו בליגה הארצית, יהיו כבר היום שבעה מבין שמונת המישחקים.

המישחק המסקרן היחיד יהיה בבית צ', בו ייפגשו בדרבי רמת־גני באיצטד־יון העירוני מוליך הליגה הארצית (המוביל גם בבית זה), מכבי רמת עמידר, עם השני בדירוג הפועל רמת־גן. לשתי הקבוצות 6 נקודות וניצחון של אחת מהן עשוי לקדמה לקראת חצי הגמר.

יתר המישחקים — בית א': בית"ר חיפה — בית"ר תל אביב, מרמורק — הפועל חדרה (היום); בית ג': הפועל בית שמש — הכח רמת גן; בית ד': הפועל עכו — הפועל רמת השרון, בית"ר רמלה — הפועל יהוד. השעה הראשית 14.30.

כדורסל

מאת סופר "ספורט הארץ"

הניצחונות של מכבי רמת־גן על אליצור קרית אתא (84—97) ושל הפועל גליל עליון בחיפה על הפועל (88—104) היו המשמעותיים ביותר במחזור ה־15 בליגה הלאומית בכדור־סל.

הטבלה אינה נותנת בשלב זה תמונה מדויקת מאחר וחמש מ־11 הקבוצות שיחקו רק 14 מישחקים. לשלוש הראשונות לא היו בעיות מיוחדות: מכבי תל־אביב גבר על בית"ר תל־אביב 107—88, אליצור נתניה ניצח בעולמו את מכבי חיפה באותה תוצאה בעוד הפועל תל־אביב הביס את הפועל רמת־גן בהפרש של 48 נקודות (130—82).

הנקמה של מכבי ר"ג

הנקמה המתוקה של מכבי רמת־גן — 13 נקודות יתרון (84—97) היוו תגמול מתוק להפסד בשיעור דומה לאליצור קרית־אתא בסיבוב הקודם.

מישחק התחתית אופיין ברוח לחימה ובהקרבה וכן בנוקשות רבה מצד חלק ניכר של השחקנים, דבר שגרם לצבירת עבירות רבות והפועל יצא להרחקותיהם בשל חמש עבירות של ג'ים תומאס מרמת־גן וג'ון ווילי מקרית־אתא בשלהי המישחק.

עוד התאפיין המישחק במהפכים רבים אשר התירו טעם של עוד בפיהם של 250 הצופים.

תחילת המישחק העמידה את רמת־גן ביתרון בולט, שהגיע לשיאו בדקה ה־15 כאשר הוליכו ב־14 נקודות הפרש (41—27). בחלוף דקות מעטות איבדו האורחים את התוצאה בזכות יכולת טובה של אריק קריין ובוב וואלאס שקלעו את מירב הנקודות באותו שלב. במחצית אף הוליכו בהפרש של 3 נקודות (50—47).

אבל מסתבר כי זו היתה שירת הבר־בור של אנשי הקריה. שחקני רמת־גן ובראשם ניר רכליס ואור גורן, קלעו ללא הפסק ובמישחק קבוצתי חשש את אנשי הקריה במלוא חולשתם. כך נתקבל ניצחונם של כדורסלני מכבי רמת־גן באופן טבעי נוכח יתרונם ברוב השלבים.

שמואל קליגר

תגמול מתוק בנתניה

זכר ההפסד הצורב בסיבוב הראשון מול מכבי חיפה, היה אמש לנגד עיניהם של כדורסלני אליצור נתניה כאשר עלו למישחקם הביתי מול שח־קני עיר הכרמל. בסיום התברר כי נתניה הכינה היטב את עצמה לקראת המשחק וניצחה 107—88.

בפתיחה היה הכל שונה. חיפה, בה־גנה איזורית, הובילה 14—0 והנהגת משאגנות של גורסון וחבריו. אלה קלעו סל ראשון רק בדקה החמישית וסבלו מעצבנות יתרה של סרי פייד. [illegible] על טבעת הסל לאחר הסבעה, האור כי הוגף על ידי מאמנו.

את השינוי הביא הבולט במגרש, ג'ף פל שלהם היטב בהגנה, קלע 18 נקודות והתמיד בהצלחה במשחק הכה מתחת לסל חיפה.

החיפאים סבלו מחולשה של שחקן הצניר קלי פיפלס, שקלע 2 נקודות בלבד במהלך המישחק וקלט ריבאונד אחד בלבד. גם מחליפו של כספי לא הצליח במאבקי הגובה, ובגבע בשלבי המשחק המכריעים. היחיד מבין גבוהי חיפה שנלחם בחירוק שיניים, היה הזר השני אלברט באטס.

שלוש דקות מן הסיום הצליחה חיפה לצמצם ל־88—84 לאחר שנתניה הובילה כבר ביתרון של 14 נקודות במחצית השניה. אולם שני איבודי כדור של הרכז ג'ינס, שהחליף את עדי גורדון החולה, סייעו לאליצור לקלוע 8 נקודות רצופות, ולהגדיל את הפער ל־19 נקודות בסיום.

חנן מארי

הלם מוחלט בחיפה

בריד ליף, כדורסלן הפועל גליל עליון, עשה זאת אמש כמעט לבדו. הוא צלף ללא רחמים לסל הפועל חיפה, צבר 59 נקודות והוליך יחד עם דיסמן ובראון את קבוצתו לניצחון חשוב בקרב תחתית על הפועל חיפה 104—88 לאחר שבמחצית כבר הוליכו שחקני הגליל 58—38.

ספור המשחק שייך למחצית הראשונה. חיפה הוליכה בפתיחה 12—7 כשאת כל הנקודות לזכותה קלע רן פרדמן. היא הגדילה ל־17—7 ואז נכנסו שחקני הגליל להילוך גבוה וקלעו 31 נקודות תוך 7 דקות לעומת 6 נקודות של חיפה והפכו את הקערה על פיה כשהוליכו 38—23, ובמחצית 58—38.

באותן דקות לא הגיבו החיפאים ומ־אמנם רני כהנא לא ביקש אפילו פסק זמן. אולם לא רק המאמן כהנא היה אשם בהפסד. שחקן החיזוק שחום העור לידרי קומבס לא נראה כלל במישחק. הוא לא קלע, לא קטף כדורים חוזרים אבל גם לא הוחלף משום מה.

גם במחצית השניה המשיכו הקי־בוצניקים לצלוף והוליכו בביטחון עד הסיום כשהם תוקעים את הפועל חיפה עמוק בתחתית.

אברהם ציבין

האם יבקש לנדל מקלט בארה"ב?

ניו־יורק (ע"ד). האם מהרהר איוואן לנדל באפשרות עריקה לארה"ב? הקפטן היוצא של נבחרת ארה"ב בגביע דייויס, ארתור אש, העלה אפשרות זו כאשר גילה שלנדל, אלוף צ'כוסלובקיה, אמר לו במהלך האליפות הפתוחה של ארה"ב בשנה שעברה, כי היה רוצה לשחק בנבחרת האמריקאית.

"הוא בא אלי בדיוק לפני שעלה למגרש למישחק הגמר ואמר: שמע, אני רוצה לשחק בשנה הבאה בנבחרת ארה"ב בגביע דייויס", גילה אש לכתב רויטר, לאחר מסיבת עיתונאים בה נמסר כי טום גורמן נתמנה במקום אש לקפטן הנבחרת האמריקאית.

"שאלתי אותו האם אתה רציני? — הוא לא השיב, אך כאשר אמר זאת, נראה רציני מאוד", הוסיף אש.

לנדל, כיום הטניסאי הטוב בעולם, גר בשנים האחרונות בגריניץ' שבמדינת קונטיקט. באחד הגה היו לו חילוקי דעות עם התאחדות הטניס הצ'כית. סוכנו, ג'רי סולומון, אמר בחודש שעבר לכתב רויטר, כי לנדל קרוב לוודאי לא ישחק בשנה הבאה בגביע דייויס במדי צ'כיה, בשל "חילוקי דעות פילוסופיים" וסכ־סוך בעניני כספים.

מאז השתקע בארה"ב, חזר לנדל למולדתו רק כדי לשחק בגביע דייויס.

אי אפשר היה להשיג אתמול את תגובתו של לנדל על השאלה, האם הוא מתכוון לבקש אזרחות אמריקאית.

● רמי שייצבייג מהפועל חולון זכה אתמול באליפות טניס השולחן של הפועל לצעירים, לאחר שגבר בגמר על יצחק אברמוביץ מלוד 2—0. האליפות היתה בלוד בהשתתפות כ־100 שחקנים.

27 נקודות בדקה ה־8

כשאתה תקוע על משטח פרקט, בערב קר בחודש דצמבר, כשלמטר מכנסים קצרים וגופיה, ישנה דרך אחת בלבד בעזרתה תוכל להתחמם במהירות: התחל לרוץ. כמה שיותר מהר. שחקני הפועל תל־אביב ידעו את הסוד ולא ביזבזו זמן כדי להתחמם. אחרי 3 דקות הוליכו 14—2 ולאחר 8 דקות, 27—9. מייק לארני קלע לבדו 24 נקודות עד לדקה ה־14, יותר מכל שחקני רמת גן יחדיו.

אז הבינו הרמת־גנים את העיקרון, אבל התקשו כבר לעצור את תל־אביב. על כל הוצאה של שחקן רמת גבי, היו רבות כאלה (מונסטאל, ומקפיים), נענשה קבוצתו בסל בתקופה מתפר־צת.

תל אביב הציגה את מישחקה הקבוצתי הטוב ביותר העונה ותענוג היה לחזות כיצד שחקניה מוסרים איש לרעהו, כדי שיקלע ממצב טוב יותר. את המחצית סיימו ביתרון 66—37 ולאחר רגיעה בת כמה דקות (85—58 בדקה ה־27), חזר להצטיין, קלעו 12 נקודות ברציפות ועופר יעקובי (טוב מאוד) קלע סל של 3 נקודות וקבע 100—60. וויליאמס סיים עם 30 נקודות ו־24 כדורים חוזרים. קארל מקפיים, לעומתו, דייק ב־5 זריקות מ־22 ניסיונות.

אגב, שתי הקבוצות נקנסו אתמול בבית הדין המשמעתי של איגוד הכדורסל: תל אביב ב־200,000 שק־לים (לא הציגה חוזי שחקניה) ורמת גן ב־100,000 שקלים (התנהגות אוהדיה במשחק מול אליצור נתניה).

גיא צוקר

ליגה אנגלית

אחרי ליוורפול מחכה לארסנל מנצ'סטר יונייטד

לונדון (שרות "ספורט הארץ"). שבוע אחרי שניצחה בלונדון את ליוורפול, יוצאת מחר ארסנל לאיצ־טדיון "אולד טראפורד" למיפגש עם המובילה מנצ'סטר יונייטד, שצברה 49 נקודות. יונייטד גברה בראשית העונה 2—1 על ארסנל, שלא ניצחה בששת מישחקי החוץ האחרונים שלה.

רק 8 מישחקים יערכו בסוף השבוע. הערב יהיה מישחק ראשון בין סאותהמפטון לנוטינגהאם פורסט. לי־ורפול (44 נק) תארח מחר את ניוקאסל בעוד שווסטהאם, שגם לה 44 נק', תשחק על מיגרשה של לוטון המפתיעה, המדורגת במקום התשיעי עם 33 נקודות. גם צ'לסי (41 נק') משחקת בחוץ נגד ברמינגהאם.

מישחקים אחרים: קובנטרי — אוור־טון, שפילד ונסדיי — מנצ'סטר סיטי, טוטנהאם — איפסוויץ'.

קבוצות אלמוניות ינסו להפתיע בגביע הגרמני

פרנקפורט (שרות "ספורט הארץ"). בהגרלה... בפגרה, ומהר יערכו שלושה מישחקים בגביע הגרמני.

מישחק אחד יהיה בשמינית הגמר בין אולם, מהליגה המחוזית, לקיקרס־אופנבך(?). שני מישחקים יהיו בשלב רבע הגמר: שטוטגרט, שהדיחה בשלב הקודם את וורדר ברמן, תארח את שאלקה בעוד שבורוסיה דורט־מונד תשחק על מיגרשה של הקבוצה האלמונית זאגרהאוזן.

● איזון לזה, בלם נבחרת צרפת, לא יוכל להופיע במישחק הראשון של נבחרתו בגמר הגביע העולמי אחרי שצבר שני כרטיסים צהובים בשלב המוקדם.

בית"ר חשף חולשות מכבי

דרבי הטוטו היה מסוג המישחקים, שתוצאת הסיום בהם עלולה להטעות לטובה את אותם הצופים אשר לא חזו במישחק. הניצחון בוקרי בסיום לזכות המכבים (107—88), אך מירב המחמאות מגיעות לביתרי"ם, שהיוו יריבים שקולים עד לדקה ה־35 (80—88 למכבי). ורק יכולת טובה של ברקוביץ' בדקות הסיום מנעה מהמכבי־ים אי־נעימות.

יכולת גבוהה של שחקן החיזוק הבית"רי, נפוליאון ג'נסון, שהסתייע בפנחס חזות, הובילה את האורחים ליתרון מפתיע בן 5 נקודות בדקה ה־10 (26—21), וליתרון אחרון במישחק בדקה ה־14 (32—31).

איבודי כדור של שחקני בית"ר איפשרו למכבים לרדת להפסקה ביתרון של 13 נקודות (57—44).

במחצית השניה נע יתרון מכבי בין 8 ל־10 נקודות ורק בלייץ של מיקי בר־קוביץ' (2 סלים של 3 נקודות) בדקות הסיום סייע בידי קבוצתו לנצח בהפרש של 19 נקודות.

יצחק דגן

תם השלב הראשון בליגה הספרדית

מאדריד (שרות "ספורט הארץ"). השלב הראשון בליגה הספרדית בכ־דורסל הסתיים וארבע הראשונות מכל בית עלו לבית העליון. בסיום השלב השני ישתתפו 8 הקבוצות מהבית העליון ו־4 הקבוצות מהבית התחתון בפלייאוף.

מבית א' עלו ריאל מאדריד וברצ־לונה עם 26 נק' כ"א, גראנולרס 22 ואסטודיאנטס 21. מבית ב': ברלונה 27, סארגוסה 25, אספניול 23 ולוגו 21.

במחזור האחרון גברה ריאל על האוסקה 97—69, ברצלונה ניצחה את אסטודיאנטס 121—92, ברלונה את לאס־פלמאס 91—92 וסארגוסה את אספניול 89—85.

פרשה אלופת העולם בטניס־שולחן

פקינג (אי־פי). קאו־יאנהואה בת ה־23 מסין, המחזיקה בתואר העולמי בטניס־שולחן, הודיעה כאן על פרישתה מפעילות. במוצאי־שבת הופיעה לאחרונה בתחרות גדולה שהיתה בשנגחאי. קאו היתה פעמיים אלופת העולם ונימנתה על הנבחרת הסינית שזכתה באליפות העולם בין השנים 1979 ו־1983. היא צברה 56 מדליות זהב באליפויות עולם ותחרויות בין לאומיות אחרות.

מקגוויגן ספורטאי השנה של בריטניה

לונדון (אי־פי). בארי מקגוויגן, אלוף העולם באיגרוף במשקל נוצה, נבחר לספורטאי השנה של בריטניה ע"י צופי הטלוויזיה של הבי.בי.סי. האירי בן ה־24 הקדים בדירוג את שחקן הקריקט איאן בותאם, ואת השיאן העולמי בריצת המייל סטיב קראם.

צופי הבי.בי.סי. בחרו בכדורסלאי בוריס בקר כספורטאי הזר הטוב ביותר של השנה.

● איתן בינשטוק וצבי רומיניץ ממועדון השייטים בת"א זכו באליפות ישראל בחתירה בדוגית כפולה, לאחר שעברו 1,500 מטר בסבות במזג אוויר קשה בזמן 6:43.5 דקות. בסירת יחיד ניצח דני רוזנברג ממועדון השייטים בת"א זו השנה השמינית ברציפות, בזמן 6:12.6 דקות.

הליגה הלאומית מחזור 15

מכבי רמת־גן — אליצור קרית אתא 84—97

★ המצטיין: ניר רכליס

● לרמת־גן: א. גורן 23, רכליס 22, תומאס 20, קנליוס 15, נעמן 15, באוור 2.

● לקרית־אתא: ווילי 26, וואלאס 21, קרן 13, קריין 12, אגמי 6, מרקוביץ' 4, ג. גורן 2.

שפטו אברהם זגול ושוד חוביק. 300 צופים בכפר המכביה.

הפועל תל אביב — הפועל רמת־גן (37—66) 82—130

★ המצטיין: ארל וויליאמס

● לתל־אביב: לארני 40, וויליאמס 30, יעקבי 18, צימרמן 18, מרסר 11, פרישמן 7, פליישר 2, אמסלם 2, חי 2.

● לרמת גן: שלכטר 25, מקפיים 16, קאשי 13, כנט 12, בר־ארי 6, מוסקוביץ' 6, מונסטאל 4.

שפטו דוד דגן ומנחם בר־יה, 500 צופים באולם אוסישקין.

מלך הסלים

● מאגי (מכבי ת"א) 427
● ווילי (ק. אתא) 385
● וואלאס (ק. אתא) 384
● שפט (מכבי חיפה) 356
● ליף (גליל) 356

המחזור הבא

● ביום ב': מכבי תל־אביב — מכבי רמת־גן, בית"ר תל־אביב — הפועל חולון, הפועל גליל עליון — אליצור נתניה, מכבי חיפה — הפועל תל־אביב, הפועל רמת־גן — אליצור קרית אתא.

הפועל גליל עליון — הפועל חיפה (38—58) 88—104

★ המצטיין: בריד ליף.

● לגליל עליון: ליף 39, דיסמן 20, בראון 19, חזן 12, סיטס 12, מינקין 2.

● לחיפה: פרדמן 27, קסקי 21, קומבס 9, אופיר 7, אמישה 7, רלול 7, נחמיאס 5, שביט 5.

שפטו: עוזי עמית ודוד פיטר. 500 צופים בהיכל הספורט בני־ממה.

אליצור נתניה — מכבי חיפה (44—54) 88—107

★ המצטיין: ג'ף פל

● לנתניה: נודסון 26, הול 22, פל 18, ברכה 17, סיסם 16, פייד 8.

● לחיפה: שפט 30, באטס 24, א. רוזנברג 20, כספי 6, ג'ינס 4, פיפלס 2, שטיינהאואר 2.

שפטו ברוך וליגור הלל הילמן. 1000 צופים בנתניה.

מכבי תל־אביב — בית"ר תל־אביב (44—57) 88—107

★ המצטיין: קווין מאגי.

● למכבי: מאגי 35, ברקוביץ' 29, ג'מצ'י 20, גלסון 10, לאסוף 9, אראוסטי 4.

● לבית"ר: ג. ג'ונסון 33, חוזז 22, ג'ונס 22, שם־טוב 6, ג'נובורג 3, הבאוד 2.

שפטו ראובן וירזבניק וזאב נוימן, 600 צופים בהיכל הספורט.

טבלת הליגה

(אחרי 15 מישחקים)

1. מכבי ת"א*	1169—1584	28
2. נתניה	1347—1451	27
3. הפועל ת"א	1480—1511	26
4. חולון*	1121—1276	23
5. בית"ר*	1307—1218	20
6. גליל*	1282—1293	20
7. מכבי ר"ג*	1362—1304	20
8. מכבי חיפה	1380—1316	19
9. הפ. חיפה	1296—1246	19
10. הפועל ר"ג	1554—1278	19
11. ק. אתא	1557—1398	19

* מישחק חסר

נתניה מוכנה לשמוע הצעת מכבי ת"א להעברת גדי מכנס

מאת יצחק לביא
סופר "ספורט הארץ"

יו"ר מכבי תל־אביב, גרשון בריקמן, פנה אתמול לראשי מכבי נתניה בבקשה להיפגש בקשר לרכישתו של המגן גדי מכנס. במכבי נתניה יש נכונות לשמוע הצעה ממכבי תל־אביב, אלפיה [illegible] המגן הבינלאומי. גורם בכיר במכבי נתניה אמר אמש: "אם מכבי תל־אביב יפנה בהצעה רצינית לגבי גד מכנס, העניין ישקל בחיוב".

בנתניה ניכרת התעניינות רבה לשני המשחקים הרצופים בשבת. בראשון (12.30) יארח שמשון תל־אביב את הפועל ירושלים, ובשני (14.30) ייפגשו מכבי נתניה והפועל פתח־תקוה. על סמך המצב הבטיחותי שיהיה בשבת, ייקבע היום לארח את הקבוצה הגרמנית פ.צ. קלן בנתניה, במשחק שיהיה כחלק מהעברתו של רוני פיזנטי לקבוצה הגרמנית.

● ג'והה פאריבה, נשיא מועדון מילאן, התפטר אחרי התבוסה הביתית של הקבוצה 1—2 לוואראם בגביע אופ"א.

עיראק מקווה לעבור לפחות סיבוב אחד

בגדאד (ע"ד). "עיראק מקווה לע־בור לפחות לסיבוב השני במשחקי הגביע העולמי במכסיקו", אמר דובר הועד האולימפי העיראקי. היא הוגרלה לבית אחד עם מכסיקו, בלגיה ופאראגוואי.

הדובר ציין, כי כדורגלני עיראק אינם חוששים להיפגש עם מאראדו־נה. קודם לכן מסר בנו של נשיא עיראק, כי הסגל יקיים מחנה אימונים בבראזיל, כי תנאי מזג האוויר דומים שם לאלה בעיראק ובמכסיקו.

ווילאנדר — ווסטפאל אדברג — בקר היום במינכן

גביע דייויס

מינכן (אי־פי). מאטס ווילאנדר, המדורג מספר אחד של שוודיה, יפתח כאן היום את מישחק גמר גביע דייויס מול מיכאל ווסטפאל, המדורג השני של מערב־גרמניה.

במישחק היחידים השני יפגשו שני הצעירים בוריס בקר בן ה־18 מגרמניה וסטפאן אדברג בן ה־19 משוודיה.

שוודיה מופיעה במישחק הגמר זו השנה השלישית ברציפות והיא זכתה אשתקד בגביע. לגרמניה זו הופעה ראשונה מאז 1970.

טניס

מנסדורף — דוהאן היום באדלאיד

(אי־פי). עמוס מנסדורף יתמודד כאן היום ברבע גמר אליפות מדינת דרום אוסטרליה נגד המחזיק בתואר, ה־אוסטרלי פטר דוהאן.

בהשלמת שלב שמינית הגמר היו אתמול שתי הפתעות: רוברטו סעטר מארגנטינה ניצח את ביל סקנלון (ארה"ב) 6—3, 7—5, ואדי אדוארדס (דרא"פ) גבר על המדורג שלישי, קלי אוורנדן (ניו־זילנד) 6—2, 6—3, 6—1.

עמית נאור בשמינית הגמר באורנג' בואל

מיאמי (שרות "ספורט הארץ"). עמית נאור יתמודד היום בשלב שמינית גמר טורניר הנוער הגדול "אורנג' בואל" עם המדורג מספר אחד, פיסטולזי מאיטליה.

נאור עבר שלושה סיבובים וניצח את היוגוסלבי סריץ' 7—6, 6—1, את האמריקאי נייג'ס 6—2, 6—1 ואת היוגוסלבי אסקס 6—1, 6—2.

גלעד בלום נוצח בסיבוב הראשון ע"י הספרדי סאנצ'ס.

נוער

הונגריה באה לטורניר החורף

מאת סופר "ספורט הארץ"

נבחרת הנוער של הונגריה תשתתף בטורניר החורף הבינלאומי שיהיה בחודש הבא בישראל. הודעה על כך התקבלה אתמול בהתאחדות לכדורגל. יהיה זה המפגש הכדורגל הראשון עם ההונגרים מאז מלחמת ששת הימים.

ההתאחדות תשנה עתה את סדר המישחקים עם הצטרפות ההונגרים. לטורניר החורף נרשמו הפעם נבחרות מחו"ל: צרפת, קפריסין, שוודיה, דנ־מרק ושוויץ.

כל הגדולות ניצחו בא.ב.א.

ניו־יורק (אי־פי). צ'ארלי בארקלי ומוזס מאלון קלעו ביחד 55 נקודות וקטפו 31 ריבאונדים בניצחון 126—108 של פילדלפיה על יוסטון. האלופה לוס־אנג'לס לייקרס זכתה בניצחונה ה־22, על מילווקי 107—105 עם 31 נקודות של ג'אבאר (לארי בארד קלע 35 נק' בניצחון בוסטון על דאלאס 137—117.

תוצאות אחרות: לוס אנג'לס קלי־פרס — גולדן סטייט 99—103, ניו ג'רזי — יוטה 98—113.

עבור לקוחותינו אנו מחפשים:
מועמד לעבודה בתחום — כ"א ויחסי עבודה

● כישורים נדרשים:
1. משפטן/ית – בעל/ת התמצאות בנושאי כ"א ויחסי עבודה.
2. רצוי נסיון של שלוש שנים ומעלה בנושאים הנ"ל.

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב ולציין קורות חיים, השכלה ונסיון אל: ת.ד. 7035 הקריה תל־אביב, מיקוד 61070.
המועמדים המתאימים ייענו.
סודיות מובטחת

למוסד ממלכתי
דרושים גברים
לעבודת שטח
בלתי שגרתית
כישורים נדרשים:
★ גילאי 24-30 לאחר שרות צבאי מלא (עדיפות לקצינים).
★ בעלי השכלה תיכונית מושלמת (עדיפות לבעלי השכלה אקדמאית).
★ בריאות תקינה.
למועמדים המתאימים מוצעת:
★ עבודת שטח מרתקת בעלת ענין ואתגר מבצעי.
★ אולפן לימוד השפה הערבית.
★ קביעות בעבודה, שכר ותנאי שרות מיוחדים (לרבות רכב צמוד לאחר סיום ההכשרה).
★ מסלול קידום רחב.
המעוניינים העונים בכל הדרישות לעיל, יפנו בהקדם לת.ד. 39893 ת"א (עבור א.ע.) מיקוד 61398 ויצרפו תולדות חיים ופרטים אישיים מלאים (כו"ל, טלפון וכתובת).
פונים מתאימים ייענו.

למעבדת מחקר ופיתוח שימושי באיזור תל־אביב דרושים
☆☆☆ **מהנדסי אלקטרוניקה**
לעבודה בנושאי תאימות אלקטרומגנטית ו־R.F.I. נדרש ידע ונסיון בתחום ה־R.F., מערכות קליטה ואבחון אותות (משרה 415).
☆☆☆ **מהנדסי אלקטרוניקה**
לעבודה בתחומים הבאים:
★★ ניהול מערכת תיכ"מ (SYSTEM MANAGER)
★★ מחשבים: -
★ הכרת מבנה מחשבים, ציוד פריפרלי ותקשורת בין מחשבים.
★ כתיבת מפרטים טכניים בנושאים הנ"ל.
★★ בעלי נסיון של 3 שנים לפחות. (משרה 416)
☆☆☆ **מהנדסי RF**
לעבודה בצוות פיתוח העוסק בתכנון מערכות ספרתיות ואנלוגיות מתקדמות משולבות מיקרומחשבים. בעלי נסיון של 3 שנים לפחות. (משרה 417)
☆☆☆ **מהנדסי אלקטרוניקה**
לעבודה בצוות פיתוח העוסק בתכנון מגברים, מתנדים, מסננים וכיו"ב. בעלי נסיון של 3 שנים לפחות. (משרה 418)
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות למחלקת משאבי אנוש ת.ד. 39054 תל־אביב מיקוד 61390 בלווית פרטים אישיים (כולל מספר ת.ז.) וקורות חיים וכן לציין מספר טלפון לקביעת מועד לראיון.
— מועמדים מתאימים ייענו —
— תנאים טובים למועמדים המתאימים —
— סודיות מובטחת —

למוסד ממלכתי
דרושים
דוברי רוסית
★ גילאי 23-32
★ מעודים היטב בחיי הארץ ושולטים בעברית
★ בעלי השכלה תיכונית מושלמת (עדיפות לאקדמאים)
★ לאחר שירות צבאי מלא
★ מוכנים להשתלב בעבודה קבועה, מעניינת ובעלת אתגר
★ כושר ביטוי טוב בכתב ובע"פ
תנאי שכר טובים למועמדים המתאימים
על הפונים להתגורר באיזור חיפה
המעונינים העונים בדרישות לעיל, יפנו בכתב לת.ד. 2133 מיקוד 31020 חיפה, עבור דובר רוסית ויציינו פרטים אישיים (ת"ז, טלפון) וקורות חיים.
פונים מתאימים ייענו
סודיות מובטחת

הארץ לוח החדש מעריב
בשיתוף ירושלים פוסט. העיר. כל העיר.
המשרד הראשי: רח' הנגב 4, ת"א. מיקוד 66186, ת.ד. 28211 ת"א. טלפונים ישירים למסירת מודעות: [illegible]

לחברה ליבוא תרופות
דרושה
מזכירה בכירה
עדיפות לשפת אם אנגלית
טל' 03־624727
613149

לירחון החקלאי "השדה"
דרוש
עורך צעיר
לעבודה עם העורך הראשי ולמוני תפקידים שונים במערכת. בעל רשיון נהיגה.
נא לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים אל "השדה" ת.ד. 40044, תל־אביב 61400.

לחברת הד־ארצי
דרושה
מזכירה
שפת אם אנגלית
הדפסה אנגלית עברית
טל. 660141 מיום ראשון אסתי

למשרד גדול של רואי חשבון
דרושים
מבקרים בתל־אביב
לפנות טלפונית ל־03־209333

למפעל תעשייתי גדול במפרץ חיפה
דרוש
מנהל/ת חשבונות מדופלם
★ נסיון של 3–5 שנים במפעל תעשייתי גדול.
★ נסיון בניהול הנהח"ש ממוחשבת.
★ ידיעת השפה האנגלית – יתרון.
בדבר פרטים ובצירוף קורות חיים, נא לפנות לת.ד. 767 חיפה

מ.מ. מערכות מידע בע"מ
נציגים בע"מ
מקבוצת כלל
לרגל הרחבת הפעילות בחברותינו, דרושים אנשי מכירות בתחומים הבאים:
אנשי מכירות מחשבים
* נסיון מוכח של שלוש שנים לפחות בשווק ומכירות מערכות מחשב ותוכנה בישראל.* רצוי נסיון במחשבי DATAPOINT, מחשבי CROMEMCO, ונסיון במערכות תקשורת.
אנשי מכירות לציוד היקפי ומכונות משרד
למוצרים הבאים:
מדפסות שורה ומטריצה • מדפסות איכות • מסופים • מסופים גראפיים • מכונות לקפול ועטוף • מכונות כתיבה אלקטרוניות • פקסימליות • מגרסות.
הכישורים הדרושים:
* אנשי מכירות בעלי נסיון מוכח של 3 שנים לפחות. * תנתן עדיפות לבעלי רקע טכני מתאים. * בעלי רכב. * תנאים טובים למועמד המתאים. (משכורת בסיסית + עמלות + בונוסים).
לפנות בכתב יד למח' כח אדם ת.ד. 1262 רמת־גן 52271.
מ.מ. מערכות מידע בע"מ נציגים בע"מ
רח' הירדן 29, רמת־גן 52271 טלפון: 03־775111
מקבוצת כלל

לחברה ליבוא חלפים לרכב
דרושים
★ **מנהל/ת חשבונות מדופלם**
★ **פקידה** ידע בהנהח"ש יתרון
★ **אנשי מכירות**
נא לשלוח קורות חיים בכתב יד לת.ד. 17117 ת"א 61311
סודיות מובטחת

למפעל קיבוצי גדול בענף הפלסטיקה
דרוש
סוכן לאזור המרכז והדרום
בעל נסיון רב וקשרים נרחבים בתחום מוצרי האחסון וציוד משרדי.
נא לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים לת.ד. 11029 ת'א, 61110.

רשות שמורות הטבע
לרשות שמורות הטבע
דרוש:
פקח ברצועת עזה לשמירה ופקוח ברצועה
דרישות התפקיד: יוצא צבא, התמצאות בשטח, רשיון נהיגה, התמצאות בנושאי טבע. רצויה ידיעת השפה הערבית.
המעוניינים יפנו למשרדי רשות שמורות הטבע עד לתאריך 28.12.85.
ירושלים – רח' ירמיהו 78.
באר־שבע – רח' האבות 19.

לחברת אלקטרוניקה מצליחה באזור המרכז
דרוש
מנהל מחלקת רכש ולוגיסטיקה
המועמד המתאים יהיה בעל נסיון של 5 שנים לפחות בתפקיד זהה, רצויה השכלה אקדמאית בתחום הטכני, יכולת משא ומתן בדרגים בכירים לנושאי פיתוח/פרוייקטים. יכולת ניהול צוות קניינים ואנשי רכש.
תנאים הולמים למועמד המתאים.
המשרה מיועדת לנשים וגברים כאחד.
נא לפנות בכתב בצירוף קורות חיים לת.ד. 7095 תל־אביב 61070 ולציין "מנהל רכש".

המשטרה אתגר

דרושים

1. מהנדסי תנועה
כישורים נדרשים: הנדסה אזרחית (התמחות בתנועה/בכבישים).
מקום השירות: ירושלים, רמלה.

2. קצין פיתוח אמצעים
ביחידת החבלה הארצית
כישורים נדרשים: מהנדס/הנדסאי מכונות בתחום הפיתוח עם נסיון של שנתיים לפחות.
מקום השירות: ירושלים.

3. מהנדס/הנדסאי מכונות
כישורים נדרשים: מהנדס/הנדסאי מכונות בעל נסיון בבקרת טיב.
מקום השירות: יפו.

4. קציני מודיעין
ליחידה הארצית לחקירות הונאה
דרישות התפקיד: קציני מודיעין בצה"ל, עדיפות לאקדמאים.
מקום השירות: מרכז, צפון ודרום.

על המעוניינים להיות לאחר שירות צבאי, בעלי בריאות תקינה, גיל עד 35.

המעוניינים מתבקשים לפנות בצרוף תעודות השכלה ופנקס מילואים לאחת מלשכות הקליטה המפורטות להלן:

ירושלים	– רח' המלך ג'ורג' 8	טל' 02-244433
תל־אביב	– רח' הרכבת 14	טל' 03-627290-3
חיפה	– דרך חטיבת גולני 21	טל' 04-661067
באר־שבע	– רח' העצמאות 55	טל' 057-32521
רחובות	– רח' הרצל 206 (מאחורי תחנת המשטרה)	טל' 08-487488

— סודיות מובטחת —

אורבוט מערכות בע"מ

חברתנו מפתחת, מייצרת ומייצאת מערכות עתירות ידע, המשלבות אינטלגנציה מלאכותית וראיה ממוחשבת, לבדיקות איכות של מוצרים אלקטרוניים.

עם הרחבת פעילותנו דרושים לנו:

1. מהנדסי אלקטרוניקה
צעירים נמרצים אחראים ובעלי יוזמה לתפקיד מהנדסי שטח.
עדיפות לדוברי צרפתית וגרמנית. תשקל מועמדותם של סטודנטים העומדים לקראת סיום לימודי הנדסת אלקטרוניקה.
המועמדים המתאימים יעברו הכשרה במפעלנו, לאחריה יוצבו במשרדי החברה באירופה או בארה"ב.

2. מנהל חשבונות ראשי
לריכוז הכנת הדוחו"ת החשבונים של החברה.
רואה חשבון או השכלה מקבילה בחשבונאות או בעל נסיון בתפקיד דומה בתעשיה.
נסיון בהנה"ח ממוחשבת הכרחי.

נא לפנות בכתב יד לאורבוט מערכות בע"מ ת.ד. 215, יבנה 70650.
נא לציין על גב המעטפה את המשרה.

לחברה פיננסית בתל־אביב
דרושה
מזכירה
למנהל כללי
דרוש נסיון רב בעבודות מזכירות. התפקיד כולל עבודת הדפסה ונכונות לבצע כל עבודות משרד.
על המעוניינות לפנות בכתב לפי הכתובת: „מזכירה למנהל הכללי – אישי" ת.ד. 33635 תל־אביב 61336.
נא לפרט קורות חיים ונסיון קודם.
סודיות מובטחת

למוסד ממלכתי

דרושים

אקדמאים

לעבודה בלתי שגרתית

אנו מציעים לך:
- ★ עבודה בעלת ענין ואתגר, הכרוכה בניידות רבה.
- ★ לימוד השפה הערבית.
- ★ תנאי שכר טובים ותנאי שירות מיוחדים (לרבות רכב צמוד בתום ההכשרה).
- ★ עבודה קבועה.
- ★ מסלול קידום רחב ואפשרויות להתפתחות עפ"י כישוריך.

אם גילך בין 24–31, סיימת שירות מלא בצה"ל ובריאותך תקינה – פנה נא בכתב לת.ד. 33171 ת"א (מיקוד 61231) עבור כ"א בצירוף תולדות חיים ופרטים אישיים מלאים (כולל מספר ת.ז. ומספר טלפון להתקשרות).

פונים מתאימים ייענו

להברה יצרנית בינלאומית גדולה

דרוש ברמת־גן

מנהל חשבונות ראשי

אחריות לתפקוד יום יומי של מחלקת הנהח"ש, הוצאת דו"חות חודשיים, ניהול מערכת התקציב, אחוד דו"שנתי של מאזני החברה.

הכישורים הדרושים:
- ★ 5 שנות נסיון בניהול מערכות הנהח"ש/או ראיית חשבון.
- ★ רואה חשבון מוסמך/תואר בכלכלה/מינהל עסקים – יתרון.
- ★ יכולת תקשורת מעולה באנגלית ובעברית.
- ★ יכולת לארגן ולהפעיל צוות עובדים.

נא לפנות באנגלית בכתב יד, בציון קורות חיים, ת.ד. 3119 תל־אביב 61030, עבור „מנהח"ש ראשי"
סודיות מובטחת

דרוש:
הנדסאי/מהנדס אלקטרוניקה
יוצא ל"א או חמ"ן
טל. 03-339774/5-6

הארץ
עיתון לאנשים חושבים

המשטרה אתגר

דרושים

שוטרי סיור ותנועה

דרישות התפקיד: 11 שנ"ל לפחות, לאחר שרות בצה"ל, בריאות טובה (פרופיל 82 ומעלה), גיל עד 35.

מקום השירות: **ירושלים, תל־אביב והמרכז.**
שכר התחלתי: כ־650,000 שקל.

המעוניינים מתבקשים לפנות בצרוף תעודות השכלה ופנקס מילואים לאחת מלשכות הקליטה המפורטות להלן:

ירושלים	– רח' המלך ג'ורג' 8	טל' 02-244433
תל־אביב	– רח' הרכבת 14	טל' 03-627290-3
חיפה	– דרך חטיבת גולני 21	טל' 04-661067
באר־שבע	– רח' העצמאות 55	טל' 057-32521
רחובות	– רח' הרצל 206 (מאחורי תחנת המשטרה)	טל' 08-487488

— סודיות מובטחת —

לבנק למשכנתאות בירושלים
דרוש
פקיד גביה
השכלה אקדמית + ידע ונסיון בהנהח"ש ובניהול משא ומתן.

המעוניינים יפנו בכתב לת.ד. 2255 ירושלים 91022, טל. 02-221271.

לעתון הארץ דרושים
מחלקי עתונים
לעבודה בשעות הבוקר המוקדמות
בגוש דן
בעלי קטנוע

לפנות אל יום מיום א' משעה 13.00
☎ 03-824271

לעתון הארץ דרוש/ה
פקיד/ה
למחלקת המנויים
במשרה מלאה

לפנות אל יום מיום א' – 03-824271

דרוש

מנהל מנוסה ודינאמי
לניהול של
כ־15 חנויות אופנה

הכישורים:
- ★ תואר אקדמאי בניהול עסקים ושיווק.
- ★ נסיון קודם בשיווק וקידום מכירות.
- ★ כושר ארגון וניהול צוות עובדים.
- ★ גיל 30–40.
- ★ נסיון קודם בענף הטקסטיל – יתרון.

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב יד בלבד, בצירוף קורות חיים מפורטים לת.ד. 36913 תל־אביב מיקוד 61368 (עבור „מנהל").

– סודיות מובטחת –

דרוש/ה
שרטט/ת מכונות
במשרה מלאה
רצוי נסיון בעצורנים ומבני פלדה.
יתרונות: בוגר בי"ס מקצועי, הנדסאי, בעל רכב. לא מעשן.
לפנות בכתב:
הנפלד בע"מ
ת.ד. 2021 הרצליה 46120. סודיות מובטחת

לחברה בנחלת יצחק
דרושה
פקידה
במשרה מלאה
כשורים נדרשים: הדפסה עברית־אנגלית, ידע טוב בשפה האנגלית.
אפשרות קידום
טלפון 03-262062
03-266601

לחברה מסחרית בענף הספרים
דרושים לעבודה קבועה בת"א

א. אנשי בטחון – בקורת
ב. מחסנאים
במגמה אנגלית

התפקיד הראשון מתאים גם לסטודנטים
לציין בפניה, כישורים ומספר טלפון.
לפנות בכתב לת.ד. 629 ת"א, 61006, למוד כ"א.

למחלבת „תנובה" ת"א
דרוש
מהנדס מזון

הכישורים הדרושים
- ★ בוגר מוסד אקדמי מוכר
- ★ בעל נסיון מעשי של 2–3 שנים לפחות בתעשיית מזון
- ★ תינתן עדיפות לבעלי רקע ונסיון בענף החלב

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב למחלקת המנגנון של „תנובה" מחוז תל־אביב ת"ד 282 תל־אביב 61002 ולצרף קורות חיים בכתב. תעודות על הכשרה מקצועית ונסיון בעבודה.

תנאי שכר הולמים מובטחים למועמדים המתאימים.

סודיות מובטחת

למפעלי פלדה מאוחדים בע"מ
דרוש
מהנדס מכונות
לניהול מתקן יצור

- ★ כושר ניהול וארגון
- ★ יישום טכנולוגיות חדישות
- ★ תכנון לטווח ארוך
- ★ ידיעת השפות עברית – אנגלית הכרחית

מגורים חיפה, קריות, עכו.

נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 1708 חיפה מיקוד 31016.

– סודיות מובטחת –

„ברן" חברה להקמת פרויקטים

דרושים

1. מהנדס אזרחי בכיר
בעל נסיון של 8 שנים לפחות בתכנון קונסטרוקציות בטון ופלדה בתעשיה.

2. מהנדס / הנדסאי אזרחי – בעל נסיון של 5 שנים לפחות בתכנון קונסטרוקציות בטון ופלדה בתעשיה.

3. מנהל פרויקטים בכיר – מהנדס מכונות / כימיה מנוסה בפרויקטים בתעשיה הכימית.

4. מהנדס חשמל – מתכנן בעל נסיון של 3 שנים לפחות ובעל רשיון למתח גבוה וידע ב־P.L.C.

5. מתכנני צנרת – (מהנדס / הנדסאי מכונות) בעל נסיון בתכנון צנרת לתעשיה כימית.

6. מנהל חשבונות – בכיר בעל נסיון.

בעלי הכישורים המתאימים מתבקשים לכתוב קורות חיים ונסיון מקצועי אל „ברן", ת.ד. 3153 ב"ש מיקוד: 84131.

לחברה להוצאת ספרים
דרושים:

★ **טכנאי חמ"מ**
מסוקים בכיר
שליטה טובה באנגלית, בעל כושר התבטאות בכתב, למערכות תיעוד.

★ **כתבנית עברית**
5 שנים נסיון לחומר טכני.

מ.כ. – מור כרמי בע"מ
טלפון 03-339776 מיום א'

סולוג

דרושות
1. תופרות
2. עובדות לעבודת יד ובקורת.

סולוג מפעלי סריגה בע"מ
רח' הפלך 3, ת"א, טל. 824121
(ליד איצטדיון בלומפילד)

למעבדת פיתוח באיזור תל־אביב

דרושים

כרסמים / מבלטנים

- ★ להכנת אב טיפוס בתחום המכניקה העדינה.
- ★ בעלי נסיון של 3 שנים, אחרי צבא.
- ★ בוגרי בתי ספר מקצועיים.

בעלי מקצוע מתאימים מתבקשים לשלוח למנהל כח־אדם ת.ד. 39054 תל־אביב מיקוד 61390 פרטים אישיים (כולל מספר ת.ז.) וקורות חיים ומספר טלפון לקביעת מועד לראיון.

– תנאים טובים –

– סודיות מובטחת –

אשופר־סל
דרוש/ה
חשב/ת שכר
בעל/ת ניסיון בהכנת משכורות ממוחשבות

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב יד, תוך פירוט ניסיון קודם, אל מחלקת כח־אדם, ת.ד. 84 פתח־תקוה מיקוד 49100.
סודיות מובטחת.

מכרז

למתנ"ס קרית ארבע דרוש:
רכז נוער במשרה מלאה

הכישורים הדרושים:
- ★ ניסיון קודם בחינוך הבלתי פורמלי
- ★ יכולת ליצירת קשר עם בני נוער מאוכלוסיות שונות ומאורגנות.

המעוניינים יגישו מועמדות בצירוף קורות חיים להנהלת המתנ"ס ת.ד. 29 קרית־ארבע. מיקוד: 90100.

החברה להגנת הטבע
רח' השפלה 4 תל־אביב

דרושה
מזכירה בכירה

לתפקיד אחראי ומעניין במזכירות החברה הכרוך בקשר עם גורמי פנים וחוץ.
בעלת נסיון קודם ויכולת ניהול משרד באופן עצמאי, ניסוח וניהול התכתבויות, כושר ארגון ויכולת לעבוד בתנאי לחץ.
דוברת אנגלית.

ראיונות במחלקת כח־אדם ביום ג' 24.12.85 בין השעות 08.00–9.30.

לבית חולים „קרית צאנז" ע"ש לניאדו נתניה
דרוש
מנהל
בית מרקחת
תנאים טובים מובטחים
בעלי נסיון רציניים בלבד יפנו טל. 053-36077

א.י. רשף הנדסת אלקטרוניקה בע"מ

דרושים

1. מנהל ייצור
- נסיון של 10 שנים לפחות בניהול יצור באלקטרוניקה צבאית ואזרחית.
- כושר ארגון וניהול צוות עובדים.
- עצמאות בעבודה וכושר ניהול משא ומתן עם לקוחות.

2. מנהל יחידת תיב"ם
לעריכת מעגלים מודפסים
- נסיון רב בעריכת והפעלת מערכות מחשב לעריכה.

3. מזכירה אנגלית עברית
- נסיון וכושר ארגון עצמאי של משרד.
- שליטה מלאה באנגלית, רצוי שפת אם.

כל המשרות מיועדות למשרה מלאה בלבד.
תנאים טובים למועמדים המתאימים.
לפנות טלפונית – 08-465502/3.

לעסק מבוסס בגוש דן בתחום פרסום, ספרים ומכשירי כתיבה
דרוש
אדם נמרץ ומסורתי
לכתוב בכתב יד בצירוף מספר טלפון לת.ד. 11296 ת"א עבור „אדם נמרץ".

למפעל תעשייתי בצפון הארץ

דרוש

סגן מנהל אגף שיווק
לניהול קידום ושיווק מערכות טכניות בארץ ובחו"ל

הכישורים הדרושים:
- ★ נסיון בניהול מו"מ מסחרי וטכני בעסקות מורכבות בשווקים אזרחיים וצבאיים.
- ★ בעל רקע טכני תעשייתי נרחב.
- ★ שליטה מלאה בשפות עברית ואנגלית.
- ★ מהנדס מכונות או בעל השכלה מקבילה.

נא לפנות בכתב בציון קורות חיים ונסיון בעבודה לת.ד. 4353 חיפה, עבור מספר 2147 (מיקוד 31040).

— סודיות מלאה מובטחת —

נציבות שירות המדינה
מודיעה על מכרז חיצוני קיבוצי מס' מק/2/85

למשרות מבקחי/ות מס
באגף מס הכנסה ומס רכוש

אזור ת"א והמרכז	(נתניה, כפר־סבא, תל־אביב, פ"ת־דן, רמלה, פתח־תקוה, רחובות).
אזור הצפון	(חיפה, עפולה, צפת, נצרת, חדרה, עכו, נהריה, טבריה).
אזור הדרום	(באר־שבע, אשקלון).
אזור ירושלים	

המשרות הן בדרגות 7–9 של הדרוג האחיד או 4–7 בדירוג האקדמאים במדעי החברה והרוח. כן משולמת תוספת שכר בשעור של 30% המהווה הטבת שכר מיוחדת לעובדי מסים.
מועמדים בעלי רשיון ישראלי לראיית חשבון שסיימו את הקורס ואת תקופת הניסיון בהצלחה ישובצו בדרגה 7 בדירוג האקדמאים במדעי החברה והרוח, רטרואקטיבית מיום סיום הקורס.

דרישות המשרה:
א. תעודת בגרות. יועדפו מועמדים שסיימו בחינות ביניים בראיית חשבון, או תלמידי האוניברסיטה בחשבונאות, כלכלה או משפטים.
ב. עדיפות לבעלי ידיעות ברמה של סוג 2 בהנהלת חשבונות מטעם משרד העבודה והרווחה.
ג. ידיעת השפות המדוברות בארץ.
ד. כושר קיום קשר טוב עם קהל, כושר ניהול משא ומתן.
– המועמדים יידרשו לעמוד במבחנים בכתב ובעל־פה, אשר יחלו מיום א' 12.1.86.
– מועמד שיבחר יצא לקורס מרוכז אשר ימשך כ־5 חודשים בתנאי פנימיה. ולאחר מכן להקמת התפקות.
– המועד המשוער לתחילת הקורס – המחצית הראשונה של חודש מרץ 1986.
● את פרטי המכרז המלא והמחייב הנ"ל וכן טופסי בקשה ומידע נוסף, ניתן להשיג בלשכות המודיעין של נציבות שירות המדינה, כדלקמן:
בירושלים, הקריה בנין ראש הממשלה, חדר 429; בתל־אביב, הקריה, רחוב האלוף קלמן מגן מס' 10; בחיפה בבית הממשלה, רח' חסן שוקרי 11; בבאר־שבע, בנין לשכת הבריאות המחוזית, שכונה ד' (הנגב), וכן אצל העוזרים למינהל במשרדי השומה והחקירות בכל רחבי הארץ.

היום האחרון להגשת הבקשות: יום ו' ט"ו בטבת התשמ"ו (27.12.85).

אסם
והחברות השלובות
למפעלנו המתרחב בשדרות
דרושים

1. מנהל אחזקה
- הנדסאי או טכנאי מכונות, חשמל, בעל נסיון בתעשיה (לפחות 5 שנים בתפקיד דומה)
- בעל כושר ניהולי ויכולת הכוונת עובדים ● בעל תפיסה מהירה ויכולת למידה של נושאים מורכבים

2. חשמלאי תעשיה מוסמך
- בוגר בי"ס מקצועי ובעל רשיון ● בעל נסיון רב במפעל תעשייתי

3. מכונאי אחזקה
- בוגר בי"ס מקצועי ● 3 שנות נסיון לפחות ● בעל ידע ונסיון במערכת שינוע, פנאומטיקה וקונטרול
- בעל תעודות ● ינתן סיוע למעתיק מקום מגורים
- מגורים באיזור המפעל הבריאים

נא לפנות בכתב בצירוף קורות חיים למנהל כח אדם „אסם", ת.ד. 1578 תל־אביב 61015 ולציין על גבי המעטפה את המשרה המבוקשת

סודיות מובטחת

מקור

למפעל תעשייתי באזור חיפה

דרוש

מנהל כללי

מהנדס, בעל נסיון בניהול מפעלי תעשיה ובעל רקע בתחום העסקים.

המועמד הדרוש, ינהל מפעל עצמאי, העוסק בייצור מוצרי צריכה לשוק המקומי וליצוא. כמו"כ יעסוק אישית בהחדרת מוצרים חדשים ובפיתוח שווקי־יצוא.

מועמדים, יתקשרו לטלפון 03-228407.
– סודיות מובטחת –

מקור, שרותי מידע ישראליים בע"מ
רחוב מלכי ישראל 19 תל־אביב טל. 228407

25 שנות נסיון
בשיבוץ לתפקידי מפתח

אם יש לך עבר טוב יש לך עתיד בדיגיטל

90,000 עובדים. 5.3 מיליארד דולר בשנה מכירות. זוהי דיגיטל – חברת המחשבים השניה בגודלה בעולם. בדיגיטל מפתחים, מייצרים, משווקים ומתחזקים מחשבים. בישראל, דיגיטל היא חברת מחשבים הידועה ביחסה לעובדים ובטיפוחם. אתה יכול להיות גאה להצטרף אליה.

לרגל הרחבת הפעילות בתחום מערכות תעשיתיות (MRPII ו־CIM) דרושים:

לאגף התוכנה
לקבוצת התמיכה באנשי מכירות ולקוחות

APPLICATION ENGINEERING

תיאור תפקיד:
תמיכה באנשי מכירות ולקוחות בהקמת אפליקציות לנהול תעשיתי, MRPII.

נסיון וידע:
- עדיפות לבעל השכלה בהנדסת תעשיה וניהול.
- ניסיון של 3 שנים בתעשיה עם התמחות במערכות ניהול מידע.

לאגף המכירות
לקבוצה המסחרית/תעשיתית

איש מכירות לתעשיה

נסיון וידע:
- מהנדס תעשיה וניהול – יתרון.
- נסיון במכירות.
- הכרת מערכות ממוחשבות לניהול תעשיה.

נא לפנות בכתב לדיגיטל, ת.ד. 2033 הרצליה 46120, עבור כח אדם בצרוף קורות חיים ונסיון בציון המשרה המבוקשת.

חברת המחשבים השניה בגודלה בעולם

digital

20.12.85

هكذا من الأصل

הארץ (הלוח החדש) מעריב

בשיתוף ג'רוזלם פוסט. העיר. כל העיר.

מודעות מילים בלוח החדש

בפחות מחצי מחיר

ביום ו' במקום 40.208 שקל עכשיו 19.800 שקל.

ביום חול במקום 30.736 שקל עכשיו 12.200 שקל

ירושלים

וילות ובתים

קבלנים

4 חדרים ויותר

3-3.5 חדרים

דירות 2-2.5

דירות 1-1.5

דירות כללי

דירות מרוהטות

דירות בשכר חודשי

הצעות עבודה

מכוניות למכירה

אודי

אוטוביאנקי

אוסטין

אופל

אופניים

אלפא

אמריקאיות

ב.מ.וו.

גולם

טנדרים

לנציה

מסחריות

סובארו

סוסיתא

סיטרואן

סימקה

פולקסוואגן

פורד

פז'ו

פיאט

רנו

ביקוש דירות

ביקוש עבודה

דירות בדמי מפתח

הנהלת חשבונות

חיות בית

חנויות

חקלאות

כלי נגינה

מבנה תעשיה

מגרשים

מחשבים

משרדים

מנפאואר

עסקים

קורסים

רוצים לקנות

שידוכים

שמחות

שעורים

מציעים למכירה

מוסד הטכניון למחקר ופיתוח בע"מ

חוקרים/ות

★ בנושא „זרימה לא דווית בסביבה נקבובית".

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות לפרופ' ישראלה רבינא, הטכניון - חיפה טל. 04-292270

★ בנושאי רובוטיקה ובינה מלאכותית בבניה

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות לפרופ' א. ורשבסקי, התחנה לחקר הבניה, מוסד לטכ"פ בע"מ, קרית הטכניון, חיפה - 32000.

הערה: קיימת אפשרות להשתלמות לתואר גבוה בנושאים.

הכאמן הכל

מדריך הארץ

יום שישי

פרק יומי
מלכים ב׳ א־ב

משנה יומית
עירובין ב הד

דף יומי
נדרים לג

הלכה יומית
ברכות פרק ט, א

תורנות רופאים

הזמנת רופאים במקרים דחופים: מ־6 בערב עד למחרת ב־7 בבוקר בתחנות מד״א טל׳ 101.
ירושלים 523133
תל־אביב 460111
חיפה 512233
גוש דן 781111
הרצליה 052-81333
רחובות 084-51333

מוקד מידע רפואי בקופ״ח הכללית: בימים א׳־ה׳ 8.00־20.00
בימי ו׳ 8.00־15.00
טלפונים: 03-433300, 03-433500
ער״ן — עזרה ראשונה נפשית: (24 שעות ביממה):
ירושלים 669911
חיפה 04-672222/3
תל־אביב 03 261111
חיפה 04-672222/3
נתניה 35316
באר־שבע 057-48111
מרכז רפואי באר יעקב 03-223958

מרכז סיוע לקורבנות אונס (24 שעות ביממה):
תל־אביב טל׳ 234819
ירושלים טל׳ 02-245554
חיפה טל׳ 04-382611

מרכז סיוע למצבי לחץ מטעם "מעגלים"
א ו־ה 11.00־13.00
ב ו־ד 16.00־18.00
רח׳ מאפו 13 תל־אביב

מרפאת שיניים לעזרה ראשונה תל־אביב:
בר כוכבא 49
טל: 02-284649
פתוחה בימים א־ה בין 21.00 עד 23.00
ימי ו׳ וערבי חג מ־18.00 עד 24.00
שבתות וחגים מ־15.00 עד 21.00
דיזנגוף סנטר שער 3 (ליד המשביר) טל: 294869, 03-285822
המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות וחגים בין השעות 9.00—24.00, אחרי חצות בתאום טלפוני בלבד
חיפה, רח׳ הגפן 26, קומה ג׳, טל׳ 04-523566. שעות הקבלה: כל יום 20.00—23.00

שירות רפואי נייד ירושלים, (24 שעות ביממה) כולל רפואת שיניים
מוקד יום 660585, 02-669531
מוקד לילה שבת וחג 226191 מנוי מס׳ 1788 ולהשאיר הודעה לרופא תורן מכבי ב״ר
תל אביב, מוקד יום 218820, 218898
מוקד לילה 631011 מנוי 3752 ולהשאיר הודעה לרופא תורן מכבי ב״ר

תורנות בתי־חולים

תל אביב
רוקח — (ילדים, פנימית)
איכילוב — (כירורגית)
ירושלים
שערי צדק — (כירורגית, אורטופדית, עיניים)
הדסה ע״כ — (ילדים)
בקור חולים — (פנימית, א.א.ג)
הדסה ה״צ — (עיניים)

תורנות בתי־מרקחת

תל־אביב
סניטס אבן גבירול 83 246003
צפון יהודה המכבי 33 449995
נתניה
תרופה הרצל 2 28656
פתח תקוה
הירקון שטמפפר 24 910946
רמת־גן
אבי תל חי 34 742369
חולון
אהרון הופיין 52 889153
עין יהב עין יהב 4 884854
ירושלים
סופרפארם מ. מסחרי גילה 671873 8ח
חיפה
הנשיא שד׳ הנשיא 33 333312
הקריות
יסוד קרן היסוד 73 קרית ביאליק 704185

דלת פתוחה

מרכז מידע וייעוץ לצעירים ע״י צוות מקצועי — ייעוץ ומידע בנושא חברות, משפחה, מיניות — אמצעי מניעה.
ימים ב׳ ג׳ ד׳ — 17.00—20.00.
בוגרשוב 66 ת״א, טל. 281228-9.
חיפה: ימים א׳, ד׳ — 16.00־19.00 רח׳ הספורט 14 טל. 81520

זמן הדלקת הנר

	ער״ש	מוצ״ש
ירושלים	4.02	5.18
תל־אביב	4.20	5.20
חיפה	4.09	5.14
באר־שבע	4.19	5.17

יום שבת

פרק יומי
מלכים ב׳ ג־ד

משנה יומית
עירובין ג, א־ב

דף יומי
נדרים לד

הלכה יומית
ברכות סו״ס, א־ב

תורנות רופאים

הזמנת רופאים במקרים דחופים: מ־6 בערב עד למחרת ב־7 בבוקר בתחנות מד״א טל׳ 101.
ירושלים 523133
תל־אביב 460111
חיפה 512233
גוש דן 781111
הרצליה 052-81333
נהריה 923335
רחובות 084-51333
בת ים 585555
חולון 803133
לוד־רמלה 08-221022

מוקד מידע רפואי בקופ״ח הכללית: בימים א׳־ה׳ 8.00־20.00
בימי ו׳ 8.00־15.00
טלפונים: 03-433300, 03-433500
ער״ן — עזרה ראשונה נפשית: (24 שעות ביממה):
ירושלים 669911
תל־אביב 261111
חיפה 04-672222/3
נתניה 35316
באר־שבע 057-48111
מרכז סיוע לקורבנות אונס: — 24 שעות ביממה.
תל־אביב טל׳ 234819
ירושלים — 810110
חיפה — טל׳ 04-82611

מרפאת שיניים לעזרה ראשונה תל־אביב, בר כוכבא 49
טל: 02-284649
פתוחה בימים א־ה בין 21.00 עד 23.00
ימי ו׳ וערבי חג מ־18.00 עד 24.00
שבתות וחגים מ־15.00 עד 21.00
דיזנגוף סנטר שער 3 (ליד המשביר) טל: 294869, 03-285822
המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות וחגים בין השעות 9.00—24.00, אחרי חצות בתאום טלפוני בלבד
חיפה, רח׳ הגפן 26, קומה ג׳, טל׳ 04-523566. שעות הקבלה: כל יום 20.00—23.00

שירות רפואי נייד (24 שעות ביממה) כולל רופאי שיניים
מוקד יום 660585, 669531
מוקד לילה, שבת וחג 226191 מנוי מס׳ 1788 ולהשאיר הודעה לרופא תורן מכבי ב״ר

תורנות בתי־חולים

תל אביב
רוקח — (ילדים)
איכילוב — (פנימית, כירורגית)
ירושלים
בקור חולים — (א.א.ג.)
שערי צדק — (ילדים, נשים, כירורגית, אורטופדית, עיניים)
הדסה ע״כ — (פנימית)

תורנות בתי־מרקחת

תל־אביב
יהודה המכבי יהודה המכבי 42 455198
מעיין חיים שד׳ ירושלים 49 יפו 821607
מוצ״ש, יהודה המכבי יהודה המכבי 42 455198
מוצ״ש, מעיין חיים שד׳ ירושלים 49 יפו 821607
נתניה
נאות שקד מ. מסחרי אוזרים 52484
פתח תקוה
פינסקר פינסקר 2 910505
רמת־גן
אסותא ז׳בוטינסקי 41 7511874
חולון
המרכז כפר ויצמן 12 845236
ירושלים
מרפאת רוממה המ״ג 28 523191
מוצ״ש רמת אשכול פארן 15 מ. מסחרי 810552
חיפה
בלפור מסדה 1 662289
הקריות
ניצן מרדכי נמיר כפר ניצן קרית ים 751680

המראות ונחיתות

(ע). להלן ההמראות והנחיתות בנמל התעופה בן־גוריון ביום שישי ושבת 20—21.12.85:

יום שישי

המראות

ב־05.00 אל־על (1325) לפאריס, ב־05.45 פאן־אמריקן (115) לפאריס, ניו־יורק וסן פרנציסקו, ב־06.45 טי.וו.איי (803) לפאריס, ניו־יורק וסן פרנציסקו, ב־06.45 טי.וו.איי (825) לפאריס ובוסטון, ב־06.50 אל־על (363) לוינה, ב־07.05 אל־על (385) לרומא, ב־07.20 לופטהנזה (607) למינכן, ב־07.25 בריטיש איירווייס (577) ללונדון, ב־07.40 אל־על (541) לאתונה, ב־07.50 סוויסאייר (333) לציריך, ב־08.05 אייר־פראנס (131) לניצה ופאריס, ב־08.10 טארום (246) לבוקרשט, ב־08.50 אולימפיק (302) לאתונה, ב־09.05 אייר־סיני (055) לקאהיר, ב־09.30 אל־על (1349) לציריך, ב־09.50 אל־על (581) לאיסטנבול, ב־10.00 אל־על (357) לפרנקפורט, ב־10.15 אל־על (1331) לבריסל, ב־10.25 אל־על (315) ללונדון, ב־10.50 אל־על (323) לפאריס, ב־15.55 ק.ל.מ. (532) לאמסטרדאם, ב־16.30 לופטהנזה (605) לפרנקפורט, ב־18.25 אליטליה (747) לרומא.

נחיתות

ב־07.10 אל־על (1002) מניו־יורק, ב־08.20 אייר־סיני (054) מקאהיר, ב־11.10 אל־על (004) מניו־יורק, ב־12.35 אל־על (542) מאתונה, ב־12.40 אל־על (348) מציריך, ב־13.35 אל־על (334) מבריסל, ב־14.00 ק.ל.מ. (531) מאמסטרדאם, ב־14.45 אל־על (582) מאיסטנבול, ב־15.00 אל־על (364) מוינה, ב־15.15 לופטהנזה (604) מפרנקפורט, ב־15.25 טי.וו.איי. (800) מסן פרנציסקו, ניו־יורק ופאריס, ב־15.25 טי.וו.איי. (812) מבוסטון ופאריס, ב־15.30 אל־על (1326) מפאריס, ב־15.35 אל־על (386) מרומא, ב־16.00 פאן אמריקן (114) מסן פרנציסקו, ניו־יורק ופאריס, ב־16.25 ס.א.ס. (771) מקופנהאגן, ב־17.10 אליטליה (746) מרומא, ב־19.05 סוויסאייר (332) מציריך.

שבת

המראות

ב־05.45 פאן אמריקן (115) לפאריס, ניו־יורק וסן פרנציסקו, ב־06.45 טי.וו.איי. (803) לפאריס, ניו־יורק וסן פרנציסקו, ב־06.45 טי.וו.איי (825) לפאריס ובוסטון, ב־06.50 ס.א.ס. (772) לקופנהאגן, ב־07.50 סוויסאייר (333) לציריך, ב־08.50 ארקיע (441) למינכן, ב־11.00 ארקיע (431) לפרנקפורט ומינכן, ב־16.10 האפאג לוייד (538) לקלן/בון, ב־16.30 לופטהאנזה (605) לפרנקפורט, ב־17.30 אל־על (1325) לפאריס, ב־18.00 אל־על (1331) לבריסל, ב־18.25 אליטליה (747) לרומא, ב־20.50 אל־על (1363) לוינה, ב־23.10 אל־על (358) לפרנקפורט, ב־23.30 אל־על (005) לאמסטרדאם, שיקאגו ולוס אנג׳לס.

נחיתות

ב־11.35 טי.וו.איי (884) מניו־יורק, ב־15.10 האפאג לוייד (537) מקלן/בון, ב־15.15 לופטהאנזה (604) מפרנקפורט, ב־15.25 טי.וו.איי (800) מסן־פרנציסקו, ניו־יורק ופאריס, ב־15.25 טי.וו.איי (812) מבוסטון ופאריס, ב־16.00 פאן אמריקן (114) מסן פרנציסקו ניו יורק ופאריס, ב־17.10 אליטליה (746) מרומא, ב־17.35 ארקיע (442) ממינכן, ב־19.05 סוויסאייר (332) מציריך, ב־19.20 אייר פראנס (136) מפאריס, ב־20.10 אולימפיק (301) מאתונה, ב־20.30 בריטיש איירווייס (576) מלונדון ב־20.45 לופטהאנזה (606) ממינכן, ב־21.00 ארקיע (432) מפרנקפורט.

כל ההמראות והנחיתות וזמנן אינו סופי. את הזמן הסופי יש לוודא כשעתיים לפני המועד הנקוב לעיל, בטל׳ 03-381111.

הארץ (הלוח החדש) מעריב
בשיתוף ג׳רוסלם פוסט. העיר. כל העיר.
המשרד הראשי: רח׳ הנגב 4, ת״א, מיקוד 66186, ת.ד. 28233 ת״א. טלפונים למסירת הודעות: 37.1222 (רב־קווי) בלבד

מודעות מילים בלוח החדש
בפחות מחצי מחיר
ביום ו׳ במקום 40.208 שקל עכשיו 19.800 שקל
ביום חול במקום 30.736 שקל עכשיו 12.200 שקל

תל־אביב

משכנתאות
[illegible]

קבלנים מציעים
[illegible]

תל־אביב יפו
[illegible]

4 חדרים ויותר
[illegible]

וילות ובתים
[illegible]

3 1/2 – 3 חדרים
[illegible]

2 1/2 – 2 חדרים
[illegible]

דירות בשכ״ח
[illegible]

דירות מרוהטות
[illegible]

דירות בדמ״פ
[illegible]

ביקוש דירות
[illegible]

עסקים
[illegible]

1 1/2 – 1 חדרים
[illegible]

אזור השרון
[illegible]

משרדים
[illegible]

מגרשים
[illegible]

אולמות
[illegible]

חנויות
[illegible]

מבני תעשיה
[illegible]

מחסנים
[illegible]

הלוואות
[illegible]

הצעות עבודה כללי
[illegible]

מוכרים / מוכרות
[illegible]

שליחים
[illegible]

נהגים
[illegible]

חשמלאים
[illegible]

טכנאים הנדסאים
[illegible]

נגרים
[illegible]

ביקוש עבודה
[illegible]

מכוניות כללי
[illegible]

אמריקאיות
[illegible]

פקידים
[illegible]

אודי
[illegible]

אוטוביאנקי
[illegible]

אופל
[illegible]

הנדי״חש
[illegible]

אלפא רומאו
[illegible]

ב.מ.וו.
[illegible]

וולוו
[illegible]

עוזרות ומטפלות
[illegible]

נסאו
[illegible]

סובארו
[illegible]

טלבו
[illegible]

לנצ׳יה
[illegible]

דייהטסו
[illegible]

מרצדס
[illegible]

סימקה קרייזלר
[illegible]

מסחריות
[illegible]

סיטרואן
[illegible]

גזירה ותפירה
[illegible]

פולקסוואגן
[illegible]

פורד
[illegible]

פיגו
[illegible]

פיאט
[illegible]

רנו
[illegible]

אינוצנטי
[illegible]

טנדרים
[illegible]

סוזוקי
[illegible]

אופנועים וקטנועים
[illegible]

GANGE ROBER
RIGHT HAND DRIVE
POWER STERING
AUTOMATIC, 1985
7000 MILES
DIRECT DIAL
TELEPHON FOR YOUR
EUROPE INSTALLED
A NEW LINE ONLY
FOR THE CONNOSIER
OFFERS PLEASE TEL:
03-4995525 ONLY
ENGLISH SPEAKERS

هكذا من الأصل

הארץ הלוח החדש מעריב

בשיתוף ג'רוסלם פוסט. העיר. כל העיר.

המשרד הראשי: רח' הנגב 4, ת"א, מיקוד 66186, ת.ד. 20233 ת"א. טלפונים למסירת מודעות: 371222 (ערב-קוי בלבד).

מציעים למכירה

לבעל גמישה ירושלמי מכר מרשים השולחן ירוק בית + מכונה כשרה.

להכירה מרייף לנגרות ופקחים חדש. 03-471507 03-466878

חייב מוכר טלפון הסלולר... 04-257365

חלפי רכב

המשך תל־אביב/ תוספות

קבלנים מציעים

באזור חן 4, 5 חדרים... 03-424584 03-424472

3 - 3 1/2 חדרים

וילות ובתים

גוש דן

4 חדרים ויותר

3-3 1/2 חדרים

דירות בשכ"ח

2-2 1/2 חדרים

1-1 1/2 חדרים

2 - 2 1/2 חדרים

1 - 1 1/2 חדרים

דירות בשכ"ח

4 חדרים ויותר

דירות מרוהטות

דירות בדמ"פ

בקוש דירות

אזור השרון

4 חדרים ויותר

עסקים

הנה"חש

אולמות

מגרשים

משרדים

גזירה ותפירה

ספרים/יות

עובדי מתכת

שליחים

נהגים

חשמלאים

טכנאים הנדסאים

מבני תעשייה

נגרים

מחסנים

בקוש עבודה

הלוואות

הצעות עבודה כללי

חנויות

פקידים

מכוניות למכירה

אמריקאיות

אודי

אוטוביאנקי

אוסטין מוריס

אופל

אלפא רומאו

ב.מ.וו.

ג'יפים

וולוו

לנציה

דייהטסו

מרצדס

מסחריות

משאיות

סובארו

סימקה קרייזלר

סיטרואן

פולקסוואגן

פורד

פיג'ו

פיאט

רנו

טנדרים

אופנועים וקטנועים

מציעים למכירה

וידאוטייפ

חיות בית

חקלאות

חמום והסקה

טרקטורים

גלשנים ומפרשיות

כלי נגינה

מדיחי כלים

מערכות קול

מקררים

מכונות גילוח

סירות

רהיטים

טלוויזיות

מעוניינים לקנות

גרטורים

סורגים

שעונים

חוגים

הכרויות

אותיות דביקות

מיד ליד

בת זוג

בן זוג

חיפה

וילות ובתים

4 חדרים ויותר

דירות בשכ"ח

בקוש דירות

מגרשים

משרדים

הצעות עבודה כללי

טרקטורים

פיאט

פיג'ו

מציעים למכירה

מקררים

מכונות תפירה

רהיטים

קייט ונופש

הכרויות

וידאוטייפ

חיות בית

חקלאות

חמום והסקה

בולים

בתי אבות

מעוניינים לקנות

וולוו

אלפא רומאו

פולקסוואגן

וקסהול

אמריקאיות

עוזרות ומטפלות

פקידים

כלי נגינה

מערכות קול

מקררים

מזגני אוויר

מכונות תפירה

מכונות גילוח

ריפוי והרזיה

מכונות כתיבה

ספרים

נקיון ופוליש

צילום

רהיטים

שרותים

ציפורי אמבטיות

קייט ונופש

קמפינג

חוגים

מחשבים

אבידות

שידוכים

בת זוג

בן זוג

هكذا من الأصل

הלוח החדש

נתניה

4 חדרים ויותר

חברת "אבנר" מציגה בנתניה ברחוב שטרייכמן־סקי 7, בבניין מפואר דירות 4 חדרים ... פרטים במשרד ... 755 ... 03-

1/2 3־3 חדרים

מציאה! 3 ... 053-23480 ...

בקרית ... 02-741712

דירות בשכ"ח

... 03-240950 198 ...

... 03-316246 ...

... 03-291511 ...

באר־שבע

... 057-957318, 057-957292

אשדוד

באשדוד, 1/2 4 חדרים, 125 מ"ר, ... 68,000 דולר. 055-57033, 02-240816

למפעל מזון במרכז הארץ

דרוש

מנהל מפעל

• רצוי נסיון בהקמה

לפנות בצרוף קורות חיים לת.ד. 582 תל־אביב 61004, עבור "מנהל מפעל"

סודיות מובטחת

מזכירה בכירה

לחברה מסחרית דרושה

לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים והמלצות

לת.ד. 1071 גבעתיים 53110

– סודיות מובטחת –

לחברה קבלנית גדולה במזרח אפריקה

דרושים

1) **PLANT MANAGER**
מנהל הציוד
בעל כישורים מעולים ונסיון בניהול מערכות ציוד בקנה מידה גדול.

2) **SITE ENGINEER**
מהנדס אתר
נסיון לפחות 3 שנים בביצוע עבודות כבישים וסלילה.

3) **SITE MANAGER**
מנהל אדמיניסטרטיבי באתר
נסיון בניהול אדמיניסטרטיבי וידע בהנה"ח.

4) **PROJECT MANAGER**
מרכז אתר עבודה
נסיון רב בריכוז משרות ביצוע גדולות – כבישים, שדות תעופה וכו'.

5) **SITE SURVEYOR**
מודד מוסמך
נסיון לפחות 5 שנים בביצוע עבודות גדולות.

6) **מכונאים לציוד מכני כבד**
לניהול מוסך
ומכונאי שדה באתר
בעלי ידע ונסיון מוכח בציוד מנוע ועצמאיים בעבודה.

כל המועמדים חייבים שליטה מלאה בשפה האנגלית (בהתאם לתפקיד). מועמדים מתאימים העונים על הדרישות הנ"ל יפנו בכתב יד לת.ד. 4496 מיקוד 31044 עבור 1148 בציון קורות חיים, השכלה מקצועית ונסיון בעבודה.

סודיות מלאה מובטחת

אל תתפשר!

קנה את הטובה והבטוחה ביותר

בלמדלת חדשה

דגם 555

חידוש מהפכני של

רב זרועות

2 מנעולי בטחון בדלת פלדה אחת

1) מפתח מתוחכם חדש
המפעיל מנעול בטחון אמין ומשוכלל
הנועל 6 בריחים ל־4 כיוונים
המאושר בהשגחת מכון התקנים.

2) מנעול כספת גואל
הטוב מכולם
היחידי הנועל מנעול בטחון ל־4 כיוונים ונותן אפשרות פתיחת המנעול ע"י המפתח

סגר ביטחון פנימי
בלעדי לרב זרועות
היחידי בעל ניצרת כפולה.
א. פתיחה צרה להצצה. ב. נעילה פנימית מוחלטת

שרות 24 שעות ביממה ★

אחריות 10 שנים ★

נוסד 1974 ★

רב זרועות ®

תל אביב והמרכז: שד' ירושלים 9, ר"ג. טל. 748089, 03-778607	**חולון:** רח' המלאכה 29, טל. 807733, 03-803174
חיפה והצפון: רח' שפירא 8, חיפה. טל. 04-642523	**ירושלים והסביבה:** רח' אוסישקין 50, י־ם. טל. 246788, 02-246633

בלמדלת - יותר מכל דלת!

דחפון

השירות המקצועי והזול ביותר למסירת מודעות בטלפון.

• מודעות לוח • מודעות משפחתיות • מודעות דחופות (24 שעות ביממה).

דחפון של דחף

חברת הפרסום הגדולה בישראל.

מחלקות דחפון:

ת"א מרכז - טל. 03-611001

ת"א דיזנגוף - טל. 239952 (24 שעות ביממה)

חיפה - טל. 04-645333-4

ירושלים - טל. 02-226335

גם לבעלי כרטיסי אשראי

פקידים/ות · סוכנים/ות · מגרשים · דירות למכירה · הצעות עבודה · ביקוש עבודה · עסקים · מכוניות למכירה · מכירות

03-611001

דחפון: שש...אחד...אחד...אפס...אפס...אחד.

הבימה — התיאטרון הלאומי

הארץ — עיתון לאנשים חושבים

מוסף שבת

עיריית תל־אביב יפו

עיתון "הארץ" ותיאטרון "הבימה"

מקיימים

ביום שבת 21.12.85 בשעה 11.00

מפגש

לאנשים

חושבים

בתכנית:

מבט על 1986 בהשתתפות: עמוס אילון, אלוף (מיל.) שלמה גזית ופרופ' אסף רזין.

רגה שתאדה – הקיום בגדה המערבית

עוזי בנזימן – ספרו על אריק שרון

פרופ' זאב הנדזל – האיידס:

עובדות ואמונות טפלות

שייקה אופיר

מאיר שלו

שלמה ניצן ואורחים נוספים

המנחה: מיכאל הנדלזלץ

דמי כניסה: 4.000 ש'

50% הנחה

למינויי "הארץ" ו"הבימה"

ולבעלי תעודת תושב

ותעודת קשיש של ת"א

דרושים

למפעל תעשייתי באזור חיפה

דרושים

מתכנת מערכות

בסביבת DOS ו־VM בסביבת הפעלה FOCUS DL-I CICS על מחשבי י.ב.מ.

מתכנת מערכות

בסביבת הפעלה VDE בסביבת QID על מחשבי 1 לייישום אפליקציות ב־REAL TIME.

נא לפנות לת.ד. 4496 חיפה 31044 בציון המספר 1147 ע"ג המעטפה.

דחף

קבוץ דליה

מחפש

אחות דיאליזה

נא לפנות בטלפון 04-997555 בין השעות 07.30-13.00.

דחף

למושב חצבה בערבה

דרוש/ה

מנהל/ת חשבונות

סוג 2 ומעלה, עם נסיון בהנהלת חשבונות משבית.

מגורים במקום, תנאים טובים.

לקביעת ראיון

057-81511, 057-81513, 057-81442

דחף

למפעל תעשייתי בחיפה

מפעיל/ת מחשב

נסיון קודם בהפעלת מחשב

ידע ונסיון בהנה"ח

נא לפנות בכתב לת.ד. 4496 חיפה מיקוד 31044, עבור 2003.

RANGE ROVER

RIGHT HAND DRIVE. POWER STEERING.
AUTOMATIC. 1985 7000 MILES.
DIRECT DIAL TELEPHON
FOR YOUR EUROPE INSTALLED.
A NEW LINE ONLY FOR THE CONNOSIER.
OFFERS PLEASE TEL: 03-495525.
ONLY ENGLISH SPEAKERS.

האוניברסיטה הפתוחה

דרושים **מנחים**

בקורסים הבאים:

תולדות יהודי ארצות הברית

הכישורים הדרושים: תואר שני (או לקראת סיומו), לפחות בהיסטוריה של עם ישראל או יהדות זמננו, עם התמחות בתחום ההיסטוריה של יהודי ארה"ב. בקורס יתקיימו מפגשים שבועיים.

יהודי צפון אפריקה במאה הי"ט–כ'

במרכז הלימוד בחיפה.

הכישורים הדרושים: תואר שני לפחות בהיסטוריה של עם ישראל, מסלול התמחות ביהודי צפון אפריקה, נסיון בהוראה. בקורס יתקיימו מפגשים שבועיים.

יוון הקלאסית

במרכזי הלימוד בחיפה ובתל־אביב.

הכישורים הדרושים: תואר שני (או לקראת סיומו), עם התמחות בעת העתיקה או לימודים קלאסיים. רצוי נסיון בהוראה. תיאור התפקיד: ניהול כ־5 פגישות עם סטודנטים במרכז הלימוד בשעות אחה"צ והערב, בדיקת עבודות הנחיה אישית.

נא להתקשר לטלפון 03-422511.

דחף

לרוקד אינטרנשיונאל בע"מ

מפעל עתיר ידע בירושלים

למחלקת אבטחת איכות

דרושים

טכנאי אלקטרוניקה

לביקורת בקו ייצור

★ ידע ונסיון בייצור וציוד תעופתי – יתרון.

★ 5 ימי עבודה בשבוע.

★ תחזה אישי.

לפנות לפיכה – 02/822222.

דחף

למושב שדה אילן

דרוש

מנהל חשבונות

סוג 2 ומעלה

עדיפות לבעלי נסיון

בהנהלת חשבונות משבית.

אפשרות למגורים במקום.

לראיון להתקשר לטלפון 067-67233, 067-67396

לא בשבת.

דחף

ליגת תעשיות בע"מ קרית־גת

דרוש מייסטר

למכונת סריגה עגולה

סינגל ודבל ניט

על המעונינים לפנות למה' כ"א ת.ד. 120 קרית־גת טל. 051-882711.

זקוק דחוף למודעה?

מודעפון

לשרותך 24 שעות ביממה

03-38 38 38

בבעלי כרטיסי אשראי בלבד

ארגמן תעשיות בע"מ

אזור התעשיה יבנה

למפעלינו דרושים:

1. הנדסאי/ מהנדס מכונות

לניהול פרוייקט פיתוח

★ דרוש נסיון בעבודה של שנתיים עד שלוש שנים.

★ יועדף בעל נסיון בתכנון צנרת.

2. כימאי/ת טקסטיל

★ בעל/ת נסיון בצביעה ו או באשפרת טקסטיל.

★ עדיפות לבעל/ת נסיון בתחום הכותנה והסיבים הסינטטיים.

מועמדים יפנו בכתב לת.ד. 172 יבנה מיקוד 70600 למחלקת כח אדם או בטלפון 08-437811 שלוחה 243.

– סודיות מובטחת –

דחף

מרכז קהילתי הרובע היהודי

דרושים

★ **אב בית**

¾ משרה בשעות אחה"צ 15.00–21.00

★ **מדריך בכיר**

בידיעות ירושלים ½ משרה

★ **מדריכי חוגים**

גיטרה, מלאכת יד, שרום כלי, תכשיטנות, חליליות, התעמלות נשים.

התשלום ע"פ תנאי משרד החינוך.

פרטים: מתנ"ס הרובע היהודי טלפון 02-280024

דחף

ראמיר טכנולוגיות בע"מ

חברה לתקשורת מחשבים

דרוש/ה תכנת/ת

לפיתוח תוכנת תקשורת בזמן אמיתי

★ בוגר מסלול להנדסת מחשבים או בעל נסיון בפתוח תוכנה בסביבת חומרה.

★ שנתיים נסיון בפיתוח תכנה לביקרו־פרוססורים.

נא לפנות לכ"א טלפון 994802 חיפה.

ל־**דחף** דרושים

רוכשי מודעות

מעולים

שכר לפי אחוזים • לעבודה בכל רחבי הארץ

טלפון: 03-622547

הטכניון

מכון טכנולוגי לישראל

דרוש/ה

מתכנת מערכות

תאור התפקיד:

אחריות על מערכת החומרה והתכנה של מחשב CYBER 720

תחזוקת מערכת הפעלה NOS

התאמת מערכת לצרכי ... בטכניון.

הכישורים הדרושים:

בעל/ת השכלה אקדמית ו או מוכלית במחשבים.

הכרה טובה של מערכת הפעלה NOS

נסיון בתכנות מערכות.

שליטה בשפת עברית ואנגלית על בוריין.

מספר המשרה: מ 46

מועמדים ות מתאימים ות העונים ות לדרישות יפנו בכתב בציון קורות חיים נסיון קודם, שמות ממליצים ומספר המשרה עד יום 29.12.1985 אל: אגף כח אדם, קרית הטכניון, חיפה, 32000.

דחף

למושב חצבה בערבה

דרושים

★ **עובד נוי** – בעל נסיון

★ **עובד למטע תמרים**

– בעל נסיון

לפנות לטלפונים: 057-81511, 057-81442, 057-81513

★ **פקידה**

– דוברת אנגלית

לעבודה עם מתנדבים.

טלפון בשעות אחה"צ והערב 057-81263.

דחף

אם הנך –

טכנולוג/ית מזון

מנוסה

הרוצה להשתלב בעבודות מחקר ופיתוח, ובפיקוח על תהליכי ייצור במפעל גדול. מתרחב והמתקדם ביותר בענף –

ואם הנך –

בעל/ת כושר עבודה עצמאי, דינמי ות תכונות להשקיע בעבודה.

ממתינה לך משרה מעניינת במפעלנו הנמצא בנגב המערבי.

יינתן סיוע למעתיק מקום מגורים.

השכר והתנאים ייקבעו על פי הכישורים.

נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים לת.ד. 2651 תל־אביב 61026 עבור "טכנולוג".

מפעלי תובלה בע"מ

נהגי סמיטריילר

על המעונינים להתגורר באיזור קרית אתא והסביבה

כישורים נדרשים:

★ נסיון מעשי מוכח של נהיגת רכב כבד במשך 5 שנים.

★ לאחר שרות צבאי בצה"ל.

לקביעת ראיון לטלפון 04-748252 או לכתוב לת.ד. 1428 חיפה מיקוד 31013.

ב"ה

לביה"ס היהודי "תחכמוני" אנטוורפן, בלגיה דרושים

זוג מורים + מורה

בעלי השכלה לשפת הלימודים העברית

★ להוראת התנ"ך

★ ספרות עברית

★ תולדות עם ישראל

שפת ההוראה: עברית

לטלפן: 03-770801, 02-245974

הטכניון

מכון טכנולוגי לישראל

דרוש/ה

ראש מחלקת תקציב ותמחיר

תאור התפקיד: עריכת התקציב הרגיל ותקציב הפיתוח של הטכניון ופיקוח על ביצועו במשך שנת התקציב. עריכת דו"חות תקציביים ודיונות למוסדות המינהלים של הטכניון. עריכת סקרים כלכליים וסטטיסטיים, בדיקות כדאיות וניתוח פעולות כספיות בעלות היקף גדול. כל עבודה אחרת הקשורה למינהל כספי שתוטל עליו.

הכשורים הדרושים: השכלה אקדמית מושלמת בכלכלה, ו או ראיית חשבון. נסיון קודם בניהול פעולות תקציביות וכספיות בהיקף גדול. ידע ונסיון בביצוע תחשיבים כלכליים. ידע בניהול מעקב תקציבי באמצעות מחשבים. ידיעת השפה עברית ואנגלית על בוריין.

מספר המשרה: מו/40

מועמדים ות מתאימים ות העונים ות לדרישות יפנו בכתב בציון קורות חיים, נסיון קודם, שמות ממליצים ומספר המשרה עד יום 31.12.1985 אל: אגף כח אדם, קרית הטכניון, חיפה 32000.

דחף

Eldan

אלדן ציוד אלקטרוני בע"מ

1. טכנאי/הנדסאי אלקטרוניקה

למתן שרות לציוד אלקטרוני מדעי ורפואי באזור תל־אביב.

תינתן עדיפות לבעלי נסיון, יוצאי ח"א וחיי"ק. רכב צמוד, השתלמויות בחו"ל, תמריצי עידוד וכו'. ידיעת השפה האנגלית חובה.

2. כימאי / ביוכימאי

בעל נסיון בשיטות אנליטיות וספקטרופוטומטריה לתפקיד "מהנדס מכירות" בעל תואר M.Sc. ו־Ph.D. רכב צמוד, השתלמויות בחו"ל. ידיעת השפה האנגלית חובה.

נא לפנות למשרדנו 3 רח' ... לת.ד. 1270, ירושלים 91012 בצרוף קורות חיים והמלצות.

סודיות מובטחת

דחף

هكذا من الأصل

נעצר בלש פרטי שעקב אחר מנהל ב"דג פרוסט"

הנעכב התלונן במשטרה כי הבלש שנשכר על ידי חברת הדייג המתחרה "אטלנטיק" צילם אותו וניסה לדרסו לאחר שהתגלה ★ מילא ברנר: לא ידוע לי על הפעלת בלשים למעקב אחר "דג פרוסט"

מאת אריה לביא וראובן שפירא
סופרי "הארץ"

סכסוך מסחרי בין שתי חברות דייג גדולות הביא השבוע להגשת תלונה למשטרה. אחד ממנהלי חברת הדייג "דג־פרוסט" התלונן במשטרת תל־אביב על הטרדה, מעקב וניסיון להתנקש בחייו על־ידי בלש פרטי שנשכר לטענתו על־ידי חברת הדייג המתחרה "אטלנטיק" כדי לעקוב אחרי מעשיו. הבלש הפרטי שעקב במשך יומיים אחרי המנהל מחברת "דג־פרוסט" עוכב לחקירה על־ידי המשטרה ושוחרר לאחר שגיבתה ממנו עדות.

אריאל מירלמן מחברת "דג־פרוסט" שהגיש את התלונה למשטרה סיפר כי ביום שני השבוע כאשר הגיע למלון הילטון בתל־אביב, כדי לקחת אורח מחו"ל הבחין במכונית מדגם קורטינה שבה ישבו שני אנשים שאחד מהם זוהה על־ידיו כאחד ממנהלי חברת "אטלנטיק". המכונית ובה הנהג בלבד עקבה אחריו במשך שעות ארוכות והנהג צילם את כל תנועותיו. בשעת צהריים, כאשר ניסה לגשת אל המכונית העוקבת, התניע נהגה את מכוניתו ופתח בנסיעה מהירה שסיכנה את חייו. המעקבים נמשכו גם ביום המחרת, לאחר שמירלמן הגיש תלונה במשטרה. בשעה חמש אחה"צ, ברחוב דרויאנוב בתל־אביב, שוב הבחין במכונית הבלש שעקב אחריו. המשטרה הוזעקה ובפעולה מהירה עצרה את הבלש שהזדהה כעובדה של אחת מחברות החקירות הפרטיות בתל־אביב.

המשטרה פתחה תיק חקירה ועדיין לא החליטה אם לנקוט בהליכים פליליים נגד הבלש הפרטי.

ברנר: איני מכיר את חברת החקירות

מילא ברנר, שהיה מנכ"ל "אטלנטיק", אמר אמש בתגובה כי לא ידוע לו על הפעלת בלשים פרטיים שעקבו אחר מנהל "דג־פרוסט" וכי חברת החקירות אינה מוכרת לו.

חברה קדישא רשל"צ: המשטרה מתעלמת מתלונותינו בפרשת תרזה אנגלביץ

המשטרה: כל התלונות נחקרו ביסודיות

מאת זוהר בלומנקרנץ,
סופר "הארץ"
בראשון לציון

החברה קדישא ברשל"צ פנתה במכתב תלונה לשר המשטרה ולמפכ"ל על שהמשטרה נוהגת כלפיה לכאורה איפה ואיפה, שכן אין תוצאות לחקירה בשורה של תלונות שהגישה עד היום, בנושא תרזה אנגלביץ.

במכתב התלונה לשר בר־לב ולרב ניצב דוד קראוס — שנשלח באמצעות בא כוחה עו"ד יעקב חצרוני — אומרת החברה קדישא כי הגישה מאז דצמבר 83 שורת תלונות בתחנת המשטרה ברשל"צ, בקשר לעבירות, שבוצעו נגדה וכלפי רכושה. "קשה להשתחרר מהרושם שהטיפול הניתן לתלונותיה של מרשתי, רחוק מלהניח את הדעת וכי אין יד המקרה בדבר" נאמר במכתב התלונה. "לאור הזמן הרב שחלף וכהתחשב בעובדה, כי החקירה בתלונותיה של מרשתי היתה או צריכה היתה להיות קלה ביותר, בשים לב לחומר הראיות הגלוי והמפורט שנמסר והועבר אליכם, אין מרשתי רואה מנוס אלא לשים קץ לזלזול בפניותיה אל רשויות המשטרה השולטים בחקירה ולדרוש מכם תשובה חד־משמעית וברורה להנחת דעתה, מה עלה בגורל תלונותיה, האם החקירה נסתיימה, האם הוחלט על נקיטת צעדים משפטיים נגד העבריינים ומה הם הצעדים שננקטו".

מכתב התלונה מסתיים בהתראה, כי אם החברה קדישא לא תבוא על סיפוקה במתן תשובותיה של המשטרה היא תאלץ לעתור לבית הדין הגבוה לצדק.

המשטרה דוחה הטענות

דובר משטרת מרחב השפלה רב פקד משה מלול דוחה אתמול בתגובה את טענות החברה קדישא בראשל"צ. לדבריו, "התלונות נחקרו ביסודיות והודעה על כל תוצאה של טיפול בכל תלונה ותלונה בנפרד נשלחו בזמנו לקובלים".

בפרטו את התלונות שהוגשו למשטרה על ידי החברה קדישא ואת תוצאות החקירה המשיך ואמר הדובר, כי תלונה ראשונה הוגשה בדצמבר 83 על שמפגינים בבית הקברות המקומי היו ללא כיסוי ראש. החומר נגנז ללא פתיחת תיק פלילי מחוסר עניין ציבורי. בפברואר 84 הוגשה תלונה נוספת על חוק בדרך למנעול שער בית העלמין ועל הסגת גבול — אלמונים הניחו או אבן בולת על קברה של המנוחה. לדברי מלול נפתח תיק פלילי, נחקר מספר. חשודים אולם התיק נסגר מחוסר הוכחות.

בינואר 85 הוגשה תלונה אחרת על גרימת נזק לחומה המזרחית של בית הקברות. נפתח תיק פלילי, התנהלה חקירה אולם התיק נסגר כיוון שהעבריין לא נודע.

בפברואר 85 הוגשה תלונה נגד משפחת המנוחה על קבלת דבר במרמה ומסירת פרטים כוזבים. לדברי מלול נחקר התיק ביסודיות והועבר לפרקליטות לצורך עיון והחלטה. התיק חזר כשהוא סגור מחוסר ראיות להאשמה פלילית. לדברי דובר משטרת מרחב השפלה מכתב ברוח זו אף נשלח לבא כוחה של חברה קדישא ב־4 בדצמבר השנה.

שופט בית הדין המשמעתי בדק: האם אפשר לבצע מעשה מגונה בטרנזיט

מאת נורית אמיתי
סופרת "הארץ" בפתח־תקוה

אחד משופטי בית הדין המשמעתי של המשטרה, שישב בדינו של שוטר שנאשם במעשה מגונה בצעירה שיחזר את המקרה בטרנזיט משטרתי. הנאשם זוכה מחמת הספק מהאשמות שיוחסו לו בכתב האישום ושכללו בין השאר: עשיית מעשה מגונה בשעת מילוי תפקיד, פעולה מכוונת להכשיל חקירה והתנהגות שלא כהלכה בשעת מילוי התפקיד.

באוקטובר 83 הגיעה המתלוננת, מסייעת במשמר האזרחי בנתיבות, לתחנת המשטרה במקום כדי להגיע משם לביתה במושב [illegible]. לעזרתה נזעקו רב־שוטר יואל אליעזר, הנאשם, סמל ראשון חגית אבני־אליעזר — הנהג — ואילו המתלוננת והנאשם המשיכו בדרך. לאחר מספר ק"מ האיט הנאשם את מהירות הרכב ונכנס לפרדס בצד הדרך, למרות התנגדות המתלוננת. הנאשם ביקש שהמתלוננת תקיים עימו יחסי מין אך זו סרבה. הוא פתח את מכנסיו ומכנסיה והיא איימה כי תתלונן עליו.

כתב האישום ממשיך ואומר, כי אחרי שהמתלוננת סגרה את מכנסיה, הרים הנאשם את חולצתה תוך שהוא מוציא את אבר מינו ומלטפו. הוא העביר את המתלוננת על מושב הרכב, הניח את אבר מינו על חזה כשהוא מחכך בין שדיה. תוך התנגדותה של המתלוננת הגיע הנאשם לסיפוק. הנאשם כפר באשמות ובעובדות.

ניסוי בטרנזיט

הסניגוריה העלתה ספק אם בכלל אפשר היה לבצע בחלק הקדמי של המכונית מסוג טרנזיט, מבחינת מרווח מקום את המעשה המיוחס לנאשם. בית הדין ערך איפה ניסוי במכונית ונמצא, כי הדבר אפשרי. "יוצא איפוא כי נסיבות המקרה, על פי העדויות שהושמעו מטילות צל כבד על התנהגות הנאשם [illegible] של המתלוננת, אבל מצווים לעקוב אחר [illegible] ולבחון את מהימנותה כדי לקבוע אם ראויה עדותה להשתית עליה הרשעה בדין".

השופטים קבעו, כי מעצם התנהגותה של המתלוננת במהלך המקרה ואחריו ומבקשתה, לאחר המקרה, כי אבני יסיעה הביתה מעורר בהם ספק. "לא כך מתנהגת בחורה שבגופה נעשה מעשה מגונה בניגוד לרצונה". כאמור, זוכה הנאשם מחמת הספק.

רופא בכיר: מחסור בחומר מסוים דוחה ניתוחים

אשפוזים מיותרים בהמתנה לניתוח במחלקת העיניים בבי"ח בילינסון

מאת ישעת גבר
סופרת "הארץ"

כמחצית החולים במחלקת עיניים במרכז הרפואי בילינסון ממתינים בין שבוע לשלושה שבועות לניתוח תוך כדי אשפוז, למרות שהאשפוז אינו דרוש לטיפול או מעקב, אלא לצורך המתנה בלבד. מבדיקה שעשתה אתמול סופרת "הארץ" בקרב כמחצית ממאושפזי המחלקה עולה, כי לכל המוקדם ינותחו ביום ב' בשבוע הבא. לקבוצה זו יהיו סך הכל *105* ימי המתנה באשפוז מיותר. מחיר יום אשפוז, לפי התעריף הרשמי, הוא 128 אלף שקל. לפיכך, תהיה עלות האשפוז, עוד לפני טיפול, לקבוצה זו לתקופה הנדונה, 13.44 מיליון שקל.

החולים מלאים שבחים לצוות המטפל והם מקבלים את ההמתנה באורך רוח. רבים מהם עברו טיפולים קודמים בבתי חולים אחרים, ללא הצלחה, ומוכנים לכל דבר ובלבד שינותחו במחלקת העיניים בבילינסון. שלשום ריכז רופא בכיר את החולים הממתינים והסביר להם, כי יש מחסור בחומר מסוים הדרוש לניתוח, ועל כן נידחים הניתוחים. הרופא הביע באוזני החולים את התקווה, כי החומר יסופק ביום ראשון, ומיום שני הם יתחילו לעבור את הניתוח.

אשפוז כדי לא לאבד תור

מנהל מחלקת העיניים, הפרופ' יצחק בדסירה, הסביר, כי העומס על מחלקתו כפול מיכולתה. לדבריו, ניתוחים דחופים של תינוקות, פצועי תאונות ובעלי בעיות רפואיות דחופות דוחים את הניתוחים המתוכננים עוד ועוד. לשאלה, מדוע מאשפזים חולים שלא לצורך לתקופות כה ממושכות אמר פרופ' בדסירה, כי מרבית הממתינים לניתוח מתוכנן מחכים בתור כשנתיים, ואם לא ימתינו באשפוז, יפסידו את תורם וייאלצו לחכות עוד שנתיים — מה שהוא מבקש למנוע: "אנחנו הרופאים מוכנים לנתח גם במשמרת שניה, דבר שהיה פותר את הבעיה, אבל זה לא ניתן לנו.

מצדי, אני פתוח לכל הצעה יותר טובה שתשנה את המצב", אומר פרופ' בדסירה.

נשלמות ההכנות לחג המולד בבית לחם

(ע.) נשלמו ההכנות לחגיגות חג המולד בבית לחם, שם צפויים אלפי אורחים, עולי רגל ותיירים בשלוש המיסות החגיגיות הנערכות בכנסיית המולד החל מ־24 בדצמבר.

ערך את המהדורה: אהד גונדר

פולין מרחיבה מתן אשרות כניסה לקבוצות מישראל

נתיבי אוויר אוסטריים יטיסו קבוצות מישראל שדרכוני חבריהן יוחתמו קודם לכן באשרות בווינה

מאת זוהר בלומנקרנץ
סופר "הארץ"
לענייני תיירות

פולין מרחיבה את מתן היתרי הכניסה לקבוצות תיירים מישראל לתחומה. חברת התיירות הממשלתית של פולין — "אורביס", התירה לסניף נתיבי אוויר אוסטריים בישראל, לארגן קבוצות תיירים של ישראלים שיונפקו להם אשרות כניסה ללא הגבלה, שיוצאו בוינה.

עד היום, נהגו שלטונות פולין להנפיק רק כמות מצומצמת של אשרות כניסה לקבוצות מישראל. הנפקת אשרות הכניסה נעשתה עד כה רק בפאריס ובאתונה.

על פי ההסדר, יצטרכו התיירים מישראל למסור את דרכונם לשלושה שבועות לפני מועד יציאתה של הקבוצה המאורגנת. הדרכונים יועברו לשגרירות פולין בוינה, שם יונפקו לנוסעים מישראל אשרות כניסה. הדרכונים עם אשרות הכניסה לפולין יוחזרו לתיירים מישראל כשבוע לפני מועד יציאתם.

חברת נתיבי אוויר אוסטריים נמצאת בימים אלה במו"מ עם סוכני נסיעות בישראל, כדי לבחור משרד נסיעות אחד שיגבש במשותף את חבילת הסיור החדשה לפולין ויקח על עצמו את מלאכת ארגון סידורי הקרקע. הכוונה להתחיל להפעיל חבילות סיור מאורגנות לפולין כבר לקראת האביב הקרוב בחופשת חג הפסח.

עיקול על רכוש עמוס אהרוני

איש העסקים הירושלמי הסתבך ועזב לארה"ב

(ע.) שופט בבית המשפט המחוזי בתל אביב, אמנון המינר, הטיל עיקול זמני על רכושו, נכסיו ומניותיו של עמוס אהרוני מירושלים.

העיקול הזמני הוטל לבקשת בנק ברקליס דיסקונט. הבנק תובע כספים מאהרוני ומחברותיו, בין היתר "מבטוח קדיש קלאב", "מבטוח תקשורת", "מבטוח ביטוח", "מבטוח תיירות", "מבטוח יהלומים". וכן מבקש הבנק להטיל עיקול על הרכוש שנותר. כולל הדירה, שליד ארמון הנציב בירושלים לכיסוי חוב, שלטענת הבנק אהרוני חייב לו, בסכום של 16 וחצי מליון שקל.

כזכור הסתבך עמוס אהרוני בחובות גדולים ועזב את הארץ בחשאי לארה"ב.

אשה נורתה בידה בשוד באשקלון

שוד מזויין גם בבאר שבע

מאת איתן רבין

שני מקרי שוד אלימים ארעו אתמול באשקלון ובבאר־שבע. באשקלון דפקו אתמול לפנות בוקר אלמונים על דלת ביתו של יוסי בר־יבי, ואמרו כי הם אנשי משטרה. לאחר שפתח את הדלת נדהם בריבי לגלות שני שודדים חמושים באקדחים ורעולי פנים. הם נכנסו לבית ואיימו להרוג את יוסביב אם לא יקבלו את הכספת. בריבי טען, כי אין לו כספת והשודדים ערכו חיפוש בבית ומצאו את ארנקו, ובו 225 דולר ועשרות אלפים שקלים. כשלא מצאו כסף נוסף ירה אחד מהשודדים לעבר אשתו של יוסי ופצע אותה בידה. האשה בת ה־28 אושפזה בבית החולים ברזילי באשקלון.

למקום הוזעקו כוחות משטרה בפיקוד מפקד מרחב לכיש אשר פתח בחקירה. עד כה לא נעצרו השודדים.

שוד בבאר שבע

בבאר־שבע ארע אתמול שוד מזויין כאשר שודד רעול פנים חמוש באקדח נכנס לתוך חנות למכשירי חשמל [illegible] 25 [illegible] אלף שקל פדיון יום עבודתו. עד כה לא נעצר השודד למרות שזהותו ידועה למשטרת מרחב הנגב.

3 מיליון ש' נשדדו מבעל מסעדה

מאת נורית אמיתי

שלושה מיליוני שקלים נשדדו אור לאתמול מידעייתו דהאניס (32) מאור יהודה. דהאניס, שהוא בעל מסעדה באור יהודה עשה את דרכו לביתו ובפתח הבית התנפלו עליו שני צעירים רעולי פנים ושדדו ממנו את הפדיון היומי.

שוטרי משטרת מסובים שסרקו את השטח עצרו צעיר בן 17 תושב המקום.

משרד הבריאות: תרומת אבר מאדם חי — רק לקרוב משפחה

מאת ישעת גבר, סופרת "הארץ"

השתלת כליה או איבר אחר שנתרם מאדם חי לצורך השתלה מותרת רק כאשר התורם הוא קרוב משפחה מדרגה ראשונה של מקבל האיבר. ההשתלה תתבצע רק לאחר שאושרה על ידי ועדת הלסינקי של המרכז הרפואי בו היא אמורה להתבצע. כך קבע אתמול מנכ"ל משרד הבריאות, הפרופ' דן מיכאלי, בעקבות המלצות הוועדה העליונה לניסויים רפואיים בבני אדם.

הנחיות אלה אמורות למנוע השתלות איברים שיגיעו מתורמים שימכרו את איבריהם תמורת כסף או בנסיבות מפוקפקות אחרות.

הרקע להחלטה הן שלושה מקרים שארעו לאחרונה. האחד של צעיר, שאולץ למכור אחת מכליותיו תחת מזימה, עקב חובות גדולים בהם שקע בגלל הימורים. המקרה השני הוא איש צבא קבע לשעבר. שמתקשה היום למצוא עבודה ומבקש לתרום אחת מכליותיו תמורת עשרת אלפים דולר לצורכי פרנסה. השלישי הוא אסיר המבקש לתרום את כליותיו כדי לעשות מעשה טוב.

אחרון תינוקות החמישיה מבת ים הגיע הביתה

מאת זוהר בלומנקרנץ

התינוק האחרון מתוך החמישיה שנולדה לבני הזוג גיל־לי וליאור שנן בבת־ים יצא שלשום מהמרכז הרפואי על שם שיבא בתל־השומר והובא הביתה.

ארבעת הבנים שבחמישיה ישנים בשתי מיטות — שני תינוקות בכל מיטה. הבת ישנה כמו בל במיטה קטנה נפרדת. כדי לחסוך מקום ישנים הבנים לרוחב המיטה. ליד מקומו של כל תינוק ותינוק רשום שמו. כדי שהמטפלת המיוחדת — שנשלחה מטעם שירותי הרווחה — ומטפלות נוספות המועסקות על ידי המשפחה, לא תתבלבלנה.

לדברי האם, מעסיקים אותה התינוקות משך כל שעות היממה. הם זקוקים לארבעים בקבוקי אוכל ולחבילת חיתולים אחת מדי יום. גם על בקבוקי האוכל רשומים שמותיהם של החמישיה כולל שעת ארוחתם, כיוון שכל אחד מהם אוכל כמות אוכל שונה בשעות שונות. החמישיה ממוקמת באחד משלושת חדרי דירת המשפחה. ההורים רכשו כבר דירה מרווחת יותר. בחולון.

הזמנה נשית מאוד
נגן

בואי להתחדש בדגמי חורף 86
בחנות המפעל בקיבוץ צרעה
שמלות ★ חולצות ★ חצאיות ★ חליפות ★ מכנסיים
בסגנון מקורי וייחודי
חנות המפעל בקיבוץ צרעה (ליד בית־שמש) פתוחה כל השבוע ובשבתות (ומערת הנסיפים) בין: 16:00-10:00
ביום ו' בין: 12:00-10:00
אנו מכבדים כרטיסי ישראכרט ויזה

משרד הבטחון ההוצאה לאור | מרכז ההסברה שירות הפרסומים
תאריכון
תשמ"ו – תשנ"ה
1985 – 1995
אירועים בתולדות עם ישראל, ארץ־ישראל והעולם
אישים ★ יישובים ★ מוסדות ★ ארגונים
בעריכת גד מזור ונחמה לוין
התאריכון מכיל מבחר של יותר מאלף ימי־שנה ויובלות של אירועים ואישים מתולדות עם ישראל, ארץ־ישראל והעולם, שיחולו בעשר השנים תשמ"ו־תשנ"ה 1995 – 1985.
כל מי שעוסקו בתחומי תקשורת ההמונים, החינוך והתרבות, ההסברה והחיים הציבוריים, ימצא בתאריכון חדשות לבקרים רעיונות ונקודות אחיזה להעלאת נושאים ודמויות, שיש לו עניין להביא אותם בפני הצופים, המאזינים, הקוראים, הלומדים וכל שאר סוגי ציבורים שהוא פונה אליהם.
להשיג במרכז המכירות, רח' דוד אלעזר 27, הקריה, ת"א ובכל חנויות הספרים המובחרות.

אוניברסיטת תל־אביב
ביה"ס להסטוריה ע"ש זלמן ארן
הרצאת אורח:
פרופ' לשק קולקובסקי
ALL SOULS COLLEGE, OXFORD
בנושא:
THE ILLUSION OF CULTURAL UNIVERSALISM
ביום א', 22.12.85, בשעה 18.00, אולם 01 בנין רוזנברג, קרית האוניברסיטה, רמת אביב.
הציבור מוזמן

מטבח צרפתי פאר - אקסלנס לה קסטל
Le Castel
כבר קדומים 24 יפו העתיקה הזמנת מקומות טל' 03-836507
נשף סילבסטר חגיגי ומיוחד!!!
מסעדת הפאר של יפו העתיקה "לה קסטל" מציעה לכם סעודת ערב מיוחדת 6 מנות גסטרונומיות מיוחדות
בתוספת אפרטיב, בוגסטיב ושמפניה על כל שולחן.
ריקודים לצלילי פסנתרן וכנר ינעימו לכם את הערב עד השעות הקטנות. מספר המקומות מוגבל ל־40 איש. המחיר 75 ש"ח כולל מ.ע.מ ושירות. מתקבלות הזמנות בטלפון.
באו לחגוג אצלנו אירועים משפחתיים וחברתיים. מכבדים כרטיסי אשראי

שלם 95,000 שקל
והוידאו בביתך.
המבצע עד 13 תשלומים למחזיקי ישראכרט וויזה
(אפשרות לתשלומים שקליים)
★ מבחר של כל מכשירי החשמל בחנות התצוגה.
★ צלצל ונציגנו יבוא לביתך וידגים בפניך את מכשיר הוידאו.
א.ה.א. נוה־שאנן 37 תל־אביב טל' 03-372959

המרכז הארצי לעדשות מגע
CONTACT LENS & AFTER CARE SERVICES
תל־אביב – רח' ארלנגר 9 (מול קו 60 תחנה מרכזית) 03-376928
בני־ברק – השומר 46 פינת רבי עקיבא 03-707429
רמת־גן – רח' הרואה 7 03-728821
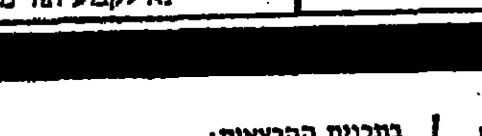
ניתן לרכישה ב־3 תשלומים
עדשות מגע רכות יום יומיות החל מ־66 ש"ח כולל מע"מ
עדשות מגע רכות אנגליות־גרמניות 129 ש"ח
עדשות מגע קבועות אנגליות־גרמניות לשימוש כפול־יומי־קבוע 240 ש"ח
לפני הקניה בדוק והשווה מחיר ואיכות
שרות עד לשביעות רצונו המלאה של הלקוח!!!
נא לקבוע תור מראש

שיפוצים ברמה גבוהה!
צריך לשפץ בנין, משרד, דירה? פנה למישהו שאפשר לסמוך עליו, אנשי חברת ד.נ.י יבצעו בשבילך עבודות בניה, הריסה, צבע, טפטים, אינסטלציות מים וחשמל, בדיקנות ובמחיר הוגן.
ד.נ.י.
שרותי תיקונים ותחזוקה בע"מ

משרד ראשי: רח' ביאליק 59 ר"ג טל' 03-734933, 734710
סניף דרום: רח' כרמל 19 ראשל"צ טל' 03-950106

איסי"ק
יום עיון ותערוכה
בנושא "עידן התקשורת"
איסייק, ארגון הסטודנטים הבינלאומי בנושא הכלכלה, מינהל ומחשב עורך יום עיון ותערוכה בנושא "עידן התקשורת" ביום ה' 26.12.85 בשעה 09.00. במהלך היום יינתנו הרצאות ע"י נציגי החברות המסחריות המובילות בתחום התקשורת.
כהמשך יערכו החברות תצוגת ציוד מהמתוחכם והחדיש ביותר שברשותן. הרשמה מוקדמת תפתח ב־15.12.85 בין השעות 12.00-09.00 (מידי יום) במשרד איסייק בפקולטה להנדסת תעשיה וניהול בטכניון, טל. 04-292316 דמי השתתפות 5000 שקל
בתכנית ההרצאות:
כינוס והתארגנות
פתיחה חגיגית — פרופ' אמנון רובינשטיין — שר התקשורת
מוטורולה בנושא חידושים בתקשורת אלחוטית אוזנית.
המרצה: מר דוד גרינברג
אלביט בנושא תקשורת טבנית.
המרצה: מר משה קמינר.
אלגס בנושא. שרותי מידע מקוונים ויוראטקס, דואר אלקטרוני
המרצה. מר דן זוהר.
תדיראן בנושא. דור העתיד למרכזיות פרטיות.
המרצה. מר אבי מורגנשטרן
בינת בנושא: כול רתיים ורשת תקשורת מקומית
המרצה. מר יהודה זיסאפל
סטנסופון בנושא תקשורת פנים ממוחשבת
המרצה. מר דב מור
יבם בנושא. רשתות תקשורת גדולות
המרצה: מר מיכה אהרון.
פיברוניקס בנושא שרק ראשי.
המרצה: מר סורין סורף
מיליטרון בנושא: העברת תמונות באמצעי תקשורת.
המרצה: מר רם לחובר.
אלישרא בנושא. טלוויזיה בכבלים כרך אלקטרוניקה לאן VAN
המרצה. מר בני שטייפלר
בין המשתתפים בתערוכה:
אלביט ● אלישרא ● אלגס ● בזק
בינת ● טלרד ● יבם ● מוטורולה
מיליטרון ● סטנסופון ● פיברוניקס ● תדיראן
בשיתוף יבם ישראל IBM
קרית הטכניון 26.12.85
AIESEC ISRAEL

NON-RESIDENT AMERICAN UNVERSITY DEGREES
It is possible – *it is honestly possible* – to earn good, usable Bachelor's, Master's, Doctorates, even Law Degrees from recognized American universities, without ever going to America. The time involved can be quite short, and the cost surprisingly low. *May I air mail you free information, without obligation?* Dr. John Bear, 9301 N. Highway 1, Suite 898 Mendocino, CA 95460, U.S.A. Telephone: (707) 937-4226

קונים ומוכרים
עודפי
כבלי חשמל
טל': 04-740643

ריבונות לבוררות — טאבה לנוער
השלום עם מצרים בסכנה.
כוחות רבים חברו, כדי להמאיסו על הציבור בישראל ובמצרים.
את מחיר השלום כבר שילמנו, עתה העת ליהנות מפירותיו.
אנו פונים לממשלות ישראל ומצרים ללכת לבוררות על הריבונות.
עם זאת, יכריז כל צד לפני תחילת הבוררות, שאם יזכה במקום, יועיד אותו לכפר נוער לבני שני העמים.
במקום יתקיימו פעילויות, שיקרבו רחוקים ויצרו הידברות בקרב דור העתיד.
אנו משוכנעים, שניתן להשיג קרנות בינ"ל לתפעול כפר הנוער לצד תמיכה כספית משתי הארצות.
כפר נוער זה, מן הדין שייקרא על־שם חללי ראס־בורקה, שביקורם בסיני היה תעודת אמון בשלום.
בל יושב אמונם ריקם
שלום עכשיו
ת"ד 24288 ירושלים; 21420 ת"א; 329 חיפה; 3174 ב"ש
חשבון בנק 926950 — 105, הבנק הבינלאומי הראשון סניף ראשי ים

הארץ

יום ו', ח' בטבת, תשמ"ו
20 בדצמבר 1985

ירושלים: רח' החבצלת 2 טל' 224245-6, ת.ד. 273 מיקוד ירושלים 91002 חיפה: רחוב נורדוי 20 טל' 661166-8, ת.ד. 5259 מיקוד חיפה 31052

תל־אביב: המערכת, ההנהלה, מחלקות המודעות, ההפצה והמנויים, רח' זלמן שוקן 21, טל' 824261 ת.ד. 233 מיקוד תל־אביב 61001

המו"ל: הוצאת עתון "הארץ" בע"מ, רח' זלמן שוקן 21, ת"א
העורך: גרשום שוקן. האחראי: מתי גולן.
אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ואינה מחזירה כתבי־יד.
HAARETZ Daily Newspaper, Tel-Aviv, Israel – P.O.B 233, Tel. 824261

החרדים והמורמונים

הפעם מהולה הרתיעה מפני עוצמתה של השדולה הדתית בנחת קטנה. אישים חרדיים, שיגרו את איומיהם נגד המשך בנייתה של שלוחת האוניברסיטה המורמונית בירושלים: כינוס הירום של הרבנות הראשית הוליט על השבת הבאה כ"שבת זעקה ומחאה" בארץ ובכל רחבי העולם היהודי. אבל מנהיגי הקנאות הדתית וראשי הרתיקן שב־היכל שלמה יודעים היטב, כי יוסף בורג כשר הפנים, זבולון המר כשר החינוך וכן שני שרי הקלאות (שרון וגרופר), משרד התוך וראש עיריית ירושלים — כולם נתנו בשעתם אישורים, חלקם נלהבים, להקמת המרכז המורמוני. הנחת היא בכך שמלאכת הלחץ של המיעוט החרדי תהיה הפעם לא אפשרית כמעט. האישורים כחוק ישנם ואפילו פשרן מתרצה כשמעון פרס ומתחרה על נדיבותו כלפי הדתיים כיצחק שמיר, לא יוכלו להתקפל כמו בעניני חוק החזיר, משחקי הכדורגל בשבת, או חוק בתי־הדין הרבניים.

שר הפנים, יצחק פרץ, עצמו נאלץ להודות כי אין פגם בצד החוקי של מתן האישורים. אבל ההיסטריה החרדית אינה נרתעת כידוע מפני החוק הישראלי. הרב פרץ תובע החלטת ממשלה רטרואקטיווית. החר־גים, שחלקם אינו מכיר בשלטון הישראלי החילוני, נושאים עכשיו את עיניהם לישועה שתבוא מחדר הממשלה.

התשובה צריכה להיות לאו החלטי. אם חבר הכנסת אברהם שפירא רוצה לפרוש מהקואליציה מכיוון שהרבי מגור דוחק בו לכל יותר, תבוא עליו הברכה. אם ש"ס רוצה לתת גט לשותפיה בממשלה, הבה תעשה כן. אבל אין צורך באהדה כלשהי לדעתם האכסצנטרית של המורמונים כדי לעמוד עמידה עיקשת נגד הפרה של עקרונות יסוד החייבים להישמר בתוכנו. ירושלים היא עיר שאולי יותר מכל אחרת מזוהה עם חופש פולחן לכל הדתות. מגילת העצמאות הבטיחה לכל באי הארץ הזאת חופש דת, והניסיון של השדולה הדתית למנוע אותו מנוצרים אינו כשר כמלוא הנימה יותר מניסיונה הלא פוסק לשלול אותו מכל אחד מאתנו. זעקותיהם של החרדים על פעולות מיסיון הן חסרות שחר. ירושלים מלאה כנסיות נוצריות ובהן מרכז מורמוני קודם, וידוע על ישראלים ספורים בלבד שנמשכו אל כנסייה זאת.

לכל זה נוסף, כצפוי, היבט חדש העושה — לראשונה בהיקף כה ניכר — את תעלולי המיעוט החרדי כאן למקור נזק מדיני בינלאומי. גל של מחאות מצד פוליטיקאים אמריקאים הציף את משרדי הממשלה. לכת המורמונית — כמו ליהודים, מותר לומר — השפעה בארה"ב החורגת בהרבה מהיקפה המספרי. אנשיה פרוסים בעמדות מפתח רבות בכל גזרות החברה האמריקאית, ובכלל זה בקונגרס. קשה להם ולתומכיהם להבין כיצד זה מעבדה של מדינת היהודים, שתול־דות עמה רצופים מאבק באפליה. דווקא ממנה יגיעו הדים מכוערים אלה של רדיפה דתית.

זוהי תמונת הפולמוס הרוחש סביב המרכז המורמוני על הר הצופים. כרגיל, כאשר עולה נושא קשה לדיון בממשלה, הפתרון המוצע — וכך גם הפעם — הוא הקמת ועדה. אין הצדקה אף לצעד כזה. אם נציגי המפלגות הדתיות רוצים להביא את העניין לפני הממשלה, חייבת הממשלה לקבל כלפיו הכרעה מיידית, ללא סחבת.

חידוש היחסים עם אפריקה

מדינות אפריקאיות שונות, ובראשן חוף השנהב, הבטיחו פעמים מספר לחדש עמנו את הקשרים, שנותקו ב־1973. אך סיבות פנימיות ולחץ ערבי עיכבו את ביצוע ההחלטה. ירידת משקלו של הנפט הערבי ואכזבה ממדי הסיוע הערבי, יחד עם עמדה נייטרלית מצד מצרים בעניין, הכינו בהדרגה את הקרקע לחידוש היחסים.

עם חוף השנהב לא נותקו הקשרים גם בהיעדר יחסים פורמאליים. [illegible] ישראלי [illegible] שקיבלה על עצמה [illegible] אותו באביג'ן [illegible] שלא אתנו, הם [illegible] התרחבו במידה ניכרת בעשור האחרון, והתאגדויות של סולל בונה וחברות אחרות עם גופים מקומיים, הרחיבו את הסחר ואת פעולות הבנייה והפיתוח בחוף השנהב.

להושאה בואני, הוותיק בשליטי אפריקה השחורה, השפעה גדולה ביבשת, ובייחוד בחלקה המערבי, ויש לצפות שחוף השנהב תשמש דוגמה למדינות אחרות העומדות על סף חידוש היחסים אתנו. לחי־דוש הקשרים עם אפריקה השחורה יש חשיבות מדינית מצטברת, בהקטנת בידודה של ישראל בעולם השלישי והסטת מאמצי הערבים לדה־לגיטימציה של ישראל באו"ם.

אך ישראל חייבת לקחת בחשבון גם את הצד השני של המטבע: עם חידוש הקשרים יגדל הלחץ לצמצם את שיתוף הפעולה עם דרום אפריקה, וירושלים תיאלץ לנווט בזהירות רבה יותר, בתחום זה.

שעת כושר במצרים

מאת פולס

אף אחד מהצדדים אינו מרוצה מהשידוך שביניהם — לא מצרים ולא ישראל. המצרים מרגישים מרומים: הם מאשימים את ישראל באי־הגשמתה של תכנית האוטונומיה לערביי הגדה המערבית ורצועת עזה כתוצאה מזה, כך משתמע מטיעונם, נראית מצרים כמי שהפקירה אחים ערבים הנאלצים להוסיף ולשאת בעול הכיבוש, וכמי שעשתה "שלום נפרד" עם מדינת היהודים ובכך שברה את אחדות העולם הערבי.

רשימת התלונות המצריות אינה מתמצית בטענות אלה. מטוסי חיל האוויר הישראלי הפציצו והרסו תחנת כוח גרעינית ליד בגדד, ימים ספורים אחרי פגישה בין מנחם בגין ואנוואר אל־סאדאת: זה האחרון הוצג כטיפש בעיני הבריות. מלחמת לבנון המחישה את חוסר הדאגה להוויות הדרום שחתמה השלום עם מצרים נתן אותו כמתנה בידי ישראל, ובכך הבליטה ביתר שאת את החטא של שלום נפרד. תחושת האשם בחוגי השלטון בקהיר מתורגמת לכעס כלפי ירושלים: השג־ריר החוזר לקהיר, והזילוזל הדעות באשר לשאלה למי שייך אזור טאבה, נופחו על ידי המצרים למימדים של נושא בעל חשיבות ממדרגה ראשונה.

הצד השני גם הוא חש מרומה. ניכר היה כי מתחת לדרג הפוליטי הבכיר ביותר עסקו השלטונות המצריים בהאטת קצב ביצועם של הסכמי הנור־מליזציה למיניהם: מצרים שרצו לבקר בישראל הוזמנו לחקירה, ניסיונות ישראליים לקשור קשרים כלכליים, נקטעו לרוב באיבם. סילוק השגריר המצרי נתפס כהפרה של רוח השלום, והתייחסותם של עיתוני מצרים לישר־אל הלכה והפכה לעוינת באופן מובהק. טענת קהיר לריבונות על אזור טאבה נראתה בלתי מבוססת מב־חינה משפטית, ותביעת מצרים להע־ביר את הסכסוך לבוררות בינלאומית נתפסה כהתעקשות להכעיס, שמקורה משהיא יונקת את כוחה מאמונה תמימה בצדקת התביעה, היא מעידה יותר על רצונו של השלטון המצרי להוכיח שמצבי וגמד אתו לשוב לחיק העולם הערבי. מעשה הרצח המזועזע בראס בורקה נתקבל בנסיבות אלה כמשקף נאמנה את יחסה האמיתי של מצרים כלפי ישראל.

* * *

אפשר להשלים עם מצב זה של העניינים: כאילו רוצים לומר שאין זה חשוב לנו אם מצרים מסתפקת במיופה־כוח כנציגה בתל־אביב במ־קום של שגריר. ממילא אין לצפות לתיירות המונית של מצרים, ברוחה לזו הישראלית למצרים: המצרים הי־כולים להרשות לעצמם לנסוע לחו"ל, רגילים להעדיף את אירופה וארצות־הברית על סביבתם המזרח־תיכונית. מצבה הכלכלי הדחוק של מצרים ממילא מכתיב לכל שלטון בקהיר שיחפש עזרה אמריקאית ואין לחשוש פן ישוב לנייטראליזם נוסח גמאל עבד אל־נאצר; ויראת הכבוד כלפי צה"ל כוח מלחמתית אתנו. אם הצטמצם השלום למצב של אי־מלחמה — אין ישראל נזקקת ליותר מזה.

מ"מ ראש הממשלה ורבים מתומכיו חושבים כך, והוא מבטא את הלוך מחשבה זה בדרך של התנגדות מתמדת להצעה המצרית המבקשת למסור את הסכסוך על טאבה לבוררות בינלאומית. כאשר נחוץ לפרוט את המטבע הגדול — הצער על כך שלא היה אפשר להרתיע את מנחם בגין מלחתום על הסכמי קאמפ דייוויד ועל חוזה השלום — למטבע הקטן החדש לטיפול בעניני יום־יום. תובע יצחק שמיר כי על המצרים להקדים "פישור" לבוררות; ומי שהסת־ייג מהסכמי קאמפ דייוויד, מציג אותם כנכס בינלאומי חשוב ביותר של מדינת ישראל, ודברי ראש הממשלה "תכנית האוטונומיה נגנזה, או שבקה חיים לכל חי — איני יודע" — מתוארים כשגיאה חמורה, ולפחות כפליטת־פה הטעונה תיקון מיידי.

עוד בזמן שכיהן בממשלתו של מנחם בגין, סבר עזר וייצמן שישראל צריכה להשקיע מרץ רב יותר בפי־תוחם של יחסי השלום עם מצרים; שמעון פרס, מאז שהתחיל לכהן כראש הממשלה, מביט על השלום הקר בעיניים של מדינאי אשר חייב לגנוח ולהתחות מה צפוי בעתיד.

בלי הרגשנות של עזר וייצמן, הוא בא לידי מסקנה דומה: ככל שנשאיר את המצב בין ירושלים לקהיר כפי שהתפתח בשנים האחרונות, כן עלול הפרהים לרדת אל בתוות לאפס: ובעוד שהיה יסוד לקוות כי השלום עם מצרים יתחיל לפורר את חומת הבדידות המקיפה את ישראל, כן צריך להיווכח באפשרות כי התקררות מתמשכת של יחסינו עם הגדולה שבמד־ינות ערב עלולה לקומם מחדש את חומת הבדידות הזאת. דווקא לנוכח איבתה הבלתי־נלאית של סוריה ופי־כיחתו המתמשכת על שתי הסעיפים של מלך ירדן, חשוב לעשות למען התקרבות לעבר קהיר. ואם לצורך זה דרושה הסכמת ישראל להעמיד את סכסוך טאבה לבוררות בינלאומית — אין זה ויתור גדול מדי.

זוהי גישה פרגמטית, ואין בה משום הגנתה של אינטרס קיומי של ישראל: להיפך, היא נזונה בהדאגה לאינטרס קיומי המורה לנו למנוע התהוות מצב דעת של סיום מלחמה ביותר מחזית אחת בלבד.

לו למשה דיין עמד הכוח להשיג מלוי אשכול, ולאחר מכן מגולדה מאיר, הסכמה להחזרת צה"ל מסף תעלת סואץ — ("זה מוקד שצריך לרדת ממנו") — יש מקום לשער כי הניסיון של מלחמת יום הכיפורים היה נחסך מאיתנו. הסכמה לבוררות בינ־לאומית על טאבה איננה מחיר גדול מדי, אם יש בה כדי להבטיח שסיום המלחמה ביותר ממחזית אחת לא יתממש אי־פעם בעתיד — ויהיה רחוק ככל שיהיה. במקרה הגרוע ביותר — אם תפסוק בוררות בינלאומית כי אזור טאבה שייך למצרים — מבחינה צבאית אין זה משנה הרבה, אחרי שהחזרנו את חצי־האי סיני כולו למצרים.

* * *

אם נכונה הידיעה לפיה המצרים מסכימים עתה כי "עוד בטרם יחל תהליך הבוררות, יסכמו הצדדים את הסידורים שיהיו בשטח טאבה, כדי לאפשר לצד שיפסיד, גישה חופשית למקום ושותפות בניהול", ואם אמנם סוכם כי "בקביעת סידורים אלה תהיה התחשבות במצב הקיים, כלומר, בבע־לות ישראלית על אתרי התיירות בשטח" ("הארץ", 18.12) — מאבדת בעיית הריבונות על האזור מחריפותה. מוצדקת הדרישה שסיכומים אלה יועלו במלואם על הכתב: אתמול התברר כי דרישה זו "לא תעמוד למכשול".

איש אינו יכול לטעון בביטחון מלא כי מצרים לעולם תעמוד בפני הפיתוי להצטרף לקואליציה כלל־ערבית נגד ישראל, ושהקרבן של הסכמה לבוררות בינלאומית לא יתגלה כקרבן שווא; אולם אם אנו מאמינים כי מצרים נאלצת להתמיד באוריאנטציה הפרו־מערבית, קרי אמריקאית, שלה, ואם יעלה בידינו להוסיף ולקיים את עוצמת כוחנו הצבאי ברמתה הנוכחית, סביר להניח כי לא יתחולל מפנה כזה בעתיד הנראה לעין. מכל מקום: ממשלה ישראלית אחראית חייבת לעשות כל מאמץ כדי להפשיר, עד כמה שהדבר תלוי בה, את השלום הקר עם מצרים, ולהרים את תרומתה לחימומו.

מי שמשוכנע כי אין סיכוי להגיע עם סוריה לכל הסדר שיחרוג מעבר להסכם הפרדת הכוחות של שנת 1974, ומי שאיננו מאמין כי יהיה אפשר להפריד בין המלך חוסיין לבין יאסר ערפאת והנהגת אש"ף — למה הוא מצפה כתוצאה מהנצחת הסכסוך על אזור טאבה והגבהת המחיצה בינינו לבין מצרים? כל שיוכל להשיג, הוא העמקת תלותנו בארצות הברית: הלכך ישאפו יצחק שמיר וכל מי שמחזיקים לו קף בישיבת מרכז חירות?

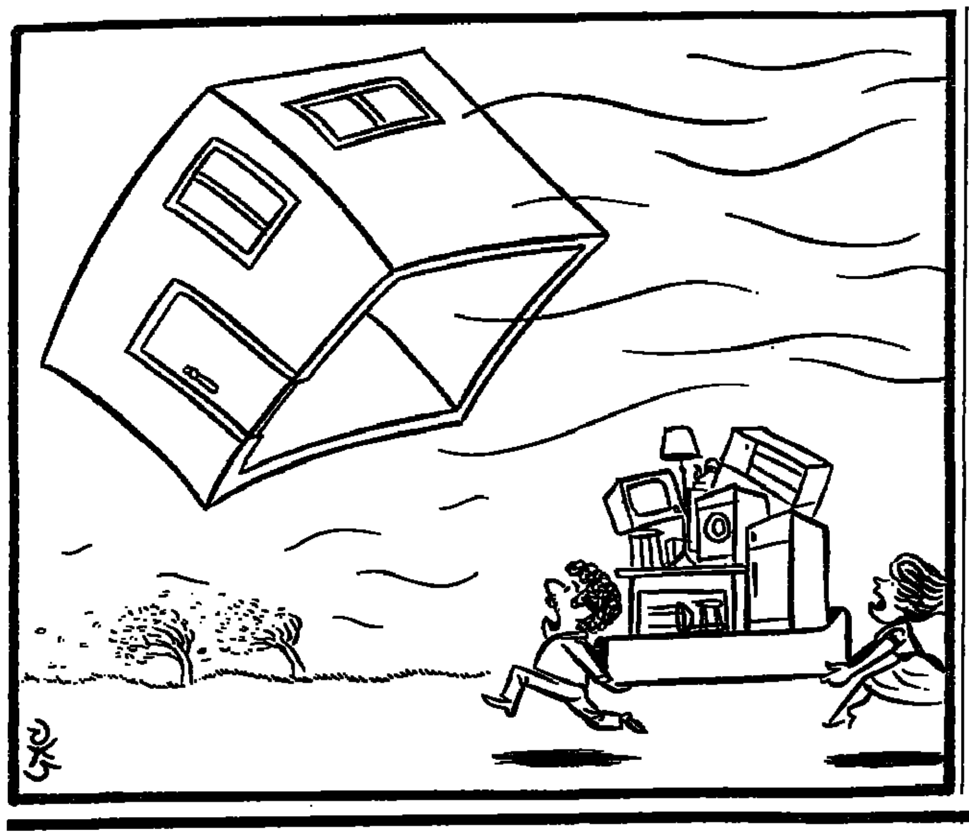

אולי מניאק, אבל מצליח

מאת יואל מרקוס

מודעי זכה לכל הכינויים הקליניים השאולים מעולם הפסיכיאטריה. אך רק דבר אחד שכחו לומר עליו: שהוא, למרות דמותו האכסצנטרית, הגיבור האלמוני של תוכנית ההבראה הכלכלית

גור כינה אותו "מניאק". פת אמר עליו שהוא פרנואיד מופרע ומוכה שי־געון. אורליך, שהיה שר האוצר בעל זכות הראשונים בהכנסת המדינה לבוץ כלכלי, אמר עליו שהוא זקוק לפסיכיאטר. פרס אמר עליו בחדרי חדרים שהוא אנטי־יודעים־מה ואי אפשר לעבוד אתו. לוי אמר שאר־האמירות שלו ממש משודעת. "הארץ" כתב עליו שבבוקר הוא מקבל החלטות שבערב הוא מבטלן ולמחרת מכריז עליהן כתלויות ועומדות. איני יודע אם היה שר בממשלה שיש על מצבו הנפשי כל כך הרבה אמירות ול־חישות כיצחק מודעי. ולזלו בו, לעגו לו, לא חדלו לדבר על אמירתו המפורסמת בדבר "תשעים אחוז כישורים". ומפה לאוזן לחשו שאת החלטותיו הפוליטיות הוא מקבל רק אחרי התייעצויות תכופות עם האד־מו"ר מרקובנטשניק. רק דבר אחד לא אמרו עליו: שהוא בעצם מצליח.

חפשו בעיתונים, שמעו דברים בר־דיו ובטלוויזיה, שמעו וקראו דברי פרשנים. הכל מדברים על הצלחת הניסיון להבריא את הכלכלה אך אין קושרים את שמו של מודעי לעניין. אבל, אילו במקום מדד של מחצית האחוז — אפס נקודה חמש, "זירו פוינט פייב" — היה החודש מדד של 28 אחוז עם אינפלציה שנתית של אלף אחוז, היה נהפך מודעי לאיש המפורסם ביותר. כגיבור הכשלון כמובן.

ביום שהושבע כשר אוצר הגיעה האינפלציה ל־800 אחוז בדהירה מהירה לאלף פלוס. אלה היו ימים של סירוף: השקל של הבוקר היה שווה בערב שלושה אחוזים פחות. לפתע השקלים (במידה שהם בכיסנו) אינם בוערים עוד. יש רגיעה כללית וה־הבראה הכלכלית נכנסה לדעת מומ־חים — הפרופ' ברונו למשל — לנקודת ה"נרדטארן". בהדרגה תבוטל ההצמדה, כך שאפילו תהיה רגרסיה, יהיה קל יותר ופשוט יותר לבלום אינפלציה מחודשת. זו בעצם פעולה החוד של "ממשלת האחדות" — האם תושלם, "גם" הצלחתה "היחידה". ול־הצלחה כל כך הרבה אבות ששכחו את שר האוצר.

מודעי: עובדה — כהן אורנר ויגאל הורביץ לא הצליחו

יאמרו שכל שר אוצר בעת הזאת, הנתמך כך מגיבוי ראש הממשלה, הבג־משלה כזאת, היה מצליח כמוהו. אולי כן אולי לא. עובדה היא שלא כהן אורנר ולא יגאל הורביץ הצליחו. איך היה אומר נפוליאון? לא די שגנרל יהיה מוכשר, צריך שיהיה לו גם מזל. אין תפקידו של שר אוצר להיות מסיף כשעור. עליו לדעת גם להיות עיקש ועקבי כדי לגרור את הממשלה כולה לתוכניתו. את זה יש לזקוף לזכות מו־דעי. הוא היה בתפקד מצליח, מיד עם כינון הממשלה, תוכנית כלכלית רחבה מן הסוג שהופעלה ביולי. גם מפני שהציבור היה מוכן לקורבנות וגם כדי לנטרל את ציפיות הציבור, שהידבדו לעצמן את האינפלציה.

מיד לאחר השבעת הממשלה הוא נועד בארבע עיניים עם שמעון פרס ופירט לפניו תוכנית שכללה ביטול סובסידיות, קיצוץ עמוק בתקציב הממשלה, הורדת רמת החיים, הורדה הדרגתית של הצמדה. לימים גילה מודעי ש"פרס החוויר כמו הקיר". השיקול של פרס היה פוליטי כמובן. הוא העדיף ללכת בדרך עסקות החבילה עד הבחירות להסתדרות. מו־דעי, לעומתו, סבר שזהו בזבוז זמן וסבור גם היום שעסקות החבילה (שאותן כינה "ילדים דפקטיוויים") גבו מאתנו מחיר כבד. כאשר באוזור תשעה חודשים זכתה סוף סוף התו־כנית הכלכלית, הוא היה בכוח בירידה דרמטית של האינפלציה. "זה היה הלילה הראשון שישנתי בשקט".

מודעי הוא טיפוס ביותר בעינו. הוא נתון לבצבירורות ואינו מסתיר את שבי לבו. הוא מהיר תפיסה ואינטליגנטי. הוא הפוליטיקאי היחיד המופיע בטל־וויזיה בלי ניד עפעף כמו בובת שעווה והדבר בשקט ובלי גינונים. במשך תקופה ארוכה עבר לבדו. נתון לביקורת צולבת של חבריו ושל העי־תונות. גם פרס לא רצה להיכוויע בקולו. אבל עובדה היא שמודעי היה הדוחף, העומד על שלו. עם מעידות פה ושם, שקשה להבין איך לא היו גדולות, בכל אותם חודשים של התקופות שהוא עבד בהרבהן. הוא לא יכול היה להבין ואינו מבין גם היום איך בממשלה המהולכה לקצץ בהר צבאותיה נלהבים שרים כשהקיצוץ מגיע לפתחם. "בבבל לא תפסו שכולנו בסירה אחת. ואם אי פעם תתפרק זה יהיה רק בגלל אי־יכולתה להבריא את הכלכלה". בצדק. אם כי אולי לא כל כך בענווה (ואינה מתכונותיו הבולטות), תיאר את מצבו כ"חור ההגית" וכאדם נרדף שמקידים את דמו. שהפכו אותו לבוגד ועשו בו מעשה רצח בדם קר. "צריך להיות מאבק שלא לאבד את שפיות הדעת".

שרי אוצר, כמו פרחי לילה, נגמ־רים לאור תשורים. אולי זה יהיה גם סופו של מודעי, אם כי הוא רואה לעצמו קידום פוליטי בתחום הלאומי. הערתו בעת כשבר שרון שהוא מוכן לכהן כשר אוצר על תקן של כבכאי בממשלת המערך, התרה הרבה יותר משמעויות מכה שייחסו לה. אך מה שקובע בנוגע אליו הוא, כי מה שהרצה ותכנן ב־12 בספטמבר 1984 מתבצע עכשיו. אם ההצלחה תושלם, תהיה זו אכן הצלחתה היחידה של ממשלה מחזה זו. אך בעיקר הצלחתו שלו.

בכנס בינלאומי של פסיכיאטרים שהיה בשנה שעברה בירושלים, אמר יצחק נבון בדברי ברכתו: "עשו לי טובה. אל תרפאו את כולם — אנו זקוקים לכמה משוגעים". מודעי הוא משוגע־לדבר הנמצא לפי כל הסימנים בדרך להצלחה, ומלים אלו חייבות היו להיאמר על האיש שבעולם לא נאמרה עליו מלה טובה.

האם הסורים יירו?

מאת זאב שיף

מומחי בטחון טוענים שהסורים יפעילו את טיליהם, אך יש גם גורמים המעכבים התנגשות

מאז הציבו הסורים את סוללות הטילים הכבדים מסוג S.A.2 לאורך גבולם עם לבנון, הולך ומתברר כי אין זו היערכות זמנית ומדובר בהתפרסות שנועדה לשהייה ממושכת. מתוך כוונה לפתוח דף חדש במערכת היח־סים הצבאיים עם ישראל. הסורים הבינו כי הם שינו את הסטטוס־קוו בצפון ובתחילה לא היו בטוחים כיצד תגיב ישראל. הכניסה היתה בזהירות ונעשתה בשלבים. כיום הם פרושים עם סוללות אלה לפחות בשלושה מקומות על הגבול: מצפון לזבדני, ליד קציר ומדרום לטרסים. נראה כי אין זה סופה של ההיערכות הסורית. לא מן הנמנע שיקדמו עוד טילים, וכן [illegible] שנים. על מנת [illegible] על [illegible] דים. לפחות לפי שעה, שלא להציב את הטילים בשטח לבנון, כאילו ביקש להדגיש כי הם מגינים על שטח סורי ועושים זאת בתוך שטח סוריה. אילו בכך היה מסתיים הדבר, אילו היה מדובר רק בהגנה סורית טובה יותר על דמשק, אפשר היה לבלוע את השינוי. אך ברור שאין זה הכל. הצבת הטילים איננה מטרה לשמה. זה מהלך שיש לו מטרות רחבות וההיערכות החדשה היא אחד האמצעים להשגתן.

מבחינתה של ישראל יש חשיבות אסטרטגית ואופרטיווית רבה לחופש הטיסה בשמי לבנון. ישראל עמדה על כך בעת המשא והמתן להסכם עם לבנון. למעשה הכירו האמריקאים באינטרס הישראלי הזה על רקע המצב הנוכחי של מלחמה עם סוריה כשלבנון היא שטח הפקר יותר מאשר מדינה עצמאית. הסורים מבינים את החשיבות שישראל מייחסת לחופש הטיסה בשמי לבנון והם מבקשים לפגוע באינטרס זה. אין אלו טיסות סתם ואף לא רצון להפגין נוכחות. חלק מהמודיעין האסטרטגי של ישראל מבוסס עליהן וכך גם האתרעה המודיעינית. אין פלא שהסורים רוצים לכרסם ביכולת זו: המבטל את חופש הטיסה של ישראל בשמי לבנון במצב הנוכחי, כאילו הפסיק לאמריקאים את פעילות רוב הלוויינים שלהם. הטיסות הישראליות בשמי לבנון חשובות גם לאיסוף מידע ולמלחמה בארגוני הטרור למיניהם, שרבים מהם נעזרים בסוריה, המבקשים לחדש את הפגי־עות בישראל.

הפסקת הטיסות תפגע בכל אחד מן התחומים הללו ומעל לכל היא תשחק לעומק את כושר ההרתעה של ישראל שבעיני ראשי הצבא יש לו חשיבות עליונה. בעיניהם אין זו רק מלחמה על השגת מודיעין טוב יותר והיחיד כושר ההתרעה [illegible] מלחמת יום הכיפורים. הסורים מבינים כל זאת, אך בעיניהם יש מימד סמלי לסוגיית חופש הטיסה הישראלי בשמי לבנון. הפסקת הטיסות הללו תהיה פגיעה בהישג האחרון שנותר לישראל ממלחמת לבנון. יש להניח שבעקבות הפגיעה בחופש הטיסה יבוא גם ניסיון להמשיך ולצמצם את חופש הפעולה של ישראל בנוגע ללבנון.

מציאות זו מסבירה מדוע יש קושי למצוא אישיות ביטחונית בכירה שתאמר בביטחה כי דמשק לא תורה לצבאה לפתוח באש לעבר המטוסים הישראליים. הכל פסימיים בהקשר זה. התחושה היא כי בעקבות הצבת הטילים הסורים צפוי שלב נוסף, שלב של ירי. הערכה זו מתבססת על ניסיון העבר ועל מטרותיהם של הסורים. בעבר, לאחר שהוצבו הטילים, לא החמיצו הסורים כל הזדמנות לירות טילים לעבר מטוסים ישראליים שחדרו לטווח הסוללות. לא פחות מ־25 מקרים כאלה נרשמו בעבר ובמקרה אחד, כבר אחרי המלחמה, הופל מטוס "פנטום" ישראלי.

השאלה המתבקשת היא עד כמה יהיו הסורים מוכנים להסתבך בפתיחה באש על מנת לכרסם באינטרס הישראלי של חופש הטיסה בשמי לבנון? בצד הגורמים המאיצים להתנג־שות יש גם גורמים מעכבים. ברית המועצות למשל, אינה צריכה להיות מעונינת בהתנגשויות העלולות להי־דרדר למלחמה כוללת דווקא בתקופה שבה, אחרי ועידת הפסגה בג'נבה, גבר הסיכוי לשיפור היחסים בין שתי מעצמות העל. סביר להניח כי מוסקווה תלחץ על דמשק שלא לפתוח בסיבוב שני של מלחמת לבנון, ותדרוש מן הסורים יותר התאפקות. בכל הנוגע להפעלת טילי הקרקע לטווח ארוך, S.A.5, שהועבדה לאחרונה לרשותם. התשובה לטיעון זה היא שהתנגשות בסוגיית חופש הטיסה אינה חייבת להידרדר למלחמה כוללת ודמשק יכולה לפתוח באש גם בלי לבקש רשות ממוסקווה. התקריות יגלשו לתוך השטח הסורי, ולברית המועצות לא תהיה ברירה אלא להגן על סוריה כפי שהתחייבה לעשות בהסכם הידידות ושיתוף הפעולה עמה.

הכרעה בקירוב

גורם מעכב שני קשור למקומה של סוריה בעולם הערבי ולתהליך השלום שיזמה ארה"ב. כל עוד היתה אפשרות שירדן, עם אש"ף או בלעדיו, תיכנס למשא ומתן נפרד עם ישראל וכמו מצרים, תגיע עמה להסדר שלום, אפשר שדמשק היתה פועלת נגד ההסדר באמצעות מלחמה. עתה, משהתברר כי חוסיין נרתע מהסכם נפרד ואף נכנס לחצר הסורית בדלת האחורית, מדוע להסתבך במלחמה? מלחמה כזו יכולה אמנם להסות את מצרים לתמיכה בסוריה ולשבש את הסכמי קמפ דייוויד, אך היא גם עלולה לגרום לאבדן יקרה כפי שאירע ב־1982.

הוויכוח באשר לגורמים המאיצים התנגשות או אלה המעכבים אותה, אינו יכול להימשך זמן רב. הוא יבוא לכלל סיום ברגע שיפתחו הסורים באש משטחם לעבר מטוסים ישראליים הטסים בשמי לבנון. חופש טיסה אינו יכול להישאר דבר ערטילאי המוקרם, יותר מאשר באוויר, תבקש ישראל לעשות בו שימוש. כל עוד ימנעו הסורים מלירות יגבר ודאי קולם של אלה המבקשים למנוע הידרדרות למלחמה. אם יפעילו הסורים את טי־ליהם לעבר מטוסים ישראליים אזי יגבר קולם של אלה הטוענים כי בשום פנים ואופן אין לעבור לסדר היום על התגרות זו. הללו טוענים כי השלמה עם התגרות כזו תגרום בהמ־שך להשלמה שתהיה חמורה פי כמה

כל אחד כלבוטק

מאת גדעון סאמט

במקום לחיות באשליה שהמדינה תפתור את כל בעיותינו, אפשר להמשיך לקטר אבל גם להבין שהחלום הסוציאליסטי הישן הוא יומרה ללא־כיסוי

האם אנחנו באמת טובי־לב כל כך כמו שגרמה בפרץ הזה של נדבנות אלטרואיזם שבאה אצלנו שוב באחרונה: טיפלו בזקנים דרך הטלפון. ניתוח חולים קשים נעשה למבצע יעיל של פו־ליטיקאים. יש לנו תחליף־סוכריה כאילו חזרנו לתקופת הישוב. אל ה"כלליים" בתוך חומות ירושלים. רבבות משחקים את רוטשילד, מונטיפיורי ושמחה הולצברג. אם אמנם היינו טובי־לב כאלה כלפי הקשישים בתוכנו. הרי הזקן הוא מכלבוטק, סימלו של הסלתרום למען הקשיש. לא היה חוזר ואומר לנו בעיניים שהכלב הוא ידידו הי־חיד. ואיפה היו החברות המוסדיות הגדולות הללו, המסורתיות של מבצעי־התרומה והשכנים, כאשר בתוך הסוד של בידודם התאבדו כמעט תריסר זקנים? אף אחד ממשתתפי חגיגת טובי־לב הלאו־מית, המתקתקה, בטלוויזיה לא היה שם, לא הקדים את הזוכל בביתו של התלוי.

מתורבים בע"ב אנחנו לא מעבירים זקנה את הכביש. אבל מוזדים לשלוח למענה מאה אלף שקל כשיש "מבצע". אולי בגלל מצפון יהודי מציק. אולי כיוון שסלתרונים הם כמו משחק בינגו של רחמי־לב רגעי, שעשוע סולי־דריות המוני. סיבה למסיבה. כל אחד רוצה להיות קצת "כלבוטק". הטלוויזיה צימקה אותנו שוב לסוף אמיתיהם, על פיצוחים ובידור. שבה הוקרנה אליעמת לאר־מינו: לא כרוסל אלא גמר תחרויות הגביע ברגישות יהודית. אנחנו הרי אוהבים לבזוז במר־גיים. לכבוש שיאים חדשים.

* * *

קל ללגלג על הדברים האלה. המוסף האגסטיי של "דבר" הת־לוצץ השבוע על הטלתרום. שה־היתנהום וממשלתרום המנהלים מבצע להיותר השרים על נסיעו־תיהם כדי להוסיף כסף למטרות טובות יותר. העיתונים — בעיקר במדורי הרכילות שלהם — מלאים כל הזמן סיפורי התרומה. כמו זה השבוע למען היהודיה להפריית מבחנה בבית החולים "השרון", בתוך בצקות הראשונה אדרגן "ערב נעים ויפה". סיפר אחד העי־תונים, הוא דיווח גם על העוזרה באירוע של פזינה וראגבלום שנעלבה בהמושבה מחיסן של שאר נשות והתב המארגן, ומבנית זו ושוקקנית אחרת. "על המשפטי"

זעם שנעמ"ת, ארגון הנשים העוב־דות, עשה יד אחת עם נשות יהלו־מנים לקראת הסלתרום. שישלמו היהלומנים מסאמת ולא יהיה צורך בתרומה. גוף העיתון בהן ובשגוד באשר הוא שם. רעיה רטיג, מזכ"ל איגוד העובדים הסוציאליים. הודיעה מראש שלא תתרום אגורה שחוקה. הטיפול בקשישים הוא עניינה של המדינה.

והנה, זה לא פשוט כל כך. בסלתרום, כמו ברומיה, היה אולי משהו דוחה ומקומם־סאטירה. אבל יותר מכל הוא הצביע על חוסר יכולתה של המדינה לספק את צרכי תושביה, בעיקר בתקופה של קיצוצי תקציב. במובן רחב מזה, מבצעי ההתרמה היו סמל לקריסה של מדינת־הסער בכלל, לכישלון הלאומי הבלתי־נמנע של חב־רות סוציאליסטיות לחלק את העוגה באופן צודק. התקווה להטיל על ממשלה, איזושהי ממשלה — גם כזאת שאינה שולחת את בכיריה לחו"ל לטיפול רפואי — את האחריות המלאה לרווחה סוציאלית היא תקוות־שווא, אפילו אשליה מסוכנת.

האוטופיה החברתית המבטיחה פתרון לכל בעיות הרווחה מתוך הקופה הציבורית נכשלה באנג־ליה, בצרפת, אפילו בשוודיה. בכל מקום, היומרה הסוציאל־דמוקר־טית לענות באופן מספק על צרכי האוכלוסיה בכל תחום, עודדה ציפיות מנופחות ועדכעות כוזבות שהביאו בסופו של דבר את ממשלות השמאל למשבר ברוב מדינות המערב. לחוץ כזה על המשאבים הלאומיים לא היה לו סיכוי אף פעם, ודאי לא בעידן שלאחר משבר האנרגיה. הוא היה, לעומת זאת, מהסיבות לקושי בחי־דוש הצמיחה ובליבוי האינפלציה במשקים שהמשיכו לספח את האשליה כדי יכולתם לספק בזמן או בהתמשכות ארוכות. מי־סות בתי־חולים, השכלה גבוהה ושאר מני רווחה נאורה.

דווקא היומרה הסוציאליסטית הזאת, הסופאטית כלכלית כשל־עצמה, סיבכה את משטרי הרווחה המודרניים כיוון שהדסה את הקופה הציבורית, המיטה משברים כלכליים, החלישה תנועות סוצ־יאל־דמוקרטיות והפכה אותן שעיר לעזאזל נוח בשביל הר־פוקים. לאחר עוד תקופה גרועה של משטר ליבור באנגליה, שה־לאים תעשיות, סיפק סער פורני וגידל איגודים מקצועיים קיצו־ניים עד סירות, הגיב הציבור הבר־יטי בבחירה שהליבור עוד לא התאושש ממנה. אצלנו, הימין נעשה למושיע־כביכול של הש־כבות הנצרכות, והתדרות בלתי אחראית עם תנועת העבודה הביא מנחם בגין, כזכור, את ההבטחה הכוזבת והמסוכנת של "להיטיב עם העם", את "הכלכלה הנבונה".

בין שמאל לימין, ממשיכות להתנוסס אצלנו הסיסמאות של סער להמונים וגורמות כל המון לספיקת־כפיים המנוית לא פחות, על שהמדינה איננה מסוגלת לממש אותן. הרגיל של הציבור הישראלי כבר נעשה לטבע — לצ־פות שיהיה "טוב לכולם" — מבלי שיהיה מוכן לשלם את המחיר הנדרש. חברי קופות החולים רוצים שירותי בריאות מופלגים תמורת דמי־ביטוח לאדראליים. הסטודנטים רוצים חינוך גבוה בתזמ־סימלי. צרכני התעבורה הצי־בורית רוצים לנסוע בתעריפים שהם מהנמוכים בעולם המערבי. הכסף בשביל כל זה נגמר. אבל האידיאולוגיה המושנת נמשכת.

* * *

מבחינה זאת הסלתרום איננו בדיחה. הוא מצביע על הפער הגדול, שאי אפשר כמובן לגשר עליו במבצעים חד־פעמיים, בין סדרי ההכנסה וההוצאה של תק־ציבי הרווחה הלאומיים. יש בו לא רק הלקח הזה אלא מסקנה מרחיקה־לכת יותר: בניגוד לא־גדות הסוציאליזם האוטופי, המ־דינה הדמוקרטית בת־זמננו, וכן המעסיקים, אינם יכולים ואף אינם צריכים להיות האמצעי הבלעדי לסיפוק רווחתם של האזרחים. חלק ניכר ממימון שירותי מדינת הרווחה צריך לבוא מהגדלת ההשתתפות העצמית בביטוחי חובה וביטוחים מרצון של אותם קטעי אוכלוסיה — הרבים למרות הכל — אשר יכולים להרשות זאת לעצמם. לאמריקאים אין קופות־חולים עם כל השירותים תמורת 20—30 דולר בחודש. הביטוח הלאומי שם לא היה מחזיק מעמד אלמלא תעריפיו היו ריאליים.

הלחץ להמשך צמצום בהוצאה הממשלתית, שהוא תנאי להצלחת הבראה כלכלית, יביא לנו עוד הרבה סיפורי זוועה על סבלותיהם של נזקקים. יש, כמובן, להזכיר לא רק את הבזבוז הממשלתי אלא גם את המחדל הישראלי המשך השערורייתי במימוני ההון השחור. אבל ככל שאפשר להראות שוב ושוב כיצד המנגנון הממשלתי מופקר ובלתי יעיל, יש להודות כי זה סיבוב בכל מקום, לא רק אצלנו. והוא יישאר כזה עד מידה מסוימת גם אם נהפוך עולמות. לאחר שדועכות הצעקות, אין מנוס מהמסקנה שההתחשבנות בינינו ובין שירותי הרווחה הישראליים לקויה. אנחנו רוצים יותר מכפי שהשתתפותנו הכספית מאפשרת.

לכן, אני מוכן להתאפק מהב־חילה הקלה שעורר הסלתרום ומוכן לעצום עין למראה מבצעי־השנור המפלאים שעות־ערב פנר־יות של הסגולה הישראלית ושר־ליה. הלוואי שיהיו יותר כאלה אם רק יעזרו להעביר, מאחורי גבה של הממשלה, קצת מהכסף מהיכן שהוא נמצא בשפע בשוק אל אחרי המחסור. מדוע, למשל, לא תתארגן התעשייה למימון לימו־דיהם של סטודנטים מוכשרים במ־קצועות הדרושים לה, במקום שה־סבסוד הלאומי יוקנה במידה שווה למצטיינים כמו לבוחים יוצאי הגימנסיות ששיעורם, לפי כל העדויות, הולך וגדל בהתמדה?

המסורת הסוציאליסטית פינקה אותנו יותר מדי. היא הרגילה אותנו להמתין לממשלה שתפתור את כל בעיותינו. הדריכה דורות רבים באשליה שיש בידיה דרכים לחלק באופן צודק את העוגה הלאומית. הנה, זה לא כך. בעוד אנחנו ממשיכים לקטר ולהשמיץ את הממשלה, אולי כדאי לנו לחשוב על אפשרויות נוספות להקלת המצב. להבין את הצורך בהגדלת חלקו של הציבור במימון רווחתו האישית ובמקביל להרחיב את ההתנדבות הקהילתית לסו־גיה כדי לסייע בדרך הרו־ממשל־תית לחלוקה נכונה יותר של העושר הלאומי. במלים אחרות: להבין את הממשלה ולצמצם עליה.

הישראלים גילו את הלהיט החדש:

פנטג'

נותרו 5 יחידות בלבד

פנטהאוז וקוטג' תחת גג אחד -
גם מרתף, גם קוטג' גם ג'ינה וגם גג

אזורים — חברת הבניה של קבוצת כלל מציגה את גני אפקה בנאות אפקה. מקום שמדבר בעד עצמו. כל יחידת דיור כוללת חצר משק, קרקע צמודה, מרתף וגג. פנטג'. גם קוטג' גם פנטהאוז.

לפרטים נוספים: אתר הבניה:
ברחי פאדובה - פינת קהילת ונציה.

אזורים - משרד מכירות ראשי —
רח' קויפמן 6, בית גיבור, טל: 03-630440.

האתר פתוח למבקרים
בימים א'-ה' בין השעות:
09.30-11.00, 15.00-17.00.
ביום ו' בין השעות: 09.30-11.00
ביום שבת בין השעות: 15.00-17.00.

אזורים
חברת הבניה של קבוצת כלל

סולל בונה בע"מ, מחוז מרכז
רח' מוהליבר 12, תל־אביב

גני אפקה

לאנשים שלא מוכנים להתפשר

هكذا من الأصل

מקורות מדיניים / עקיבא אלדר

שמיר: ללכת בלי, להרגיש עם

למה קפץ עזר ויצמן כאשר נודע לו על סיבוב שיחות נוסף בין ישראל למצרים? מדוע איים המנכ"ל המפוטר מע אברהם טמיר להישאר בבית, וכי גם ליוזה של קהיר? מה ישי חיכינו שנה, אז מה נורא כל כך בעוד מסע לחיזוק ההבנות? אישית, בכירה במפלגת העבודה הציעה לי הסבר מקנין לעצבנותו של הצמד ויצמן טמיר.

כדי להבין את העניין צריך לחזור אל ישיבת הקבינט שהחזירה את צה"ל מלבנון. דוד לוי היה האיש שנתן לפרס ולעם ישראל את המתנה החשובה ביותר שהעניקה להם הממשלה הזו. "נתנו לו את לבנון". אמר אז שמיר בחוג סגור. "את מצרים אני שומר לעצמי". מנחם בגין הביא את השלום עם מצרים. עם הסתלקותו השאיר בגין לשמיר שלום חולה, כמעט נוטה למות. לפרס נתנו רק עשרה חודשים להבנת התפאורה לפגישה עם חוסני מובארק. בשביל שמיר, פוליטיקאי שהתמחה בחוד יאציות על המשפט "מה בוער? יש זמן", עשרה חודשים הם עניין של מה בכך. עוד סיבוב של המשלחות, עוד כמה הבהרות. משבר ממשלתי תורן בכלכלה, סוריה/ דתיים, התנצלות והופ אנחנו כבר בחצי השני.

בינתיים "הרוזיוזי" דווקא טמיר שמונה חודשים תמימים בעבור שמיר. אחרי פגישתו הושאית עם שר החוץ המצרי איסמת עבד מגיד, הסכים הנשיא מובארק לפרק את תהליך הבוררות לשני חלקים. החלק הראשון (ששה עד שמונה חודשים) יוגדר על ידי ישראל כתהליך פישור או פשרה. עד תום שלב זה, ישמשו הבוררים רק רוזרים להעברת טיעוני הצדדים מצד לצד ועיקר מרצם יופנה לגיבוש הצעות פשרה שלא בדרך משפטית פורמאלית. בספטמבר אמור איפוא להיפתח שלב הבוררות הממשית. כל מה ששמיר צריך הוא משבר קטן סביב ניסוח סעיפי "החבילה" או בחירתו של הבורר הבין-לאומי, וכבר אנחנו במוצאי ינואר. מלווים את פרס למקום שייקח אותו לאירופה.

די לו שפתיחת תהליך הבוררות בג'נבה תידחה לאמצע פברואר כדי שברגע האחרון, ממש לפני מעבר הבוררים לשלב השני. או אז יהא זה ראש הממשלה שמיר שיוכל למנוע את הבוררות. אפשר גם שמנהיג הלי-כוד, שאינו משתגע כידוע אחרי המצרים, ימצא ברגע האחרון תירוץ לפוצץ את החבילה כולה. יש מקום לחשש שלו, שהפשרות היחסים עם מצרים תוביל לפשרה גם בגבול המזרחי.

התימוכין לתיזה הזו מצויים בציר שהציג השבוע השגריר האמריקאי תומס פיקרינג בפני שמיר (יש לזכור כי האמריקאים היו פעילים מאוד בכל שלבי המו"מ בין ישראל ומצרים).

כאשר משרד ראש הממשלה מפרסם "היתה התקדמות בכל הנושאים", ואילו משרד החוץ מכריז "לא התקדמנו בשום נושא", צריך לשאול את האמריקאים מה באמת קרה. על פי גרסתם אכן אפשר היה להניח כבר השבוע על שולחן הקבינט חבילה מגובשת כמעט ללא חורים. יש בה הסכמה לנורמליזציה מלאה, החזרת השגריר המצרי לתל אביב, פישור לפני בוררות ואפילו "בונוס" בדמותה של הבנה, כי תושג מראש הסכמה בדבר כניסה חופשית של הצד המפסיד לאזור טאבה ואפשרות לני-הול ובעלות משותפת של אתרי התנופש.

שמיר לא יכול לצפות ליותר מזה. מותר היה לו לטפוח לעצמו על השכם, להוציא לשון לעבר פרס ולצעוק בראש חוצות "אמרתי לך". הוא אמר שאין להפריד את עניין טאבה, ודרש דיון במכלול היחסים וקיבל את עסקת החבילה. אחר כך צירף לכך את החזרת השגריר וקיבל. אחרי שהוציא לפרס את הנשמה, הוא סוחט ממנו ניסיון נוסף לפנות אל המצרים בהצעת פישור וגם זה הושג. שמיר מיטיב לדעת מה באמת הושג בשיחות, ושאין לטמיר מה לחפש בקה-היר. אם הוא מוסיף להתעקש בפרס, יש רגליים לסברה שעכשיו הוא רוצה להרוויח רק עוד דבר קטן אחד — זמן.

וראש הממשלה, מה הוא אומר? בוועידת ירושלים של מפלגתו הוא עקץ בשבת: "אין באון, אפילו בליכוד. שיכול להבטיח לנו — תנו לעניינים להתרחש, יהיה טוב". אותו ראש ממשלה אמר שלושה ימים אחר כך: "יש לי סבלנות, שייקח עוד כמה שבועות. לא נורא". שמיר מיטיב לשחק על הסבלנות של פרס ועל העצבים של עזר ויצמן. בינתיים, הוא הולך בלי (תואר ראש ממשלה) ומרגיש עם. שמיר עושה זאת לא רק בטאבה. הליכוד נשאר למעשה גורם דומיננטי בכל המגזרים החשובים.

* יחסית השלום: הליכוד צמצם את כושר התמרון של פרס בעניין הפורום הבין-לאומי. הנוסחה של פרס הותירה את הפורום ריק מתוכן וספק רב אם חוסיין יזכה לגיבוי האש"פי ו/או הסורי הדרוש לו כדי להתייצב להצגה ברוטה. השבוע אישר מקור בכיר ביר-ושלים כי פרס הזהיר את חנא סיניורא וחבריו לצאת לירדן ולהיפגש שם עם ערפאת במגמה לשכנעו להכיר בהחלטות האו"ם 242 ו-338. הוא אישר גם כי לצד השיקולים העניינים, פעלה כאן החרדה מפני תגובות הליכוד.

* לפני שבוע סופר כאן כיצד ממשיך מתאם הפעולות בשטחים שמואל גורן ליישם את מדיניות הלי-כוד בגדה וברצועה. אין זאת כי אם נוח לפרס בכך. שאם לא כן היה עושה להחלפתו, או לפחות כופה עליו מדיניות אחרת.

* באותו נאום שנשא בשבת, הב-טיח פרס לקול תשואות העסקנים: "לא ניתן לפגוע בהתיישבות הער-בית". צריך לשאול את החקלאים כיצד מתעלל בהם שר האוצר יצחק מודעי. ראש הממשלה אילץ אותו להקצות להם 90 מיליוני דולרים כדי להצילם מחרפת רעב כמעט ומודעי ממשיך לענות אותם הלוך ושוב. הלי-כוד הטיל וטו על מינוי ועדת שרים לעריכת פיתוח מכיוון שפרס מייעד לשר הכלכלה גד יעקובי את ניהולה. כך ממשיכים שרון, לוי ומודעי להחזיק בידיהם את כל הברזים ולבחור לאיזו עירייה יפתחו, מתי ובאיזה מחיר.

* לשכת מפלגת העבודה מכינה השבוע לפרס "מארב" בעניין המינויים בשירות הציבורי. הם טוענים כי בשעה ששמיר, שרון וקצב מפזרים את אנשיהם על פני כל חלקה ממשל-תית טובה, אין פרס מצליח אפילו להזיז את האריה הדרוביץ, מאנשי בגין, ממעמקי מסדרון משרד ראש הממ-שלה.

* בגין "עשה הרבה כבוד" לדתיים וזכה בתמורה נאותה. הוא לא העז לפגוע בקודש הקודשים — בכדורגל. לא די בכך שפרס לא עצר את סוף הכפייה הדתית, הוא מבקש להצטיין בכך יותר מהליכוד. הוא לא למד את לקח פרשת ההתנצלות של שרון.

לא צריך לקחת את ראש הממשלה ברצינות רבה מדי כאשר הוא נאנח באוזני תלמידים בלוד "התפקיד קשה. אני מחכה לרוטאציה". אולם רבים במפלגתו, ובהם עזר ויצמן, מאמינים שהוא מתכוון למה שהוא אומר. אם הם יממשו את הבטחתם, עלול פרס להחזיר לבד לשמיר את התואר. זה מה שנותר להחזיר. אחרי הנסיגה מלבנון והאנטי-אינפלאציה, נשאר כמעט הכל בלשכת ראש הממשלה כפי ששמיר השאיר. ובכל זאת, אפשר שפרס מכין הפתעות, שבלי להרגיש ימצא עצמו הליכוד בתוך שלום אמיתי עם מצרים ועמוק בתהליך מדיני עם ירדן. מקורבי ראש הממשלה יאמרו כי הוא בוחר את סדרי העדיפויות ואת הזמנים שלו ואפילו מתי ועל מה לשלוח את הליכוד לאופוזיציה. אולי. גם חידוש היחסים עם חוף השנהב (ועניין שהובטח כבר לפני שנים) נעשה ב"צרמוניה" רבתי.

כסף, פוליטיקה ואהבת הארץ הולכים יחד

בשלהי 1982 אמר מיכאל דקל לדוד לוי בגילוי לב אופייני: "אתה יודע איזה פוטנציאל אלקטורלי טמון ביהודה ושומרון. איך אתה רוצה שאוותר לך". הדברים נאמרו לאחר ששר השיכון תבע מסגן שר החקלאות לסלק ידיו מעסקי הקרקעות הנבייה בגדה. דקל רצה מאוד לפזר יהודים על כל פיסת קרקע פנויה (או תפוסה בידי ערבים) בשטחים. מיודעיו אומרים שהוא סובל מאובססית אריק, לא ליפול משרון בדרך ההתיישבות, לא ליפול משרון במרכז המפלגה. המדינה הציעה לקבלנים קרקע בחצי-חינם. אולם הם גילו באותן שנים שההשקעה הגדולה בתשתית מחוץ לקו הירוק הפכה את העסק למציאה קטנה מאוד.

דקל גילה שלבד מ"נופים", נותרו אדמות המדינה עירומות כשהיו. בעיות תקציביות העיקו עליו והעכורות שרצה להצמיח בשטח נותרו משאת נפש. הכל השתנה כאשר גילו הקבלנים את מכרה הזהב של ספקולציית הקרקעות בגדה. הם באו לדקל והציעו לרכוש קרקעות בזול. "אתה תאשר לנו תוכניות בינוי. אנחנו נמכור אדמות "מתוכננות" ואנשים יבנו". כך ייצאו הכל נשכרים: הקבלנים ירוויחו ודקל יקבל את המתיישבים והאלקטור-ליים שלו.

אבי צור היה כאן רק בורג סורר על פי הגרסה — יש לזהר ואם יזכה הדבר, הוא ישלם. דקל היה אחראי "רק" למדיניות ועל כך משלמים לכל היותר בכמה שורות בדו"ח מבקר המדינה. אין סכנה שמישהו ידרוש ממנו אפילו להתפטר מכהונתו הנוכחית כסגן שר הביטחון. בתוך החיסוס הב-סקרן בעסקי הפלילים הגדולים. שוכחים כי דקל היזמה את שטחי ארץ ישראל האהובים עליו. הוא מיאן לשתף איש בזכויות הקו-צבות שלו. הוא פיזר לכל עבר "חבילות קרקע" בנות 300 דונם ללא תכנון, ו"שכוי" שמישהו יצטרך להביא לשם מים, חשמל וכבישים. קבלנים רכשו שטחים המתינו עד בוא הרוכשים. כך נוצרו מובלעות שוממות בכל פינה השלטון נותר חסר אונים. בינ-תיים גרפו הספקולנטים את הרוו-חים מכיסיהם של חולמים תמימים על בית עם גג רעפים. עורכי דין (ובהם אנשי חירות) גבו עמלות על חוזים, המפלגה קיבלה "תרומות" ומנוולים שמצאו מפלט בפטרי-סיות ליקטו שוחד.

פקיד בכיר שהיה מעורב בעיסקי הקרקעות הגדיר באוזני השבוע את עסקי הקרקעות ביהודה ושומרון על פי הייחוס הבא: מגור לים שביקשו מראש למצוץ את הקרקע, כאלה שלא עמדו בפיתוי ונגררו להגיגה ותחם "ברדקי-סטים". בין מנהיגי הליכוד מפחים עסקנים מכל המינים ועל רעשה הארץ.

עודפים

* כאשר נכנס שמעון פרס ללשכת ראש הממשלה אמרו מקורביו כי יצחק רבין מפריד בינו לבין גניזת פרויקט ה"לביא". הם הסבירו שפרס מתרחק מכל עניין שנודף ממנו חשש לעימות עם שר הביטחון. בינתיים התחלפו היוצרות. רבין אמר בממשלה שה"לביא" הוא ראשון בתור לקי-צוצים. הרמטכ"ל ורוב קציניו מבכרים לפתח את כוחות היבשה והאמריקאים מבטיחים להורים את 300 המיליונים למטרות אחרות. שר האוצר יצחק מו-דעי פתח במערכה גלויה נגד ה"לביא". יש אומרים שהוא עושה זאת בעצה אחת עם רבין. אותם מקורבים נותרו עתה חסרי אונים מול פרס. דומה כי הוא כמעט היחיד בממשלה הדבק עדיין בנכבו של הלביא.

* הסובייטים לימדו השבוע את העולם פרק בהלכות מלחמה בטרור. הם שלחו את סוכני הק.ג.ב. בלבנון לכור קרוב משפחה של אחד מראשי ארגון החיזבאללה. האיש נשלח למפ-קדת הארגון עם כדור בראש וללא אשכים. שלושת בני הערובה הסובי-טיים הגיעו בחזרה למוסקווה בדואר אקספרס.

* בישיבת הממשלה השבועית היה דיון ארוך בעניין שכרם של השו-פטים. מישהו שאל אם הדיינים והקא-דים יקבלו אף הם תוספת שכר. השר הרב יצחק פרץ לא אהב את ההצמדה בין הקאדים לדיינים והוסיף "להב-דיל".

* מה הקשר בין רצח שבעת הישר-אלים בראס בורקה לתביעה להעלות לגרדום מבריח הרואין ישראלי? העי-תונים פרסמו השבוע שרעיית המבריח זועמת על כך שאחרי רצח השבעה. מעיזים המצרים לתלות את בעלה. מהיכרות רבת שנים עם השופט חמן שלח ז"ל. מקורבנות ראס בורקה. אני בטוח שהוא היה שולח את המבריח לשנים ארוכות בכלא. במשרד החוץ בטוחים שלמרות המערכה הקשה שמנהלים המצרים נגד נגע הסמים (25 אחוז מבני הנוער נגועים בכך), יבלה הישראלי המבוער שנות חיים ארוכות בכלא המצרי.

* במסיבת עיתונאים נשאל נשיא חוף השנהב הופואה בואני בעניין כינון היחסים עם ישראל. השואלת היתה עיתונאית חוץ ומישהו לחש באוזני הנשיא שהגברת מייצגת עיתון מצרי. בואני עבר למתקפה. "אנחנו ניתקנו את היחסים עם ישראל בע-קבות מלחמת יום הכיפורים. אתם כרתתם ברית שלום עם הישראלים ויש לכם שגריר ישראלי בקהיר. מה אתם רוצים מאתנו האפריקאים? כן, אנחנו נקשור יחסים עם כל מדינה שתבקש זאת". במגעים האחרונים עם מצרים, הבטיח הנשיא מובארק שק-היר לא תחבל במאמצים הישראלים לשוב לאפריקה.

* בשבוע שעבר סיפרנו כאן על המרים החדשים של "השועלים" במשרד ראש הממשלה ומאז אני נתקל במבטים קשים. התואר הזה העליב את הבחורים המצוינים והם ביקשו לתקן. לא שועלים, אלא פקידי קבלה.

מסדרונות מפלגתיים / אילן שחורי

טאבה במרכז חירות

הדי התקפתו של יצחק שמיר על ראש הממשלה שמעון פרס, ביום ראשון בערב במרכז חרות, עמדו במהלך השבוע, במרכז המחלוקת בין הליכוד והמערך. גם שיחתם בארבע עיניים של השניים, 24 שעות לאחר מכן, לא הפיגה את המתיחות.

עוד באותו ערב בו נשא שמיר את דבריו הקשים נגד פרס, פורסמה הודעה של "שרים במערך" שנזעמו מהסגנון והתוכן דבריו של שמיר שה תייחס לדברים לא נכונים שצוטטו מפיו של פרס. והביעו פליאה שמנהיג הליכוד לא טרח קודם דבריו לברר את הדברים עם ראש הממשלה. בלי-כוד נשבעו כי הודעה זו יצאה מראש הממשלה עצמו שהעדיף משום מה להסתתר תחת הכתרת "שרים במע-רך". במפלגת העבודה דיווחו השבוע כי שמיר יחזור בו מדבריו. מ"מ ראש הממשלה טען כי לא שמע שפרס הכחיש את הדברים, ובינתיים פרסמה אותה קבוצת "שרים במערך" הודעה הקובעת כי במפלגת העבודה נדהמים מכך שבכירים בליכוד אוטמים אוזן. אפילו כשהאמת מוצגת ומוכחשת קבל עם ועדה. "יש בכך חוסר יושר. ושום יריבות פוליטית, לגיטימית כשלעצמה, לא תצדיקו".

אותה הודעה קבעה גם כי שרים אלו מתפלאים על שעד לרגע זה לא היה בשמיר האומץ לחזור בו בפומבי מדבריו המזויפים והבלתי נכונים. "זהו חוסר אמינות מצד מנהיג הליכוד. לא יתכן שבליכוד. כשהקרקע בוערת תחת רגלם. יבצעו נסיגה רבתי מערכ-מדינה ויתישולו נגד ייישי יזידנה וציבור. הדבה שיש בליכוד. כאלה שמוכנים להפקיד עקרונות יסוד מחיינו במדינת ישראל. והכל למען עוד הצלחה קטנה במאבקים הפנימיים בתוך מפלגת הליכוד" — הודגש בהודעה זאת.

בלשכת שר החוץ חזרו וטענו בסוף השבוע כי למרות הקולות הנשמעים מלשכת ראש הממשלה, הרי שעד לרגע זה לא נשמעה כל הכחשה לדברים שיוחסו לפרס ושעל פיהם הסתמך שמיר בנאומו. בשיחה שקיימתי עם שמיר השבוע בלשכתו זמן קצר לאחר שהקשיב להקלטת דבריו של פרס בוועידת ירושלים הוא אמר בתגובה: "שמעתי בהקלטה את אותם דברים בדיוק שקראתי בעיתונות, הקשבתי לדברי פרס שהשמיע בדיוק את אותן מלים שעוררו כל כך את חמתי: הפרק בהסכמי קמפ דייוויד שדן בענייני האוטונומיה נגנז ושקע חיים. היו כמובן עוד דברים בנאומו. אך הם לא סתרו קביעה זאת" — אומר שמיר.

שמיר ניסה השבוע להגן מעט על טון דבריו במרכז חרות. לדבריו אינו מבין את הביקורת שנמתחה עליו. "הרי לא היו בדברי פגיעה אישית. לא היו בהם דברי עלבון. אני לא נוהג כך, זו היתה ביקורת עניינית". על יחסיו כיום עם פרס אמר שמיר: "היא לא מערכת של יחסים אישיים. אלה יח-סים בין שני אנשים פוליטיים שהת-חייבו לנהל יחדיו ממשלה למרות חילוקי הדעות. היחסים הטובים או הרעים הם לא תולדה של מצבי רוח. אלה תולדה מובהקת של נושאי המחלוקת" — אומר שמיר.

דיוקן של עסקן: אהרן פאפו

"הכל אצלי בראש"

בישיבת מרכז תנועת החירות, בראשית השבוע, השתתפו לפעם הראשונה חברי מרכז לע"מ, שהתמנו בחירות לפני כמה שבועות. דקות אחדות לאחר דברי-הברכה מפי היושב-ראש. על הצטרפותם של החברים החדשים הישנים, ולאחר דבריו של יצחק שמיר, הוזמן לשאת את דבריו ראשון חבר לע"מ. זה היה עו"ד אהרן פאפו, שקולו נשמע בדממה במשך שש שנות היותו חבר הוועד המנהל של רשות-השידור, עד ראשית 1984.

פאפו (בן 48) ייחד כמובן את דבריו להתקפה קשה על הטלוויזיה. בשנתיים האחרונות נאלץ להסתפק בפרסום טענותיו אלו במאמרים אחדים בעיתונות. הוא חזר השבוע לבימה ציבורית והבהיר כי בשנות כהונתו בוועד המנהל של רשות השידור. בא לידי ביטוי רק פן אחד של כישוריו. אמנם, בשבועות האח-רונים נכשל במאמציו להתמנות לחבר הנהלת תנועת החירות. אך לדבריו, עוד צפויים שינויים: בדעתו להיאבק על מקום בכיר במוסדות חירות, במסגרת ועידת התנועה, בעוד כחודשיים.

כיום, מטרתו המוצהרת של פאפו היא להיבחר לכנסת, ולאחר-מכן הוא רוצה להיות שר-ההסברה בממשלה. בינתיים, אמר לי בשי-חה השבוע, הוא "מוכן להתפקד בתפקיד ציבורי בכיר הולם, למשל, היועץ המשפטי לממשלה, או שגריר בארץ חשובה.

לדעת פאפו, כל המערכות השלטוניות בישראל זקוקות לר-פורמה דחופה. במסגרת פעילותו הפוליטית-הציבורית המחודשת, הוא יפעל לתיקונן של מערכות אלו. לפאפו דיעות מוצקות, למשל על היועץ המשפטי לממ-שלה: "היועץ המשפטי לממשלה הפך להיות דיקטטור של ממש. הצטבר בידיו כוח עצום ונורא, שאין לו אח ורע באף מדינה בעולם. ששולט בה העיקרון הדמוקרטי-הפרלמנטרי. הוא בסך הכל רק פקיד, אבל הוא שולט בכלל הממשלה. דבר כזה לא יתכן".

פאפו רואה עצמו מתאים לתפ-קיד שר-ההסברה בממשלה: "למ-דינה ולעם היהודי יש קייס הסברתי מצויין, בהיותו עמנו עם נרדף החוזר למולדת. יש לי הכוח — אם תיק ההסברה היה נמסר לידי — להכריע את הלכי הרוח של שלום-עכשיו. כמו שהצלחתי אז להשתיק את קולות הפלסטינים ברשות השידור. אני בטוח שכתפ-קיד כזה הייתי מחליש באופן ניכר את כוחו של השמאל ומכריע את המאבק על דעת הקהל לטובת הכהונה הלאומית. אני לא אהיה זקוק כלל למשרד פרסום. הכל אצלי בראש, אני צריך רק צוות צלמים וגרפיקאים".

בנושא מערכת החינוך אומר פאפו: "קיימת בקרב התלמידים בורות מדהימה בכל מה שנוגע להסטוריה של עם ישראל וארץ-ישראל. המורים אינם מכניסים בילדים רוח".

ועוד הוא אומר: "עד היום גילו רק צד אחד בכישורים שלי — בת-קופת כהונתי בוועד המנהל של רשות השידור. אני רוצה להוכיח גם את הכישורים האחרים. אי-כמותי חייב להיות בעמדת מפתח. הרקורד שלי ידוע, ואני מוכן ומוכשר לחלוטין לכל תפקיד חשוב".

פאפו עדיין אינו מזהה עצמו עם הכתות השונות בתנועת החירות. "יש לי הערכה עצומה ליצחק שמיר. אני רואה בו מספר אחד היום במדינת ישראל. עמדותיו ברורות וחד-משמעיות. אני רואה בו את ראש הממשלה הבא. יש לי גם הערכה רבה לשר אריק שרון, ואני רואה בו אחד המועמדים לראשות הממשלה לאחר תקופת כהונתו. הארוכה-מאוד אני מקווה, של יצחק שמיר".

דוד לוי מאבד משקל

באמצע נאומו של יצחק שמיר במרכז תנועת החירות, בראשית השבוע, נכנס לאולם העצמאות במ-צודת זאב. סגן ראש הממשלה. דוד לוי. כניסתו של לוי לאולם לא עוררה התרגשות כלל. אפילו מחיאת כף אחת לא נשמעה. רק כמה דקות קודם-לכן נכנס לאולם בסערה סגן השר מיכאל דקל, וחברי המרכז הרעישו עולמות. דווקא זה הזכיר את ימיו הטובים של לוי.

לוי איבד מהפופולאריות שלו כיום בתנועת החירות. חוסר תשומת-הלב לכניסתו לאולם היה רק אחד הסימ-פטומים למצבו בצמרת התנועה. בשבועות האחרונים אין לוי פוצה את פיו. הוא נעדר מרוב הישיבות המפלגתיות עם חבריו לצמרת. אף אינו משתתף בדיוני ועדת התנועה. שמטרתה להביא לאיחוד בין הליבר-לים לחירות — אף-על-פי שלוי הוא אחד מאבות ההסכם. יחד עם השר הליבראלי משה נסים.

בצמרת חרות, לוי הוא כיום איש מובס. מטעמים אסטרטגיים. החליט להוריד פרופיל עד יעבור זעם. ככל הנראה, נעזר בעצת איש יחסי-ציבור. עובד-לשעבר בלשכת השר. שחזר לעבוד עמו. בחוגים האוהדים נכשל לוי בכל מאבקיו הפוליטיים במוסדות תנועת החירות. זה הקטין להנימ-ת את יכולת התימרון שלו. עם כל זאת. לא איבד לוי אוהדים ניכרים מכוחו בתנועת החירות: הוא עדיין מהווה איום רציני על מנהיגותו של יצחק שמיר.

סודות הכישלונות של לוי בחירות מתפרסת כמעט על כל ישיבות המוס-דות המוסמכים בתנועתו בשנה האח-רונה. הכישלון האחרון היה בישיבת המרכז השבוע. המרכז אישר. חרף דעת לוי, את שיטת ההצבעה החדשה "60—40". בבחירות הפנימיות בסניפי התנועה. לפני כחודש נכשל לוי בהחדרת אנשיו לוועדת הבחירות של התנועה. לקראת הוועידה. לוי הת-עקש להחדיר ארבעה מאנשיו לוועדה. ובהצבעה חשאית. נבחר רק נציג אחד. לוי התנגד להקמת ועדה מכינה. שתנהל את ההכנות לוועידה. ודרש כי תחום זה יופקד בידיים ימימה בידי מקורבו. ח"כ מיכה רייסר. ידיו אגף הארגון. בניגוד לדעתו, מונתה ועדה מכינה בראשותו של ח"כ עוזי לנדאו. לוי נכשל בדרישתו למנות את ח"כ אליהו בן אלישר לסגן שר הביטחון, ומיכאל דקל מונה לתפקיד. לוי גם לא הצליח באותה ישיבת מרכז מוועדת, למנוע את אישור הסכם הא-חוד עם לע"מ, וההתפרצות שהייתה באותה ישיבה נזקפה לחובתו. לרשימה ארוכה זו מצטרפת גם ההחלטה של הנהלת חירות מלפני כעשרה ימים, לאשר את עצמאותו של סניף צפון-מזרח בתל-אביב, למרות עמדתו של לוי. כי סניף זה הוא חלק בסניף צפון.

לוי אינו שש לדבר בנושאים אלו. מקורביו טענו השבוע, כי עדיין לא אמר את המלה האחרונה. וקולו ישוב וישמע בימים הקרובים.

מינויים המאיימים על העבודה

במפלגת העבודה החליטו באחרונה לפעול להפסקת מה שקרוי בפיהם הפוליטיזציה של השירות הממשל-תי על-ידי הליכוד. בהתייעצות בין מזכ"ל מפלגת העבודה, ח"כ עוזי ברעם. לבין ראש הממשלה שמעון פרס, סוכם לפני ימים אחדים, כי ישיבת לשכת מפלגת העבודה, ביום חמישי הבא, תדון במינויים הפוליטיים של הליכוד במשרדי הממשלה.

ההחלטה על כינוס ישיבת לשכה מיוחדת בנושא זה באה, בין השאר, בעקבות ישיבה של ראשי התאים של מפלגת העבודה במשרדי הממשלה השונים. השתתפו בישיבה גם מזכ"ל המפלגה, וח"כ מיכה חריש. ראש אגף כוח האדם במפלגה. באותה פגישה. העלו טענות קשות כלפי ראשי העבודה, על היעדר גיבוי ותמיכה של ראשי המפלגה, ובהם ראש הממשלה שמעון פרס. הטענה העיקרית היתה, שמתרחבת המגמה בליכוד למנות איש מפלגה כמעט לכל משרה ממשלתית חשובה שהתפנתה באחר-ונה. הדיון בשבוע הבא, בהשתתפות ראש הממשלה וכל שרי העבודה, נועד להתריע על חומרת העניין.

בפגישה עם הכתבים הפוליטיים. טען השבוע עוזי ברעם, כי מאז הקמתה של ממשלת האחדות הלאו-מית, לא חדל הליכוד להציף את משרדי הממשלה באנשיו. והוא מחולל פוליטיזציה קיצונית בכל תחומי הנ-הול והתפקוד. מסתבר כי עיקר הכעס במפלגת העבודה הוא כלפי שר העבודה והרווחה משה קצב. במערך טוענים כי קצב הוא אלוף הפוליטיזציה של הלי-כוד. לדבריהם, הוא הקים לו מערכת של יועצים ועוזרים מתנועת החירות. העוקפים את ראשי האגפים במשרד. ברעם הביא השבוע כדוגמה שורה ארוכה של מינויים פוליטיים על-ידי קצב בשירות התעסוקה, ואף טען כי תמורת מינוי לתפקיד זה או אחר, מש-כנעים אנשי הליכוד את העובדים חברי מפלגות אחרות, לעבוד לתנועת החירות.

בעניין המינויים הפוליטיים. כוע-סים בעבודה גם על יצחק שמיר. כשר החוץ. לטענת ראשי המערך, קובע כיום שמיר עובדות בשטח. על-ידי הארכת מינויים בשירות החוץ ויצירת מינויים חדשים בנציגויות בחו"ל. כדי למנות אנשי הליכוד. קודם ביצוע הרוטציה ובואו של פרס למשרד החוץ.

גם כלפי יצחק מודעי נשמעות טענות בעבודה, על שאינו ממלא סי-כומים שהגיע עמו. בין השאר. מינוי אישיות ניטראלית ומקצועית לתפקיד נציב שירות המדינה. הכעס כלפי שר האוצר הוא כפול: מצד אחד, עסקני הליכוד המוצאים כיום תעסוקה בנציבות מס ההכנסה. עם מינויו של הנציב החדש. ומצד שני. מודעי מעכב את מינויים של עשרות אנשי המערך לדירקטוריונים בחברות הממשלתיות. ואילו את המינוי של נציגי הליכוד אישר מזמן.

בהסתדרות / יהודית וינקלר

מירוץ המכשולים: מחירים ושכר

לכך מן ההודעות לוועדה המרכזת, צמרת ההסתדרות עסקה השבוע בספ-קולציות סביב השאלה אם יועלו המחירים. וגייסה את נשק האיומים נגד האוצר. למקרה שיוסר הפיקוח ובד בבד עם העלאות השכר הצפויות מההסכם לייצוב המשק, תוספת היוקר ועדכון מדרגות המס, יופעל מכבש השחיקה על מנת לפצות יצר-נים ולספוג מחדש כספים מהציבור. הוועדה המרכזת סמכה ידה על הודעת ישראל קיסר. לאפשר לאיגוד המקצו-עי להכריז על סכסוך עבודה כללי במשק אם אכן תחול העלאה הדר-סטית של מחירים.

"ציבור העובדים בישראל אינו מתנה בכיסה של הממשלה ואנו נמצא את האזהרה: עד תום" — אמר קיסר והד-גיש: "כל ניסיון לזעזע את המערכת הכלכלית על ידי הסרת הפיקוח וההקפאה של המחירים. שהם מרכיב יסודי בתכנית הכלכלית, יביאו בעק-בותיהם ערעור אמון העובדים בתכנית ובהמשך ביצועה. יגרמו לזעזוע בהסכ-מי העבודה ולתביעות שכר מקבילות מצד ציבור העובדים".

למחרת הדיון בוועדה המרכזת, המשיך במתקפה חיים הברפלד, יו"ר האגף לאיגוד מקצועי: "אם תממש הממשלה את כוונת משרד התעשייה והמסחר להיענות ללחץ של גורמים אינטרסנטים במשק ולהפשיר את הפיקוח על המחירים בתקופה שבה הייתה אמורה להתקיים הקפאת מחי-רים, יגרום הדבר במקביל להסרת הפיקוח על השכר וההסתדרות תעניק מלוא הגיבוי לתביעות שכר של איגו-דים מקצועיים ועדי עובדים".

לממשלה, טען הברפלד, אין עילה להסיר עתה את הפיקוח על המחירים. ומי שמבקש להסתייע במדד הנמוך של נובמבר. יש לומר לו כי הוא מהווה רק ציון דרך חיובי בדרך להבראת המשק ואינו יכול לשמש לממשלה וליצרנים עילה תאנה להצדקתן של העלאות מחירים.

שבוע קודם לכן. הופיע קיסר במועצה החברתית כלכלית המשותפת לגורמים המרכזיים במשק. והזהיר מפני הפשרת מחירים לפני אפריל 1986. דבריו כוונו בעיקר לעבר של שמעון פרס. קיסר הסביר כי הפיקוח על המחירים והסכמי העבודה הם מרכיבים יסודיים של התכנית הכלכ-לית — ולכן בכל חריגה וסטייה חד-צדדית מהתכנית ומההסכם יש משום ערעור של הסכמי העבודה ותביעות שכר בהתאם". הממשלה לא מיהרה להרגיע את ראשי ההסתדרות. אלא הוסיפה לגלגל את כדור השמועות. בלי להתייחס לקבלנות החוזרות של קיסר והברפלד על השחיקה העמוקה בשכר לעומת המסורייה המוכבת על רווחים מהון.

בשלב זה אוזנות ההסתדרות נשאר רק על הנייר, אולם קיסר והברפלד אינם צריכים להמתין לתום הפסדים בינואר כדי להוכיח כי בפועל עולים המחירים בעלייה זוחלת. לעתים במס-ווה של הוצאה לשוק של מוצרים חדשים שאינם אלא מוצרים קיימים שאריזתם ומשקלם שונו. לנוחות קצב, מהאגף להגנת הצרכן בהסתדרות יש נתונים למכביר להוכיח את העלאות בשטח. אילו לא הסתפקה ההסתדרות בדיבורים בלבד ורצתה גם לפעול, יכלה בנקל לפרסם את שורת המוצרים הישנים המוסווים כחדשים ולקרוא לחברי ההסתדרות לחרם של צרכנים, ובזאת הייתה מרתיעה הן את הממשלה והן את היצרנים מהעלאות מחירים נוספות בעתיד. פעולה כזאת עדיפה על הצהרות ואזהרות. להסתד-רות יש כוח אדיר וברצונה לקבוע עובדות בשטח, אין היא זקוקה אלא למחשבה נכונה ולשימוש בכלים שאינם חסרים לה. קיסר הסביר וכמת מי שסבור כי בעיות תקציביות מגב-לות את יכולתה לצאת למסע הסברה מקיף בנושא כל כך מרכזי. צריך היה לראות את עשרות האוטובוסים שה-סיעו השבוע מכל קצות הארץ לבית הוועד הפועל מאות רבות של מטיי-לים על חשבון ההסתדרות. כדי להשתתף במה שכונה "יום פתוח" בהשתתפות המזכ"ל וחברי הוועדה המרכזת. "היום הפתוח" נהפך לבמה עוקית לגיוס קולות לקראת ההצבעה החשאית במרכז מפלגת העבודה שבה תאושר בחירת חברי הוועדה המרכזת החדשה. אחד מאלה שהחליטו שלא להתמודד הוא זלמן שנקמן, מזכיר הסתדרות ההנדסאים והטכנאים. לשנקמן לא היה מה להפסיד וכמי שמשוחרר מעול המשמעת הקבוצתית אמר. בישיבת הוועדה המרכזת בראשית השבוע, כי תוספות השכר הקרובות ישפרו את מצבם של מי ששכרם גבוה ונמוך. בעוד שבעלי השכר הבינוני לא יזכו לשיפור כלשהו. מכאן שדרוש תיקון במצבם ויש לכללו במסגרת ההסכמים שייח-תמו לשנים 1986 — 1988.

אגב מחירים והשכר — קיסר זכה השבוע לברכה בלתי שגרתית — אלוף בוקשפן, יו"ר הנהלת ארגוני העצמאים קרא בקורת רוח את הוד-עת ההסתדרות שבה נאמר כי היא מתנגדת לכל תכנית שתטיל עומס נוסף על אזרחים בעלי הכנסות נמו-כות ובינוניות. שכירים ועצמאים כאחד. העצמאים מצפים לתמיכת ההסתדרות בתביעתם לקבל הנחות ממסים ומן התשלומים לביטוח הלאו-מי. אם אמנם כך ייעשה, מבטיח בוקשפן, ייווצר בסיס לשיתוף פעולה בין העצמאים לבין ההסתדרות. ככל הידוע העצמאיים תובעים לצרף את נציגם כמשקיף לוועדה המרכזת. וייתכן כי קיסר. שדיבר זה מכבר על הרעיון שהוועדה החדשה תהיה קטנה וקומפקטית, יצטרך תקדים גם בכיוון זה.

פולגת תשלם כמו בגרמניה אם יעבדו כמו הגרמנים

ישראל קיסר היה השבוע איש בשורה — הוא נפגש עם דב פולק, מנכ"ל תשלובת "פולגת" וסיפר על אפשרות להעלות את השכר בתש-לובת לכדי 500—600 דולר, כמקובל לדבריו בגרמניה. פולק התנה את ההעלאה בשני תנאים — הסכמה מצד העובדים לעבוד בשלוש משמרות כדי לנצל את הציוד החדיש — והעלאת התפוקה לרמת התפוקה של הפועל הגרמני בענף הטקסטיל.

קיסר מסר על נכונתו העקרונית להסכים לתנאיו של פולק והבטיח לדון על כך בימים הקרובים במוסדות ההסתדרותיים. אמירה אדריאנוב, המזכ-ירה הארצית של הסתדרות פועלי הטקסטיל וההלבשה אינה שותפת להתלהבות מתביעותיו של פולק ותנאיו: נהפוך הוא, היא מצדיקה אותו ומייחלת ליום שבו תהיה בארץ שכר מקובל המקצועית שיש לעובדים בענף הזה בגרמניה.

ההסתדרות נוהגת להשתמש ברמות השכר בענף הטקסטיל כדוגמא לשכר הירוד במפעלי ייצור ומצפצפת בהם לקידום הצעתה להנהיג שכר מיני-מום של כ-50% מהשכר הממוצע. לאמיתו של דבר גם ענף הטקסטיל אינו אחיד מבחינה זו, אמירה אדריאנוב מכירה מקומות עבודה שבהם משתכרים עד 600 אלף שקל נטו, ומשוכנעת כי פולק צודק משום שבדרך כלל פועלי טקסטיל מסרבים לעבוד במשמרות שבהן משתכרים יותר מהשכר במשמרת בוקר רגילה. הצרה היא, מגלה אדריאנוב, שבמשמרת הבוקר עובדים פועלים יהודים ואילו במשמרות אחר הצהריים והערב עוב-דים ערבים. היכן שאין עובדים במשמרות הולך לאיבוד ציוד יקר.

הרווחיות בענף הטקסטיל בסכנה. שכן רכישת ציוד משוכלל מותנית בי-כולת ניצולו. בהסתדרות יודעים ומו-דעים לכך שהתפוקה בענפי הטקס-טיל וההלבשה נמוכה בהרבה מהת-פוקה באירופה, ומול תעשיין כפולק המציע שכר דולרי גבוה, אין לקיסר תשובה מן המוכן. רמות השכר המקצועות בענפי הטקסטיל וההל-בשה, טוענת אדריאנוב. נוטות כלפי מטה גם בשל השכר הנמוך בענף ההלבשה, בעיקר במפעלים המוקמים במגזר הערבי והדרוזי. שבו מועסקות בעיקר נשים במתפרות. אם אמנם "יעלה בידי קיסר ופולק ליצור תקדים במפעלי "פולגת". הוא עשוי במרוצת הזמן להשפיע באורח חיובי על הענף כולו והדיבורים על שכר מינימום לפחות בתחום זה יהיו מיותרים.

אגב שכר מינימום. השבוע הגיעו לידי התכתבות בין ח"כ רן כהן הפועל לחקיקת שכר מינימום לבין ארנון טיברג, מנכ"ל התאחדות התעשיינים. טיברג מזהיר כי העלאת שכר המיני-מום תגרור הלכה למעשה לגידול של 72.5% בהכנסת המינימום בסקטור העסקי. תאלץ את היצרנים לבצע התאמת מחירים מידית של 20% ואחר כך התאמה של 60%—70% במחירים ובשער החליפין או במלים אחרות סחרור אינפלציוני. מול התחזית הקודרת של טיברג, ח"כ רן כהן מציע שלא לתלות את קולר האינפלציה בעליית השכר ולשנות את הפרופור-ציות: "להוריד את הריבית ולהעניק את סכומי העתק שהממשלה מזרימה דרך הביטוח הלאומי בחלק מהשכר. וכן לעודד מפעלים להגביר את הפר-יון והייצור, כך שכל התוספות שלכם הם המצאה דמיונית שחור ועם שינוי הרכב עלות הייצור לטובת העבודה ולרעת ההון, לא תהיה לכם סיבה כלשהי לתבוע עליות מחירים ולא תהיה התפרצות אינ-פלציונית".

ל"ע — מפסידים וחוגגים

הסיעה הלאומית-ליבראלית הראשו-נה בהסתדרות, סיעת העובד הציוני, כיום ל"ע, חוגגת בימים אלה 50 שנה לייסודה. בדומה לדתיים בממשלה, העובד הציוני ואחר כך הליברלים העצמאים, הפכו לשותפים היסטוריים של מפא"י בהסתדרות, תוך אמון מתמיד של פשרנות בקרב ציבור הבוחרים לוועד הפועל ולכנסת.

יש בכך אולי מן האנכרוניזם של החיים הפוליטיים והציבוריים בארץ, שדווקא בשיא השפל, עורכים חגיגות גדולות ומתרפקים על העבר. עבודה של סיעת העובד הציוני מתנוססת על מפת הארץ — עשרות מושבים ומספר קיבוצים מוסיפים לשאת את התווית הפוליטית של הליבראלים העצמאיים. בהסתדרות ייצוגם מצומצם — נציג אחד בוועדה המרכזת. יצחק ברקאי. הוא ל"ע בעמדותיו בשורה ארוכה של נושאים, החל מבחירות מוסכמות. הנהגת ביטוח בריאות ממלכתי באמצ-עות קופות חולים וכלה בהתנגדות לסמלים מעמדיים. ברקאי מחזיק בהסתדרות בתיק העלייה והקליטה. ממנו הוא מנסה במיטב יכולתו להפיק את המירב, אולם עם כל החשיבות המיוחסת לעלייה. בהסתדרות אין תיק זה נחשב מרכזי. בשיא כוחם. זכו הליברלים העצמאיים לכ-5% בבחירות בשנות ה-70. לאחרונה התמודדו באורח עצמאי לפני ארבע שנים וקיבלו 1.8% מהקולות. הפעם ויתרו על התמודדות עצמאית. הצטרפו למפלגת העבודה. אילו התמודדו הפעם באופן עצמאי. היו עם 1.8% נותרים בחוץ, שכן אחוז החסימה בב-חירות להסתדרות נקבע ל-2%.

הליברלים העצמאים מיוצגים ב-33 מועצות פועלים, ב-15 הייצוג הוא מלא, ביתר — בדיעה מייעצת. מבין 1501 צירי ועידת ההסתדרות, זכו ל-26 על פי צילום תוצאות הבחירות ב-1981. שאלתי את ברקאי אם יתמודדו בעוד ארבע שנים — תשובה חד-משמ-עית לא הייתה בפיו: הדבר תלוי בנ-סיבות הפוליטיות.

4 הצעות להתנשק בחצות

מלון שרתון ת"א מציע לך 4 דרכים משגעות לקבל את 1986 במחירי '85.

1. ריקודים עד אור הבוקר עם להקת "מצב-רוח". בופט בינלאומי עשיר בסגנון "אכול כפי יכולתך" שיכין השף שלנו לסטר אלן, במסעדת הקומקום - 48,840 שקל בלבד.
2. ארוחה אקסקלוסיבית ספארית כשאת האורה... מנעימה מוסיקה קלסית... במסעדת הגריל- 12 השבטים 73,260 שקל בלבד (לאחר הארוחה ריקודים בקומקום)
3. דיסקו במועדון השתקפויות של שרתון עם חטיפים וכוסית שמפניה, נשיקות בחצות - רק 24,420 שקל.
4. הופעת פסנתרן - זמר ומזמון חלבי עשיר ומגוון בלובי לאונג' רק - 24,420 שקל.

'86 בטעם שרתון

להזמנות: טל. 03-286222 הירקון 115, ת"א.

Tel Aviv-Sheraton Hotel

מוסד הלל לבני ברית באוניברסיטה העברית בירושלים

מכריז על משרה פנויה של

מנהל

לבית הלל בהר הצופים

הכישורים הדרושים:

* תואר שני בנושא רלוונטי
* נסיון רב בעבודה עם סטודנטים מישראל ומחו"ל
* אנגלית שוטפת
* נסיון בניהול, קידום תכניות תרבותיות וחינוכיות, תיקצוב.

מכתבי מועמדות יכללו קורות חיים מפורטים. שמות וכתובות של ממליצים.
הגשת המועמדות עד 31.12.85 לכבוד:
לרי מוזס. מנהל עולמי של הלל בני ברית
אצל – פול שביב, מנהל מרכז עולמי בני ברית
ת.ד. 7522 ירושלים.

ראיונות ראשוניים יתקיימו בירושלים בין 13 עד 21 לינואר 1986.
כל המועמדים ייענו.

תנועת חב"ד בירושלים
שמחה להציג

ציורים מקוריים • פיסולים • ליטוגרפיות

מיום ראשון - 29 בדצמבר עד 4 בינואר

השעות: יום א'-ה' 10.00-22.00
יום ו' 09.00-14.00 מוצאי שבת 17.00-23.00

גלרית מיכל-רח' קרן היסוד 19ב', ירושלים

פרטים בטל': 02-246405
כניסה חפשית

חושב על מחשב אישי?

אם אתה רוצה לקבל הנחות בשווי אלפי דולרים על מבחר מחשבי IBM PC, ציוד הקפי ותוכנות מעולות, בוא במוצ"ש ללרגו מחשבים — רח' קרליבך 27 ת"א.

פרטים במודעת לרגו, במוסף "השקל שלך".

הזדמנות כזאת באה רק פעם בשנה!

לרגו LARGO קרליבך 27 ת-א, טל: 285151

هكذا في الأصل

בעד מינוי יועץ למודיעין ולפעילות חשאית ליד ראש הממשלה

מאת איסר הראל

מי שהיה ראש המוסד המרכזי למודיעין ויועץ לענייני מודיעין בממשלות ישראל, טוען כי אילו התקיים תפקיד היועץ הבכיר במערכת החשאית, בנוסח המלצת ועדת ידין־שרף, לא היתה פרשת פולארד באה לעולם: אבחונה של המחלה היה נעשה בשלבים מוקדמים והנגע היה מוסר בעוד מועד

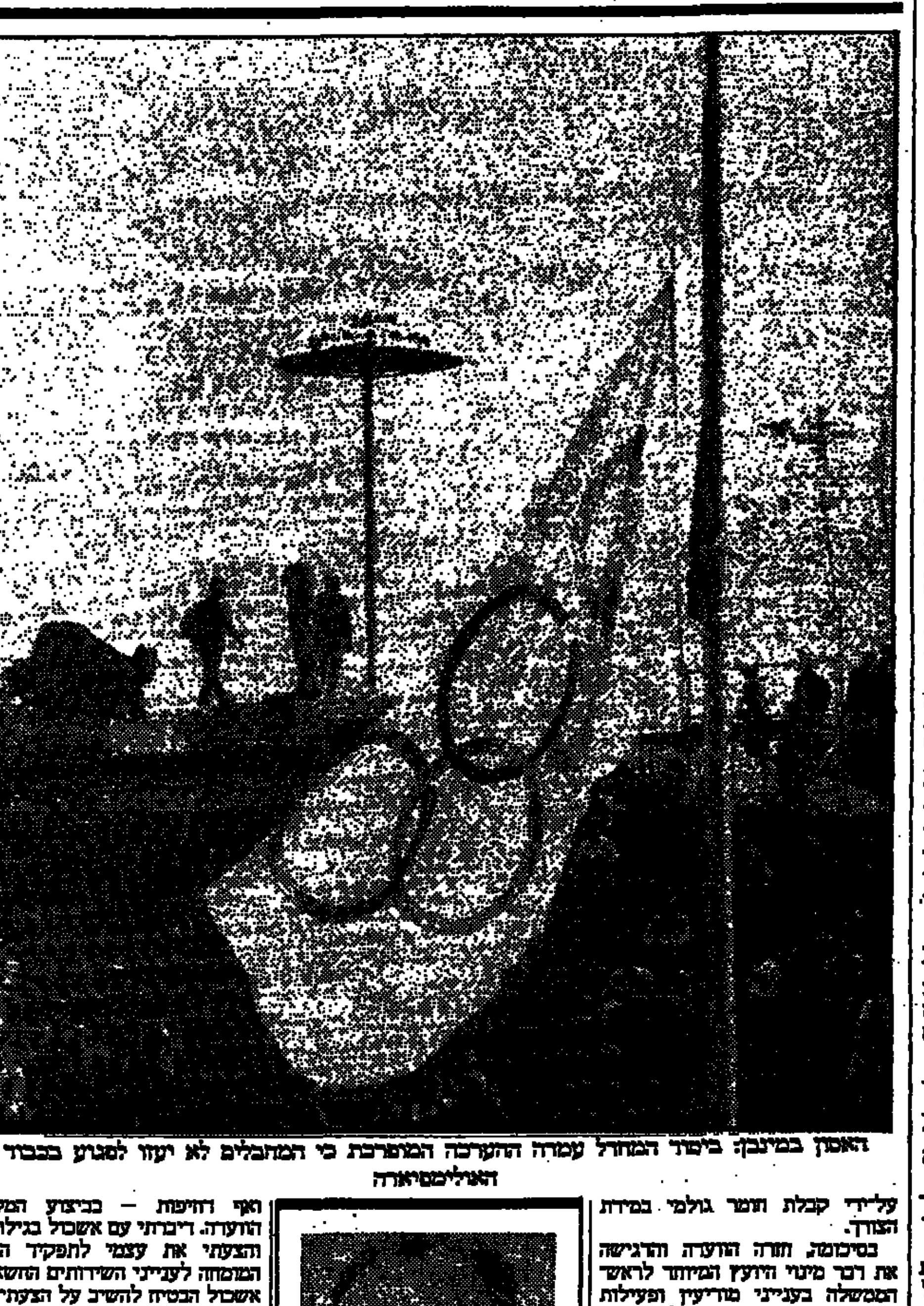

האסון במינכן: ביסוד המחדל עמדה ההערכה המופרכת כי המחבלים לא יעזו לפגוע בכבוד האולימפיאדה

כל־אימת שמתרגשים עלינו עסקי־ביש, ומתחוללים מחדלים ותקלות חמורות בשירותים החשאיים שלנו, עולה שוב ושוב שאלת היועץ למודיעין ולפעילות חשאית ליד ראש הממשלה. רוב הפרשנים אף שוכחים, או משכיחים, את הרקע שבעקבותיו עלתה ההמלצה למנות יועץ כזה.

במארס 1963 התפטרתי מתפקידי כראש המוסד המרכזי למודיעין ולביטחון והממונה על שירותי הבטחון, בשל הבדלי־השקפות מהותיים בין ראש הממשלה דוד בן־גוריון וביני בבעיית המומחים הגרמנים שעבדו למען מאמץ המלחמה של מצרים.

התפטרותי יצרה חלל ריק בשירותים החשאיים של מדינת ישראל. בתקופת שירותי לצד בן־גוריון, שימשתי למעשה בשלושה תפקידים: שניים רשמיים, ושלישי – לא־רשמי. שימשתי כראש המוסד המרכזי למודיעין ולביטחון, כפוף ישירות לראש־הממשלה; הייתי הממונה, מטעם ראש הממשלה, על שירות־הבטחון הכללי גם בכפוף לראש־הממשלה. ואף היה לי תפקיד שלישי – שכן, שימשתי למעשה יועצו של ראש־הממשלה בכל העניינים הקשורים לפעולה של קהילת המודיעין והביטחון. בן־גוריון נהג לקרוא לי ולבקש את עצתי או את חוות־דעתי גם בעניינים שהיו מחוץ לתחום אחריותי הישירה. בכלל זה, גם עניינים מיוחדים שהובאו לפניו על־ידי המטה הכללי של צה"ל, במיוחד בתחומים הקשורים באגף המודיעין וכן בעניינים מיוחדים, שנגעו לאחריותו של בן־גוריון כראש־הממשלה, או הובאו לפניו להכרעה על־ידי אחד המשרדים האחרים.

כשהתפטרתי, באופן בלתי־צפוי, היה ראש הממשלה חייב למצוא מיד אדם, שימלא ומנית את מקומי כראש המוסד. אך בכך לא נפתרה בעייתו. בן־גוריון ידע שעם עזיבתי, עליו לחפש פתרונות חדשים לארגון השירותים החשאיים ולאיושם. הוא הכיר כל־כך בחומרת הבעיה שנוצרה, עד כי החליט על הדרך למציאת הפתרון ימים אחדים בלבד לפני התפטרותו שלו.

בן־גוריון התפטר ב־16 ביוני 1963. יומיים קודם־לכן, חתם על כתב־מינוי לוועדה של שניים, יגאל ידין ואבא שרף, והטיל עליהם לבדוק את מבנה השירותים ואת חלוקת התפקידים בתוך קהילת המודיעין.

המלצות הוועדה

המלצות הוועדה כבר נמסרו לראש־הממשלה החדש, לוי אשכול, וזה עיקרן:

* חייבת להיות בידי ראש־הממשלה תמונה מלאה על כלל פעולות השירותים החשאיים במדינה.
* חייבת להיות הגדרה מדויקת בדבר ציגור הפיקוד והאחריות של כל אחד מהשירותים החשאיים.
* חיוני שבידי ראש־הממשלה יהיו הערכות בעניינים מדיניים וביטחוניים, הערכות מאוזנות ומבוססות על נקודות־ראות שונות, שאינן באות מגורם אחד בלבד.
* לעבודת האיסוף החשאי של המוסד בחו"ל יש משמעות מדינית חורגת מעבר לתחומי המודיעין הצבאי. ולכן, הסמכות לפעולותיה צריכה להיות בידי ראש־הממשלה.
* הוועדה רואה כחיוני ביותר מינוי של יועץ מיוחד לראש־הממשלה בענייני מודיעין. יועץ מיוחד זה חייב להיות בעל רמה גבוהה, והוא יקדיש את כל זמנו לתפקידו זה ויהיה כפוף אך ורק לראש־הממשלה.
* תפקידו של היועץ לסייע בידי ראש־הממשלה לעקוב אחר הפעולות המבוצעות והמתוכננות על־ידי השירותים החשאיים של המדינה.

הוועדה המליצה כי היועץ ישתתף באופן קבוע בוועדת ראשי השירותים, ובכל פגישות ראש־הממשלה עם כל אחד מראשי השירותים, או בכל דיון של ראש־הממשלה בנושאי פעילות חשאית, או בדיון מדיני וביטחוני, הקשור לפעילות חשאית.

הוא יהיה רשאי לדרוש אינפורמציה בכל שירות ושירות, בין במישרין, על־ידי ראש השירות, או על־ידי מגע ישיר עם מחלקות או יחידות של שירות זה (כמובן, באמצעות ראש השירות).

לפי יוזמת ראש־הממשלה או באישור ראש־הממשלה – יהיה היועץ רשאי לבדוק דרכי־פעולה של שירות כלו או יחידה מתוכו, ולבחון הערכות המוגשות לראש־הממשלה – הן על־ידי שירות עם מגישי הערכות, הן על־ידי קבלת חומר גולמי במידת הצורך.

בסיכומה, חזרה הוועדה והדגישה את דבר מינוי היועץ המיוחד לראש־הממשלה בענייני מודיעין ופעילות חשאית. את תפקידו של היועץ, הגדירה הוועדה ברוח היחסים שהיו ביני ובין בן־גוריון, והיה ברור כי אופי התפקיד המוצע, הכישורים הדרושים לו ותחומי הפעולה והאחריות ש[illegible] במידה רבה מהעובדה, שראש־הממשלה, אשר ההמלצות הוגשו לו, היה לוי אשכול.

כשהחלה הוועדה לפעול, שהיתי בחופשה בנורווגיה, באיזור נידח. בדרך כלשהי הצליחו לגלות את מקום הימצאי ולהודיע לי, שהפרופ' ידין מבקש לשוחח אתי. רק אז נודע לי דבר מינויה של הוועדה. ידין לא הגיע לפגישה, אך כששבתי לפאריס, הוזמנתי לשיחה עם אבא שרף בנמל־התעופה, בעת שהיה במעבר בפאריס. הבנתי כי הוועדה עומדת לדון במבנה של קהילת המודיעין, וכי אתבקש לתת חוות־דעתי המקצועית כאיש הבקי ביותר בעניינים אלה. אולם הסתבר כי הוועדה לא ראתה לנחוץ להזמינני, כדי לשמוע את חוות־דעתי בצורה מוסמכת ומעמיקה. תחת זאת, הסתפקה בשיחה החטופה והשטחית של שרף אתי בנמל־התעופה.

בשיחה זו לא עלתה כלל שאלת היועץ המיוחד. בדו"ח הוועדה אף לא הוזכרה שיחתו של שרף אתי ולא הוסבר דבר היעדרי מרשימת העדים הרבים שהופיעו לפני הוועדה.

אני מציע את עצמי לתפקיד היועץ המיוחד

ימים ספורים לאחר שובי מביקור משפחתי ומחופשה באירופה, הזמינני אשכול אליו ושאל אותי מה תכניותי לעתיד. עניתי שאני מוכן לחזור לשירות המדינה, אם יוצע לי תפקיד מתאים. אמרתי, כי ידועות לי המסקנות של ועדת שרף־ידין באופן כללי. אף כי לא קראתי את הדו"ח המלא, וכי בדו"ח יש המלצה בדבר מינויו של יועץ מומחה ליד ראש הממשלה לענייני השירותים. הוספתי שלדעתי, תפקיד זה נעשה חיוני דווקא עתה, כשגם ראש־הממשלה וגם ראש המוסד, שעבדו פרק־זמן ממושך, כחמש־עשרה שנה, פרשו מתפקידיהם.

אשכול ידע כי בתקופת בן־גוריון מילאתי גם תפקיד של יועץ, בצד היותי ראש המוסד והממונה על שירותי הבטחון. תקופה זו באה לקצה, כשנבחר ראש־הממשלה חדש, שהיה חסר ניסיון בענייני ביטחון ומודיעין. כיוון שכך, וכיוון שהתמנה גם ראש מוסד חדש, סברתי שיש היגיון רב – ואף דחיפות – בביצוע המלצות הוועדה. דיברתי עם אשכול בגילוי־לב והצעתי את עצמי לתפקיד היועץ המומחה לענייני השירותים החשאיים. אשכול הבטיח להשיב על הצעתי תוך ימים ספורים.

תגובת מאיר עמית:

איסר הראל עשה לו מנהג של קבע לחרוץ משפטים באופן סובייקטיבי, גם כאשר הדבר נוגע לאנשים שאינם בחיים. מאחר ולוי אשכול המנוח אינו יכול להשיב מלחמה שערה, אני רוצה לומר בכל האחריות כי קביעותיו של הראל בכל הנוגע לתקופת אשכול הן חסרות בסיס עובדתי.

מכאן ובמשך כשנתיים ימים החל אשכול בשורת התחמקויות, תירוצים והפרת הסכמים כלפי. הוא הדה באוזני ובאוזני אחרים כי אף שהוא מעוניין מאוד במינוי שלי כיועץ המומחה לשירותים החשאיים, הוא נאלץ לוותר על שירותי בשל המצב המפלגתי, עקב היחסים המעורערים שלו עם דוד בן־גוריון ותומכיו. אחר־כך, הוא העלה את הטענה כי ראש המוסד, מאיר עמית, מתנגד בתוקף למינוי היועץ, ואם המינוי יבוצע, הוא יתפטר ועמו רבים אחרים במוסד ובצה"ל.

בעדותו השנייה לפני הוועדה, הביע מאיר עמית התנגדות למינוי היועץ, בלשונו – "המתאם":

"אשר למתאם – כיצד זה יפעל? לאיש לא יהיו סמכויות פיקוד למעשה על אף גוף רציני... המתאם לא יוכל לבצע הערכות מודיעין ממלכתיות. לא יהיה לו גוף מחקרי. גם אם יעיין מדי פעם בחומר גולמי, הרי זה רחוק עדיין מיכולת לתת הערכה..."

למרות לחציו של מאיר עמית ואיומיו בהתפטרות, אזר אשכול עוז ומינה אותי, בספטמבר 1965 – שנתיים לאחר המלצותיה של הוועדה – ליועץ המיוחד לענייני שירותי המודיעין והביטחון, במתכונת שהוצעה על ידי ועדת ידין־שרף.

שיבוש תפקידו של היועץ

מאיר עמית לא התפטר מתפקידו, למרות איומיו לעשות כן. תחת זאת, בחר לעשות כל מאמץ לשבש את המינוי בדרכים פסולות. ובזאת הוא הצליח הודות לחולשתו, אי־עקביותו וחוסר־סמכותו של ראש הממשלה אשכול.

אחד הסעיפים המרכזיים בהמלצות ועדת ידין־שרף, בדבר סמכויות היועץ, הוא כי "היועץ ישתתף באופן קבוע בכל פגישות ראש־הממשלה עם אחד מראשי השירותים, או בכל דיון של ראש־הממשלה בנושאי פעילות חשאית, או בדיון מדיני וביטחוני, הקשור לפעילות חשאית".

הנה, לתדהמתי, לא הוזמנתי – מן היום הראשון למינויי – לשום פגישה של ראש־הממשלה עם ראש המוסד מאיר עמית. אשכול עצמו השתתף בניסיונות נלוזים להתחמק מלהזמין אותי לדיונים אלה. לצורך זה, אף ננקטה שיטה של קונספירציה, ומגמתה להסתיר ממני את דבר הפגישות בין השניים. כמובן, לא היה אפשר להסתיר את הדבר לאורך ימים. נוכח מצב זה, החלטתי להתפטר. זה נדחה, בתחילה, בשל הבחירות לכנסת, ולאחר־מכן, בשל מחלתו הקשה של אשכול.

דווקא בתקופה שבה כיהנתי רשמית כיועצו של ראש־הממשלה, קיימו ראש הממשלה אשכול וראש המוסד מאיר עמית דיונים בנושא עדין ביותר, שעל אודותיו לא ידעתי דבר. בסיכומו של דבר, בעטיים של שניים אלה – נסתם הגולל על המוסד החיוני של היועץ לענייני השירותים החשאיים.

מחדל חמור: מינכן 1972

מחדל חמור בשירותים החשאיים אירע ב־1972 והסתיים באסון הנורא, שהתרגש על הספורטאים הישראלים באולימפיאדת מינכן. ביסוד המחדל עמדה ההערכה המופרכת, כי המחבלים הערבים לא יעזו לפגוע בכבוד האולימפיאדה. בשל כך, לא ננקטו האמצעים החיוניים להבטחה הולמת של שלום הספורטאים הישראלים. יש סבירות רבה להניח, שאילו היועץ המיוחד של ראש הממשלה, ברמה שנקבעה על־ידי ועדת ידין־שרף, היה שותף לדיונים ולשיקולים שקדמו להערכה הפטאלית, המחדל הנורא היה נמנע.

וכמובן, מחדל יום הכיפורים ב־1973. על כך נכתב ונאמר רבות. הדברים כתובים בדו"ח ועדת אגרנט, על האסון הלאומי הזה. עובדה היא, כי לעומת הקונצפציה של ראש אמ"ן ואנשי המחקר שלו – עמדת המוסד, שנתמכה באחד ממקורותיו החשובים ביותר, היתה כי המלחמה עומדת לפרוץ כל רגע. ובנוסף לזה, גם בתוך אמ"ן עצמו היו גורמים בכירים שטענו כי המלחמה בפתח.

אין לי ספק שההיסטוריה של מדינת ישראל היתה שונה לחלוטין ועתידה היה טוב יותר ובטוח יותר, אילו עמד אותה עת יועץ בכיר לרשות ראש הממשלה דאז, גולדה מאיר; והיו בידיו הסמכויות שהוענקו לו על־ידי ועדת ידין־שרף: "רשאי יהיה לדרוש אינפורמציה מכל שירות ושירות בין במישרין, או על־ידי מגע ישיר עם מחלקות או יחידות של שירות זה – יהיה רשאי לבחון הערכות המוגשות לראש־הממשלה – הן על־ידי שירות עם מגישי ההערכות, הן על־ידי קבלת חומר גולמי במידת הצורך".

האסון והסיוט של מלחמת לבנון

אף אסתכן ואומר, כי אילו עמד לרשותו של ראש־הממשלה מנחם בגין יועץ מהסוג ומהרמה שתוארה למעלה, יתכן שאף מלחמת לבנון במתכונתה הידועה היתה נמנעת. אין הדבר בגדר סוד, כי בקרב מעצבי ההערכות בשירותי המודיעין של ישראל, היו דיעות שונות על הבנת הפסיפס הלבנוני, או הביצה הלבנונית. היו ביניהם שהתייחסו בספקנות רבה לערכם ואמינותם של הממסד הנוצרי וחילו הצבאי, הפלנגות. לעומתם, היו שהתייחסו יותר באמון ובתקוות לאפשרות להשתית עליהם הסדר מדיני ויחסי שלום עם ישראל. גם כאן שררה הקונצפציה, אם תרצו – המטה מדוגמה.

יתכן – אני מדגיש: יתכן – שחוות דעת של יועץ, היכול היה לדלג על המחיצות ולצלול יותר עמוק כדי לפענח את הביצה הלבנונית, היתה משחררת את ישראל מהאסונות ומהסיוט של מלחמת לבנון, במתכונתה הידועה.

אשר לעסק הביש האחרון, המכאיב והטרגי – פרשת פולארד וכל הכרוך בה ובעקבותיה – מטעמים מובנים אני מנוע, בשלב זה של המשבר, מלהיכנס לפרטים, לשורש ולמקור של עסק ביש זה. אך אין לי צל של ספק, שמציאותו של יועץ בכיר במערכת החשאית, היתה מביאה לאבחנה של המחלה בשלבים מוקדמים מאוד ולהסרת הנגע הממאיר באיבו, חד ובעוד מועד.

פרשת השבוע בחקירת הקרקעות

מאת ראובן שפירא

החקירה בנושא הקרקעות נמשכה השבוע בקצב מוגבר. סוחרי קרקעות, קבלנים ויזמים, המשיכו לפקוד את משרדי היחידה הארצית לחקירת פשעים חמורים בפתח־תקווה על פי הזמנת החוקרים ושהו במחיצתם שעות רבות. הם הסבירו, פירשו, הציגו מסמכים והשיבו על האשמות. על חלק מהם אמר קצין משטרה: "הם בהחלט יכולים כבר להחתים אצלנו כרטיסי נוכחות בעבודה". היחסים בין חוקרי המשטרה לבין סוחרי הקרקעות היזמים הנחקרים, הפכו כבר למשפחתיים. האווירה רגועה. בכל פעם נוגעים בפרשיה אחרת שבה יש חשדות להונאה או זיוף.

סוחרי הקרקעות, אף שלאחדים מהם מצפים כתבי אישום בפרשיות שונות, אינם נראים או נשמעים מוטרדים. חלקם טוענים כי נפלו בעצמם קרבן למעשי מרמה שנעשו על ידי מתווכים וסוחרי קרקעות ערביים בשטחים, הם גם משוכנעים שהחשדות וההאשמות נגדם "יפלו" בפרקליטות ובבית המשפט. אך בכל זאת חוששים הנחקרים, אף כי אינם בחזקת עצורים ואין עליהם מגבלות חוקיות, לשוחח עם זרים ובעיקר עם עיתונאים. חוקרי המשטרה הזהירו אותם לבל ידברו על נושאי החקירה. כאשר האזהרות האלה מלוות ברמזים שקופים על מעצרים שאפשר להפעיל כלפי מי "שמשבש הליכי חקירה או מנסה להשפיע על עדים".

מלבד בסגן השר דקל התמקדה החקירה השבוע בכמה פרשיות של סחר קרקעות במערב השומרון, באזור קלקיליה ומזרחה לשרון. גם אחרי חצי שנה של חקירה מאומצת קיימת הרגשה אצל חוקרי הפרשה שנגעו רק בטיפה בים. יש עוד הרבה מאוד תלונות ופרשיות לבדוק. "הכל יעבור בסופו של דבר מתחת לידים שלנו", אמר קצין בכיר, "השאלה היא רק מתי. זה לוקח הרבה מאוד זמן. יש לי עוד כמה שנים ליציאה לפנסיה. אני מקווה שעד אז נגמור את החקירות האלה". קצין בכיר אחר הדגיש כי ריתוקם של יותר ממחצית החוקרים והקצינים ביחידה לחקירות פשעים חמורים, לחקירת נושא פרשת הקרקעות, פוגע במידה מסוימת בפעילות המשטרה לחשיפת מבצעי פשעים חמורים כמו רוצחי החיילים בתחומי הקו הירוק.

חוקרי היחידה לחקירות פשעים חמורים החלו בשבוע האחרון לקצור את פירות עבודתם המאומצת בחדשים האחרונים. הוגשו כתבי אישום מפורטים נגד הקבלן אברהם גינדי שהואשם במרמה, בזיוף ובשיבוש הליכי משפט בפרשת הישובים "קלעים" ו"כרמים" שלא הוקמו מעולם ונגד אבי צור, עוזרו לשעבר של סגן השר מיכאל דקל במשרד החקלאות. הפרקליטות השלימה כמעט גם את הכנת כתבי האישום על מתן שוחד נגד סוחרי הקרקעות – שמואל עינב, יצחק יגאי, אחמד עודה היום אלי ישראלי, החשודים במתן תרומות לליכוד ולגופים אחרים הקשורים עם המפלגה, באמצעות אבי צור.

כדי לסגור את המעגל ולהשלים את התמונה בחקירת הפרשיה הקשורה לקבלן אברהם גינדי ולאבי צור, היו צריכים חוקרי המשטרה לקבל את גירסתו של סגן השר מיכאל דקל בנושאים רבים שמשתרבב אליהם.

חקירתו של דקל על ידי המשטרה היתה בסוף השבוע שעבר המהלך הצפוי ביותר שהכל המתינו לו בדריכות. אחרי שנפלה אצל בכירי המשטרה ההחלטה לזמן את דקל לחקירה, נותרה בפניהם בעיה שישי שעבר הבעיה הקשה – היכן לחקור את סגן השר וכיצד להרחיק את החקירה מעיני התקשורת הפקוחות. הוחלט שדקל ייחקר במכללה לקציני משטרה ב"נעורים" ליד נתניה.

המיתקן המשטרתי הזה משמש בקיץ גם כבית הבראה של המשטרה, הוא אי של שלווה ופסטוראליה על שפת הים, מוקף ברשאים ירוקים. בהתחשב במעמדו הציבורי והממלכתי של סגן השר מיכאל דקל ובבריאותו הלקויה, הגיעו ראשי המשטרה למסקנה שפגישה שלו עם החוקרים במיתקן "נעורים" תהיה מתאימה ביותר. מה גם שהמיתקן סמוך למקום מגוריו של דקל במושב נורדיה שבשרון. דקל ביקש לשמור את דבר החקירה בסוד. המשטרה אכן עשתה מאמצים גדולים לשמור את מועד החקירה ומקום קיומה בסוד מוחלט. רק בודדים ובכירים במשטרה ידעו על העיתוי שנקבע ליום ראשון השבוע לפני הצהריים. אלא שלקראת יום ראשון בבוקר דלפה הידיעה על החקירה הצפויה, כנראה מצד גורמים הקשורים לדקל.

ביום ראשון ב־9 בבוקר התייצבו עיתונאים ליד הכניסה הראשית למיתקן "נעורים". עיתונאים אחרים התייצבו ליד משרדי היחידה לחקירות פשעים חמורים בפתח־תקווה שמשם היה אמור לצאת לחקירת דקל, ראש היחידה תנ"צ שמעון סביר. כתב הטלוויזיה נצמד ל"זנבו" של סגן מפקד היחידה נצ"מ אלכס איש־שלום מרגע שעזב את דירתו. אבל ההטעיה המשטרתית היתה מושלמת. תנ"צ סביר עזב את משרדו בשעה 9.15 בבוקר מהיציאה האחורית כשהוא אינו נוסע במכונית ה"קורטינה" שלו אלא במכונית "אריקר" קטנה. העיתונאים שהתקשרו מידי פעם למזכירתו כתיה וביקשו לשוחח עם תנ"צ סביר נענו בסימפטיות רבה; ובטון משכנע כי: "סביר נמצא בישיבה ואי אפשר להפריע לו. תתקשרו בעוד רבע שעה, חצי שעה".

במשך כשעתיים שיטתה המזכירה בעיתונאים שלא היתה להם סיבה שלא להאמין לה. בעת שהשיבה כי תנ"צ סביר נמצא במשרדו, כבר היה קצין המשטרה הבכיר במיתקן "נעורים". לשם הגיע גם נצ"מ אלכס איש־שלום שהתנער מהמעקב של כתב הטלוויזיה אחרי ביקור קצר בבניין המטה הארצי בירושלים. רק מאוחר יותר התברר כי שני קציני המשטרה הבכירים וגם סגן השר דקל נכנסו למיתקן "נעורים" בדרך עפר צדדית, כשהם עוקפים את משמרות העיתונאים בכניסה הראשית. כדי להגביר את ה"ערפל" נראה תנ"צ סביר עוזב במהירות את מיתקן "נעורים" בשעה 10.30 בבוקר מבעד לשער הכניסה הראשי. כשחזר לאחר שהטעה את העיתונאים שעקבו אחריו, ציפתה לו אכזבה: הוא התכוון להתחיל לחקור את סגן השר דקל. בידיו ובידי איש־שלום היתה רשימה של עשרות שאלות שהכינו מבעוד מועד. אלא שהתברר שבעקבות כל האירועים והמתח של הבוקר סגן השר אינו חש בטוב. הוא ביקש לדחות את החקירה.

מיכאל דקל: לסגור את המעגל

החוקרים ניהלו אתו שיחה ידידותית בלבד. תוך שהם מפנים אליו כמה שאלות כלליות אך לא מקבלים תשובות רשמיות. החקירה נדחתה על פי בקשת דקל, שכנראה ביקש להיוועץ עם פרקליטו, ליום שלישי השבוע. דקל "הוברח" בטנדר משטרתי חזרה לביתו בנורדיה. משם נסע מאוחר יותר ל"מצודת זאב" ואחרי הצהריים אמר לכתבי המפלגה שהיו שם לסיקור ישיבת מרכז התנועה: "נפגשתי עם תנ"צ סביר לתגובה בנושאים הקשורים לענייני ההתיישבות ביהודה ושומרון. הרגשתי האישית לאחר הפגישה עם סביר הרבה יותר טובה מאשר בעת שהתעוררה הפרשה לפני שבוע". גם אם ידע לא רמז דקל באותו יום כי מצפה לו עוד חקירה ממושכת כעבור יומיים. המשטרה הוציאה אף היא בלית ברירה הודעה רשמית קצרה ברוח דבריו של דקל.

העובדה שדקל כלל לא נחקר בנושאים המרכזיים לא הפריעה לכמה עיתונים לפרסם למחרת, ביום שני, "סטנוגרמה" כמעט מלאה של תשובותיו של דקל ל"עשרות השאלות שהציגו לו חוקרי המשטרה". המשטרה, אגב, שמעה השבוע על "דבבות אלוהים" והחליטה להיזהר היטב במגעיה עם העיתונות. ביום שלישי נערכה החקירה העיקרית של דקל. הפעם הוא נכנס בגלוי יחד עם שני פרקליטיו בשער הכניסה הראשי למיתקן "נעורים" והניח לצלמי העיתונות להנציח את הרגע. במשך כחמש שעות לסירוגין, ענה דקל – כשהוא נתון תחת אזהרת החוקרים כי כל מה שהוא אומר עלול לשמש כעדות נגדו – על שאלות רבות הנוגעות לפעילות במשרדו בעת ששימש כסגן שר החקלאות. הוא נשאל לגבי נוהלי העבודה, חלוקת התפקידים והסמכויות במשרדו ובין נוהלי קבלת ההחלטות. ביסוד שאלותיהם של החוקרים היתה עדותו של אבי צור על־פיה כל מה שעשה בעת ששימש כעוזרו של דקל במשרד החקלאות – לרבות הוצאת מכתבים רשמיים על אישור ממשלתי להקמת ישובים והתרמת סוחרי קרקעות ויזמים בשטחים עבור הליכוד – היו בידיעתו ובהנחייתו של מיכאל דקל.

בשבוע הקרוב, אחרי שייחקר סגן השר דקל פעם נוספת ותושלם קבלת גירסתו לידי המשטרה יעבור החומר למחלקה של פרקליטות מחוז המרכז ואחר כך ליועץ המשפטי לממשלה. הם יצטרכו להחליט על פי חומר החקירה ובעיקר להסתמך על עדויות סגן השר דקל ועוזרו לשעבר אבי צור, אם יש מקום לנקוט בהליכים נגד סגן שר הביטחון מיכאל דקל.

גלגוליה של עסקת קרקע – רמת קדרון

מאת נדב שרגאי

באפריל 1983 הבטיחו מודעות ענק בעיתונות המקומית בירושלים וילה במרחק עשר דקות מירושלים במחיר מציאה – כסף קטן ממש. המקום: רמת קדרון, בחצי הדרך בין מעלה אדומים לתקוע. דונם אחד נמכר אז ב־5400 דולר. ממש פרוטות. את העסקה הזו חוקרת היום המשטרה. זהו ניסיון לשרטט בקצרה את דיוקנה של העסקה על שלביה השונים, העלולה להיות לעוד פרק בפרשת הקרקעות.

הרכישה – 1977

[illegible] 6000 דונם מאדמות הכפר עבידייה. 4200 דונמים [illegible] ל"אדמות מדינה" וברשות עינב נשארים 2800 דונמים. את העסקה ביצע עינב בצורה הבאה: המוכר הוא גמאל אל עסא, בנו של מוכתר הכפר הקשיש. הבן חותם על העסקה עם ייפוי כוח מאביו שחתם בטביעת אצבע.

האישור הממשלתי – 12.7.81

ועדת השרים לענייני התיישבות בראשותו של אריאל שרון מחליטה פה אחד: רמת קדרון – הקמת יישוב לשם עיבויה של ירושלים. במסגרת עיבויה של ירושלים מאשרים את הקמתו של היישוב בין מעלה אדומים לתקוע. מתכונת היישוב, גישת המדינה לבנייתו והטיפול בו יהיו דומה לאלו של שערי תקווה.

חברת ג'מבו קמה

לחברה חמישה בעלים: עמי פרומצ'נקו מעלית, שאול יחיאל מבעלי אריגי סיב. היהלומנים דוד מור ולימים כמעט ח"כ (בחירות) יצחק עידוני. המסעדן אליהו פלין. מאוחר יותר נשארים רק פרומצ'נקו ויחיאל.

האישור מהרשויות ביו"ש

"ג'מבו" מבקשת ומקבלת מקצין המטה לרשות מקרקעין ביהודה ושומרון רשיון לרכוש מקרקעין בעבידייה. הערה שולית במסמך מפנה את תשומת לבו של המבקש לצורך בבדיקה, שאכן העסקה כשרה ושלא נעשה מעשה הונאה. וכן לכך שהעסקה היא על אחריותו הבלעדית של המבקש ואין בהענקת הרשיון מעין אישור לכשרות העסקה.

הקרקע נמכרת שנית – תחילת 1982

עינב מוכר לחברת ג'מבו 1350 דונם במחיר של 1200–1500 דולר לדונם. לאחים גינדי מוכר עינב 400 דונם בלבד במחירים דומים.

המודעה

ג'מבו מפרסמת מודעות מפתות בעיתונים, המבטיחות איכות חיים. קרובה לירושלים והעיקר – מחיר מפתה של 5400 דולר לדונם. האחים גינדי לעומתם מוכרים חלקה של 400 מ"ר במחיר דומה. סעיף 5 בחוזה של ג'מבו עם לקוחותיה מבטיח כי בכוונת החברה להתחיל בפיתוח הקרקע לא [illegible] נוספים הדונמים לכלמוניות תיירות.

ברכה מדקל – 23.5.82

סגן שר החקלאות מיכאל דקל כותב ל"ג'מבו": "הבאתם לידיעתי שהנכם מוכנים להקים יישוב קהילתי ברמת קדרון...משרדנו רואה בעין יפה פעולתכם זו ומאחל לכם הצלחה."

בקשה לרישום – 15.9.83

רק עתה, לאחר שכבר פורסמו המודעות לציבור, לאחר הברכה מדקל, לאחר אישור ועדת השרים, פונה ג'מבו, הקונה השנייה של הקרקע, בבקשה לרשום את 1300 הדונמים שלה בטאבו, אצל קצין מטה לרישום מקרקעין במנהל האזרחי ביהודה ושומרון. הפתעה: עשרות מתושבי עבידייה מגישים את התנגדויותיהם לוועדה לרישום קרקעות. הם טוענים כי החלקות שמבקשת ג'מבו לרשום על שמה שייכות להם וכי למוכתר ולבנו לא היתה כל סמכות למכור את האדמות.

תלונה למשטרה – סוף דצמבר 83

משרד המשפטים מגיש למשטרה תלונה ומבקש לבדוק חשדות למעשים לא חוקיים הנוגעים לרכישת הקרקע ברמת קדרון ולמכירתה לקהל על ידי "ג'מבו". דובר משרד המשפטים, יצחק פינברג, אישר השבוע לראשונה באופן רשמי את דבר התלונה.

צו מניעה – 22.12.83

הוועדה לרישום מקרקעין ביהודה ושומרון מוציאה צו מניעה נגד שני הצדדים, הכפריים הערבים ו"ג'מבו", האוסר "לבצע כל פעולה של פיתוח או בניין ולערוך כל פעולת בכר או בניין".

תחילת 1984

הכפריים הערבים פונים אל עו"ד עבד אסאלי ומבקשים ממנו לייצג אותם. עסאלי מצליח להאריך שוב ושוב את תוקפו של צו המניעה.

"פורצים דרך" – מאי 1984

צו המניעה עדיין בתוקף. ג'מבו "שמחה להודיע כי פריצת הדרך לאתר המבוצעת על ידי סולל בונה נמצאת בשלבי סיום. בימים אלה עומד להיחתם הסכם עם מקורות בתיאום עם משרד החקלאות להעברת מים לאיזור". הקונים מתבקשים לשלם תשלום [illegible] תות. משרד המשפטים בודק. פליאה אלבק נכנסת לתמונה. בהמשך השנה האחרונה יצאה אלבק לשטח כמה פעמים, כדי לנסות ולהגדיר למי באמת שייכת הקרקע.

דצמבר 85

שלוש שנים אחרי שחברת ג'מבו קנתה את הקרקע משמואל עינב, ושבע שנים אחרי שעינב קנה את הקרקע מבן המוכתר, אישרה ועדת הטאבו של משרד המשפטים את הליכי הרכישה של 380 דונם ברמת קדרון והורה לראשי המקרקעין ביהודה ושומרון לרשום שטח זה על שם חברת ג'מבו. עתידם של 1370 דונם נוספים עדיין לוט בערפל.

הדמויות המעורבות

על אלה אפשר ללמוד יותר מכל מראיון שהעניק אחד מבעליה של "ג'מבו" עמי פרומצ'נקו לעקיבא אלדר ב־15.4.83. "השותף שלי הוא שאול יחיאל, תעשיין טקסטיל. דוד מור, הגזבר של חרות הצה"ר. הוא יו"ר מועצת הכהלים. העורך־דין שלנו הוא הבכור של ח"כ רוני מילוא ויעקב נאמן משמש לנו יועץ."

והוסיף פרומצ'נקו: "חיפשנו איפה המקום הכי טוב לרכוש קרקע ולהקים עליו יישוב, מקום שאפילו המערך לא יחזיר אותו לערבים. הלכנו עם ארכיטקטים ובחרנו שטח שאפשר לבנות עליו וילות. הגענו לכפר עבידייה ומצאנו את בעל הקרקע. אחרי משא ומתן ממושך רכשנו ממנו 1000 דונם."

השבוע ביקשתי לשוחח עם פרומצ'נקו על רמת קדרון. לא קיבלתי מענה לפנייתי.

הבניין המתמוטט של "קלרין"

מאת אריה לביא

כשרון המכירות ושיטות מקוריות בשיווק לא הצילו את חברת הבנייה שהבטיחה למשתכניה "חיים בסגנון רומנטי וים תיכוני"

לפני כשש שנים היתה חברת "קלרין" נתונה בעיצומה של בניית אחד הפרויקטים הגדולים שלה "פואבלו אספניול" על חולות ראשון לציון, שבנוה בסגנון ים־תיכוני. כך לפחות תוארה בכמאות מודעות פרסומת בעיתונים. עובדה אחת העיבה על הצלחתו של הפרויקט הזה: הוא נבנה לא הרחק ממחנה צבאי שבו עסקו החיילים, בין היתר, בתרגילי ירי. הצבא דרוש אמנם לביטחון המדינה, אך אין בשכנותו כדי לעודד את מי שרוצים להתגורר בשקט וב"סגנון רומנטי", כפי שהבטיחו המודעות.

הפתרון, בטרם יועבר המחנה הצבאי למקום אחר – כפי שאמנם הובטח לחברת "קלרין" – יוצר מושג חדש בשטח מכירת הדירות: מכירה בשבתות. מנהלי "קלרין" ידעו שבשבת אין החיילים שבמחנה הסמוך מתאמנים, ולכן המכירה יכולה להתנהל בשקט ובלי שיתעוררו שאלות לגבי רעש. רוכשים־בכוח של הדירות היו מוזמנים לבוא בשבת למקום לטיול. וכך הפכה מכירת דירות בשבת לתופעת קבע בשיווק דירות בארץ.

יש בסיפור זה כדי להדגים את כשרונם הרב של האחים מה טוב בכל הקשור לשיווק, כשרון שבזכותו הפכו חברה קטנה, המתמחה במכירת דירות של אחרים, לאחת מחברות הבנייה הגדולות בארץ.

נכון לעכשיו החברה בנתה בשורה ארוכה של אתרי בנייה שהגדולים שבהם הם: פואבלו אספניול, בראשון לציון; מגדלי פנקס, ברחוב פנקס פינת דרך חיפה בתל־אביב; פסגות, ברחובות; חודה הצעירה; נוה חוף, בראשון לציון; היא בנתה גם באשדוד ובעוד מקומות. בסך הכל – כ־500 יחידות דיור. בנוסף לכך משפחת מה טוב, בעלי "קלרין", שותפה בכ־50 אחוז בחברת "קלרין נופש" שבבעלותה "טבריה קלאב הוטל" ו"אילת קלאב הוטל". במקביל עוסקת החברה בבניית "מגדל המלכים" בטבריה.

אין כסף, נשלם בדירות

על כל איש מכירות טוב נוהגים לומר שהוא מסוגל למכור קרח לאסקימוסים. אך נראה שלפחות לגבי האחים מה טוב, יש בכך גם מן האמת. דוגמא לכך יכול לשמש פרויקט "חודה הצעירה" הממחיש את הפוטנציאל הגדול שהיה לחברת "קלרין" בתחום המכירות. בעיר זו החלה חברה בשם "לב השרון" בבעלותם של ה"ה יהושע רוטמן, יחיאל קרינר ומשפחת להבי לבנות 104 קוטג'ים על שטח של 100 דונם. כעבור כמה שבועות החלה גם "קלרין" להקים, על שטח קטן יותר של 90 דונם, 150 יחידות דיור. "קלרין" הצליחה בתוך פרק זמן קצר למכור 150 יחידות דיור בעוד שהחברה המתחרה מכרה רק כמה יחידות. התוצאה לא איחרה לבוא: יזמי "לב השרון" באו לכלל הסכם עם "קלרין" לפיו ימכרו את הקרקע שלהם ל"קלרין" תמורת 2.1 מיליון דולר. "קלרין" נטלה את המכירות תחת חסותה ותוך זמן קצר גם נמכרו רוב היחידות בפרויקט זה.

קלרין: מכירה בשבתות

ההון, להבדיל מהכשרון למכירות היה תמיד בעיה בחברת "קלרין". בשנת 1983 תיכננה "קלרין" ברוחה לחברות אחרות לגייס הון בבורסה. החברה קיוותה לגייס 10–12 מיליון דולר שנועדו לפיתוח עסקים חדשים ולכיסוי התחייבויות עבור פרויקטים קיימים. אך היא איחרה את המועד בגלל [illegible] שחלה במצב בשוק ההון, היא גם לא הספיקה למסור טיוטת תשקיף לבורסה.

בהיעדר אמצעים כספיים לפיתוח הפרויקטים צץ במוחם של מנהלי החברה הרעיון שלא היה מקובל כל כך בארץ: עסקות בארטר. במקום לשלם עבור עבודה וחומרי בנייה, פרסום ושירותים אחרים בכסף, שילמה בכמויות מוגבלות בלבד, החלה החברה לתת בתמורה דירות או יחידות דיור. כך למשל שילמה "קלרין" לחברת "עפר וסלע" עבור הקמת השלד בפרויקט המלכים, בין היתר, במתן 12 יחידות בפרויקט. מנכ"ל "עפר וסלע" בן ציון הדפו, ברוחה לאחרים, ראה בעסקת החליפין עסקה כדאית ביותר. בשלב מאוחר יותר החלה "קלרין" לשלם באמצעות יחידות נופש גם עבור שירותי תכנון. רק לפני שבועות אחדים אמר לי הוגו מה טוב שמי שרוצה לספק שירותים ל"קלרין" חייב גם לעזור בשיווק הדירות. על ידי השיווק בשיטת הבארטר, גם חסכה "קלרין" הון רב שבעבר הוציאה כעמלות למי שמכרו דירות, ובצורה זו גייסה "סוכני מכירה ושישים". שכן רבים מאלה שקיבלו דירות עבור שירותים מכרו אותן, וכך הלאה.

חלק גדול ממודעות הענק שפירסמה החברה באופן קבוע היו גם הן על בסיס של בארטר. גם הפירסומאי וגם העיתונים שבהם פורסמו המודעות קיבלו דירות תמורת השירותים. חלק מהמקבלים הצליחו למכור את הדירות שקיבלו, מעודדים מהצלחתם, חזרו ועשו עסקות עם "קלרין" – תמורת דירות או יחידות נופש חדשות.

בשנה האחרונה כאשר גברו קשיי הנזילות החלה "קלרין" לבצע עסקות בארטר גם בסכומים קטנים שאינם מקובלים בתחום זה. לחברה היו למכירה יחידות של 3000 דולר וכך יכלה לתת בתמורה גם סופי שבוע או שבוע בבית מלון. הדבר הקל עליה בביצוע מאות, אם לא אלפי, עסקות מסוג זה כולל עבור עסקות פעוטות עד כמו הדפסות.

בלהיטותם לבצע עסקות החלו אנשי "קלרין" לפעול בשיטת ה"טרייד אין" כאשר הם מקבלים מקוני הדירות את דירותיהן הישנות בתוספת כספי הסכומים. מספרים ש"קלרין" קיבלה גם מכוניות ורכוש אחר בתמורה. לא פעם הוערכו דירות אלה במחיר מופרז וב"קלרין" הסכימו לכך בכל זאת, אם מתוך רצון להשלים עסקה, ואם בציפייה לעלייה במחיר. אך בשוק שבו מחירי הדירות יורדים ירד גם ערכן של הדירות האלה ו"קלרין" נאלצה לעתים למוכרן במחירי הפסד, לעתים הפסד של אלפים רבים של דולרים.

גודל הפרויקט באילת

על פי ההערכות בענף הבנייה, ההפסד של "קלרין", רק מעסקת הטרייד אין, עשוי להסתכם במיליוני דולרים. החברה שמה בסודיות רבה את העובדות על מכירותיה. מנהלי החברה סירבו למסור נתונים כספיים על החברה. עם זאת, בשלב שבו עדיין קיוו לגייס הון בבורסה, מסרו שמחזור המכירות שלה מגיע ל־3 מיליוני דולר לחודש, מהם כשני מיליון דולר מכירות של דירות ויותר ממיליון דולר מכירות של יחידות נופש.

בשבועות האחרונים גברו קשיי החברה. הבנקאים של "קלרין", בנק לאומי, בנק טפחות, בנק הפועלים, הבנק לפיתוח התעשייה וגם בנק הבנייה, שבבעלות מרכז הקבלנים, והבונים, שאינם מוכנים להגדיל עוד את האשראי. רוכשי יחידות נופש ב"אילת קלאב הוטל" הפעילו לחצים לאחר שהתברר להם שהחברה הפסיקה את בניית הפרויקט כבר לפני חודשים רבים.

דיק דיסטנפלד, מבעלי "קלרין נופש" אומר שלולא לחצים שהופעלו על ידי רוכשי יחידות נופש ייתכן והתמונה כיום היתה אחרת. הוא מקווה שלא יהיה צורך למנות כונס נכסים ל"קלרין נופש". בית המשפט שדן אתמול בעניין זה החליט לדחות את הדיון. להערכתו של דיסטנפלד הפרויקט באילת הוא בריא מבחינה כלכלית ורק סובל מקשיי נזילות. על פי הערכתו סך החובות של "קלאב הוטל" לבנקים מגיע רק למיליון ורבע דולר.

בלחץ רוכשי היחידות חתמה חברת "אילת קלאב הוטל" על מכתב שבו נאמר שנערכים מגעים עם עו"ד משה ויגאל המייצג חלק מרוכשי היחידות וינסו להביא לסיום הפרויקט. מכתב זה נכתב ב־11 בדצמבר ועוד נאמר בו כי "אילת קלאב הוטל" מוכנה לנהל מו"מ ולקבל יזם או שותף חדש שיהיה מוכן להשקיע בפרויקט. הכל תלוי בכמות היחידות שנמכרו בו. לדברי דיסטנפלד נמכרו רק כמחצית היחידות מכל ה־13 אלף, כך שבאמצעות מכירת היחידות האחרות ניתן יהיה לבנות את הפרויקט עד לסיומו.

חמור יותר מצבם של רוכשי הדירות שהשקיעו עשרות אלפי דולר, ולעתים את כל רכושם. חלקם יצטרכו להמשיך ולשלם משכנתאות על דירות שלא נבנו עדיין ואשר ספק אם ייבנו אי פעם. הביטוחים שקיבלו מוגבלים, והערבויות, במידה ויש כאלה, אינן צמודות. אם עד עכשיו נמנעו מלתקן את חוק רוכשי הדירות, המחייב את המוכר לתת ערבות, שתהיה צמודה ובעלת ערך ממשי, הרי עתה נראה שאין עוד לעכב את תיקון החוק. אך גם אם יתוקן החוק לא תהיה בכך נחמה לרבים.

מה טוב האב אמר בראיון שנתן ב־1969: "כאשר אני מצליח למכור למישהו דירה – יש לי הכל, רק לא נקיפות מצפון." היום, מן הסתם, היה מתבטא אחרת.

מה־טוב האב: אם אתה לא פנטזיסט אתה יכול להרוויח יפה בעסקים

"אם אתה לא פנטזיסט, ואתה מנהל את עסקיך בתבונה וכדרות – אתה יכול להרוויח טוב ולהתקדם יפה בעסקים אלה." (עסקי בנייה ומכירת דירות א.ל.) את דברי החכמה האלה אמר ריקרדו מה טוב, אביהם של ארבעת האחים מה טוב, בעליה של קבוצת הבנייה "קלרין" שהתמוטטה.

אין זה ידוע אם אמנם שינן האב את הדברים האלה גם לבניו הוגו, נסטור, קלאודיו ועמידים, שהקימו את אחת מחברות הבנייה הפרטיות הגדולות בארץ. את העצה הטובה הזאת נתן בראיון לעיתון מקומי בבת ים בנובמבר 1969, כ־17 שנה לפני התמוטטותה של חברת "קלרין".

משפחת מה טוב עלתה לארץ מארגנטינה ב־1960, ועל פי דבריהם של יוצאי ארץ זו עסקה גם בארגנטינה בעסקי בנייה שלא תמיד עלו יפה. פעילות הבנייה שלהם בארץ החלה בבת ים, שהיתה באותה העת יעד לקבלנים, שיכלו להציע דירות במחירים נמוכים־יחסית בהשוואה למחירי הדירות הנהוגים אז באיזור תל־אביב.

האב ניהל את חברת "קלרין" – חצוצרה, בספרדית – שעסקה במכירת דירות של קבלנים אחרים. ההתחלה מזכירה את ראשית דרכה של משפחת גינדי בעסקי הבנייה. כשהבן הגדול, הוגו, עובד כאיש מכירות בחברת "פאן לוף" של אפרים אברון ששגשגה באותה העת. גם אברון, ברוחה למשפחת מה טוב, היה יוצא ארגנטינה והוא נזכר שכבר אז התפעל מכשרונות המכירה של הוגו הזריז ונעים ההליכות.

מה־טוב: נובמבר 1969

ב־1972 התמוטטה חברת "פאן לוף" בקול אדיר. כמונו היתה זו ההתמוטטות הגדולה ביותר בענף הבנייה. החברה הועמדה לבעלות קונצרן "כלל" והפכה לימים לחברת "אזורים". באותה עת היו כבר בני משפחת מה טוב פעילים בענף הבנייה באופן פרטי, ובשלב מאוחר יותר הצטרף אליהם איש אחר מ"פאן לוף", ראובן שיינר, שהיה שותף עם אפרים אברון, ומשקיע נוסף, בחברת המלונות שהקים אברון. שיינר שותף ביוזמה שהביאה להקמת "קלרין נופש" שמחצית מבעלותה מוחזקות בידי בני משפחת מה טוב ומחציתן האחרת בידי שיינר ודיק דיסטנפלד, מומחה ל"טיים שרינג". ואשר הביאה להקמת "טבריה קלאב הוטל" ו"אילת קלאב הוטל". על פי שמועות שלא ניתן להן אישור עדיין קשור שיינר בקשר עסקי עם אפרים אברון.

הוגו מה טוב היה הדמות הדומיננטית מבין ארבעת האחים. וגם שימש "שר החוץ" של המשפחה. בזכות חיוכו ונועם הליכותיו הצליח לבצע עסקות שנראו כאותר יותר להרכות גבה – אם לא יותר מכך – בענף הבנייה. כאשר נודע על הקשיים שבהם נתונה "קלרין", התברר גם לאנשי עסקים קפדניים ביותר, שהם סמכו עליו בצורה מופרזת, ולא עמדו על קבלת ביטחונות מתאימים בעסקות מורכבות.

עד לפני כשנתיים התגורר הוגו מה טוב בדירת גג שבנה ברחובות. לפני כמה חודשים מכר אותה וקנה מגרש בצפון תל־אביב בכוונה לבנות עליו את ביתו. תחילה ביקש לבנות את ביתו ברחובות, אך כאשר התברר לו שהמחיר הנדרש עבור המגרש שביקש – כ־170 אלף דולר – אינו שונה ממחיר מגרש דומה בצפון תל־אביב העדיף את זה. מקורבים אומרים שגם אחיו מכרו את דירותיהם, אך לדבריהם הדבר נעשה במטרה להזרים הון לחברה כדי להצילה מפשיטת רגל.

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

הסטודנטים בסין — סרט במקום לצאת להפגין

DER SPIEGEL
מיוחד ל"הארץ"

פונקציונרים ישישים, ותיקי המהפכה, דיברו בפני אקדמאים צעירים. ב"אולם העם" הגדול של פקינג הם ניסו להבהיר להם, שביום השנה הנזכרים לכיבוש חלקים נרחבים בסין על־ידי היפאנים, מדי השקט הם התנה הראשונה המוטלת על פטריוטים צעירים. האזהרה לא באה בחלל ריק. שלושה חודשים קודם לכן הפגינו סטודנטים בכיכר "השלום השמיימי", קראו קריאות בוז לנאקאסונה, ראש ממשלת יפאן, וכוון בכרזות נגד "הפלישה הכלכלית" של יפאן. המחאה באה כהפתעה לשלטונות. היתה זאת הפעם הראשונה מאז 1978 שסטודנטים נתנו ביטוי פומבי כזה למורת רוח. אז גינו עיתוני קיר ב"קיר הדמוקרטיה" של פקינג את זכויות היתר של מעמד הפונקציונרים. עיתוני מחתרת קראו לדמוקרטיה אמיתית ולפלורליזם, ומתחו ביקורת שיטתית על הכבשור, חלקם בזהירות, חלקם בהעזה חסרת תקדים.

האביב של פקינג נמשך בקושי שנה ואז נאסר על הופעתם של עיתוני הקיר, כתבי מחתרת החרמו ומנהיגי התנועה, שרבים מהם היו בזמנו ב"משמרות האדומים" ושותמן של אותן שנים נראות הוטבע בהם היטב, העמדו לכפוף. (ווי ז'ינג שאן, אחד הידועים שבהם נידון ל־15 שנות מאסר בעוון "בגידה"). הכפור השתלט על האביב של פקינג. משום כך ניסו ביתר שאת השלטונות ותועמלני המפלגה לקרוא מיד לסדר את הסטודנטים הסוררים. לאחר שנודע להם כי ב־9 בדצמבר, יום השנה לפלישה, נועדו להיערך הפגנות נוספות. אמר סטודנט: "התנהגה מפוחדת מכתיו של פקינג".

החשש היה שמחאת הסטודנטים תגלוש גם לחלקים אחרים באוכלוסיה. שכן בתנועת הדמוקרטיה של 1978 באו לביטוי לא רק דרישותיהם של סטודנטים מרדנים שהיו בעצם מיעוט בה, אלא גם מורת רוח פוליטית ומתחים חברתיים בקרב פועלים ואיכרים וניצולי המהפכה התרבותית. עם זאת, כיום, הדרישות אינן לחירויות דמוקרטיות ולרפורמות פוליטיות. אלה אינן עומדות בחזית המחאה, אלא תנאי הלימוד הגרועים, המעונות הצפופים והמזון הירוד במנזה. כ־14 אלף סטודנטים באוניברסיטת פקינג היוקרתית מתגוררים במעונים בני שש ושמונה מיטות, הם חייבים לקום השכם בבוקר כדי לתפוס מקום באולמות הקריאה המלאים אדם. המילגות העומדות שלהם מספיקות להם בקושי, לאחר ניכוי שכר הלימוד, למעט בגדים וספרים.

רפורמות הליברליזציה הכלכלית שסיפקו לפועלים ואיכרים הכנסות גבוהות יותר, העניקו לבוגאים הסטודנטים רק מחירים עולים (האינפלציה עומדת על כ־11%). מירדות חשים הסטודנטים גם לנוכח השחיתות הנפוצה בקרב קאדרים ופונקציונרים

התבדו החששות מפני מהומות ב־9 בדצמבר — יום השנה לפלישה היפאנית לסין

במפלגה והממשלה. שכן על אף מערכה בת שנתיים כנגד השחיתות, משגשגים כתמיד כלכלת הפרוטקציה, המעילה והעסקים הפרטיים והבלתי ליגאליים. מתרחב מספרם של חברי מפלגה המעורבים בעסקים רווחיים ובלתי חוקיים. לטוחה, ידוע יותר כיום על מעורבות כזו. בפקינג, למשל, עלה שיעורם של חברי המפלגה במחצית הראשונה של 1985 בקרב עבריינים כלכליים מ־25% ל־44%. זאת על פי נתונים רשמיים. ולעיתים קרובות אלה דווקא פונקציונרים בצמרת או צאצאיהם, שהודות לכוחם ולפריווילגיות שלהם מתעשרים עוד יותר.

גופי הביטחון טוענים שמאחורי מורת הרוח הנוכחית עומדים בנים ובנות של קאדרים שירדו מגדולתם, שאיבדו את הפריווילגיות שלהם, והם המשתמשים ביום הזיכרון לכיבוש היפאני כערוץ למורת רוחם. אולם המפלגה עצמה עודדה בקיץ הלכי רוח כאלו. כשיסד הירו נאקאסונה היה ראש הממשלה היפאני הראשון שערך ביקור רשמי במקדש יאסוקוני בטוקיו, הגיבה פקינג בזעם. שכן במקדש זה מכבדים לא רק את זיכרם של שלושה מיליון היפאנים שנהרגו במלחמת העולם השניה, אלא גם של אותם יפאנים שהוצאו להורג כפושעי מלחמה לאחריה. ב־18 בספטמבר הגיע גל ההפגנות האנטי יפאניות, ליד שער השלום השמימי לשיאו. היה זה יום השנה לתקרית מוקדאן כפי שהיא נקראת, שבמהלכה ביימו כוחות יפאניים שחנו בצפון מזרח סין ב־1931 מתקפה סינית כביכול על מסילת ברזל, שסיפקה לטוקיו את האמתלה לכבוש את מנצ'וריה כולה. אבל הפגנה זו לא היתה נוחה למפלגה במועד ספציפי זה. ב"אולם "העם" נערך אז כנס של המפלגה. משום כך כותרה האוניברסיטה בכוחות משטרה ערב יום ההפגנה והנהלה קראה לסטודנטים לערוך "אירועי זיכרון" בשטח האוניברסיטה עצמה. בכל זאת התאספו כמעט 1000 סטודנטים בכיכר הגדולה ביותר של פקינג, ובעוד שמאחורי דלתות אולם העם דיברו הפונקציונרים על רפורמות בסגל המפלגה ובמצעה, הניפו הסטודנטים נרים על מדרגות אנדרטת הגיבורים. כרזות קראו "זיכרו את החרפה הלאומית" והוקיעו את "הפלישה השניה" של יפאן, הפעם כלכלית.

ואכן הסחר בין יפאן וסין במחצית הראשונה של שנה זו עלה פי שניים ויותר, אך גרעון הסחר של הסינים עלה כמעט באותה מידה. שלטונות העיר פקינג כבר שוקלים להסיר את הפרסומות המרברות בשבזו מוצרי־צריכה יפאנים. גם מנהיגה של סין, דנג סיאופינג, מודאג מהפער הכרוני במסחר הדו צדדי. "שנה אחת, שנתיים זה עוד יכול ללכת", הוא הזהיר לפני כשבועיים משלחת של אנשי עסקים יפאנית. "אבל שלוש שנים זה בלתי אפשרי".

המחאה לא נשארה מוגבלת לפקינג. היא עברה לערי אוניברסיטאות אחרות, גם בוואהן ובבירת מחוז סצ'ואן צ'אנגטו הפגינו סטודנטים. בעיר הקיסרית לשעבר סיאן, מרחק 600 ק"מ מרום מערב לפקינג, ירדו לדברי עדי ראייה 5000 איש לרחוב, וסטודנטים מ־10 בתי ספר גבוהים השתתפו בהפגנה זו. הוועד המרכזי שבהל מחאות אלו שיגר קאדרים בכירים לבתי הספר הגבוהים. בסיאן הרגיע סגנירה של סין ביפאן את הצעירים, בפקינג הזמינו חברי הפוליטביורו לי פאנג וחו צ'ילי סטודנטים לשיחה בוועד המרכזי. הדמוקרטיה, כך הסיף לי פאנג, המשמש גם כראש ועדת החינוך הממלכתית, אינה יכולה לחרוג מהגבולות שנקבעו בחוקה. ולי־שימינג, מזכיר המפלגה בפקינג, לא הותיר שום ספק: "אם נרשה עיתוני קיר ונהגים אחרים, שהיו קיימים ב־10 שנות התוהו ובוהו של המהפכה התרבותית, נשבש את היציבות והברתית, נמנע את בניית ארבע המודרניזציות. נפריע לזכויות הדמוקרטיות של רוב העם".

המסר היה ברור: הסטודנטים חייבים להפסיק את מחאתם מה עוד שנאקאסונה ויתר על ביקור נוסף באתר יאסוקוני. באוניברסיטאות הוסרו שוב עיתוני הקיר. במאמר מערכת של "עיתון הנוער" נקראו הסטודנטים "להדליף את הזעם והכעס על התוקפנות האימפריאליסטית ברוח הולמת להקמת המדינה". עיתון בשם "המערכת המשפטית של סין" כתב: "סטודנטים חייבים לפעול במסגרות של החוקה והחוקים". בכנס ותיקי המפלגה ב"אולם העם" הועלתה הדרוזה החכרתית כפתרון. גם — "על יציבות ואחדות", כדברי אחד הוותיקים, "צריכים אנחנו לשמור כעל בבת עינינו". ומזכיר המפלגה היה עוד יותר בוטה: "המשימה של הנוער היא ללמוד".

כדי להבטיח שיום הזיכרון ב־9 בדצמבר יחלוף בשקט וללא הפרעות, השתמשה הממשלה בתכסיס בקרב הסטודנטים למטרותיה שלה. הוצא בול בשבח הפטריוטים. אנדרטה נחנכה מיד לכבוד "התנועה" של ה־9 בדצמבר, בכנס חגיגי באולם העם קראו נציגי סטודנטים ל־6000 בני נוער שהתכנסו, להיות "בונים בעלי כישורים של המדינה". אמנם נערכו הפגנות בסופו של דבר ב־9 בדצמבר, אבל במקום סטודנטים מרדנים שמי יודע מה היו עוד אומרים מלבד התבטאויות אנטי יפאניות, צעדו בכיכר השלום השמימי 4000 חברי ארגון הנוער של המפלגה ונשבעו, ידם הימנית מורמת להקריב עצמם למענה. הסטודנטים הוזמנו במקום זאת ללכת לסרט שהוקרן במיוחד עבורם.

ארגנטינה: אלפונסין בין הצבא לליברלים

מאת רוברט קאלן ודאגלס טווידייל
Newsweek
מיוחד ל"הארץ"

בואנוס איירס

כל אחד באולם בית המשפט בבואנוס איירס ידע מה פשר הדבר כשבוע שעבר, כאשר האבה זה בונאפיני עטתה את מטפחתה הלבנה. במשך השנים האפלות של "המלחמה המלוכלכת", סימלו המטפחות הלבנות שלבשו בונאפיני ושאר האימהות של כיכר מאיו את כמיהתה של ארגנטינה לצדק, וכאשר השופט ליאון קרלוס ארסלניאן הודיע כי ארבעה מתשעת חברי החונטה הצבאית לשעבר זוכו, וכי רק שניים נידונו לעונשי מאסר עולם, היתה מטפחתה של בונאפיני כמחאה ברורה, אם גם אילמת, על גזרי הדין הקלים מדי. השופט ביקש ממנה להסיר אותה. במקום זאת קמה האישה כספת־השיער וכברת־הגוף ויצאה את אולם בית המשפט. היא גינתה את פסקי הדין וגזרי הדין ותיארה אותם "הונאה נגד העם".

היתה זו הפעם הראשונה בהיסטוריה של אמריקה הלאטינית שמדינה העמידה למשפט והרשיעה את שליטיה הצבאיים לשעבר בפשעים שבוצעו כאשר היו בשלטון. אך עובדה זו כשלעצמה לא סיפקה את פעילי זכויות־האדם הארגנטינאים, המעלים את עניינם של "הנעדרים", ה"דסאפארסידוס". כמו כן, אין זה סביר שגזרי הדין אכן יהוו מה שהשופט מכנים "פונטו פינאל", סוף דבר, סיכוי לחתום סופית את פרשת "המלחמה המלוכלכת".

שר ההגנה רוק קרונה העלה בתקווה את ההשערה כי גזרי הדין יסייעו "לנו להותיר את העבר מאחורינו" ויאפשרו לממשלתו של הנשיא ראול אלפונסין להמשיך בשיקומה מחדש של הכלכלה המוחלשת הארגנטינאית. אבל לא פעילי זכויות־האדם מוכן ולא כמה סקטורים בצבא מאריך נכונים לשכוח. הפרק האחרון בהיסטוריה של "המלחמה המלוכלכת" עדיין לא נכתב.

מצעד התנגדות

לדידם של אנשים כהאבה זה בונאפיני, הצבא חייב לשלם יותר כדי לכפר על מעשי הזוועה שביצע בתקופת שלטון האימים שלו ב־1976—83, בניצוחן של שלוש חונטות, בתקופת "המלחמה המלוכלכת", כוחות ביטחון ימניים קיצוניים חטפו, עינו ורצחו יותר מ־9000 ארגנטינאים, על פי האומדן השמרני ביותר (בדרך כלל מדברים על 30 אלף). לעתים קרובות הם גם בזזו בתוך כך את בתיהם ומקומות העבודה של הנעלמים. המשפט תיעד כמה מזוועות "המלחמה המלוכלכת" בפירוט מבעית.

עד לאחר עד העידו כיצד נחטפו בשל "פשעים" כגון תמיכה בכרטיסי נסיעה מוזלים לסטודנטים. החוקרים הפעילו מכות חשמל ושיטות עינויים עוד מחרידות בהרבה ו"נבאליות" פחות על קורבנותיהם. התובע הכללי חוליו סטרסארה שישב בפה פעור ובפנים אפורות במהלך הקראת גזרי הדין שהוטלו על אלה שהסמיכו אותם פשעים, אמר כי ברצונו לערער בפני בית המשפט העליון. "ברור, אני לא מאושר מגזרי הדין כפי שהם", אמר. ומחוץ לאולם בית המשפט אמרה בונאפיני: "אם לא ייעשה משפט צדק עם הצבא, אנחנו נתבע אותם שוב ושוב עד שיובאו לדין צדק".

ביום זכויות האדם הבין־לאומי נאספו כמה אלפי איש בפלאצה דה מאיו ל"מצעד התנגדות" שעבר על פני בניין הממשלה, וכך המשיכו במסורת מחאה שהחלה עוד בתקופת שלטון הצבא. אך הפעם הם תקפו את אלפונסין ואת מפלגתו: "המיליקוס חרפסיים" קראו, בהשתמשם במלת גנאי לאנשי הצבא. "הצדק של המפלגה הרדיקאלית הוא חרפה לאומית"

בעייתו המידית של אלפונסין היא הדרישתם לערוך משפטים אחרונים

הנשיא אלפונסין נלחץ בין הצבא, הדוחה דרישות להעמיד לדין עוד מאתיים קצינים, לבין הליברלים, שאינם רואים בגזרי הדין שניתנו במשפט הגנרלים סוף פסוק ב"מלחמה המלוכלכת"

לכ־200 קצינים בעלי דרגות נמוכות יותר שתיקיהם תקועים כעת בבתי דין צבאיים. כמה אנשים בממשל אלפונסין קיוו שפסק הדין יספק בסיס למתן חנינה לקצינים נמוכים יותר, בטענה כי הם רק מילאו פקודות, אך תקוותם נכזבה. התובע סטרסארה אמר שאלפי עמודי העדויות במשפט חברי החונטה "פתחו את הדלת למשפטים נוספים, לא יגעלו אותה". אך נראה כי הממשלה לא תוכל לעכל משפטים נוספים. דובר הנשיא חוזה איגנאציו לופז אמר: "אתה לא יכול להמשיך לנהל ממשלה כשמעל לראשי רבים מהקצינים שלך תלויה חרב דמוקלס, בלי שהם יודעים מיום ליום אם לא יועמדו למשפט".

פצצות ואיומים

מכל מקום, בארגנטינה ההיסטוריה מלמדת כי מוטב לנשיאים והרים לא להתעלם מאי שביעות רצונה של הקצונה. כבר עכשיו, לדברי מקורות במשרד ההגנה, מופעל על מפקד הצבא שנבחר על ידי אלפונסין עצמו, הגנרל הקטור ריוס אראניו, לחץ מתמיד מצד קצינים נמוכים יותר "להתייצב מול" האוחזים בנושא זכויות־האדם וגם להגן על זכויותיו המיוחדות של הצבא מפני כוונת אלפונסין לקצץ בתקציב הממשלה. בארגנטינה, רבים אינם מפקפקים בכך שאם יימשכו המשפטים תגדל מורת־הרוח בקרב הקצינים. "הקצונה השלימה פחות או יותר עם העובדה שהמפקדים לשעבר יורשעו", אומר קצין צי שפרש. "הם לא אוהבים את זה אבל הם מוכנים לקבל את העניין, כל עוד יעצרו המשפטים באלה שנתנו את הפקודות ב"מלחמה המלוכלכת". הם אינם רוצים לראות קצינים נמוכים יותר מועמדים לדין".

אך כמה קצינים אינם מסתפקים רק ברטינות. לדברי מקורות בקהילית הביון הארגנטינאית, קבוצה של קציני צבא היתה מעורבת עד למעלה ראש במזימה מאורגנת היטב לחבל במעמדו של הגנרל ריוס אראניו ולשבש בחירות לפרלמנט שנערכו בחודש שעבר. החל בספטמבר התפוצצו פצצות והתקבלו איומים על פצצות בשעות הבוקר המוקדמות. בתי ספר בבואנוס איירס קיבלו מאות איומים כאלה מדי שבוע, שזרעו בהלה בקרב תלמידים והוריהם. לדברי מקורות הביון, ציתותי הממשלה העלו שרבים מהאיומים הושמעו בטלפונים של מטה מנגנון־הביון של הצבא.

אלפונסין הכריז על מצב חירום שאיפשר לו לאסור שמונה אנשים, לרבות חמישה קצינים, ללא כתבי אישום. הוא נדר לארגן מחדש את פעולות הביון של הצבא ולהעמיד אותן תחת שליטת אזרחים. אבל הפרשה הוכיחה את קיומם של לוחמי "המלחמה המלוכלכת" בקרב הצבא, נחושים כתמיד ואינם מכים על חטא, ואת יכולתם לגרום בעיות.

הלך הרוח בצבא היה ברור בסוף השבוע שעבר, כאשר יותר מ־600 איש, רבים מהם קצינים הלבושים בבגדים אזרחיים, נכחו במיסה שנערכה לכבוד קורבנות פעולות הגרילה השמאלית בשנות ה־70 המוקדמות. הפעם היו הם שיצאו לרחובות. הם קראו "ויוה" לכבוד חברי החונטה שהורשעו ו"מוות לקומוניסטים" אמר קולונל נועם אחד: "החטא היחיד שלנו היה שהיינו הצבא היחיד בעולם שמחץ את המרקסיזם־לניניזם. זו הסיבה שאנחנו נרדפים כיום ומועמדים למשפט".

לא שלאלפונסין אין בעיות נוספות. לאחר שנתיים בתפקיד הצליח להוריד את האינפלציה מ־2,340% מדי שנה ל־30%, ולמנוע מארגנטינה לפשוט רגל בגלל חובת־החוץ שלה. כעת עליו להחליט אם להמשיך ברפורמה תשתיתית קשה בכלכלה, שתטיל את הנטל כולו על האזרחים, או לקרוא תיגר על הבנקים הבין־לאומיים ולנסות לשחרר גידול באמצעות הוצאות ממלכתיות. אבל המצב הפוליטי המתוח בולם אותו.

אומר ארואדרו גרומה, פרקליטו של אחד מחברי החונטה לשעבר: "אלפונסין נלחץ משני הצדדים. הצבא חש טינה רבה מאוד על המשפטים והליברלים מסרבים לקבל חנינה או פונטו פינאל". שאלה גדולה יותר היא, אם אלפונסין יוכל למנוע מהמחלוקת על המשפטים לערער את יציבות הדמוקרטיה הארגנטינאית. עד כה נראה שהבעיה על הפרק היא, באיזו מידה להעניש את הצבא, ולא אם צריך בכלל להעמידו לדין.

"אין זה ויכוח על עיקרון", אומר פול סיגמונד, מומחה לענייני אמריקה הלאטינית באוניברסיטת פרינסטון. "זה ויכוח על מידה, אם גזרי הדין צריכים להיות ארבע שנים או עשר שנים". אלפונסין בוודאי מקווה שהרוחות ייגעו ואז ארגנטינאים רבים יותר יכירו בכך, שהעיקר אינו העובדה שכמה מחברי החונטה יצאו בעונשים קלים או בלא עונש, אלא העובדה שבכלל הועמדו למשפט והורשעו.

אשמים בפשעי מלחמה

חמישה מחברי שלוש החונטות הצבאיות ששלטו בארגנטינה במשך שבע שנים הורשעו בפשעי מלחמה. הם התמנו על הצווים שהקימו את היחידות החשאיות, שביצעו פשעים אלה.

★ הגנרל חורחה וידלה, נשיאה של ארגנטינה ב־1976—1981, נידון למאסר עולם. בין השאר, הורשע ב־66 סעיפי רצח בכוונה תחילה, ב־93 סעיפי עינויים וב־26 סעיפי שוד.

★ האדמירל אמיליו מאסארה, מפקד הצי וחבר בחונטה הצבאית ב־1976—1978, נידון למאסר עולם. בין השאר, הורשע בשלושה סעיפי רצח בכוונה תחילה, ב־12 סעיפי עינויים ובשבעה סעיפי שוד.

★ הגנרל רוברטו ויולה, שהיה נשיא במרס־דצמבר 1981, נידון ל־17 שנות מאסר. בין השאר, הורשע ב־86 סעיפי מעצר בלתי חוקי תוך שימוש באלימות, ב־11 סעיפי עינויים ובשלושה סעיפי שוד.

★ הבריגדיר־גנרל אורלאנדו א' גוסטי, מפקד חיל האוויר ב־1976—1979 וחבר החונטה הצבאית הראשונה, נידון לארבע שנות מאסר. הוא הורשע בשמונה סעיפי עינויים ובשלושה סעיפי שוד.

★ האדמירל ארמנדו למברוסצ'יני, מפקד הצי ב־1976—1981 וחבר החונטה השניה, נידון לשמונה שנות מאסר. הוא הורשע ב־35 סעיפי מעצר בלתי חוקי בתנאי אלימות ובעשרה סעיפי עינויים.

סילווסטר סטאלונה — גיבור במשקל נכון

Newsweek
מיוחד ל"הארץ"

תשכחו משיעורי הבית, תשכחו מבעיות בית־הספר ומבעיות עם בחורים ועם הורים. כרמן סמית, בת 19, ראתה את מלחמת העולם השלישית נפרשת לנגד עיניה על המסך בבית קולנוע בבוסטון, ורוסיה, בדמותו של מתאגרף ענק, תוצר טכנולוגיה ביוכימית ושמו איוואן דראגו, נראתה כעומדת לנצח. "אתה עוד תחכוך, בחור", הפצירה כרמן בנימה של בעיון־תפילה. אבל ההילולות נחתו על האלוף שלה ושל אמריקה כמו טילי מיד"ב. היא ומרבית הצעירים סביבה קידמו בחוסר מנוחה על הריפוד האדום המאובק של מושביהם בציפיה לסוף. ואז לפתע הבחור הטוב — האמריקאי — יצא שוב לתקפה, השיב לרוסי מהלומות, וכרמן קפצה על רגליה יחד עם האחרים בזעקות "קדימה, רוקי. קדימה, קדימה רוקי!"

רוקי, כמובן, הוא רוקי בלבואה. והוא האחיו לדם ג'ון ראמבו, איש הכומתות הירוקות, בכנות מלחמה שתוכבתה להרוג בווייטנאם. הם האיקונין הכפול של הלאומנות החדשה, מנגינת־הדגלים ובוהנת־האדמים באמריקה. הם יצירי כפיו של איש בשם מייקל סילווסטר סטאלונה, שחקן, תסריטאי ובימאי שלא ניכר דווקא בכישרונותיו. במקומות מסוימים נראות עליו כשעה מתבסמסת. קולו נשמע על פי עדות עצמו, כקולו של איש מאפיה הנושא ארודרתים בלוויה של אחד מראשיה. והתסריט האידאלי המוצהר שלו אמור לכלול שורת דיאלוג אחת ויחידה. אבל "ראמבו חלק ב'" שלו באביב ועכשיו "רוקי חלק ד'" בכתוב תרמו תרומה גדולה להחזרת הגיבור האמריקאי הביתי אל מרכז הזירה. כשאמר הוא עומד גבוה וזקוף לאחר שנים ארוכות שבהן חי במסתור, מוכן ומזומן להילחם בעולם כולו ברובים, בסכינים, בכפפות איגרוף או בידיים חשופות.

ההצלחה הקופתית האדירה של סרטים אלה אינה אלא, לדעת אירב איזורס, נשיא מחלקת השיווק של חברת ב"נ ה"גרופ" העיקרי של רוקי. הערצת גיבורים פשוטה ותמימה. "אמריקה תמיד רצתה גיבור שתוכל להזדהות אתו". הוא אומר בהתלהבות, "זה היה ג'ון ויין, עכשיו זה סלאי סטאלונה".

רוח התקופה

איזורס הוא, כמובן, צד מעוניין ותגובתו למה שהינו בעצם רבינוי אינה נחלת חלקם של מבקרים קולנועיים או חברתיים. "ראמבו ב'" התקבל על ידם כפנטסטית־נקמה, וניתו של רוקי — כסיום הולם של סידרה שמיצתה את עצמה. המבקרים תיארו אותו ריק בתוכן, גס, פרימיטיבי, משעמם, בנושא, רדוד, מפגר. איזורס: בהתפרצות שכאלה את דימויה המזוקם, הפילוסוף האנגלי של המאה ה־17, כינה "בלסיבור מאד" את התוצר "קולני, טיפש, מרושע, חייתי וקצר". ותיקי מלחמת וייטנאם תקפו את ראמבו על שום פסיכוזות המלחמה; פמיניסטיות תקפו את רוקי על המאצ'יזמו חסר התקנה שלו; פסיכולוגים הודאגו מהילת הרומנטיזציה העוטרת את האלימות בשתי סדרות אלה. המסר המרומז הוא שאתה יכול לפתור את הבעיות של 1985 אם תכה אותן או תירה בהן.

בניגוד לסברה המקובלת, לא רק נערים בגיל העשרה אוהבים את סטאלונה ואת סרטיו. בארצות הברית, כמעט מחצית הצופים הם מעל לגיל 25 וקרוב למחציתם נשים. בששת השבועות הראשונים שלו גרף "ראמבו" 32 מיליון דולר דמי מכירות כרטיסים, השיא השלישי הטוב בכל הזמנים, ועד כה הסתכמו רווחיו ב־150 מיליון דולר. "רוקי ד'" גרף 32 מיליון דולר בחמישה ימים, והישג הפתיחה הטוב ביותר מחוץ לעונת הקיץ, ולד כותו גוקפו הכנסות בארצות הברית של יותר מ־400 מיליון דולר.

לכך אחראיות גם שיטות שיווק מתוחכמות, אבל סיבה שורשית יותר היתה התפיסה האינטואיטיבית, או הגיבית, של סטאלונה את רוח התקופה. הוא יצר סרטים לאמריקה מעוצבת של הצופה של ההווה הכחול, שאינה נכונה עוד לבלוע את זה.

ברבריו עם תקשורת הוא מוכיח צניעות יאה. הוא אוהב לומר שגיבוריו הם אנשים שהיו במקום הנכון בזמן הנכון בהיסטוריה האמריקאית. הוא רואה עצמו כאמן, וכאשר קיבל מבקר בשבוע שעבר, ישב מוקף אבזרי אמנות — תמונות של דייגו ריווארה ושגאל. עותק של רוקי מאוצאו והתמרטים בכריכת־עור של יצירתו שלו הולכת ותופחת. אמנות היא לדידו "כמו משחק ברוגל בחשיכה. אתה לא יודע מתי יתקפו אותך. אתה פשוט צריך ללכת קדימה". תחילה "רוקי" ואז "ראמבו", עלו על גל הפטריוטיות — אפילו שוביניזם. כן, הוא מודה בכך — שטסף את המדינה הזה מ־1976 יום השנה ה־200 להקמת אמריקה והגיע לשיאו בעידן ריינגן.

גיבור מהסוג הישן

הוא לא היה הראשון שרכב על גל זה והוא לא היחיד השוחה בו כעת. דור שלם של אמני פופ קולנועיים חשו בעייפותה של אמריקה מהאנטי־גיבורים ורדופי־הפחדים של שנות ה־60 וה־70 ובציפייתה לגיבור מהסוג הישן. יש חוקרים הרואים את "הארי המזוהם" של קלינט איסטווד כמי שבישר את שובו של גיבור זה ל"בעגל הפתפקוד". אחרים מעלים כוכבים אחרים. לפתע נמלא מסך הקולנוע עד אפס מקום "פרשים בודדים", העושים פוליטיקה הצדק בעד־קוי אקדחי המאגנום־357 שלהם: צ'ארלס ברונסון הפורב לשודדים ברכבת התחתית, צ'אק נוריס בווייטנאם, ארנולד שווארצנגר ההודף צבא שלם ב"קומנדו" בכלי נשק הכוללים זרוע כרותה. אבל אמנות הקומיקס של סטאלונה ממריאה מעל כולם.

לא כולם מאושרים ממה שתופעת רוקי־ראמבו אומרת על החיים הדמיוניים הקבוצתיים של אמריקה

הצלחתו בשתי סדרות בעת ובעונה אחת ועם שני גיבורים המהמים וצורחים במקום לדבר, אין לה תקדים בתעשיה. ההצלחה כבלה אותו במידה מסוימת ושיבשה כל דבר אחר שהוא מנסה בסרטים. כבר עכשיו מתוכנן "ראמבו ג'", ובעוד שסטאלונה ניסה להוציא את רוקי לגימלאות בארבעה סרטים, הדטרמיניזם הכלכלי של הוליווד כמעט שמחייב סרט חמישי. "כך נראה שהסאלפון חושב". הוא אומר בחיוך של עצבות, הוכחה עם זאת בתגמול מלא.

כך איפוא, לפי שעה הוא לכוד בתוך יצירי דמיונו ובוכה לאורך כל הדרך לבנק. "רוקי ד'" מוצג כעת ב־1400 בתי קולנוע אמריקאיים וזה שבוע יוצג בשיא של 2200. ("אתה לא תצטרך להתאמץ בשביל למצוא אותו בחג המולד הזה", אומר איזורס בחיוך זאב). בובות רוקי ואקדחי מים של ראמבו מוצעים בחנויות צעצועים. מופקת כעת סידרת קומיקס על ראמבו — ראמבו לא אלים ואוהב טבע. מדריכים יתצריה — בעבור שעת תוכניות־הילדים בטלוויזיה בשבתות. סוכנות דוגמנות ניו־יורקית אירגנה תחרות של דמויי־ראמבו. הזוכים מתלבשים כמו ראמבו ונשלחים כשר ליחי "מברקים מדברים" (ראמבו־גרמים) האמורים להיות בריחות כלוויית אחורה למקבל "קבל את המסר, אחות ...". ביוסטון נפתחה מסבאה חדישה בשם "ראמבוד", שבה רשתות הסוואה מרכיבות את התפאורה והמזנון הוא אלתקה צבאית. אפילו רייגן הזהיר בקול רם, שטוב היה לשלוח את ראמבו למשבר בני הערובה הבא, ובבחירות המוקדמות לנשיאות השמיע פריץ מונדייל את מנגינת הסרט "רוקי" כל אימת שניצח את גארי הארט.

עלייתו של סטאלונה לצמרת עסקי הגיבורים היתה בדרך עקלקלה, עוד לפני שהעניין חזר לגמרי לאופנה. ברוקי בלבואה, שבו פגשנו בראשונה לפני תשע שנים, ובחייו של סטאלונה עצמו יש שרידי מרכיבים של האנטי־גיבור. רוקי היה מתאגרף־משורון בן 30 באותה תקופה. על פי דבריו הוא, המגומגמים והעילגים, מנומה להכות "האם אנד אגס". היו לו בעיות בעבר (19 מעצרים בנערותו, שבעה בתי־ספר בשנתיים) ולא היה שום דבר בהישגיו המקצועיים (44 ניצחונות, 20 הפסדים) שיכול היה להצביע על הרבה יותר מאשר יכולת לספוג מהלומות ולהחזיק מעמד. "אני לפחות הצלחתי, תיודעת?" הוא אומר לחברתו לבן אדריאן — ובנית פשוטה מראה, עד שהיא מסירה את משקפיה ונעשית יפה.

רוקי היה מבחינה תרבותית תוצר של עידן הגבולות והגבלות, וכאשר בשל גחמה נבחר להתאגרף מול מתאגרף דמוי מוחמד־עלי ושמו אפולו קריד, על תואר האלוף במשקל כבד, היו ציפיותיו נמוכות בהתאם. "כאשר הפעמון יצלצל ואני עדיין אעמוד, אדע בפעם הראשונה בחיים שלי, את רואה, שאני לא עוד אפס אחד מהשכונה".

השאר הוא היסטוריה. הוא החזיק מעמד, הוא זכה באליפות במשחק חוזר, איבד אותה למיסטר טי, זכה בה שוב, הוליד ילד, קבר ידידים, נאבק בספקותיו, ובניגוד לגיבורים החדלניים והציאורוטים של שנות ה־60, תמיד ניצח. ("למה שאני לוחם", הוא מסכם ב"רוקי ד'". "לא ביקשתי להיות כזה אבל זה מה שאני, כך אני עשוי").

בתוך כך הוא ציוצה והבהיק אוסף שלם של ערכים אמריקאיים מסורתיים והיה למיצגם. הוא אוהב את משפחתו, הוא נאמן לחבריו, הוא מתייחס יפה לבעלי־חיים. הוא מאמין בחלום האמריקאי של הזדמנות לכל הנגשים אותו בעבודה קשה ללא לאות. הוא העלה את מוסר העבודה למישור כמעט דתי. אימוניו לקראת הקרבות היו סיגוף הבשר, טקס טהרה המצריך פרישה למדבריות — במקרים שלו בית־חרושת לאריזת בשר, אולם התעמלות עיר בגיטו שחור ולבסוף ב"רוקי ד'" הערבות הקפואות של רוסיה.

כמו ארוחה במקדונאלד'ס

הסיפורים הזים יותר מסרט לסרט, כפי שסטאלונה עצמו יודע. לא היו עוד הפתעות. "לאן אתה הולך?" שאל את עצמו, והתשובה שנתן: מיתה השתקעות רבה יותר בסרטים קצרים יותר. צילומים מבריקים ודאותניים יותר, מוסיקה חזקה יותר, פחות דיבורים. יותר פעולה וצילומי־תקריב ארוכים יותר לסרטים קודמים בסידרה. רוקי היה פחות ופחות דמות, מין קבריד מרוהב אחורי בפילדלפיה שלמד מהחיים, ויותר רשימת מידות טובות ומאון של באבים, שהוא נותן ומקבל. "היותם כה צפויים, היותה תמיד כה משיכה מרכזי בסרטי "רוקי". "זה כמו ללכת לארוחה באחת ממסעדות מקדונאלד'ס". אומר דייוויד מארק, פרופסור ללימודים אמריקאיים באוניברסיטת בראנדייס. "אתה יודע שמה שאתה מקבל אינו מאכלים לאניני טעם, אבל זה מהנה וללא הפתעות".

אלא ש"רוקי" האחרון צץ במוחו של סטאלונה בתקופה של שנאת רוסים הולכת וגדלה באמריקה. המומחה להכנת "האם אנד אגס" מאלם והתעמלות של מיקי החזק בפילדלפיה, היה למלה האחרונה של לוחם במלחמה הקרה, היוצא לקרב גלדיאטורים מול הטוב ביותר שיכולים הרוסים להעמיד נגדו. נשיא אמריקאי הכריז שרוסיה היא אימפריית־הרשע. כפור עז השתלט על היחסים האמריקאים־סובייטיים והתפשט להלך הרוח הכללי, תוך שהוא גולש לאירועי ספורט, סרטים, קומדיות ואפילו פרסומות בטלוויזיה. פרסומת גסה במיוחד להאמבורגרים של ונדי'ס, תיארה תצוגת אופנה רוסית שמשתתפת בה דוגמנית שמנה אותה דיהידה, לבושה מטפחת־בבושקה ושמלה אפורה מרושלת ונטרת טעם. כלבוש ערב ריגמבה אותה איכה את השמלה הזאת, בלוויה פנס. כבגד־מנה בגדי חוף, הופיעה שוב באותה שמלה ובידה כדור פינג־פונג.

בגיאופוליטיקה הקדים את רוקי בן דמותו ראמבו, "שחיסל קומוניסטים" בעוד רוקי ספג עדיין מהלומות במערכו ספורט. ג'ון ראמבו הוא רוקי כפי שיכול היה להיות, לאחר שהות ממושכת בווייטנאם ועוד שהות במחנה של בית־כלא אמריקאי, בדרך לעבודת פרך בעוון פיצוץ עיר לא ידידותית. זירת המלחמה של רוקי היא זירת האיגרוף. הקרב בזירה זו, ככל שהוא אכזרי, תחום בחבלים מסביב ומתנהל על פי חוקים ותקנות. ראמבו פועל בג'ונגל. ושם חל חוק הג'ונגל. "כדי לשרוד במלחמה עליך ליהפך למלחמה", הוא אומר. וכך נהג. הוא זכה לאות הצטיינות במלחמה שהיתה שקר על פי הפוליטיקה של סרטיו, וכאשר נשלח למצוא שבויי מלחמה אמריקאים, גם זה היה שקר. שכן משימתו נבגדה מלכתחילה על ידי ממשלתו הוא.

"סר, האם הפעם יתנו לנו לנצח?" הוא שואל כאשר מגייסים אותו למשימה. "הפעם זה תלוי בך", אומר מפקדו לשעבר. זה לא באמת כך. אבל ראמבו ממילא מנצח, תוך שהוא זוקף לזכותו רשימת קטל רוסית־וייטנאמית שהיתה גורמת לגדוד שלם להתגאות בה במלחמה אמיתית. בזה לפוליטיקאים מוסיף להיות רצוני, אהבתו לאמריקה — בעינה. "שינאתי" הוא אומר, "אני מוכן למות בשבילה... אני רוצה מה שכל אחד אחר שבא לכאן ושפך את המעיים שלו ונתן כל מה שהיה לו רוצה, שהארץ שלנו תאהב אותנו כמו שאנחנו אוהבים אותה".

בגלריית הגיבורים של סרטי סטאלונה, ראמבו הוא איש העבר היוזה־בעבר. הוא שובי ההיסטוריה שלו ושל אמריקה. אבל רוקי בלבואה הוא נציג העתיד־בעולם על פי סליי. בעמדו בזירת האיגרוף במוסקווה ביום חג המולד, הדגל האמריקאי על כתפיו ודראגו המת לרגליו, הוא גילומה של אמריקה חדשה, גלויה, קשוחה, מפוכחת, בוטחת ושאיננה מתביישת להשתמש בכוח. סטאלונה כתב סצינות המעמידות את המסר האמריקאי של רוקי: באותו מגן אילנה רצתה לי את רוקי לוותר על תואר אם יחליט בכל זאת להתאגרף מול דראגו, ובסצינה אחת איים המסמל לבטל את דיכנו אם אכן יעשה זאת.

אבל מעשים מתפורים אלה שייכים לקטלוג של ראמבו, לא של רוקי. ולבסוף הם נותבו מהסרט. האחרון בסידרת רוקי מעלה את הפוליטיקה של כוחו ומערב כמשל. רוקי מתגנ כאלוף הזירות שבנה את עצמו, ודראגו הוא תוצר מכונה ותוצר מדינה. כולם יודעים מראש מה יקרה, גם צופים הרואים בפעם הראשונה באחד מסרטי רוקי.

רווחי הקופה מלמדים שאמריקה היתה מוכנה לפנטסיה כזאת, אף על פי שעד לנקודה מסוימת. שאגות הקהל מתחלפות בציחוקים כאשר רוקי מנצל את רגע הניצחון כדי לדבר בזכות השלום, וגורם לכל הקהל הסובייטי, לרבות האיש דמוי גורבצ'וב בתא הפוליטביורו, למחוא לו כפיים. כה לבבאים אנשים לראות, אומר חוקר אחד, "הוא רוח הקונקיסטאדור בפעולה. מעין מבצע גרנאדה בזירה. כשגם כאן המחיר נמוך וגם כאן התוצאות משביעות רצון". ולדעת סטאלונה אין הדבר רע כל כך. "לא לאחר מה שקרה בשנות ה־70. "הם (העולם) פשוט רוחב ודוחף, הוא בוחר בקול רם. "עד שלבסוף הענק אמר 'חכו רגע, אני גדול וחזק אבל לא עשיתי שום דבר שהוא כל כך נורא ואיום'... אין שום דבר רע בשמירה על כושר, ולהיות חזק. אנחנו חוזרים לגיאופוליטיקה בעמדת שוויון. אנחנו לא באים לכאן ושואלים בקול רועד 'מה אני עושה?' אנחנו נכנסים כמו שורים. עכשיו אנחנו שייכים למשקל הנכון".

לא כולם מאושרים ממה שתופעת ראמבו־רוקי אומרת על החיים הדמיוניים הקבוצתיים של אמריקה. סרטי "רוקי" מלמדים את הערכים המסורתיים של התמדה ועבודה קשה. אך כאשר נשאל רוברט פילמן, ילד בן עשר בבוסטון, מה הוא אוהב בהם, אמר מיד "הוא תמיד מנצח". סידרת ראמבו עוד יותר עקומה מדם. היא הכרוניקה של גיבור כמעט אילם שמצבו הטבעי הוא מלחמה ושאוצר המלים שלו הוא מוות פתאומי.

בשיעור על סרטי־מלחמה באוניברסיטת נוטרדאם, שאל סטודנט את הפרופסור פטריק אנדרסון היכן הוא מקם את ראמבו. "בפח האשפה", השיב אנדרסון. להפתעתו, רבים בכיתה התקוממו. לדידם לא נחשב מספר האנשים שמבוה ראמבו או המסגרת הלא מוסרית של המלחמה. בעיניהם הוא היה גיבור, אדם שסבל לשווא מקעה לטובה, שיטה הרואה באנשים מספרים, ושיצא בנשק נגדה. גיבורי הפנטסיה שלנו הם פחות מראה מכפי שהם חלונות, המראים מה היינו רוצים להיות. "אם הייתי יכול לפתוח רוכסן, לצאת מגופי ולהיות מישהו אחר", אומר גיסו של רוקי, פולי, בדיוק לפני שהאלוף יוצא לקרב שלו עם דראגו, "הייתי רוצה להיות אתה". הצלחת הסרט מעידה, שרבים אחרים היו גם הם רוצים בכך.

אתגרי המחר... היום
התעשיה האוירית לישראל בע"מ
התעשיה האוירית לישראל בע"מ — חטיבת האלקטרוניקה
מבת — בית מערכות הנשק
דרושים/ות
מהנדסים
בעלי יכול אישית גבוהה ונכונות להתמודד עם טכנולוגיות מתקדמות HIGH-TEC בנושאים הבאים:

משרה מס' 283: **מהנדסי מערכת**
★ בעלי ותק של 3 שנים ויותר בניהול, פיתוח וריכוז עבודת צוותים בתחומים הנדסיים שונים.
★ עדיפות לקציני פרויקט בצה"ל בתחום מערכות ים אוויר.

משרה מס' 284: **מהנדסי אלקטרוניקה/מחשבים בכירים**
★ בעלי נסיון בריכוז עבודת צוות פיתוח ואפיון מערכות חומרה למערכות משובצות מחשב בזמן אמיתי.

משרה מס' 285: **מהנדסי כימיה/פלסטיקה**
★ להנדסת מעגלים מודפסים והגנה על מערכות אלקטרוניות בחומרים תרמוסטטיים.

משרה מס' 286: **מהנדסי אלקטרוניקה**
★ המעוניינים באתגר טכני והנדסי להשתלבות בצוותי פיתוח בפרויקטים מתקדמים.
★ אפשרי גם מהנדסים מתחילים בעלי כישורים מוכחים.

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב ולפרט קורות חיים, השכלה, נסיון ומספר תעודת זהות, אל: מינהל התעסוקה, יחידת גיוס וקליטה, התעשיה האוירית לישראל בע"מ, נמל התעופה בן־גוריון, מיקוד 70100.
מועמדים מתאימים ייענו
— סודיות מובטחת —

מקור
לקונצרן תעשייתי גדול
דרוש
סמנכ"ל לכספים
רואה חשבון או כלכלן ומינהל־עסקים, בעל נסיון בניהול מערכות כספים בעלות היקף, השולטות על מערך ההח"ש, כלכלה, מיסוי ומבנה ברמה [illegible]
דרוש מועמד בעל רקע פיננסי נרחב ובעל נסיון בחברות אשר חלק גדול מתוצרתן מיועד ליצוא.
מועמדים מעוניינים יתקשרו לטלפון 248212.
— סודיות מובטחת —
מקור, שרותי מידע ישראליים בע"מ
רחוב מלכי ישראל 19 תל־אביב טל. 228407
25 שנות נסיון בשיבוץ לתפקידי מפתח

מקור
לחברת אלקטרוניקה העומדת להרחיב פעילותה בארצות־הברית
דרוש
מהנדס שיווק ומכירות בארצות־הברית
מהנדס־אלקטרוניקה, בעל נסיון של מספר שנים בפעילות שיווק, רצוי בארה"ב.
דרוש מועמד בעל פוטנציאל אישי גבוה, המסוגל לבצע פעילות מכירות ושיווק באופן עצמאי ולהקים, בהמשך הזמן, תשתית קבע בעלת אופי שיווקי מקצועי. [illegible]
מילוי התפקיד כרוך בנסיעות רבות והעדרויות ממושכות.
הערה: בתנאי התאמה מיוחדים, תבחן אפשרות מילוי התפקיד כשהבסיס הוא בארץ.
מועמדים מעוניינים, יתקשרו לתאום ראיון לטלפון 248211.
— סודיות מובטחת —
מקור, שרותי מידע ישראליים בע"מ
רחוב מלכי ישראל 19 תל־אביב טל. 228407
25 שנות נסיון בשיבוץ לתפקידי מפתח

לחברת בת של קונצרן אמריקאי
דרוש
מהנדס מכירות
כישורים נדרשים:
★ מהנדס אלקטרוניקה או מכונות (נסיון בשיווק משמלית).
★ שליטה מלאה באנגלית.
★ נסיון במכירות – יתרון.
למועמד המתאים:
★ תנאי השתלמות במרכז החברה בחו"ל.
★ תנאים הולמים.
אנו מציעים עבודה עצמאית, עם אתגר, במסגרת צעירה ודינמית בחברה המובילה בתחומה.
קורות חיים – לת.ד. 859 גבעתיים, מיקוד [illegible]

למפעל באזור המרכז
דרוש
מנהל מפעל
מועמדים בעלי רקע טכני יפנו בכתב לת.ד. 6247 תל־אביב.

NATURAL / ADABAS
חברה לייעוץ בתחום המחשבים בניו־יורק
מחפשת 10 יועצים
לפרוייקט ממושך בבנק גדול בארה"ב
תנאים:
משכורות תחרותיות, הטסות אמריקאיות והוצאות נסיעה
★ תואר B.A. או B.Sc. נדרש
המעוניינים יפנו ל: Data Rich: 1170 Broadway, New York, NY 10001 או לטלפון (212) 684-7006

לתפקיד ממלכתי בחו"ל
הכרוך בניהול צוות עובדים גדול
דרושים
קצינים (במיל.)
בדרגות סרן עד אל"מ
■ דוברי אנגלית (או צרפתית או גרמנית) ברמה טובה
■ בעלי רקע פיקודי ביחידות השדה של צה"ל. נסיון בתפקיד ניהולי — יתרון
■ מצב בריאותי טוב.
מועמדים אשר יסיימו בהצלחה תקופת הכשרה ייצאו בקיץ 1986 עם משפחותיהם לשליחות בת שנתיים־שלוש בחו"ל.
תחילת ההכשרה במרץ 86
המעוניינים, בגילאים 32—43, העונים לדרישות יפנו בכתב לת.ד. [illegible] תל־אביב מיקוד: 61331. נא לציין קורות חיים, פרטים אישיים [illegible] (כולל מספר ת.ז.) ומספר טלפון להתקשרות [illegible]
סודיות מובטחת

חריקות / זאב יפת

אלופת הנסיעות

בעיני רבים מצטייר שר התיירות אברהם שריר כאלוף הנסיעות לחו"ל. על תאוות נסיעותיו לחו"ל כבר נכתב רבות. אך מעיני צופים רבים העוקבים בסקרנות אחר מירוץ הנסיעות לחו"ל של נבחרי ציבור, נעלם כי זה זמן איבד השר שריר את הכתר. מישהי שאיש לא העיר עליה נטלה את הבכורה, ומקיימת את האימרה: כל מה שהוא (שריר) יודע לעשות (בעניין הנסיעות), אני יודעת לעשות טוב יותר.

מדובר בחברת־הכנסת הליברלית שרה דורון, חברתו לסיעה של שריר, המשמשת גם כיו"ר הנהלת סיעת הליכוד בכנסת. אט־אט, בלי רעש, אך בלי למשוך את תשומת לב הצופים, פיתחה מומחיות בלתי רגילה בנסיעות לחו"ל.

להלן לוח מסעותיה של האלופה בחצי השנה האחרונה:

* בילוי בשטרסבורג כמשקיפה מטעם הכנסת במועצת אירופה שמקום מושבה הקבוע בשטרסבורג.
* נחיתה בניירובי, ששם השתתפה בוועידה בינלאומית של האו"ם למעמד האשה.
* הופעה בנאפולי, במסגרת ועדת המשנה של מועצת אירופה לענייני פליטים.
* בעצם ימים אלה עושה דורון במיאמי, ארה"ב, במסגרת ועידת התאחדות ציוני ארה"ב.

ארבע נסיעות בשישה חודשים: שהות ממוצעת של עשרה ימים לנסיעה. ידידיה של ח"כ דורון ציינו באוזני נסיעה נוספת לאירופה, החמישית במספר. אך אסף לוין, עוזרה הפרלמנטרי של ח"כ דורון, מציין כי הנסיעה החמישית, בניגוד לארבע האחרות, אינה זכורה לו. ייתכן שנסעה, ייתכן שלא. מרוב נסיעות הוא כבר מתקשה לנהל רישום מדויק.

ככל העשותיה מעל בימות שונות בחו"ל, יש להניח כי דורון מייצגת אותנו בצורה מרשימה, הן בזכות הופעתה הנעימה, הן בגלל דבריה הנבונים והן בזכות דיבורה הצלול.

"יש לך ידיד (נאשם) בבנק דיסקונט"

ריימונד (רוני) דרוויש בן (56) הוא מנהל סניף בנק דיסקונט בבניין בורסת היהלומים ברמת־גן. בסניף, העובד עם יהלומנים, עוברים סכומי עתק, ואין זה מפריע לאיש שהוגשו נגד דרוויש שני גיליונות אישום בבית המשפט.

בכתב אישום אחד, שהוגש עוד בתחילת השנה, נאמר כי דרוויש סייע ליהלומנים האחים בקריין ונגוזי פתיילוב להונות את בנק ישראל בעשרה מיליוני דולרים. לטענת התביעה הסתיר דרוויש מבנק ישראל ומהנהלת בנק דיסקונט כי בחבילת היהלומים שהופקדה בבנק כבטוחה בעבור הלוואות, חסרו יהלומים בשווי עשרה מיליוני דולרים. ההלוואות ניתנות בקרן למימון יצוא יהלומים בריבית נמוכה, על ידי בנק ישראל באמצעות חלק מהבנקים המסחריים.

בכתב אישום נוסף שהוגש נגד הנאשם דרוויש נאמר כי סייע לשני יהלומנים, שלימים הוכרזו כפושטי רגל, אוסקר וסיג ומוריס שיינקן, להבריח מהארץ לשווייץ חצי מיליון דולר שקיבלו מקרן למימון יצוא יהלומים.

במנגנון הציבורי נהוג להשעות מהעבודה עובד שתלויים נגדו כתבי אישום כאלה. שאלתי משום כך את הנהלת בנק דיסקונט, אשר בוודאי חשוב לה לשמור על המוניטין שלה, מה טעם ראתה להשאיר את מנהל סניף הבנק בתפקידו. לא השעתה אותו או לפחות העבירה אותו לתפקיד אחר, ובלבד שלא ימשיך לעבוד עם יהלומנים. הנהלת הבנק השיבה כי "אין תגובה".

דרוויש עצמו היה המקמק פחות. "תרשום, אתה רשאי לצטט את דבריי", אמר, "כל האשמות המשטרה והפרקליטות מפוברקות. אמרו לי 'אנחנו לא מחפשים אותך, אלא את ההנהלה שלך. תחתום על תצהיר ותלך הביתה'. רצו שאהיה עד מרכזי נגד ההנהלה. לא רציתי לחתום על תצהיר שקרי. המשטרה והפרקליטות פיברקו נגדי ראיות שקריות."

אמנם אין אדם נתפס בצערו, ויש לאחל לדרוויש שייצא זכאי בדינו והמשפט התלוי ועומד נגדו יסתיים. אך האם היה מישהו מעלה על דעתו שהנהלת בנק תשאיר בתפקידו עובד בכיר ביותר, שתלוי ועומד נגדו משפט פלילי רב־חשיבות, הטוען — שהוא חף מפשע — פרשה לעצמו לפגוע במשטרה ובפרקליטות המדינה, גופים שלכל הדעות אינם שייכים לעולם התחתון, שכן מנסים "לפברק האשמות", ולהכפיש הנהלת בנק באמצעות עובד בכיר.

"יש לך ידיד בבנק דיסקונט", מבהירות סיסמאות הפרסום של הבנק. ללקוחו הבנק בינתיים, יש לי בבנק זה אדם הנאשם בעבירות כבדות.

דורון: לוח מסעותיה

שרון: שבר הסכמה

הטבות נוספות לבכירי האוצר

כשהתפוצצה פרשת הטיפול הרפואי שמקבלים נבחרי העם ויקיריו, התברר שבכירים באוצר, המקורבים לצלחות, הוסיפו את עצמם אל בין מקבלי ההטבות.

כך היה גם כאשר נתגלתה פרשת ההטבות המיוחדות שמקבלים המורמים מעם עם פרישתם לגמלאות. מסתבר שבכירים באוצר מגלים להיטות בלתי נלאית להשיג הטבות נוספות. הפעם הם עשו זאת בעזרתם של שלושה מחברי ועדת הכספים של הכנסת, בעניין "שווי שימוש ברכב צמוד".

כל הטבה שמקבל העובד מהמעביד נחשבת, לצורכי מס, בגדר הכנסה נוספת. בישראל יש כ־56 אלף בעלי רכב צמוד. מיעוטם במגזר הציבורי, ורובם במגזר הפרטי. תקנות מס הכנסה הנוגעות לשווי השימוש ברכב צמוד, קבעו מה שווי ההכנסה הנוספת שמקבל העובד בעל המכונית הצמודה, לפי נפח המנוע ושנת הייצור של המכונית. בתקנות האוצר גם נקבע מנגנון עדכון לשווי השימוש ברכב צמוד, אחת לשלושה חודשים.

בחודש שעבר התכנסה ועדת הכספים של הכנסת לדון בהצעה חדשה של פקידי האוצר בעניין הרכב הצמוד. בישיבה השתתפו היו"ר אברהם שפירא, יורם ארידור ויצחק ארצי. את האוצר ייצג ישראל ברון, הממונה על הכנסות המדינה. בישיבה גם השתתפה הכלכלנית סמדר אלחנני, יועצת הוועדה.

האוצר הציע לעדכן את שווי ההכנסה מרכב צמוד בהצמדה להוצאות אחזקת רכב. אלחנני התנגדה ואמרה: "עידכון שווי ההכנסה בהתאם לעליית המדד הרבעונית קבוע בתקנות, ולא ברור לי מדוע ההצעה של האוצר המובאת עתה בפני חברי הוועדה מתעלמת מכך."

אלחנני הסבירה לחברי הוועדה כי בעוד עליית המדד הסתכמה ב־52 אחוז לעומת העדכון הקודם, עלה מדד הוצאות אחזקת רכב ב־7 אחוזים בלבד. "בעבר, כאשר המדד עלה פחות מהוצאות אחזקת רכב, הקפידו תמיד על הצמדה למדד".

חשוב לזכור שבעלי הרכב הצמוד הם בעלי ההכנסה הגבוהה במשק. כאשר אין מעריכים נכונה את שווי ההכנסה מרכב צמוד, דווקא אצולת הממון היא המקבלת הטבה כספית גדולה ולא מוצדקת. אלחנני קבעה כי שווי המתנה שתוענק לבעלי רכב צמוד, אם בניגוד לקבוע בתקנות יוצמד העדכון לא למדד, אלא להוצאות אחזקת הרכב, מסתכם בכ־30 מיליוני דולר — סכום שבחשבון שנתי, הוא הפסד לקופת האוצר.

והכול פרי יוזמת בכירי האוצר, הצריכים להצהיר על הצורך בקיצוצים ובקיצוצים.

בהמשך הדיון הציע האוצר להטיל על בעלי רכב צמוד רק 25 אחוזים מהיטל הרכוש על מכוניות ולפרוס את התשלום על 12 חודשים.

שוב התנגדה כלכלנית הוועדה: "מדוע דווקא רק רבע ההיטל, ומדוע לא עשירית", שאלה בלעג והוסיפה: "מי שאין לו רכב צמוד צריך לשלם את מלוא היטל הרכוש בתשלום חד־פעמי. בעל רכב צמוד משלם כל חודש רק את המס על החלק הי־12 מרבע של ההיטל. כלומר, לא רק שהוא נהנה מהיטל זעיר, אלא גם נהנה מפריסת הנטל והצמדה חלקית, שכן ההיטל מתעדכן כל חודש ואילו שווי ההכנסה מתעדכן כל שלושה חודשים".

הדיון היה לאחד היום תורשם בפרוטוקול. לבסוף החליטה ועדת הכספים לקבל את הצעת האוצר במלואה.

חברי הכנסת שפירא וארידור ידעו היטב מה עומד להכרעה ומה הם מאשרים, ואילו יצחק ארצי לא הבין כנראה את חשיבות העניין שבו הכריע ותמך בעמדת שני עמיתיו.

לדבריו, שמע את הסברי האוצר והסברי היועצת. "אכן, לכאורה יש בהצעת האוצר הקלה משמעותית לבעלי רכב צמוד", הוא אומר, "אך שכר הבכירים נשחק יותר מדי. [illegible]

[illegible] להחזיר לו לבעלי רכב צמוד — מנהלי בנקים, מנהלי חברות ופקידים בכירים — עדיין יכולים לגמור את החודש בכבוד. קודם שיעניק להם מתנה, מוטב שידאג להמוני העובדים.

שר החקלאות לוחץ

יצחק גורד הוא מנכ"ל מינהל מקרקעי ישראל במחוז חיפה. הוא גם הממונה על תיק הפועל במועצת פועלי חיפה. מדי מוכר כעסקן מקומי במערך ומעל לכל הוא אחנו ותומכו של אריאל גורואל, ראש עיריית חיפה.

[illegible] מכתב רשמי בעניין זה קיבל עוד בחודש אוקטובר השנה — חצי שנה לפני מועד היציאה לגימלאות.

מדי הזמן להפעיל לחצים על ראשי המינהל כדי שיאשרו לו, כנראה, המשך העבודה לאחר גיל פרישה. התשובה שקיבל הייתה שלילית. לא ייתכן, אמרו לו, שבשעה שאנו נאלצים לפטר עובדים בעלי משפחות, כאשר אין אנו יכולים לקלוט חיילים משוחררים ועולים חדשים, נאפשר לך המשך העבודה — לאחר שהגעת לגיל פרישה. [illegible] מפעיל לחצים על ראשי המינהל "לשקול מחדש" את החלטתם.

דובר המינהל השיב כ"אין תגובה" לשאלה בדבר מערכת הלחצים המופעלת על ראשי המינהל. בשיטה דומה של התחמקות נקט דובר שר החקלאות.

אריאל שרון — ועכשיו לחסל את המועצה לצרכנות

בחודש דצמבר שעבר התקיים בבנגקוק כינוס בינלאומי של איגודי הצרכנים על טיפול נכון בחומרי הדברה. לא רק הנציגים האירופיים, אלא גם נציגי מדינות רחוקות כצ'ילה, הפיליפינים והם קוריאה, הופתעו לשמוע כי ישראל, שנציגה השתתף בקונגרס, היא המדינה המערבית היחידה שבה המועצה לצרכנות היא חברה ממשלתית ומתוך שכזו גם פעילותה ממומנת על ידי המדינה.

ואמנם, מאז ומתמיד החזיקה המדינה את המועצה "קצרה". תקציבה מסתכם ב־150 מיליוני שקלים בשנה. זה סכום המכסה בקושי את שכר הצוות המצומצם, המונה גם יועץ משפטי, יועץ כלכלי, וכן פעילות בכמה סניפים ועריכת מחקרי השוואה חשובים בין מוצרי צריכה המוצעים למכירה. למעשה, יכולה הממשלה לקצץ או אף לבטל כליל את תקציב המועצה, הכול לפי רצונה.

הממשלה אינה רוצה מועצה בעלת ציפורניים שתפשפש במעשי הממשלה ובמוסדותיה ותתייצב למאבק בראש המוני צרכנים. משום כך לא הצליחה המועצה להרחיב את פעילותה לממדים המתאימים לארץ שיש בה מוסר מכירות פרוע.

אילו הייתה המועצה חזקה יותר, הייתה יכולה לתמוך במבצע שלה כשהאינטרס הצרכני היה מצדיק תמיכה זו. רק בחודש שעבר נסקו מחירי הירקות, בעקבות העגבניות, וגררו בעקבותיהם מדד גבוה של 4.5 אחוזים, מעל ומעבר לכל תחזיות האוצר. מדד זה איים לפגוע בתוכנית הכלכלית. המועצה לצרכנות הכריזה על שביתת קונים וקראה לציבור הרחב לא לקנות עגבניות. אם היה הציבור נענה לקריאה, היה מחיר המוצר צונח תלולות, על כל ההשלכות הכלכליות הכרוכות בכך. אך התברר כי המועצה אינה חזקה דיה ואינה יכולה לחולל מהפך בהרגלי הצריכה, כדוגמת מועצות הצרכנות בארה"ב ובאירופה.

ואולם, למרות המגבלות הקשות שהיא נתונה בהן, הצליחה המועצה לשנות פעילות צרכנית ערה, ולהפגין נוכחות בעניינים חשובים. אין ספק שהצוות, המונה את הד"ר [illegible], ואת עדה לבנון המנכ"לית, תרם חלק לא מבוטל לפעילות נמרצת זו.

במשך כל שנות קיומה נהגה המועצה שלא לעסוק בשום עניין העלול לשאת גוון פוליטי. "אין צרכנות ליכודית כשם שאין צרכנות מערכית. יש צרכנות נכונה שהיא חלק מחינוך", זו הייתה הפילוסופיה שלפיה פעלו ראשי המועצה [illegible]

* * *

בחודש מאי השנה פג תוקף המינויים של יותר ממחצית חברי הדירקטוריון של המועצה הנתמנים לתפקידם על ידי שני שרים — שר התעשייה והמסחר ושר האוצר. יושב ראש המועצה פנה לשר התעשייה אריאל שרון, וביקש ממנו למנות דירקטורים מומחים בתחומם כדי שיוכלו לתרום מניסיונם לפעילות המועצה, המתקשה לשכור מקצוענים בגלל תקציביה הדלים. הוצע לצרף למועצה את הד"ר גדעון פישלזון, מרצה בכיר בחוג לכלכלה באוניברסיטת תל־אביב, את הד"ר צבי אדר, מרצה בכיר בפקולטה לניהול באוניברסיטת תל־אביב, את הד"ר איתן מילר, מרצה בכיר במנהל עסקים באוניברסיטת ירושלים, יעקב ספרייה, מומחה לביטוח, הד"ר דני ברטל, פסיכולוג חברתי.

שרון לא טרח להשיב על הפנייה, אך באוזניהם נקט צעד לא מקובל במועצה: הוא מינה שבעה דירקטורים, אנשי תנועת חירות, רובם פקידים במשרד התעשייה. אחד מהם, מלאך יהודה, סוחר מכתים, אומר: "נכון, אני רק סוחר, לא פרופסור, אבל אני יכול להגן על הצרכן לא פחות טוב מכל אחד אחר. אמנם קיבלתי מינוי פוליטי ואני חבר תנועת חירות, אבל במסגרת המועצה לא אעסוק בפוליטיקה".

אך בעוד מלאך מבטיח שלא לעסוק בפוליטיקה, דרש סלומון עמר, מינוי פוליטי נוסף של שרון, מיד עם כניסתו לתפקיד, לפטר את המנכ"לית עדה לבנון.

"אולי לא ידוע לך, המועצה לצרכנות אינה מפלגה. אין היא גם כלי עזר של מפלגה כלשהי ואני מקווה כי לא תהיה כך גם בעתיד", השיב לו היו"ר בהוסיפו כי עדיין לא יבש הדיו על כתב המינוי שלו לדירקטור במועצה. ובסך הכול השתתף במחצית ישיבה אחת וכבר הוא דורש את פיטורי המנכ"לית.

אריאל שרון הוא השר הראשון בישראל ששבר בצורה בוטה את ההסכמה הכללית ששררה עד כה, שהמועצה לצרכנות אינה מגרש לחלוקת כיבודים ועמדות־כוח מפלגתיות. מקורבי השר מיתממים כאילו "יפי הנפש" כועסים על שלא פרופסורים אלא אזרחים פשוטים התמנו לדירקטורים בחברה. במועצה כיהנו תמיד אזרחים מהשורה לצד מומחים. עתה מתכוון שרון למנות אך ורק דירקטורים מאנשי שלומו ובשלב הבא אף יצליח לגרום את פיטורי המנכ"לית ולמנות במקומה אחד מבני חסותו.

כך ייסגר המעגל. בכינוסים בינלאומיים של איגודי צרכנים תיחשב המשלחת הישראלית כבת חורגת. לא רק שהיא חברה ממשלתית הניזונה מתקציב ממשלתי; עתה כל מנהליה יהיו שייכים למפלגה אחת. מה שלא הצליחו להשיג שלטונות צ'ילה [illegible] של שרון בישראל.

יש לקוות שיימצאו פעם מתנדבים שיקימו ארגון צרכנים בלתי מפלגתי, שאינו קשור בטבורו לממסד. ארגון זה יוכל להגן על הצרכנים לכל אורך הדרך. שרון יישאר עם הארגון המפלגתי שלו.

מעבר להודו

אלים במקדש, ערפאת בדלהי, יהודים בקוצ'ין. המעורבות הישראלית במרד הטמילים. הטרור הסיקי והפעילות הקומוניסטית. שחיטת הפרות הקדושות ועוד רשמי מסע של ארבעה שבועות ברחבי המדינה שבה, כך נדמה, הזמן עמד מלכת לפני מאות שנים

מאת רומן פריסטר

פטיש ומגל ושער מרקלים אדומים בכניסה לקוצ'ין היהודית (תצלום: רומן פריסטר)

בשעה עשר בלילה מתמלא מקדש מינאקשי במדוראי, עיר בדרומה של הודו, צלילי מצילתיים, תרועת שופרות והלמות תופים. הקולות הפראיים עולים לתקרה הגבוהה שממנה מביטים בני דרקונים ודמונים למיניהם, וחורים בה חוק שבעתיים. בהדרגות הדגים מעלים את פסלו של שיווה לתוך בית המקדש, הנישא בידי ארבעה גברים חשופי חזה, רזים כמו מהאטמה גנדי, ובעלי עיניים חומות ובוהות. שרת המקדש מרקד סביב דמותו הורעמת של האל ומפעיל מניפות עשויות נוצות טווסים כדי להנעים לאל את הנשימה. בתהלוכה מחרה, מפחידה ורועשת מובא שיווה לבילוי לילי בקודש הקודשים בו רעייתו השמימית מינאקשי. מהזיווג הזה כבר נולדו האל גאניש בעל חדק הפיל וצאצאים אחרים המאכלסים בצפיפות את המיתולוגיה ההינדית. חלקים גדולים מפנה מסופרים בתמונות מגולפות לאורך הכתלים. מאות מאמינים מתקהלים כאן בשעת השלוק, מדליקים נרות, משמיעים קריאות הידד, משתחווים ונושקים לאלף העמודים התומכים את תקרת האולם המרכזי. נשים עוטות סארי צבעוני מניחות אגודי קוקוס ופרחים ליד עשרות אברי־מין של שיווה המפוסלים באבן או יצוקים באור, לרוב במיטב הכללים של האמנות הריאליסטית, ומורחים אותם בשמן ריחני — סגולה לפוריות ולילידת בנים.

מאז הוקם המקדש הזה בשנת 1650 לא נשתנו כללי הטקס הנהוגים בו ולא נחלש בהרבה כוחו של הממסד הדתי. המקדשים, מעשה אמנות שאין דומה לה בעולם, מעידים על עוצמה של הכנסייה ההינדית בעבר. אבל גם היום נהנים הברהמינים, בני כת הכוהנים החייבים לשאת על גופם כעין תכל — בדומה לציציות של היהודים — ממעמד מיוחס. הם שולטים לא רק בתרומים במקדשים, כי אם גם בנפשו של ההודי.

לאמונה ההינדית לא יכלו לא הכובשים הבודהיסטים, לא המיסיונרים ולא השליטים המוסלמים בימי הקיסרות המוגולית. גם המשטר הדמוקרטי החילוני שהונהג עם קבלת העצמאות ב־1947 לא עקר אותה מלבותיהם של המוני מאות מיליוני הודים. יכולה הממשלה לבטל את קדושת הפרות ולהתיר את אכילת בשר־הבקר אך אין בכוחה לגרום שתישחט ברחבי הודו ולוא פרה אחת. מאז פלשו לתת־היבשת השבטים האריאנים בשנת 1500 לפני הספירה הנוצרית, וקידשו את הפרה כסמל להתיישבות־קבע, מהלכות להן 350 מיליון פרות הודיות בחופשיות, בבטחה ובתוך עצל, בחוצות הערים ובכבישים הבין־עירוניים הצרים והמלאים מהמורות, מתבוננים בנהגי האוטובוסים בתרגילי סלאלום לוליינים כדי לא לפגוע חלילה באחת מהן.

ארץ של ניגודים

קשה להאמין שהדברים מתרחשים במדינה המפתחת כורים אטומיים להפקת חשמל, ודווקא בשבוע שבו נפגש ראג'יב גנדי עם שליט פקיסטן השכנה כדי למצוא דרכים להגבלת החימוש הגרעיני. אך זה סוד קיומה של ארץ הניגודים הזאת, סימביוזה מוזרה של קידמה ושל נחשלות, כשאמונה עמוקה מגשרת בין הפערים. הדת ההינדית, הכופה על מאמיניה השלמה מוחלטת עם הגורל, היא אסונה הגדול של החברה ההודית כיוון שהיא משתקת את היוזמה האישית. אך היא גם הברכה המפתנת, שבלעדיה היו החיים כאן לגיהינום.

התוצר הגולמי הלאומי מגיע אך בקושי ל־140 דולר לנפש בשנה (בישראל — כ־6000 דולר). הקרקע מניבה את תבואתה רק פעם בשנה, וחלק הארי מן היבולים הדלים שייך למהראג'ות ולבעלי המטעים. הכפריים שרויים חודשים ארוכים בבטלה מאונס. הם מנצלים אותה בדרך כלל לעלייה לרגל לאחד ממאות המקומות הקדושים או לביקור אצל קרובים וידידים. הביקורים קשורים בהליכה ברגל בהמשך ימים, פעמים במשך שבועות — אבל לזמן אין בעיניהם כל חשיבות. כשהם הולכים, הם הולכים יחפים. וכשהם נשארים בבית, הם דרים לרוב בבקתות בנויות חומר ובוץ. אין בבקתות אלו חלונות ואין בהם ארובה. הרצפה עשויה מגללי בהמות מיובשים. ילדים ונשים המלקטים בכבישים צואת פרות, גמלים ופילים הם מראה שכיח בהודו.

בערים הגדולות משמשות המדרכות שיכוני־קבע למשפחות שלמות. ובכל זאת אין העוני הנורא הזה מאמלל את הבריות. שיטת הכתות, גם אם אינה מחסום לקידום כבעבר, מסמנת כל אדם במשבצת שהועיד לו הגורל. איש אינו מפקפק בקיומו של גלגול הנשמות. כוהני הדת משיבים להצדיק את אי־הצדק הסוציאלי. הם משיבים ללמד כי קיומם העלוב אינו אלא עונש על חטאים בגלגול הקודם, וכי מי שאינו מתמרד ומבצע את המוטל עליו על הצד הטוב ביותר, צפוי לגמול מתאים בחייו הבאים. האנשים מאמינים.

* * *

המעבר מאירופה להודו הוא מעבר לעולם שכולו אחר, לפלנטה אקזוטית ומרתקת בזמן. מי שמכיר את הודו מבעד לחלונות של מלון היאט בדלהי, מאכסדרת ה"טאג'" הוידיש בבומביי או מהשורתו המפואר של אגרה — אינו יודע עליה דבר וחצי דבר. הודו האמיתית מתחילה במקום שבו מסתיימים נתיבי התיירים. יש אזורים הסגורים בפני זרים. יש אזורים שגם אזרחי הודו חייבים להצטייד ברשיונות מיוחדים כדי לבקר בהם. הזרוע הארוכה של השלטון המרכזי אינה מגיעה לכל פינה, ויש חבלים שבהם שולטים עדיין בעלי אחוזות שצבאות של שכירי־חרב סרים למרותם. בפנג'אב, מולדת הסיקים, נרצחים כל לילה שוטרים וטרוריסטים. בימים אלה עומדים למשפט רוצחיה של אינדירה גנדי — שומרי ראשה הסיקים בינט סינג ושאטוונט סינג. גזר דין מוות הוא כמעט ודאי, אבל הממשלה משתדלת לשמור את המשפט בפרופיל נמוך. די לה במתחים הקיימים ואין היא חפצה לעודד התחדשות מהומות.

אך גם אם הדיווחים המשפטיים הוסטו לעמודים פנימיים של העיתונים, אין פירושו של דבר שירדה מן הפרק דרישת הסיקים הקיצוניים לעצמאות מדינית. כל הודי זוכר היטב את שפיכות הדמים שנקשרה להשתלטות המזויינת על מקדש הזהב, שבו התבצר כבאיאתוללה חומייני של הודו — מנהיג הסיקים המיליטנטים ג'רנאיל סינג בינדראנוולה. בינדראנוולה נהרג, אבל העניין עדיין סבוך ורגיש מפני שהסיקים הם עמוד השדרה של הקצונה ההודית. רק האלים יודעים מי מהם נאמן למולדתו ההודית ומי חולם בחשאי על קאליסטן (ארץ הטוהר) העצמאית.

* * *

המסע ממדוראי לקוצ'ין נמשך כשבוע — באוטובוס ובסירת־מנוע על פני אגמים ותעלות. הסירה היא התחבורה הציבורית הזולה בדרום־מערב הודו. תמורת רופיה אחת (כ־120 שקל) אפשר לשוט למרחק של מאות קילומטרים. מאות אנשים מצטופפים לנצל את ההזדמנות והסירות היוצאות אחת לשעה מנמל קוטאיאם תמיד עמוסות נוסעים. בדוחק ובהמולה שבסירה הכרתי את קומאר אבאדוראי, מהנדס אלקטרוניקה שבא לחופשת מולדת קצרה מאלג'יר. קומאר היה בדרכו לבית הוריו בעיירה אלפפי. "היינו במדוראי והתפללנו במקדש מינאקשי כי אשתי מתקשה להרות", הסביר בקישוי ושאל למוצאי. "אני מישראל", אמרתי ובחנתי את תגובתו.

ישראל היא אורחת נדירה בכותרות העיתונים ורוב ההודים לא שמעו עליה מעולם. גם על היהדות אין הם יודעים דבר. יהודי הודו מעולם לא סבלו מאנטישמיות. כוחה של הדת ההינדית בסובלנותה. אין לה קודקס של תפילות וכל אדם פונה לאלים על פי רצונו. אתה יכול לעבוד את שיווה או את וישנו, את קרישנה או את בודהה, את ישו או את אללה — העיקר שאתה מאמין. אלוהי ישראל וירושלים אינם מושגים מוכרים במרחב של ההודי, אלא שביום שבו ישב קומאר אבאדוראי על ספסל הסירה לשמאלי, ביקר בדלהי יאסר ערפאת והתקבל כבבת־מלכים על ידי ראש הממשלה ראג'יב גנדי. העילה להמולה היתה כינוס בינלאומי של נוער שוחר קידמה, אך בתום הביקור פורסמה הודעה ממלכתית משותפת בגנות המדינה הציונית ובזכות הפלשתינאים להגדרה עצמית. ראג'יב גנדי אינו שוכח היכן מקורות הנפט שלו והוא אינו יכול להתעלם מרגשותיהם של 120 מיליון מוסלמים החיים בגבולות ארצו.

"גולדה היתה עריצה?"

קומאר אבאדוראי אינו נרתע משיחה עם ישראלי. הוא מבקש לדעת אם "גולדה מאיר היתה עריצה" ומיד משווה את גדולתה לזו של אינדירה. באלג'יר חשוף קומאר לתעמולה האנטי־ישראלית, אבל השפעותיה אינן ניכרות בו. כרוב בני הדת ההינדית, נרתע קומאר מהתפשטות האיסלם ומהתוקפנות המדינית. פקיסטן המוסלמית נחשבת בעיניו שכן מסוכן שבעתיים מהציונים בישראל. רק דבר אחד מטריד אותו: "מדוע הממסד שלכם עוזר לממשלת סרי־לנקה בטבח הטמילים?"

כרוב יושבי דרום־הודו, גם מוצאו של קומאר אבאדוראי טמילי. בניגוד לצאצאי האריאנים בצפון, הטמילים שחומי־עור, גבוהים ונאים, ושומרים בקפידה על גאוותם הלאומית. בסרי־לנקה הם רק מיעוט מבוטל, פחות משני מיליון נפשות. מאז ומתמיד ראו הטמילים את עצמם כאומה בזכות עצמה, עם לשון ומנהגים משלה. גם בהודו העצמאית נלחמו על הכרה באופי המיוחד של העם הטמילי — תחילה באלימות, ולאחר מכן בקלפי. במדינתם טמיל־נדו (הודו מחולקת ל־21 מדינות), הביסה המפלגה העדתית את מפלגת הקונגרס של נהרו ושל גנדי והיא שולטת בכול המונה יותר מ־45 מיליוני טמילים.

דרישותיו של המיעוט הלאומני הקיצוני בסרי־לנקה אינן מקבלות תמיכה אוטומטית של אחיהם בהודו. הטמילים בהודו מעוניינים בפתרון מהיר ומתקבל על הדעת של הסכסוך המזוין באי השכן. "אני כועס על הישראלים", אומר אבאדוראי, "כי התערבותכם במאבק מוסיפה שמן למדורה. למה לכם לסייע לממשלת סרי־לנקה — האין לכם צרות קרוב יותר לביתכם? בגלל הטבח מוצפות סביבות מדראס עשרות אלפי פליטים. אבל הודו מוכת האבטלה והשרויה במצוקת דיור קשה אינה יכולה להרשות לעצמה את המותרות של אחוות־אחים. חוקי הקיום שלנו אכזריים למדי. לפני שנים מספר, בעונה שחונה במיוחד, פקדה מכת הרעב את רג'סטן ואת מהאראשטרה. בפני הממשלה עמדה הברירה להפר את האיסור המוחלט לייבא מזון — או להשלים עם העובדה שכמה מיליוני בני אדם יגוועו ברעב. הממשלה נתנה להם למות בלי שאיש ירים קול זעקה. זאת הודו, אדוני, הודו האמיתית".

* * *

על דבר אחד לא סיפר לנו אבאדוראי: שתנועות מרכסיסטיות בהודו חשות בקלות ובמידה רבה משלהבות את המרי הטמילי בסרי־לנקה. ההנחה המרכסיסטית כי הקיום מעצב את ההכרה סותרת את יסודות הפילוסופיה ההודית. ואם אף על פי כן זוכות שתי המפלגות הקומוניסטיות של הודו — זו השואבת את השראתה מפקין וזו המקבלת את הוראותיה ממוסקווה — בעשרה אחוזים מקולות הבוחרים, יש בכך בראש וראשונה ביטוי להצבעת המחאה. השלטון הממושך של מפלגת הקונגרס — המפא"י של הודו — הוליד שחיתות בממדים כה עצומים שאפילו ההינדים הכנועים מסרבים להשלים אתה. בשתי מדינות, בבנגל שבצפון־מזרח המדינה ובקראלה שבדרום־מערב, הצליחו המרכסיסטים להרכיב ממשלות אזוריות שיש בהן רוב לשמאל.

בעיירה אלפפי נפרדנו מהמהנדס הטמילי והמשכנו באוטובוס לקוצ'ין, העיר המתקשרת בתודעתנו עם יהודי קוצ'ין שעלייתם ארצה עוררה בשעתה סערת רוחות: הרבנות פקפקה ביהדותם של בני ישראל. אך במבואות העיר, פרט לשלט "ג'וטאון" (עיר היהודים) אין זכר לכחול־לבן. את פנינו מקדמים "יער" של דגלים אדומים, ציורים של פטיש ומגל המקשטים את החומות וכיכר מרכזית הדומה לכיכר בעיירה סובייטית באזור כמאי. מתוך כרזות מביטים בנו פרצופיהם של מרקס, אנגלס ולנין. בקוצ'ין, אחת הערים החשובות בקראלה, שולטת קואליציה שיש בה רוב לקומוניסטים. אולם לא שלושת המנהיגים המרקסיסטיים הבטיחו להם את הניצחון. במערכת הבחירות השתמשו הקומוניסטים בסימן זיהוי שיש לו משמעות גדולה יותר לבני האדם הפשוט — בדיוקנה של לאקשמי, אלת השפע ההינדית!

במדינת קראלה חיים 25 מיליוני תושבים. כאן הריכוז הגדול של נוצרים, זכר לפלישות הפורטוגזים וההולנדים. בקתדרלה של קוצ'ין מצוי קברו של ואסקו־דה־גמה. אך היהודים טוענים לזכות ראשונים. שרידי היישוב העתיק מעידים על התיישבותם עוד בתקופת גלות בבל. עד שנות החמישים גרו בקראלה כאלף יהודים, רובם בני־ישראל. כמעט כולם עלו לישראל. מתוך קהילת יהודי קוצ'ין נותרו בעיר רק שבע משפחות. לבד משבתאי קודרה, בעל רשת חנויות כל־בו, אין להם כל זיקה לציונות או למדינת ישראל. קודרה בן ה־80 נולד בקוצ'ין, אך אבות אבותיו נדדו לכאן מבגדד. בביתו המרווח מארחים אותנו קודרה ורעייתו בתה ובעוגיות. השיחה נסבה על בית הכנסת העתיק, גאוותו ותאוותו הגדולה של האיש. כשביקרנו בו ציווה עלינו שמש בית־הכנסת ("יש לי קרובים בבנימינה") לחלוץ נעליים — כנהוג בכל המקדשים ההינדיים. גם הוא היה יחף כשפנה לארון הקודש כדי להציג לפנינו את ספרי התורה העתיקים. לצדם נשמר מסמך המעיד על קיומו של יישוב יהודי במקום בשנת 379 לספירה הנוצרית.

מגן דוד וצלב קרס

בטרקלין ביתו של שבתאי קודרה, בין הרהיטים הפורטוגזים המגולפים, פרוש על הרצפה שטיח־עבודת־יד ובמרכזו מגן דוד גדול. מגן דוד וצלב הקרס הם סמלים אריאנים נפוצים בהודו. את צלב־הקרס אימץ לו בשעתו אדולף היטלר כסמל המפלגה הנאצית. אך בניגוד לרייך השלישי, פונים הקרסים של צלב־הקרס האריאני־ההינדי בכיוון מחוגי השעון ומשמעותם המעגל הנצחי של לידה, חיים, מוות וחוזר חלילה.

"המגן דוד שבשטיח שלך, האם הוא סמל יהודי או סמל הודי?" אני שואל. קודרה מחייך בסלחנות ואומר: "של שניהם. כשאתה חי בהודו אתה לומד לטשטש גבולות".

ושוב חוזר המארח לעניין הקרוב ללבו: "בשנת 1986 תחגוג יובל 400 שנה לייסוד בית הכנסת. לטקס שערכנו הצלחתי להביא את אינדירה גנדי", הוא מספר. "את הנאום נשאה באנגלית אך בסיומו בירכה אותנו 'במזל טוב' בעברית צחה. 'גברתי ראש הממשלה, מהיכן את יודעת את הביטוי?' שאלתיה. והיא ענתה לי: 'מה זאת אומרת מהיכן? כמובן שמהכנר על הגג'".

מאוחר יותר מצאתי על שולחנו של קודרה גיליון של "טיימס אוף אינדיה". בעמוד האדיטוריאלי הופיע תצלומה של אינדירה. במאמר שהוקדש לתקופת שלטונה — לרגל המשפט נגד המתנקשים — כונתה הגברת גנדי "אם כל השחיתות ההודית". קודרה עקב אחר מבטי, ושתק.

בפיברוניקס
אתה בחברה טובה

מנהל/ת צוות פיתוח תוכנה

לפרוייקט חדשני ומיוחד בעל אתגר מקצועי רב
ניהול צוות המפתח תוכנה זמן אמת, עבור רשת מקומית סיב אופטית מהירה.
תאום עם חברות זרות.

כישורים:
- 8 שנות נסיון מוכח בתחום פיתוח תוכנה ומערכות זמן אמת (רצוי נסיון בשפת C).
- נסיון בתכנון מערכות תוכנה לתקשורת נתונים כולל חיבור למחשבים שונים.
- כושר הבעה באנגלית בכתב ובע"פ.

מנהל/ת מחלקת ביקורת איכות

- המועמד יהיה אחראי על ביקורת קבלה, ביקורת תהליך וביקורת סופית.
- יתן גיבוי הנדסי למחלקות הביקורת.
- יעסוק בשיפור שיטות ואמצעים בביקורת איכות.

כישורים:
- מהנדס/ת אלקטרוניקה או הנדסאי/ת אלקטרוניקה.
- נסיון בביקורת איכות במפעל אלקטרוניקה העוסק ביצוא.
- ידיעת האנגלית חובה.

מהנדס/ת תוכנה

לפיתוח תוכנה לרשתות תקשורת מהירה.

כישורים:
- נסיון בתוכנה למיקרופרוססורים (רצוי 68000), בזמן אמת.
- רצוי נסיון במערכות תוכנה לתקשורת נתונים
- התפקיד דורש שהייה בחו"ל לתקופה של שנה עד שנתיים.

פיברוניקס היא חברה חדשנית ודינמית היוצרת את תקשורת המחר.
למתאימים מוצעת עבודה עם אתגר מקצועי ייחודי, אפשרויות קידום, הסכם אישי לכל עובד וחמישה ימי עבודה בשבוע.
נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים ופרוט נסיון ל"גיוס עובדים" פיברוניקס בע"מ, סוכנות דואר מת"מ, חיפה 31905. סודיות מובטחת.

פיברוניקס
תקשורת סינאופטית

לחברה בת"א
מזכירה אחראית
למשרה מלאה
הדפסה עברית אנגלית
נסיון קודם הכרחי.
5 ימי עבודה בשבוע
להתקשר מיום א'
337863-4/5.

למכון למחקרי נפט וגיאופיסיקה
דרושים
1) **אחראי לביצוע רכישות (בארץ ובחו"ל) וביטוח.** דרוש נסיון של 5 שנים לפחות.
2) **בוגר במדעים מדוייקים מתימטיקה/פיסיקה** לתפקיד בוחן נתונים סייסמיים.
3) **טכנאי אלקטרוניקה לתחזוקת מערכות סייסמולוגיות.** הדרכה תינתן במהלך העבודה.
המעונינים מתבקשים להתקשר למשאבי אנוש, טל. 03-805112.

בקרית אונו
דרוש דחוף
מחלק עתונים
בשעות הבוקר המוקדמות,
תושב קרית־אונו.
★
טלפון 358283.

גרין קארד ישראל בע"מ
דרושים דחוף
1. **מנהל חשבונות**
לחברה מסחרית — בעל נסיון
2. **שליח עם קטנוע**
בעלי כישורים מתאימים מתבקשים לפנות לטלפון: 204494, 204406, 03-296731.
למתאימים מובטחת הכנסה גבוהה ועבודה באווירה יצירתית

למתנ"ס גוש־עציון
דרוש
מנהל חשבונות / חשב
מדופלם
ידע בעבודה עם מחשב
נסיון של 5 שנים לפחות
לפנות בכתב כולל קורות חיים, אלון שבות 90940
ת.ד. 52, טל. 02-931567.

לחברה בתחום המיקרואלקטרוניקה
דרוש
פיסיקאי
לתפקיד
מדען ראשי
כישורים נדרשים:
★ תואר שלישי או נסיון מחקרי שקול.
★ ידע ונסיון בתהליכי מיקרואלקטרוניקה, אופטיקה ואלקטרואופטיקה.
אנו מציעים:
★ אתגר מחקרי ויישומי בחזית הידע העולמי.
★ חופש פעולה נרחב.
תנאים מעולים ושותפות בהצלחה.
נא לפנות בכתב לת.ד. 4868 חיפה מיקוד 31048 עבור משרה 627.
— סודיות מלאה מובטחת —

לחברה מסחרית בענף הספרים
דרושים בת"א
לעבודה קבועה:
א. אנשי בטחון — ביקורת
ב. מחסנאים במגמה אנגלית
התפקיד הראשון מתאים גם לסטודנטים.
לציין בפניה, כישורים ומספר טלפון.
לפנות בכתב לת.ד. 628, ת"א, 61006
למוד' כ"א.

ביה"ח "בקור חולים" ירושלים
מודיע כי התפנתה משרת
אחות מוסמכת
בעלת קורס חדרי ניתוח
לפנות למשרד האחות הראשית בשעות לפנה"צ

isrotel
hotel management Ltd.

הזדמנות שאינה חוזרת כל יום
לקריירה בתעשיית המלונאות

לקבוצתנו הבינלאומית
המתפתחת במהירות בישראל
דרושים:

מועמדים לעמדות הניהול הבכירות ביותר
ב־מלון המלך שלמה־אילת
"מלון הנופש המוביל"
ובמלונות אחרים שיפתחו בקרוב

אנו מחפשים את הטובים ביותר
יענו רק מועמדים אשר להם הנתונים הדרושים:
★ נסיון נרחב והכשרה מקיפה בתעשיית המלונאות.
★ כישורים גבוהים של ניהול ארגון ושווק.
★ כשרון ויצירתיות לבניה וארגון של תכניות בידור וארועים.
★ מנהיגות טבעית, מעוררת השראה והנעה.

מועמדים מתאימים ימצאו תנאי העסקה הולמים ומספקים.
פירוט קורות חיים ונסיון, בכתב יד בלבד יש להפנות אל:
מר אריה ליס, ישרוטל
ניהול מלונות בע"מ, ת.ד. 50150,
תל-אביב 61500.
- סודיות מובטחת -

هكذا من الأصل

תרבות וספרות

"ארצות התן" — מקץ עשרים שנה

מאת יוסף אורן

הופעת קובץ הסיפורים הראשון של עמוס עוז, בשנת 1965, ציינה בהוראות את נוכחותה של משמרת מספרים חדשה בסיפורת הישראלית. מבקריה הבולטים של המשמרת החדשה, גרשון שקד ודן מירון, שעצמו מתוכה ובגרו יחד עימה, הדרוהו להבדילה מן המשמרת הראשונה בסיפורת הישראלית — זו המכונה "דור בארץ". סימני השוני שעליהם נעשית בהכרח ההבדלה בין משמרת מספרים אחת לזו שבאה אחריה, כגון: הבדל גיל, חידוש בנושאים ובדוגמה בדרכי־סיפור אחרות, הפכו בפיהם בסיס לחלוקה בלתי־סבירה של הרציפות הספרותית. טענתם המרכזית היתה, שסופרי "דור בארץ" ממשיכים בכתיבתם את "סופרי העליות", שקדמו להם, ואת התקופה החדשה, התקופה של ספרות המדינה, זו של הספרות הישראלית, צריך לפתוח ב"גל החדש", בעמוס עוז ובבני דורו.

קביעה שרירותית זו מוסיפה להתקיים במחקר ובביקורת הספרות הישראלית עד היום. מי שהקשיב, למשל, לדבריו של דוד אבידן בטקס חלוקת פרסי ראש הממשלה האחרון, יכול היה לשמוע מפיו, שלפני שלושים שנה התחוללה מהפיכה בספרות הישראלית. וכי הבליעה השמיט כמעט עשור שלם של פעילות ספרותית, מהפכנית, שהכשירה את הופעת המשמרת שיצירתיה הוא ניזמנו.

הניסיון ליטול את בכורת המהפכנות בתולדות הספרות העברית ממשמרת היוצרים הראשונה, זו שבאמת פותחת את התקופה הישראלית בספרות הלאומית, הוא חסר־תוחלת. הוא סותר את ההיגיון הפשוט, שעל־פיו הופעת התקופה הישראלית בספרות העברית את שנות המדינה, ולפיכך מתחילה הספרות הישראלית בתש"ח, שנת ייסודה של המדינה, ולא בתשכ"ה, שנת הופעתם של רוב ספריהם הראשונים של סופרי "הגל החדש". הוא מתעלם מן הממצאים הספרותיים שאין להכחישם. כאשר מתחילים סופרי "הגל החדש" את כתיבתם, כבר נותם הנושא הראשון בכתיבתם של סופרי "דור בארץ" — נושא מלחמת השיחרור. הנושא נותם לאחר עשור בלבד, ברומאן המעולה ורב־ההיקף של ס. יזהר "ימי צקלג" (1958). בהיותם הנושא הזה, שבו עצמו התמקדו חלק ניכר מחידושי הסיפורת הישראלית, כבר מנסים סופרי "דור בארץ" אפשרויות־כתיבה חדשות (תימאטיות, צורניות ואידיאיות), שמאוחר יותר החלו לייחס אותן לבאים אחריהם, לסופרי "הגל החדש".

למעשה, כבר ב"ימי צקלג" עצמו קיימת התפנית הברורה מן ה"אנחנו" הקולקטיווי אל ה"אני" של היחיד. את גיבוריו הצעירים של הרומאן מעסיק הפער שבין האידיאולוגיה והממשות, האווירה התלהבות חסרת־הפקפוק בחזונות וביעדים מתחלפת בנימות של ספקנות אירונית. דמות־הגיבור הקודמת, דמותו של "הצבר", מתחילה אף היא להתנתק בכתיבתם המאוחרת יותר של מעצביה הראשונים. תמה בסיפוריו הקצרים לזוע לגבי פניות המגוחכת ש"הצבר" מאמץ לעצמו ("תחרות שוחיה") ומגלף את ילידי־הארץ בתכונות מובהקות של אנטי־גיבור ("חיי אליקום" ו"יעקב"), הידוע גם את טעם התבוסה. מספרי "דור בארץ" עצמם פנו אז למבחן דרכי־סיפור אחרות, לריאליזם פיוטי יותר, לסיפור הסמלני ("הבריחה" לאהרן מגד ידגים את האפשרות האחרונה, ו"ההר על המת" ידגים את הניסיון שלו לכתוב בריאליזם פיוטי יותר).

וכפי שסופרי "דור בארץ" סללו לבאים אחריהם את אפשרויות־הכתיבה החדשות, כך הם הכשירו עבורם את שדה־ההתייחסות הרוחני־הגותי שבעזרתו מתקשרת הפעילות הספרותית לתרבות־החיים בכללה. סופרי "דור בארץ" התחילו בתש"ח דיאלוג רוחני עם המחשבה הלאומית המודרנית שלנו (אנו נוטים להגדירה במונח "ציונות"), מזווית־הראיה החדשה לחלוטין: ממצב של ריבונות מדינית. השאלות המוליכות בדיאלוג זה היו: מה מקומה של הריבונות המדינית בתולדות העם היהודי? האם מצריכה ריבונות מדינית גם הגדרה חדשה של היחסים בין יהודי־ישראל ליהודי־העולם? האם מסוגלת המדינה לפרנס תרבות לאומית חדשה, ציונית־חילונית־ארצית? מהי השפעתה של המדינה על הגדרת הזהות העצמית של הישראלי? האם רוחה תרבות חילונית, הנ־זונה מהריבונות המדינית, את המורשת התרבותית הקודמת, היהודית־ההיסטורית?

"דור בארץ" התחיל בהתלבטות הזו עם "המצב הישראלי", ובכך קבע את שדה־ההתייחסות הרוחני־הגותי לספרות שנכתבת בשנות המדינה — קבע לעצמו וקבע לבאים אחריו. עד שסופרי "הגל החדש" מצטרפים אל הדיאלוג הרוחני המרתק הזה, כבר מספיקים סופרי "דור בארץ" לנקוט בו עמדה רוחנית שניה, שאף אותה מוצאים עוז וחבריו מן המוכן לפניהם. העמדה הראשונה של סופרי "דור בארץ", כלפי החידוש שבריבונות המדינית, היתה בנטייה מובהקת לראות במדינה את חזות הכל. היא זו שנתגנו מעתה, והיא זו שתבטיח מעתה את המשך הקיום הלאומי. היא זו שתהיה מעתה, והיא זו שתגבש תרבות אחרת, חילונית בעיקרה, מכאן ואילך. העמדה הרוחנית הראשונה כלפי הריבונות המדינית היתה בעלת יומרה טוטאלית: להתחיל את הכל במדינה, ולהשתית הכל על המדינה. ואם צריך לשם כך לפרוץ מן הרציפות לקודמים ומן הרציפות לעולמם הרוחני — תבורך הפריצה!

יומרה זו באה לידי ביטוי הן בסיפור והן במסה, הן בכתב והן בעל־פה. אם בסיפור — יפה לכאן ההכרזה של ס. יזהר ב"ימי צקלג": "הוא וחבריו, בחורים בלי יחוס־אבות המה. רק יחוס־אב להם... הנה באים אנחנו, בתוך כדי קפיצת הדרך... לא על קרקע מורשת מדושנת, תמצית מסורת דורות... בלי מגע של ממש במה שאספו הדורות... עקורים ממה שכבר היה ועדיין לא מלכלכים במה שיש". אם במסה — ראוי להביא מדבריו של מתי מגד: "ביסודה של תמונת־עולמו של בן הדור אין אתה מוצא אלא אותו בלבד: זכרונותיו, חוויות ילדותו שלו, אוצר מילותיו. אלה וכיוצא בהם הינם תוצר מובהק של הארץ ושל עשייתה החדשה — אך אין בהם מתחושת רציפות הדורות" (בקובץ "יבול", ליובלו של שלונסקי) ואם באמירה — נרגים בעדות דבריו של משה שמיר בוועידת אגודת הסופרים (פסח תשי"ח): "נבין שהיחס בין דור לדור איננו יחס של סיבה לתוצאה. הגיע הזמן שה־דור הרואה את עצמו כסיבה, שהדור המבקש לראות במשיכיו את תוצאותיו — יחדל מן האשלייה התמימה הזאת. עולם שלם של סיבות וגורמים מכל הסוגים, מחולל דור חדש בספרות ובמחשבה".

עוד קודם שסופרי "הגל החדש" מצטרפים כמשמרת שניה בספרות הישראלית, נוטים סופרי "דור בארץ" מיסודם פריצתם בתש"ח, ונוקטים עמדה רוחנית שונה כלפי הריבונות המדינית. התגובה הרוחנית החדשה של "דור בארץ" מבטאת נכונות מסויגת, במידה ניכרת מאשר קודם, לראות במדינה חזות הכל. המלחמות מזה והכשלונות לגבש מיכלול רוחני־ערכי מן ההוויה הישראלית, במקום המורשת ההיסטורית, השפיעו על מגמת השיבה אל הזהות היהודית. מגמת השיבה הזו, שהינה גם בשעת כתיבתם של דברים אלה המגמה הרוחנית המרכזית אשר משפיעה על העשיה בספרות הישראלית, איננה מתנהלת בקו ליניארי. מאורעות שונים, שמהם מצטרפים לתולדות של הריבונות המדינית, יש שהם מסיטים את ספרותנו מדרך המלך למשעול צדדי (כמו היתה השפעתה של מלחמת יום־הכיפורים, למשל), ויש שהם מעכבים את התקדמותה של השיבה בקצב הצפוי (כמו היתה ההשפעה של מלחמת לבנון, למשל).

בכל מקרה, כאשר סופרי "הגל החדש" מצטרפים כמשמרת שניה לספרות הישראלית, הם מסתפחים בהכרח למאמצים אידיאיים אלה, לקבוע הערכה מאוזנת יותר ביחס למקומה של המדינה בתולדותיו של העם היהודי. ופעילותן הסימולטאנית של שתי המשמרות משקפת נכונות גוברת והולכת לבחון את "המצב הישראלי" על רקע הנושא המסורתי של הספרות העברית החדשה — "המצב היהודי". כשם שיחוד הן גם מחפשות מוצא למבוכותיו של "המצב הישראלי" בדו־ראיות שעדיין מסוגלת להעמיד לרשותנו התרבות היהו־דית לדורותיה.

בזיקה הזגנת של הספרות בשנות המדינה מביאה בהכרח למסקנות הבאות:

א. מתש"ח מתחילה תקופה חדשה בספרות העברית — התקופה הישראלית.

ב. משמרת הסופרים הראשונה בתקופה הישראלית של הספרות העברית — משמרת "דור בארץ" — הפכה בהשפעת הוויה רוחנית עזה ביותר, הוויית הירושה של הריבונות המדינית, למשמרת ספרותית נוספת ל"דורי" המבטיע מהפיכה מקיפה בספרות הלאומית. מהפכה זו ניכרת בנושאים שחידש לספרותנו, בלשון הכתיבה, בדרכי־הכתיבה ובעמדות הרוחניות שנקט.

ג. "דור בארץ" הוא שהכין את כל אפשרויות־הכתיבה החדשות הללו לבאים אחריו. כשם שכיוון את שדה ההתייחסות הרוחני־הגותי לסופרים המאוחרים. סופרי "הגל החדש" מצאו מן המוכן מה שהדור הקודם הכין, ולפיכך הם רצופים ל"דור בארץ" מכל בחינה שהיא.

ד. כאן הצטרפה משמרת נוספת, השלישית במספר, של סופרים, ותיקיה הם יעקב שבתאי המנוח ויצחק בן־נר, ועמה נימנים: חיים באר, דוד שיץ, דן שביט, ישעיהו קורן, ישראל המאירי, אריה סמו, יעקב בוצ'ן, דוד גרוסמן ואחרים. המשמרת הזו מתמידה אף היא, כמשמרות הקודמות, להגיב על "המצב הישראלי". פעילותם כרבומן של סופרי שלוש המשמרות מציפה את תולדות התקופה הישראלית בספרות העברית, כפי שניתן לסכמה עד כה.

תאור־רקע זה, להערכת קובץ סיפוריו הראשון של עמוס עוז, מאפשר להגדיר את הופעת "ארצות התן" ב־1965 כמאורע בתולדות הסיפורת הישראלית. המאמצים שקדמו להופעתו של עוז, על ידי קודמיו בני "דור

סופרי "הגל החדש" הם המשמרת השנייה בספרות הישראלית — כשהם מסתפחים אל אנשי "דור בארץ" במאמצים לקבוע הערכה מאוזנת יותר ביחס למקומה של המדינה בתולדות העם היהודי ובן בחיפושים אחר מוצא למבוכותיו של "המצב הישראלי"

בארץ", להבין את מקומה של הריבונות המדינית בקיום הלאומי — מאמצים אלה וכן לתנופה על ידי האפשרות החדשה שפתח לפניהם עמוס עוז בסיפוריו הראשונים. חידושו של עוז בסיפורי "ארצות התן" היה בתמורת יסו־דות אי־רציונאליים לתיאורי המציאות הישראלית שתאר. עד אליו נטעה בנו הסיפורת הישראלית את האמונה בהגיונה של המציאות, ביכולת לגבור עליה באחד הי־מים ובאפשרות לכבוש אותה למשמעתנו במרינינו. דמות "הצבר" ביטאה תשוקה זו, לראות בישראלי סגר־לת ארצות, לא רק על הארץ ושאר העניינים הארציים, כי אם — בזכות המדינה — גם על העתיד ועל מהלך הדורות הבאים. מהופעת סיפורי "ארצות התן" ואילך מתגנב הספק ביחס ליכולתנו לשלוט אף בתולדותיה של המציאות שלנו הישראלית. יכולת זו הופקעה מידינו מרגע שכוחות אחרים, שאין לנו שליטה בהם, פועלים אף הם בדיניה. ברובם של הסיפורים נרמזה על ידי "המספר" תביעה זו, לשים־לב לכתם של השסע [illegible] המש־פיעים על המציאות הישראלית. בסיפור "ארצות התן" הוא אומר: "המבקש לו אחיזה של קביעות בתוך זרם הזמן, מוטב שירגיל עצמו להקשיב בדריכות אל הקולות הליליים שאינם משתנים לעולם. אין הם עשויים להש־תנות, הם באים אלינו מן הארצות התן". ואף "המספר" של הסיפור "אבן חלולה" מזהיר אותנו מפני ההסתפקות בצדדיה הגלויים והברורים של המציאות: "הרוחב מסיח את הדעת מן המעמקים, אך המעמקים הסמויים משלחים כלפי מעלה גלים גלים אל אפלולית רוגעת. חשכת המעמקים, היא המעניקה למשטחים את זכותם ואת צלי־לותם". התבטאויות אלה, על היחסים שבין הגלוי לנסתר במציאות, מעתיקות את אבחנתו הידועה של פרויד, על היחסים שבין המודע ללא־מודע בנפש האדם, אל החיים בכללם.

בסיפור נוסף, בסיפור "אש זרה", מבטאת אותה רוחה כפי אותו הדמויות. ד"ר קליינברגר מעיד לחברו יוסף ירדן על מושג השחיתות: "שחיתות היא תופעה דיאלק־טית, יוסף, שהרי בלי המילה שחיתות, אין מובן למילה טוהר. חילופי השחיתות והטוהר דומים לחילופי היום והד־לילה. לכאורה ניגודים, ובאמת זה גודר את זה, ואין זה בלי זה". דברים אלה מבהירים את כפל פניה של המציאות, שצדדיה הבהירים מושפעים ע"י צדדיה האי־רציונאליים. וזו נקודת־המוצא לראייה מיתית של ההוויה: אם דיאלקטיקה זו תיבחן על מימד־הזמן, היא תלמד על נוכחותם הפעילה של זמנים־מעמקים קמאיים על מישוריה העכשוויים של ההוויה.

כפילות זו מורגמת בדמותה של גיבורת הסיפור "אש זרה", הגב' דנוברג. ד"ר קליינברגר אינו ניכשל בחזותה המהוגנת של־הגברת הזו, שהיתה לפנים רעייתו של "ידיד" יוסף ירדן. לידידו הוא מבהיר: "איש יכול להיות רגיש וגם קשה. זהו ניגוד מדומה", והמהוגנות יסולה בלא קושי, להתחלף בוולגאריות. השערתו זו מוכחת עד מהרה כצודקת, כי בהמשך מתאר הסיפור את ויזוויה המגושמים של גברת דנוברג אחר חתנה של הבת, עד שהיא מצליחה להוליך אותו מאחורי־התרבות המהוגנים אל החורשה הקמאית, האפלה, הגובלת במישכנן של החיות.

בשלם ובמגובש שבסיפורי הקובץ, בסיפור "ארצות התן", מומחשת חדירתם של כוחות המעמקים, היצריים והאי־רציונאליים, אל מערכת החיים המהוגנת והמתור־בתת, בעזרת המקבילות מן הטבע הנופי והטבע החייתי. שאף בהם מתגששים הכוחות הסותרים. בכך פותח הסי־פור, המתאר כיצד "פרץ של רוח ימית", בהתפוגג השרב, זוכה לתגובה אירוטית: "צמרות הברושים נתרעדו בערגה כמו לא עברום זרם של חיות, עולה משורשיהם ומרטיט את שדרתם ונוסך בהם תפוק חרישי". ומאוחר יותר אותם ברושים "נכפפים ונזקפים, כבפולחן סתום וקודר". כתוצאה מן המגע האירוטי "ברושים זקנים ומאונקים" אלה מתגעים משממונם ומקללתם. ובלעדיו הנוף הינו שומם וזקן, כמראה העיגלה באור פנסי־החשמל. האור "מאיר את משעולי־הבוסתן המדוקקים באור רפה. לא טוהר, לא נהירה, לא עליצות, רק שלוליות־אור עמומות הססניות דולקות כלאוורייה, באין התלהבות, אור זקן".

המקבילה מן הטבע החייתי מתמקדת בסיפור זה, כמו בשאר סיפורי הקובץ, בתנים. גורי־תנים שלכדו במל־כודת, מסב לפולחן קמאי של להקת תנים: "נתלקטו מכל תפוצותיהם, קרואים אל הטכס הדוהי, נסתדרו במעגל ולטשו עיניים — — — כשגעתה העליצות והיתה להוללות, נשתסע הטכס המרוקק והפך מחול עיוועים פרוע". תאור מעשה ההרבעה של הסוס, מפי מתתיהו דמקוב, הגם שהוא מלמד, כיצד מצליחים בעולם התרבותי לנצל את עוצמת היצרים החייתיים ולשלוט בהם במידת מה, בעיקרו הוא מצליח להרגיש, כי שליטה זו אפשרית רק עד גבול ידוע, שלאחריו מגיעה ההתפראות של הסוס לעוצמה שאינה ניתנת לריסון נוסף, וכדמו לבאות, לחשיפת סוד היותו אביה, מבהיר דמקוב לגלילה את חוקי הברירה הטבעית, הדארוויניס־טיים, שנועדו להשביח את הגזע ולהבטיח את המשך קיומו: "סוס מטומטם ופראי הוא הראוי ביותר להרביע — — לא תמיד הגדול והחזק הוא המסוגל להוליד את הטובים ביותר. לפעמים דווקא הקטן הוא השרוף מכולם. מבחינים בו על־פי סימני השיגעון".

האבחנה האחרונה מבהירה את ההבדל בין שאסקה, המחזק כאביה של גלילה, ובין דמקוב, שגלילה היא יוצאת־חלציו. שאסקה הוא "איש רבוע, ארמום ומ־משקף. פניו רגישים ונאים, וביטחה אבהית פרושה עליהם". גם במעשיו, כבחזותו, אין צללים. זהו "אדם בהיר", אישיותו בעל "ניסוחים מוקצעים", שנונים, "המלים נובעות ממנו בקילוחים סדורים ונאמנים" — מלים המתקבלות על דעת הכול, ימעט בהם החידוש הממשי ככל שימעט ("אין לך עמידה נאצלת יותר מעמידת המעטים מול הרבים"...). דמקוב שונה משאסקה בכל: "אדם קטן וצנום וכהה, עשוי עצמות ושרירים", גופו "גמיקוף". דיבורו — "מאורה", דיבורו — גולמי וסו־רבל, אך על הגדול יכה ב"פראות", מכות יעילות וד־בות כוח.

גלילה אינה דומה לשאסקה. לה "עיניים מוארכות ונאות, עיני אמה". האם, סאניה, "היתה תהלית ורעה ונפוחה" בנעוריה, וגם כיום אכורת לה חוותה "הבהירה" כאשר היא נתקפת זעם. רק בפני דמקוב היא מתרככת, נוטה להתפייס עמו. מה סוד שליטתו בה? מרגע היא נבגעת בפניו בקלות כוח סוד העיגאוף, שממנו נולדה גלילה. הוא שיבהיר בהמשך הסיפור את קצב־חייה של התלקחות ביניהם.

גלילה אינה יודעת את סודם של סאניה ודמקוב, וגם אין היא מכירה עדיין את מורשתה היצרית משניהם. הפראות שבדמיה מתגלה כאשר ניתנת לה ההזדמנות לצייר. היא עוסקת בכך "בשבוה ובהתמכרות —.—.

(סוף בעמוד 19)

עוצמה ללא פאתוס

מאת ניצה מלינאק

רודי להמן: אנפה, היתוך־עץ, 1967

תערוכת היתוך־עץ של רודי להמן וההדויג גרוסמן — סדנת ההדפס, רחוב שבטי ישראל 38, מורשה, ירושלים.

סדנת ההדפס הירושלמית, העורכת מדי פעם, באכסנייתה הצנועה, תערוכות איכותיות, מגלה שוב יוזמה יוצאת־דופן. בהעלותה על נס את הפן המוזנח קמעא — מבחינת התודעה הציבורית — במכלול יצירתו של הפסל רודי להמן, תחום היתוך־העץ.

יתר על כן, התערוכה מכוונת להיות מתווה לפועלם המשותף של בני הזוג להמן־גרוסמן, שהעמידו כל אחד בתחומו, בדרכו הסולידית והד־צינית, נדבך של ערך, ציון־דרך אמיתי בתולדותיה הצעירות ליכים של האמנות הישראלית.

רודולף להמן ז"ל (1903־1977) ור־עיתו הדויג גרוסמן תבדל"א, עברו כברת־דרך נכבדה בברלין, עיר הולד־תם, והביאו עימם, עם עלייתם לארץ ב־1933, תפישות אמנותיות מגובשות והכרה מעולה של חומרים וטכניקות.

פועלם בתחום היתוך העץ נושא אופי שונה להלוטין מזה של הבולטים בציירי האכספרסיוניזם הגרמני בנוס־חתו הישראלית. כאן אין הרמזות לרצון לקעקע סדרי עולם, אין מחאה חברתית מפורשת והסתמכות על מקורות תנ"כיים או ספרותיים. יצירתו של להמן המתאפיינת בעוצמה נטולת פאתוס, שואבת את מקורות השראתה מעולם החי המגוון, תוך משיכה מיוחדת לבעלי כנף, כשההתמקדות היא בצורות פשוטות וסגורות ובהר־מוניות שקטות המקרינות כוח עצור ושפיות הנובעת בעליל מתוך כבוד עמוק לחומר עצמו ומתוך קשר ראשוני לטבע ולבריאה.

האטלייה של רודי להמן בעין־הוד היה בשנות החמישים בית גידולם של כמה מהבולטים בפסלי ישראל, בתוכם יגאל תומרקין ומנשה קדישמן. הדויג גרוסמן היא מחלוצות הקדרות האמנו־תית בארץ ומיוצרי האסכולה של כלי־חרס המושתתים על צורות חומרים הלקוחים מהתרבויות הקדומות של האור ועל צבעוניות מונוכרומטית בגוני האדמה האת. פעילותם בתחום היתוך העץ, באה בעקבות האידיאולו־גיה שהנחתה את מייסדי כפר האמנים עין־הוד, היינו הקמת סדנאות יצירתיות, והתפתחה במקביל לעבודתם בפיסול, בקדרות ובהוראה.

בהדפסיה של הדויג גרוסמן בול־טים תאורי טבע דומם ופנים הבית. היא חותכת בעץ באופן חופשי ויוצרת אווירות אינטימיות. יצירתו הגראפית של להמן מתמקדת בנושאים החביבים עליו — רמזיות חיות וצפרים — להם נשאר נאמן לאורך כל דרכו. למן לי־מודיו כנער אצל פסל החיות פורדריך באייר בברלין, כשהוא ממזג את הבלתי־אפשרי לכאורה. מאסיביות ותנופה בבחינת גרביות קלה וזורמת.

פורצי השערים מהמזרח

רוח קדים, בשליחות מחתרתית לארצות ערב
מאת שלמה הלל
הוצאת משרד הביטחון ועידנים, תשמ"ה, 360 עמ'

מאת ליליאן דבי־גורי

שלמה הלל, יו"ר הכנסת כיום ומי שהיה בשנים 1946–1950 שליח המוסד לעליה ב' בארצות ערב, הוא הגיבור והמספר כאחת בספרו "רוח קדים". הספר, הכתוב בגוף ראשון, חושף ומתעד פרקים מרכזיים בתולדות הישוב בא"י ובתולדות הציונות בגלויות ערב. המחבר עמד באותן שנים בראש התנועה הציונית במחתרת בעיראק. הוא ניתב בתעוזה ובתושיה רבה את דרכי העליה הבלתי ליגאלית, תוך הכנת מבצע "עזרא ונ־חמיה", שהעלה באופן לגאלי למעלה ממאה אלף יהודים, הרבה מעל לתחזיות ולציפיות של המעורבים בכך. מבצע זה הטביע חותם ייחודי על גילוייה המהותיים של הציונות האקטיווית וסגר בהינף אחד מעגל מפואר ורב

שלמה הלל: תעוזה ותושיה

תהפוכות של העתיקה מבין גלויות ישראל ששרדו.

מבצע "עזרא ונחמיה" הוא ציר לספר ונקודת שיא של כלל שליחויותיו של המחבר לארצות ערב. במסווה של מיסטר ארמסטרונג, אזרח בריטי מכובד, נפגש הקיבוצ־ניק בעל החזות היהודית־מזרחית, הוא שלמה הלל, עם ראש ממשלת עיראק, בתיווכו של ראש הקהילה היהו־דית דאז. ראש הממשלה שוכנע לחוקק חוק שהתיר לכל יהודי שיוותר על אזרחותו ברצון לטוס לקפריסין או לאירופה תוך העלמת עין מכך שהיעד האמיתי הוא לוד.

תאור העליות הבלתי ליגאליות שקדמו למבצע "עזרא ונחמיה" מאיר את מאבקו המשולב של הישוב בארץ לעליה ולעצמאות. דוגמא מרתקת לכך משמש מבצע "מיקלברג" הנועז שבו היה שלמה הלל חלוץ בפועל של העליה הבלתי־ליגאלית בדרך־האוויר. הטיסה המחתרתית מישראל לשדה התעופה בבגדד, עלייתם של העולים למטוס ונחיתתם ביבנאל. מאפילה בפרטיה על כל מותחן בדיוני. הטיסות הללו סללו דרך לרעיון של הטסת נשק למחתרת הלוחמת בארץ. שילוב הכרחי זה בין זרועות המחתרת השונות בדרכי פעולתה כוחי את הקורא אל התקופה הקשה ביותר בתולדות עמנו — השואה מזה, והחורבן שהיה צפוי לגלויות בארצות ערב מזה. בתיאור מרוסן ומתועד היטב נחשף מאבקו ההירואי של עם מיוסר הן לעצמאותו ולהצלת שארית פליטתו והן לגאולת גלויותיו בארצות ערב טרם חורבנם.

הספר שזור במסכת של סיפורים על גורלות אישים ולאומים. הבולט שבהם סיפורו של הכומר האנגלי הוא היהודי המומר אלכסנדר גלסברג, שנרתם להצלת יהודים במלחמת העולם השנייה ועזר לעליה הבלתי ליגאלית. קשריו הכנסייתיים עם האסורים בצפון עיראק־פרס כפו עליו התמודדות חוזרת עם גורל עמו. רדיפתם של האסורים כמיעוט נעצרו על־ידי רוב מוסלמי קנאי בזהו, מהווה אספקלריה נוראה לגורלנו בגלויות במשך דורות.

הספר באפשר היכרות מרתקת עם מאפיינים של ארצות המזרח במורכבותם הנפתלת והמסוכסכת, ועם הכובש הבריטי ההפכפך. מעל לכל יוצר הספר מיפגש מרגש עם מפעלה של המנהיגות הציונית ביישוב, דמויות כגון זו של כרביל, מהפעילים המרכזיים של המוסד לעליה ב', וכן מפעלם של בני נוער בארץ, שחיו ופעלו ברוח הערכים של ההתיישבות החלוצית הלוהטת ותוגבת מקימי הקיבוץ "מעגן מיכאל" שעמם נמנה המחבר והעי־סוקם המוסווה היה ייצור נשק במחתרת.

למחבר מספר בסיס שעיקר תפקידם לסגור מעגלים. המחבר שם קץ לדעות רווחות סביב אמצעי הפעולה של השליחים בעיראק ובראשם ההר לשעבר מורדכי בן־פורת. חשיפת העובדות בספר מבררה את הב־סיס לטענה שכאילו היה בן פורת מעורב בהטלת פצצות בבתי כנסת בבגדאד.

המסר המרכזי של הספר כולו מתבטא בחזיונות העלאת סיפורם של "פורצי השערים מהמזרח". המחבר עושה זאת תוך הדגשת שיתוף הגורל היהודי שהתבטא בהתרחשות הכרונית של העליה הבלתי־ליגאלית מהמזרח ושל ההעפלה של שרידי השואה באירופה על תלאותיהן. שיתוף גורל זה שהיה גלוי למעטים והוסווה מכלי התקשורת, מחשש סכנה לדרכי העליה הבלתי לגאלית ולאישיה. גרם שבמקום תאור הירואי של הדבם של כלל הנאבקים על זכותם לחיות בישראל זכו הבעפי־לים למלוא התהילה בכלי התקשורת ובתודעת הציבור ועל "פורצי השערים מהמזרח". הוטבעה תדמית כוזבת של עליה מבייחות פאסיוויות. עם הסרת החסיון מעל הארכיונים בתעד המחבר את פעלה הציוני־חלוצי של העליה מעיראק שרוב רובה היה הילתי־מסורתי וביעוצה דתי סולרנטי ואנטי־כיסטי. בניה לא היו פאסיביים והמ־תייבו לתנועה הקומוניסטית בביעוצם ולתנועה הציונית ברובם ובמיטבם. עלייתם ההבנתית היתה תוצאה של עקרונות ומכאובי־נפש ביזנים הילנים שלהן במאבק מחתרתי כמובן ובהרכן.

ההכינה האחרונה בספר עוסקת בתלאותיהם של העולים בתחילת דרכם בארץ. עברת המוצא שלה בניגוד לים בתפיסתם של בן גוריון ושל לוי אשכול, בשאלה המכרעת של קצב העליה למדינה הצעירה. אשכול נבה לחזות קשה של בעיות הקליטה והחברה. בן גוריון היה כולו מודרך על ידי הסכנה שרבצה על היהודים בארצות ערב ועל ידי המחויבות של מדינת ישראל להציל כל יהודי ויהיה גורלו החברתי־כלכלי בארץ אשר יהיה. שלמה הלל נטה לקו הבן־גוריוני והירבן להאצת העליה. עם סיום העליה ההמונית נאלץ שלמה הלל להבין גם את דברי אשכול ולהתמודד עמם, והפעם לא בשליחות מחתרת אלא כחבר בכנסת ובממשלת ישראל. הוא מתאר את עצמו, בשלב הזה של פעילותו, "מקולט ברקים שתפקידו לבלוע התלקחות", רוגזו והרגשותיהם של העולים כזה וזולגו מוסרות המפלגה וההסברים בזה.

באשר לטהותו העל־עיתאית של הספר, עניין לנו בבי־תיבה לא יומרנית ורבת הבראה של בספר החוקר היודע לאזן בין החלק הסיפורי־עלילתי לבין החלק התיעודי־מחקרי. שפף הזכרונות ברוסן ובבון לנהדרים. הלשון הבלתי אמצעית תואמת את היריעה הצבעונית והבלבבת של מנהגים, מסורות ודרכי פעולה של אישים מסבבת אוכלוסיה, מעמדות הדגות שלטון בגוונים.

הסרת החסיון מבסבבים בארץ ובחו"ל השחרור מחשש לפגוע בשרידי גלות בבל בעיראק, מעניקים ל"רוח קדים" יתרון על כל מה שנתפרסם בנושא זה עד כה. לספר יש משקל של כתיבה היסטורית בעלת סמכות כפולה. סיפור בגוף ראשון של הדמות הראשית שמלאה תפקיד מרכזי במאורעות וסמכות הנשענת על מסבבים ותעודות.

הספר מיועד הן לחוקרים והן לקוראים מן השורה. לדעתי, ראוי ספר זה להיכרות חובה של בני נוער בביה"ס התיכוניים ושל סטודנטים באוניברסיטאות. תרומתו גדולה לא רק לתולדות המחתרת והעליה, אלא גם לאיזון תדמיתו של הישוב היהודי בארץ על ידי חשיפת חלקם של גלויות ישראל בערב בהגשמת המפעל הציוני טרם העצמאות ולאחריה בבדינה ישראל.

פילוסוף של שנאת־המערב

אפריקה: שקיעת גן־עדן
מאת עלי מזראוי
תרגום תמר ברגר
הוצאת מפרש, ירושלים, 171 עמ'

מאת יורם ברונובסקי

בעשרים שנה לאחר שתם התהליך אשר בו זכו מדינות אפריקה בעצמאותן — או "פרקו מעליהן את עול האימפריאליזם", לפי הביטוי החביב יותר על עלי מזראוי — עמי אפריקה רבים נוססים, ולא־כבין דימוי ספרותי ("גן־עדן שוקע") אלא כפשוטו, במלוא השירות המזויעה: אפריקה גוועת מרעב. עצירת־גשמים ורעב אינם תופעות חדשות באפריקה, אבל ממדי המצוקה — הנוכחית הם חסרי־תקדים, ולא רק לנוכח המצב בשטח, הניבט זה כשנתיים מדי לילה מכל מסכי הטלוויזיה בעולם, אלא גם לנוכח התחושה הקשה, המדובבת על התפשטות הרעב והתגברותו. רק בשוליים הרחבים של היבשת העניקית, וביחוד במדינת דרום־אפריקה הידועה לשימצה, זו ארץ האפרטהייד וביזוי כבוד־האדם, מתקיימת עדנה כלשהי מפני הרעב המתפשט, רק שם מצויה מידה של ביטחון כלכלי ליושבי הארץ. ומה הפלא שמכל רחבי היבשת החופשית מעול האימפריאליזם — אבל, אהה, כפופה לעול הנורא יותר של הרעב — נוהרים מזה שנים רבות אלפי אפריקאים שחורי־עור המבקשים להתיישב במדינת דרום־אפריקה ארורה זו, שם נגזלות זכויות־היסוד שלהם. נדמה שזו תופעה שבאמת אין לה תקדים: אנשים מוכנים לצאת למסעות מייגעים, לסחוט עצמם, מבלי להיות בטוחים כלל שאכן יזכו להתקבל בדרום־אפריקה — ומתוך ידיעה מראש שהם מסתכנים באיבוד זכויות־היסוד שלהם, בעוד שבמדינותיהם — במוזמביק, בזאיר, במוזאמביק או במדגסקר — הם יכולים ליהנות מכל הנאות החירות ומכל זכויות האדם (או כמעט). הרי לכם פרדוכס של ממש, הראוי למחקר או לפחות להסבת תשומת־לבו של המאזין או הקורא. ואולם עלי מזראוי, בעל הרצאות־רדיו היוקרתיות של הבי־בי־סי לשנת 1980, הרצאות עתה אור בתרגום עברי, אינו מסב כלל את שימת לב שומעיו לפרדוכס הזה, ואף אינו מעיר עליו דבר. תחת זאת הוא עוסק בהרצאותיו בשישה פרדוכסים אפריקאיים אחרים, שכמעט כולם ניתנים להתרה קלה יותר מאשר הפרדוכסים האמיתיים, ועל כך להלן.

הרעב הגדול באפריקה הוא, מזה כשנתיים, נושא לא־אכזב לסימפוזיונים ועידות לאינספור במדינות המערב. באחד הסימפוזיונים הללו, שהוקרן בטלוויזיה האנגלית למעלה משנה, השתתף גם עלי מזראוי. כיוון שקראתי אז את הרצאותיו שלו, הקשבתי בשימת־לב מיוחדת לפרופסור בעל כושר הביטוי המרשים למלומד יליד מומבאסה, תנין־המערב ושונא־המערב הידוע. לא תמהתי כלל שהוא היה בעל התשובה הפשוטה ביותר לשאלה שנשאלה בסימפוזיון: מהי סיבת הרעב הגדול הזה, וכלום ניתן היה למנוע אותו או למצער להתכונן לקראתו כיאות? הוא הצביע בלי קושי על האשם: המערב העשיר הוא האשם ברעב האפריקאי. הוא שלא מנע אותו בעוד מועד, למרות שמזה שנים אחדות היה ברור שהרעב מאיים להגיע. מדינות המערב הצפון העשירות ישנו בהווקוקידיים לנוכח האיום הקרב, ולא נקפו אצבע. לא הכינו תשתית ולא אירגנו תחבורה כל עוד אפשר היה, וכל כיוצא באלה. איש מבין יתר המלו־מדים שהיו עמו באולפן לא העז לקרוא תיגר על האשמה המוזרה שתלה מזראוי במערב, שכביכול היתה אימפליקאציה תמוהה: לאיפשות שמהוליו המערב היו מכונים וחוניים. איש — באולפן היו שני מלומדים לבנים ושלושה שחורי־עור — לא העז להצביע על האפשרות שאילו היו מדינות המערב מתערבות לפני שנים בענייני־תשתית, תחבורה וכל כיוצא באלה במדינה אפריקאית חופשית כלשהי, היה קם גל גדול של מחאה על "התערבות האימפריאליסטית" וגזילת חרותה של אפריקה וכו' וכו'. הלוגיקה אינה תחומו המובהק של עלי מזראוי — מי שיזאב קרני מבנה אותו בהקדמתו לתרגום העברי של הרצאות־רדיו "פילוסוף של אפריקניות" — והרי מזה הרי הלוגיקה היא המצאה מערבית ארורה מעיקרה.

הרצאות־רדיו נישאו כארבע שנים לפני בוא הרעב הגדול — ולמעשה — ארבע שנים לפני שהוא פרץ אל מסכי הטלוויזיה המערבית — אבל פיתרונו של עלי מזראוי לשאלה לסיבות הרעב (או מניעת מחול הרעב) מזכיר בפשטותו המופלאה את טעוניו היסודיים בהרצאות אלה, הרצאות עתה אור בעברית. עלי מזראוי מסב את שימת־לבנו לכמה פרדוכסים קשים: אפריקה היא יבשת מרכזית, וקלה היא שולית לגמרי בזירה הבינלאומית. אפריקה היא יבשת עשירה — עשירה עד כדי כך שכבה יש למקם את גן־העדן והאגרי — והיא גם היבשת העניה ביותר מכל היבשות. עוד כמה סתירות גלויות כאלה מעלה מזראוי בספרו, ולכולם הוא מוצא פיתרון לא מסובך: המערב אשם בכל. אם אפריקה היא יבשת עשירה להפליא שעמיה עניים להפליא, הרי זה משום שהאימפריאליזם המערבי שדד אותה וניצל אותה עד תום. אם אפריקה היא מרכזית וקלה בלי־שמע, הרי זה משום שהמערב משפיל אותה עד דכא ואינו נותן לה להתבטא בזירה הבינלאומית. מתוע מסגה את הירע האטומי וכיוצא באלו בעיניות וגזילות שפריקת עול הקו־לוניאליזם לא סייעה כלל לביטולו. אם מושבו הקדום ביותר של האדם, היא אפריקה, אינו ראוי עוד למגורים — טוען המומחה לבעיות־אפריקה הנקי־אוכספורד — הרי זה משום שמדינות הצפון ראגו לכך, היו מעוניינות בכך. ואולם, היש באמת קשר סיבתי ישיר בין, נאמר, עושר במשאבי־טבע ובין טכנולוגיה מפותחת או עושר כלכלי כשלעצמו? עובדה היא שמדינות הצפון העשירות אינן עשירות כל כך (כמו אפריקה) במשאבים טבעיים, ובכל זאת היו הן שהשיגו רמת התפתחות טכנית גבוהה שאיפ־שרה עושר כלכלי דווקא בארץ סלעית ועניה כמו יוון פרוחה בזמן הקדום התרבות שאפשרה את אירופה. דווקא מדינה ענייה־יחסית כמו פורטוגל היא שהקימה את האימפריה הקולוניאלית האדירה הראשונה. יכולה ארץ להיות עשירה במשאבי טבע ותושביה יכולים להישאר עניים בתכלית. אפריקה מספקת את הדוגמאות הרבות ביותר לכך, כפי שמטעים בצדק עלי מזראוי.

האמת הגנסת, שעלי מזראוי אינו מבטא אותה ולא פעם אחת בהרצאותיו, היא שהעושר הטבעי של אפריקה התגלה על־ידי המערב. ואלמלא הארצות הקולוניאליות לא היו גם האפריקאים — אמנם, באמת, בראש־וראשונה הכובשים האירופיים — יכולים כלל ליהנות ממנו. כל כך הרבה מדברים כיום על גזילת העושר האפריקאי או האסיאתי בידי הקולוניאליסטים, עד ששוכחים, למשל, שלפני סוף המאה התשע־עשרה לא ניצלו כלל עצי־הקוקוס בגאנה שכן בשום — כשם שלא היו כלל שרות־תה בציילון. אם להביא דוגמא מיבשת אחרת, גם היא "קורבן האימפריאליזם" שכוחות־הקידמה כה מרבים לב־כות. האדם הלבן — הרשע האימפריאליסטי הזה — הוא שהחל לגדל את הקקאו לשם ניצולו, והוא שהחל לגדל את התה בציילון, משום שראה כי התנאים בארצות אלה טובים לגידול זה. הוא עשה זאת משום שביקש להעשיר את עצמו ולהביא לאחיו הצפוניים את מטעמי הקקאו והתה. אבל אלמלא הוא ייתכן שהקקאו והתה לא היו נודעים כלל בגאנה או בציילון. עובדה היא שאלפי שנים היו שם בני־אדם ולא ניצלו את אדמותיהם לגידול קקאו או תה. ואם היום יורשות המדינות שפרקו את עול האימפריאליזם המזויע את האוצרות הטבעיים הללו — את הקקאו ואת התה וכל כיוצא באלה — הרי הן יורשות זאת לא בזכות, לא במישרין, מידי הטבע העשיר, אלא מידו של האדם הלבן שאיפשר את העושר הזה. ייתכן שבמובהק הוא לא מגיע לאדם הלבן כל תודה על כך, שהרי לבטח עשה את כל אשר עשה, אבל האמנם מגיעות לו אך ורק נאצות דוגמת אלה שמטיחים בו עלי מזראוי ואחיו הרבים לדיעה, והכתבים לבנים רבים כל כך. דוגמת אלה שיזאב קרני מתאים כשהוא מספר על הנסיעה שנסע עם עלי מזראוי מסיו־דיויט־דרוויר עד מרכז לונדון, אחרי שמזראוי נשא את הרצאותיו. כאשר לבנים רבים ניגשו אל המלומד לברכו ולהביע תמיכה נרגשת, שפירוש שנאה אידאציונלית (או כמעט־אידאציונלית) כלפי האדם הלבן?

יתכן שהיה זה מוסף מגיזת של קיפלינג להתלונן על כפיות־הטובה כלפי האדם הלבן — מובן שמזראוי מצטט מתוך השיר על "משא האדם הלבן", אמנם רק בתים הנר־חים לעניינו — אבל כלום אין זו האמת האובייקטיווית לגמרי, המדינה, שהאדם הלבן הוא לא רק כובש ומנצל אכזר של עמי אפריקה, אלא גם מי שאיפשר להם להב־חין בעושר הטבעי של ארצותיהם, מי שירדע אותם לדרכי השליטה על הטבע המקיף אותם, ומי שירדע אותם גם לתרבותם שלהם, להיסטוריה שלהם? קציר השנאה שקוצר עתה האדם הלבן הוא מובן בתכלית מב־חינת הפסיכולוגיה האנושית, אבל כלום לא יאה לאיש־מדע, תניף מיטב המוחות האוכספורדיים, להתייחס באובייקטיוויות מסויימת לבעיית מקומו של האדם הלבן ביחס להתפתחות־אפריקה. מובן שמזראוי אינו מתכחש להשפעה האירופאית המבורעת וכי כיצד יוכל, אבל דרך קבע מתלווה להכרתו בהשפעה זו השנאה והטינה שלו כלפי המושל הלבן לשעבר של עמי אפריקה ומרכא תרבותם. הרי, אחרי ככלות הכל, גם התרבות האפריקאית, גם הספרות, חבה את התגלותה לאנשים בעלי שמות כמו פרובניוס, הרשקוביץ וכו'.

יתכן, עם זאת, שעלי מזראוי צודק במובן מסויים, הרעב הגדול, או אי־ההתכוננות לקראתו, הם באמת אשמת האדם הלבן. אבל במובן זה בלבד שמאז נטשו הלבנים את היבשת, או שהוכרחו לנטשה, בעיקר מאימת האידיאלים השובבים של להטי־החופש הלבנים, קרסו המסורות שאיפשרו את ההתכוננות לקראת אסונות־הטבע באפריקה. הכובש הלבן ידע לקיים אדמיניסטראצ־יה שאיפשרה העברות מזון טוב יותר משידוע זאת הש־ליט המקומי, פורק עול האימפריאליזם. מאז נטש האדם הלבן את רוב ארצות אפריקה, נטש אולי בטרם זמן מב־חינת טובת האפריקאים, טובתם האמיתית ולא האידיאו־לוגית־סיסמתית דוגמת זו שבה דוגל מזראוי, קרסו המסורות האדמיניסטרטיוויות המאפשרים אספקת מזון והילוך נפגעים בשעת אסון טבע. קרסו המסורות שב־אמצעותם ניסו הלבנים לתקוף את התפשטות המדבר וניסו לתכנן כלכלת־מדבר וכיו"ב. על מקומם של מוס־דות אלו לא באו בדרך כלל מוסדות אחרים, ילידיים, אולי משום שבדרך כלל היו השליטים הילידיים עסוקים בענייני הזהות ועידות בענייני פריקת עול האימפריא־ליזם, והעמקות בתורת המארכסיזם־לניניזם, וכיוצא באלו עניינים שברומו של עולם, שבהם עוסק הרבה גם עלי מזראוי בהרצאותיו. כמובן, זאת בתנאי שלא היו עסוקים בהכבדת ידם על עמיהם, ברצח מתנגדיהם הפו־ליטיים, במלחמות שבטיות אכזריות וכיו"ב. בכל מה שעל פיו אפשר היה להיווכח ששליטת האדם השחור על אחיו השחור הביאה לעתים קרובות אכזרית ונצלנית בהרבה משליטת האדם הלבן על השחור. השלטון האפריקאי העצמאי השיג את השיא הסמלי שלו בשל־טונו של אידי אמין באוגנדה, שלטונו של מסורף ורוצח בזויי שמעטים כמוהו אף במאה העשרים, אף באפריקה. והנה דווקא מפי מפלץ מתועב זה באה המחמאה הגדולה שהוענקה לעלי מזראוי, מחמאה שיזאב קרני מצטט אותה בסיפוק בפתח־דבר שלו, באומרו שמזראוי "זכה לשבחים יוצאי־דופן מפי איש יוצא־דופן: אידי אמין אמר עליו שהוא אחד הכוכבים האינטלקטואליים החדשים של אפריקה". נדמה שבאמת נחה על קרני רוח האבסורד־טיים, מנס האנגלי שעה שהגדיר את אמין כ"איש יוצא דופן". אבל טוב עשה שהביא את שבחו מזראוי מפי אידי אמין: לעתים רחוקות יש תואם כזה בין הפילוסופיה הבסיסית של השליט ובין הפילוסופיה של "הפילוסוף" עצמו. (אגב, מזראוי שימש גם כיועצו של אמין).

לקראת סיום ספרו, אך בעצם לאורכו, מטריא מזראוי על כנפי האוטופיה האפריקאית שלה, רואה בעיני רוחו את אפריקה כובשת את המקום המרכזי הראוי לה, ואף משתלטת על העולם המערבי במה שמזראוי קורא "תוחידת־נגד אפריקאית" וגומלת לו את גמולו. כל זאת שעה שאפריקה מרוקנת יותר ויותר לעזרת המערב, וכיום תלויה בעזרה זו לשם קיומה הפיזי ממש. מזראוי רואה בעיני רוחו את דרום־אפריקה בשלטון הרוב השחור לקראת סוף המאה (מידרדרת, אל נבון, למבצר של שאר המדינות האפריקאיות), ואילו המערב זוחל על גחונו לפניה, כשהוא מזולש ומתוש. מזראוי שידר כדבר הזה לתושבי אנגליה, היום הוא משדר זאת באמצעות התרגום העברי לתושבי ישראל: המערב חייב להחליש את עצמו, להתרושש מעושרו, להידרדר ולהיעלם. רק אז יישב לארצות אפריקה ולעמי העולם השלישי העניים. ואתה עומד ותוהה: כלום היתה מעולם שנאה כה תהומית וכה אווילית כשנאה זו של אדם החייב את כל עושרו הרוחני לעולם שאותו הוא שונא? כלום היתה שנאה כה רפת־כוח שכל שהיא יודעת לדרוש מן המושא השנוא עליה היא שהוא ישמיד את עצמו.

טוב שהרצאות־רדיו מחורות ונואשות אלה תורגמו לעברית: הן תעודה חשובה של הזמן הזה. מי שירדע לקרוא אותן יפה יבין מתוכן הרבה גם על העשיה בישראל בתחומים חברתיים חשובים. מה שפחות טוב הוא שהרצאות אלה לא זכו בבואם בספר עברי בדברי פרשנות הראויים להם, המאירים את צידם האפל. אמנם קרני אומר שראוי הספר הזה "להיקרא במידה הראויה של ביקורת", אבל הוא עצמו מלא יראת כבוד כלפי עלי מזראוי ("פילוסוף של אפריקניות") במידה כזאת שדבר ביקורת של ממש אין הוא משמיע כלפיו. נדמה שבעי־קרו של דבר הוא סומך ידיו על דברי־הבהב דומי השנאה האווילית של מזראוי. ואף שהוא כותב את פתח־הדבר שלו בעיצומו של שנות הרעב הגדול, אין הוא מעיר דבר באשר לפער הגרוטסקי שבין האוטופיה של מזראוי ובין המציאות האפריקאית, שכל כולה תלויה כיום בעזרתו של המערב.

העורך: אברהם רהגן

هكذا من الاصل

שבוע של ספרים
מאת בני ציפר

תמוז: אמנות הפיקארסקה · דה בובואר: הצעקה האחרונה · קאמי: תופעה סוציולוגית

מקור

הפרדס, משלי בקבוקים — שתי נובלות
מאת בנימין תמוז
ספריית תרמיל, הוצאת משרד הביטחון, 1985, 244 ע'

הספרות העברית אינה רגילה בסופרים המשתעשעים עם הקורא במשחקים כפולים, ויש עדיין בקורא הישראלי הנצדי איזו מגושמות, שאין בכוחה לקלוט שעשועים ספרותיים דקיקים, של סופרים הכותבים לכאורה בסגנון אחד, ומתכוונים לאחר, ולהיפך. האם מפני שאין לנו מסורת של ספרות פיקרסקית, או שמא בגלל היעדר כרוני של חוש־הומור? תמוז הוא אמן של הכתיבה הפיקרסקית, המשעשעת־לכאורה, הקלה־לכאורה, ואף על פי כן קורה שבמפגש עם יצירתו יוצא הקורא לעתים עם הרגשה שלא הבין את הדבר עד תומו, מבוהו של מקסם־תעתוע ספרותי.

"הפרדס" היא נובלה שהתפרסמה לראשונה ב־1971, ומובאת פה בהדפסה חוזרת. זהו סיפור של איבה קדמונית בין שני אחים לאב אחד, שהגורל מפריד ביניהם, ומפגישם לאחר זמן רב כדי לגרום את חורבנם. את הסיפור מספר עד ראייה נאמן, אגרונום יהודי ביפו של תקופת המנדט, המטפל בפרדס של אפנדי זקן ורואה בעלייתם ונפילתם של האחים, הניצים על אהבתה של אשה מסתורית ושמה לונה. תמוז, בעטו של מספר עממי, משחזר את אוזידת הימים כחיזיונות לא מצויה, אך הדמויות כולן עטופות במעטה של מסתורין ואי־הראות. המשרת כוונה סיפורית ברורה: תמוז רוצה להוביל את הקורא לקריאה אלגורית של הסיפור, אך נוטש אותו באמצע הדרך. עם הצא־רמזים: מה מסמלת האיבה בין האחים — האם את היריבות בין ספרדים לאשכנזים, או בין ערבים ליהודים, או שמא בין היישוב הוותיק לעולים החדשים? ומה משמעותו של הפרדס היפהפה המסתורי שבו מתרחש גרעין העלילה — האם סמלה של הארץ כולה, הנקרעת בין האחים היריבים?

בנובלה "משלי בקבוקים" (1972) קל יותר להפריד את המרקם העלילתי מן האלגוריה. בסיפור משוקעות מקצת מחוויותיו של תמוז כנספח התרבות של ישראל בלונדון. העלילה מתרחשת כולה בבירה הבריטית: זהו סיפורם של שני יהודים תלושים, פליטי השואה, הצבר שבהם, המנסה לעשות את ראשית דרכו כסוחר אמנות, נפגש בזקן, המפוכח ממנו. המורה אותו פרק פילוסופי יזברני במקצת בשליחותה של היהדות בתוך תרבות המערב. העולם שוקע בתוך נכסים חומריים, בתוך זבל הזבל של הפצים, ומצווה על היהדות לגאול את העולם מן הכרך המטריאלי. הצעיר לומד את השיעור, והמורה לייםמו הלכה למעשה: הוא משקיע את אוסף הציורים, שרכש בעמל ושווין הדְּתעופף הבהלל אף רישום של ליאונרדו הדוינצ'י — בשני ארונות עופרת חתומים בתוך מימי התמזה.

לדעתו על הרומאן שכתבה: הוא מסרב להיות צבע "קוטל" אותו — וגורם התמוטטות נפשית למחברת. האפיזודות מתחלפות אך הדראמה היא אותה הדראמה: בכל מעשה של נטילת אחריות המאניה כלפי הזולת, יש גם מן הפשע כלפי הזולת, וככל שבלומאר ינסה להימלט מגזרה זו, היא תתחדש ביתר שאת.

שיאה של הדראמה במלחמת העולם השנייה. בלומאר מתגייס לרזיסטאנס ומגייס עמו את חברו הטוב ז'אק, ואת ידידתו הלנה, שניהם נהרגים במשימות שהוא עצמו שלח אותם לבצע. וכך אוכל ספקות האשמה מגיע הלילה האחרון — שתיאורו מתחיל את הרומאן. זה הלילה שבו בלומאר, העומד בראש קבוצת פרטיזאנים, צריך להחליט אם להמשיך לחבל בכוחות הגרמנים, בידיעה שהגרמנים יתנקמו, כהרגלם, באוכלוסיה האזרחית התמה מפשע, או לחדול. הוא מחליט, בנאום פאטתי, להמשיך במאבק ולקבל עליו להתמיד את הסיכון וההרוגה, לשאת את פשעי האת מוסר־הכליות שישסע אותו עד אין קץ.

שירה

ירידה ברוח, שירים
מאת דינה קטן
הוצאת הקיבוץ המאוחד, 1985, 30 ע'

דינה קטן, ילידת יוגוסלאוויה המתרגמת לעברית מן הספרות הסרבית־קרואטית ומשפיעה מן הידע שלה בת־חום זה (היחידאי, כמדומה, בין אנשי הספרות בארץ), הוציאה את ספר־הביכורים שלה בשירה, המתייחד בכש־לותו ובאיפוק מספרי ביכורים מצויים, שבהן נתונות בר־גיל משורות דרוך לסנטימנטליות פורצת־גבולות. אצל דינה קטן ההיפך הוא הנכון, ובמופגן: תחילה היא יוצרת את המסגרת לתמונה שיתאר השיר, שהוא בדרך כלל תמונה חיצונית ומרוחקת, וכותבת כמי שמתעודת. בשיר היפה הפותח את הספר "עפיפון", אין כאילו אלא תיאור "אובייקטיווי", בנוסח שובבני, של עפיפון המתנשא ברוח; אך במרומו עולה המסר הפאטי, הנמשל: העפיפון הוא השירה עצמה, אותו מקסם אוזיר הנסוג בתכלת.

שירים אחרים בספר מצוירים פורטרטים נוגים ואופ־קים של נשים סובלות: היה של אם שכולה, ברטרוספ־קטיווה מיום מות בנה; דיוקן של אשה אצילית שהתח־אברה, המנסה לרדת לסוף חידת מעשה־ההתאבדות; תמונה הרישית של אשה בודדה במיטת בית־חולים ושח־זורי של סבינה מן העיתונות, שסיפרה על אשה שהציתה את עצמה בגלל אהבתה. שירי־נשים אלה הם מיטבו של הקובץ, דווקא מפני שאינם שירים פמיניס־טיים ברוחם, אלא מנציחים דיוקנאות של נשים בפונקציות "המסורתיות" שלהן כאמהות וכרעיות, המתמרדות לא נגד הבלויות והסיסמאות כגון "שלטון הגברים", אלא נגד גורל מר מזה, של אובדן יקיריהן, ואי־יכולתן להעניק עוד אהבה לזולת.

יש גם שירים מתוזכמים־למחצה בספר, שבהם מנסה דינה קטן את כוחה בתיאורים של יצירות אמנות, כגון זה של מיכלאנג'לו, ליצן של פיקאסו, או סרבט נאיבי של בתה הקטנה. ראוי לציון הביטוי הכמעט־מוחלט שנוהגת דינה קטן ברגשותיה ובעצמה. כמעט ואין היא מופיעה בספר בלשון "אני" כאם או כאשה אוהבת, אלא ברמזי רמזים ביישניים.

כתב עת

במה, רבעון לדרמה 2—101
בעריכת דבורה גילולה ורות בלומרט
הוצאת הארכיון והמוזיאון לתיאטרון ע"ש ישראל גור, 1985, 156 ע'

גרעינה של החוברת מופנה הפעם אל המזרח: מובא פה במלואו תרגום מחזה של הקלסיקון המצרי תופיק אל־חכים, ושמו "שלמה החכם", ובאחריתו — מאמר הערכה מאת שמואל מורה. אל־חכים (נ.1898) נחשב למי שהעלה את רמת המחזה הערבי לרמת הדראמה האירו־פית. ניסה לשלב במחזותיו אלמנטים של מסורת יונית עם נושאים ערביים־איסלמיים השאובים מהקוראן ומהספרות העממית הערבית. את "שלמה החכם" כתב בשיאה של מלחמת העולם השנייה, ועלילתה שאובה מהתנ"ך, מהקוראן ומסיפורי אלף לילה ולילה, עם שלל אפקטים אופראיים. שלמה המלך שולט בשדים וברוחות, אוהב אהבה נכזבת את בלקיס, מלכת שבא — האוהבת דווקא את השבוי שלה מנדיר, שאינו נענה לאהבתה, מפני שהוא מאוהב בשפחה. הסימבוליות בעלילה מתבררת רק לקראת הסוף: השד אשמדאי מסמל את כוחה הזדוני של הטכנולוגיה המערבית, ושלמה המלך הוא סמל החכמה. את המחזה תרגם יואב גבעתי, חבר קיבוץ עידוריי.

ועניין נוסף שגיגיונו במורה שמואל מורה מראיין איש תיאטרון יהודי־עיראקי, שמעון בדעמרי, שפעל בבגדד והמשיך באמנותו בארץ. בעניינים "בוערים" יותר משויה התיאטרון, מובאות שתי רשימות על ההצגה "קסטנר". זוקור צבע מופנה לתיאטרון־הבובות הישראלי "תיאטרון הקרון" במלאת לו ארבע שנים, ואיש הטלוויז־יה יוסף אבישר דן בבעיות שיש לפתור בשעה שמ־עבירים מחזות תיאטרון לשפת הטלוויזיה.

תרגום

הזר, רומאן
מאת אלבר קאמי [illegible]
תרגמה והוסיפה אחרית דבר: אילנה המרמן
ספרייה לעם, הוצאת עם עובד, 1985, 144 ע'

מי שמאמין בכוחו של התזמון בספרות, ימצא לאמונתו חיזוק ב"זר" של קאמי. שהיה הרומאן החשוב הראשון שקידם את הצרפתים לאחר השחרור מעול הנאצים. והיה לרב־מכר שאין לרמתה מעצם העובדה שנכתב בעיצומו של הכיבוש וסימל בכך את הרוח הציבורית והכמיהה לחופש. בקהיליית הספר הצרפתית, שברגיל היתה הינגה חלוקה כל כך בדעותיה, נוצרה, בקונסטלציה שאינה־חוזרת, כעין הסכמה־לאומית סביב "הזר", שהיה הרבה יותר מעוד רומאן. הוא היה תופעה סוציולוגית.

מכוחה של ההתלהבות, מצאו בו הקוראים מה שביקשו למצוא, ואולי לא היה בו תמיד. נשכחו קירקגור, האכזיסטנציאליזם הגרמני, קפקא וקאמי, והוא כלבד, נהפך לנושא דגלה של פילוסופיה חדשה. היא הפילוסופיה של האבסורד: האדם נולד לתוך עולם שאין בו אלוהים ואין בו תבונה, וכל מנת חלקו היא בדידות ואי־ודאות איומה.

בסיפור העלילה של "הזר" מצאו קוראי התקופה סי־כום קריא וקליט, כעין "רידרס דייג'סט" של פילוסופיית האבסורד, ככינויו הלועג של רולאן בארת. מרסו, גיבור הסיפור, הוא פקיד אפור ובינוני, שאינו מוצא לנכון לעשות דבר בשגרת חייו, ומקבל על עצמו בהכנעה את כל החובות החברתיים המוטלים עליו. הוא הקונפורמיסט בה"א הידיעה. אך בעצם האדישות העקבית והתהומית שלו, בסתתרת אדישות טוטאלית כהשקפת עולם. מרסו קובר את אמו על פי כל כללי הטקס, אך כל תנועה שהוא עושה בטקס האשכבה מעידה שהעבודה שהוא משחק במודע לפי כל הכללים ואינו מעורב רגשית בעינה. על כך אין החברה סולחת לו, מפני שאינה יכולה לקבל לתוכה אדם המטיל ספק בחיוניותם של הטקסים היותר־בסיסיים שלה, ומעמיד בסימן שאלה את מה שנראה בעיניה מובן מאליו. וכרגע שהגיע מרסו ל־דיעה שאין עוד מובן־מאליו, הוא מתיר לעצמו לרצוח אדם "סתם כך". ולשווא מנסים החוקרים ובית המשפט לדלות ממנו את הסיבה. הרצח הוא מעשה "טהור", שאין לו סיבה ואין לו מסובב, הנועד להפגין את האבסורד שבעולם.

רומאן שכולו פילוסופיה, ואף על פי כן מה יש בו העושה אותו ליצירה ולא לתזה פילוסופית? זו שאלה שרבים התלבטו בה, ואילנה המרמן — באחרית הדבר שלה — בתוכם. היא מדברת על הקסם הלא־מוסבר שבכ־תיבתו של קאמי. תשובה חלקית לסוד חיוניותו של קאמי, לעומת מחקיו ובני־זמנו, שלא ידעו להוציא מתחת ידם אלא רומנים "סטודים ואידיאולוגיים", היא דווקא המבנה המסורתי שלו, המתבסס בקנאות קלאסיציסטית על המסורת הצרפתית לעילא של הרומן הקצר, שתחילתו ב"נסיכה דה קליב" וסופו באנדרה ז'יד. הרודש מן הסופר שליטה כמעט פואטית בלשון. המרמן הבינה נכוחה כי כוחו של "הזר" הוא בלשון, אולי יותר מאשר במסר, ויצרה תרגום מלוטש כיהלום.

דמם של אחרים, רומאן
מאת סימון דה־בובואר
מצרפתית: מרים טבעון
זמורה ביתן, 1985, 214 ע'

"היתה לי בחיים הצלחה אחת ודאית: היחסים שלי עם ז'אן פול סארטר", כתבה סימון דה־בובואר, מי שהיתה חברת־חייו של הפילוסוף האכזיסטנציאליסטי הגדול. יש התפתחות סימולטאנית־עד־כדי־פארודיה של דה־בובואר אחרי כל חידוש פילוסופי של סארטר, ומבט כללי על יצירתה אינו משנה את תחושת הסופרת, שהשימה את עצמה ל"ביצועיסטית" הספרותית של הרעיונות הגדולים של בעלה. "דמם של אחרים", שנכתב בשנות המלחמה העולמית השנייה ופורסם בהצלחה גדולה ב־1945, שייך לתקופה שבה "הצעקה האחרונה" באכזיסטנציאליזם הצרפתי היתה שאלת האשמה והרגשת־האשמה. בעקבות "הזר" של קאמי ו"הזבובים" של סארטר נרתמה גם סימון דה־בובואר לכתיבה מדיטאטיבית־היסטורית על לידתו של גיבור הנוטל על עצמו אחריות כלפי הזוועות, למרות רגשי האשמה הקיומי הכוסס בו.

יותר מעשרים שנים לאחר כתיבת "דמם של אחרים", ולמרות ההתלהבות שבה נתקבל הרומאן, התוודתה דה־בובואר: "אני משתאה, עד כמה הגיבורים חסרים עומק. מה שמאפיין אותם הוא ההשקפות המוסריות שלהם, ולא התאמצתי לרדת אל שורשיהן" — מאפיין התקף גם ברומאנים האחרים שלה, הכתובים על פי מתכון פילו־סופי רצוי. ב"דמם של אחרים" זה סיפורו הנצחי של בן טובים בורגני. ז'אן בלומאר, המתייסר על היותו כזה, נהפך לפרולטאר — ותוך כך פוגע פגיעה שאין לה תקנה באמו האוהבת אותו. הוא נוטש את חברתו הלנה, לשווא־מפני שאין הוא חש כלפיה את האהבה הגדולה שהיה רוצה לחוש כלפי אשה. אך היא, בייאושה, מתמסרת לגבר הראשון המפתה אותה, הרה לו ונאלצת לבצע הפלה בתנאים מחפירים. ידידה אותה שאלת

מעולם הספר [illegible]

דו־שיח בין חרשים

אין זה מפתיע ששני אנשים רעתנים ותוססים יוכחו לדעת שאינם מסוגלים לשתף פעולה. כך אירע משנתבעו הבימאי האמריקאי ג'ון יוס־טון והפילוסוף הצרפתי ז'אן פול סארטר לשתף פעולה בהפקת סרט על פרויד בשנות ה־50. למעשה, פגישתם עשוייה לשמש, היא עצמה, נושא לסרט קטן על הנושא "דו־שיח בין חרשים".

יוסטון שנתעורר לעשות סרט על פרויד בעקבות פרסום הכרך הראשון של ספרו של ארנסט ג'ונס "חיי פרויד", פנה אל סארטר שהיה אז בשיא תהילתו, מאחר ששיער שההוגה הצרפתי הגדול מכיר את פרויד על בוריו. בכך התאכזב ביותר. סארטר מעולם לא היה מלומד במובן המקובל והוא קרא רק דברים שמהם יכול היה להיזון ברגע נתון. אשר לפרויד, היתה לו דעה קדומה נגדו, בעיקר בגלל החשיבות שייחס לתת־מודע, מה שה־תנגש עם תפיסת הרצון שלו (של סארטר) בצורתה המהפכנית־מלחמתית. איך יכול אדם להיות חופשי, פרומ־תיאי ומורד באל, כפי שתפס אותו סארטר, אם תודעתו נשלטת על ידי התת־מודע?

אולם, סארטר שנהג לבזבז כספים ללא מעצורים, היה נזקק בעת ההיא ויוסטון הציע לו 25,000 דולאר בעד התסריט, כך שהעסקה נחתמה. סארטר שבגע אחת מתלמידותיו־שליחותיו לקרוא באוזניו את הביוגראפיה של פרויד מפרי־עטו של ארנסט ג'ונס בתרגום צרפתי, ושאב גם מספרים אחרים, כגון התכתבות בין פרויד לעמיתו פליס. לאחר כמה חודשים שלח ליוסטון את התסריט המהווה את חלקו הראשון של הספר "תסריט פרויד" שראה אור עתה בתרגום אנגלי, ואשר אילו השתמש בו יוסטון, היה בונה סרט של שמונה שעות. יוס־טון נבהל, תבע קיצוצים, ואז הגיש סארטר תסריט ארוך עוד יותר, שהוא חלקו השני של הספר.

השניים נפגשו בחווילתו הכפרית של יוסטון באירלנד כדי לדון בבעיה. הפגישה היתה כשלון מוחץ. יוסטון קבל, כי סארטר דיבר ללא סוף, היה מטומטם בכדורי מרץ, ולא הניח לו להוציא הגה מפיו. סארטר דיווח, כי יוסטון אינו מסוגל לקיים דיאלוג ולא היה מעוניין אלא בהצגת עצמו כג'נטלמן־קאובוי המנצח על הנעשה באחוזתו.

בסופו של דבר הובאו שני תסרי־טאים מקצועיים כדי לעבד את התסריט, וסארטר מחק את שמו מן המפעל. הסרט שנעשה נחשב לכשלון מכשלונותיו של יוסטון. הרכילות מספרת, כי ליוסטון היו בעיות נוספות הפעם עם השחקן שגילם את דמות פרויד, מונטגומרי קליפט; השחקן ההומוסקסואל, אומרת הרכילות, נתקף היסטריה כל אימת שהיה צורך להסריט תמונת אהבה. אם לכל הפיאסקו הזה היתה תוצאה בעלת ערך, הרי היא זו: סארטר הוכרח להתייחס אל פרויד ברצינות, והתסרי־טים שנשרדו מוכיחים באיזו קלות ידע סארטר להטמיע מידע ובאיזו זריזות ידע להפיק ממנו תאוריות. אין פירוש הדבר...

ספרותו החוש הדראמטי של סארטר היה אמיתי אך מזוכפל, ויתכן שיוס־טון נתאכזב משהוגש לו תסריט מסוג ב' במקום במקום תסריט מתוחכם ורב השראה.

סארטר מדגיש את החלק הראשון של הקריירה של פרויד, על להגשמתו העצמית כמייסד הפסיכואנליזה, בשר־רה של תמונות פשוטות ונועזות המשתמשות בעוברות בגמישות, דומה ששכח את התנגדותו הקודמת לפרויד והפך את האיש לגיבור סארטרי בעל דמיון ניכר לאורסטס ב"הזבובים".

לדברי המתרגם ז'.ב. פונטאליס, שמח סארטר להיווכח שפרויד היה בעצמו אדם נוורוטי ביותר, הוא רואה בפרויד את עצמו, כאדם שנולד וב־ליבו הנבוה שהוא יהיה אדם גדול, הנוה המקבלת חיזוק נוסף מהיותו יהודי בסביבה אנטישמית, מה שמ־חייבו להוכיח עצמו. זו היתה התפיסה של סארטר והוא משחק בתימטיקה הזאת הרבה מעבר למה שעשה בה ג'ונס, ואולי מהרהורים כאן "הרהורים על השאלה היהודית" שכתב ב־1946. אבל מעל לכל הוא מפרש את פרויד כמי שהיה מתנגד על דרך השלילה, על ידי אביו העניו ושפל הרוח, יעקב, אשר אותו אהב, אבל בו התבייש כי־הורי שהחיים הביסו אותו.

תחילתו של פרויד כאדיפוס שלו אם חזקה ואב חלוש: הוא מחפש תחליפי־אב ומוצאם בשורה של מורים וידידים כמו ברויאר, פליס ואחרים המסייעים לו בדרכים שונות לארגן את מחשבותיו ולעתים אף סייעו לו בכסף. אבל כדי להגיע לכלל בגרות ולהיעשות אדם גדול בזכות עצמו, הוא חייב לריב עמם בזה אחר זה, כלומר: להרוג אותם על דרך הסמל, עד [illegible] לכבוד כמייסד [illegible]. בחלק האחרון של התסריט [illegible] את עצמו באותם [illegible] כשהוא הולך לפקוד את קבר אביו. הסיום הזה כמעט וזהה לסיום המחזה של סארטר "השטן והאל הטוב". כאשר גץ, גיבור המחזה, מדבר על השמיים הריקים ומחליט לכפות את רצונו הפרטי על ההמון חסר הצורה של האנשים הפשוטים. סארטר רואה איפוא כתנאי מוקדם להגשמה עצמית את הריגת האב ולא רק את האב הבשר־ודמי, אלא את בורא הכל, כבחינת האב הגדול. אולי אין זה פרויד ריאליסטי מעולה, אבל זה בוודאי סארטרי מאד.

סארטר: דעת קדומות · פרויד: השאלה היהודית

עוד "ספרי־שנה" באנגליה

בשבוע שעבר היה זה ה"אובזרוור". השבוע מביא ה"סאנדיי טיימס" הלונ־דוני את המשאל שלו על ספרי־השנה. הנה כמה שמות מעניינים:

ג'ורג' סטיינר בחר כספרי־השנה את ספר שיריו של ג'ופרי היל "קובץ השירים" אשר מתוכם הוא משבח במיוחד את ה"היסמנות המרסיאניים" — הישג לשוני גדול. הספר השני שבחר הוא ספרו של אנתוני במטנס "המלחין בזהוני" (פאבר), מחקר באותת הדמויות הסקסימות של המוסיקה בת המאה ה־20.

ג'יי ג'י באלארד, מי שהתפרסם בשנה האחרונה עם ספרו "ממלכת השמש", בחר בספרה של פטרישה בוס־ורת "דיאן ארבוס" (היינמן) ביוגראפיה של צלמת שהתמחתה בתצלומים של גמדים, בעלי מומים וטראנסווסטי־טים, מן הצלמות המרתקות ביותר של המאה ה־20. הספר השני שלו הוא "הנס באלמאר" מאת פיטר ואב (קוורטט) אף הוא ספר ביוגראפי על אחד הציירים מן הזרם הסוריאליסטי, צייר שלא הובן ולא הוערך.

הסופרת והביוגראפית ויקטוריה גלאנדינינג כותבת, כי היתה זו שנה של רומאנים ראויים להערכה, ולפחות שישה מתוכם ראויים לציון. השלושה שהיא מזכירה הם: "הטרוריסט הטוב" מאת דוריס לסינג (קייפ), ספרה של מרי גורדון האמריקאית "גברים ומל־אכים" (קייפ), וספרה של אליס תומאס אליס "צחוק לא מוסבר".

הסופרת דוריס לסינג בחרה ב... (אלאנר) שהיה רופא בשנות ה־20 וה־30 באפריקה. "ספר זה היה חביב עלי משך שנים", היא כותבת.

הסופרת מארינה וגנר בחרה בשני רומאנים. האחד של מריו וארגאס ליוסה "מלחמת קץ העולם" (פאבר), הנסב על כת קנאית, בתחילת המאה בברזיל, ועל הדיכוי האכזרי שהיא מפעילה. הרומאן השני שנראה לה ראוי לציון הוא זה של קארי הולם "אנשי העצם" שזכה בפרס בוקר.

הסופר פול תארו, הידוע בספרי המסע שלו, מציין את ספרו של אליאס קנטי "המחוז האנושי" (דויטש) כטוב בספרים שקרא השנה.

הכינה: רות אלמוג

תערוכות

הפגנה של אוואנגארד

מאת נסים מבורך

משה מירסקי, גלריה הקיבוץ, דב הוז 25, תל־אביב.

"ציורי אוורה" מבנה המציג את רישומיו הגדולים־מאד. האנשים הש־אננים, המתרגעים, שהוא מציג עשויים ליצור רושם שאין משבר כלכלי ואין מתח חברתי בתק"ם, ושהכל רוגע ושלו במשקי התנועה הקיבוצית.

ולגופם של המוצגים, דומה שהם מבטאים מידה של בכנות בתחומי הכשרון והחומר כאחת. הדמויות הרשומות מוטלות להן על גבי יריעות גדולות מן הדרוש, ודומה שהפור־מאטים האלה אינם תורמים דבר לערכיותם של המוצגים, ובעיקר לעבודות הנושאות אופי קאריקטורי כלשהו.

באמצעות דרכי עבודתו משחק המציג במחבואים עם עינו של הצופה, שכן הוא מכסה חלקים של הרישומים בצבע לבן, בעל דרגות שונות של שקיפות. באופן כזה הוא מסתיר חלקים מסוימים שלהם באופן מיקרי. ככל הנראה, הסיבה לכך קשה לאי־תור. עם זה מפגין מירסקי יכולת ציורית טובה, בעיקר בתחום הקווי, כאשר הצבעוניות במשטחים הגדולים האלה בולטת בהעדרה, וחבל.

יצויין, כמו כן, כי מירסקי והגלריה שבה הוא מציג, מבטאים, בפעם נוספת, תופעה ההולכת ומסתמנת בקיום ברורים מרי בתחום האמנות שבתנועה הקיבוצית, היא אוואנגארדיזם מופגן, לעתים מבוסס למדי, כמו במקרה הנדון, ולעתים אף נטול שור־שים. אוואנגארדיזם כזה עומד על פרס־התגלות. ויש לקוות כי אין הדבר בבחינת סימפטום התפוררות, מעין זה שמעורר דאגות כמו "תסמונת הראש הקטן".

יש לה לתנועה הקיבוצית מורי־דרך מעולים בתחום האמנות החזותית, ובראשם חיים אתר ז"ל ואורי רייזמן, הראשון — אקספרסיוניסט שמרני, והשני — מינימליסט חרשני. בין שני הקטבים האלה עשויים להיפתח מרחבים גדולים, אשר בהם כשרונות, כזה של משה מירסקי, יכולים למצוא לעצמם פרוזן הולם תחת להתמסר למשחקי־מחבואים.

קאקופוניה חזותית

מיכאל קובנר, גלריה בינט, בן יהודה 63, תל־אביב.

דיוקנאות ענקיים, גדולים פי שניים או פי שלושה מן הגודל הטבעי, מוצגים בתערוכה זו. בבתי האולפנא נהגו ללמד, בשעתו, כי דיוקן אשר קנה־מידתו גדול מאשר לאחד אינו רצוי, בעיקר מצד הדמיון למקור. יצאו מכלל זה, כמובן, דמויות המשולבות בציורים מונומנטאליים, אשר מחייבים התבוננות ממרחק רב, דוגמת הכיפה של הקפלה הסיסטינית. כך־או־כך גישות משוחררות ממוסכמות שמ־רניות אקדמאיות אינן דוחות, עקרונית, ציורים של פרצופים גי־גאנטסקיים, וטוב שכך הן נהגות, אך אין בכך כדי להעניק לגיטימאציה למקרה הנידון.

מיכאל קובנר הוא צייר המצוייד במיומנויות בסיסיות טובות כמו כן זוקפים לזכותו הישגים פורמאליים מסוימים, ובתוכם שתי תערוכות־יחיד במוזיאון ישראל. ברם, בפעם זו מתקבל רושם של מעידה. צבעיו הבו־טים של קובנר עלולים להיות גמ־שלים למיני קולות ניחרים. המסמרים הגדולים, אשר הצדקתם טעונה איתור, פועלים את פעילותם כמו הלמות עוצמה של תופי־דוד ענקיים הע־שויים מפח. התוצאה המתקבלת היא, כמדומה, בבחינת איזו קאקופוניה חזו־תית. זהו, למעשה, מעין ריאליזם גס. הדמויות שלו מזכירות הגדלות פלא־קאטיות גולמניות, מעשי־ידי ציירי שלטים, או ציורים שנזקקו לפרנסה שהיו תלויות על חזיתות של בתי־קולנוע. הרקע של חלק מן העבודות עלול להזכיר, במחילה, איזו דקורא־ציה מאכסית אשר לקתה במעין אקזמאליה, השתבשה איכרה את עירניות.

הזוהר המוצג בתערוכה זו אינו משקף את הפוטנציאל האמיתי של קובנר. הם מבטאים, כמדומה, איזו היסחפות בזרם רעיוני עכור ממוצא אמריקאי. יש איפוא לקוות, או לפחות, לקוות, שיעמוד לו כוחו להיחלץ מן הזרם הזה ולשחות במים שקטים, אולי פחות פרובוקטיביים, אך [illegible].

100 שנה למות ויקטור הוגו

השבוע התקיים באוניברסיטת בר־אילן יום עיון על הסופר הצרפתי ויק־טור הוגו במלאת 100 שנה למותו. יום העיון אורגן על־ידי המכון לחקר הספרות, המחלקה לספרות צרפתית והמחלקה לספרות משווה.

השתתפו מרצים מאוניברסיטת בר־אילן, תל־אביב וירושלים. בין השאר השתתפו: ד"ר גרוסמן (הוליס חסין ובר־אילן), פרופ' דוד מנדלסון (ת"א), פרופ' אן אובלפלד (ורשה), ד"ר יואל פרידמן (ירושלים) וד"ר דן לאור (ת"א). יום את הכנס ד"ר משען מתטיפיורי.

"ארצות התן"

(סוף מעמוד 18)

בהתלהבות". תגובתה הראשונה, להכרת אהבתו של רמקוב עליה, היא תגובת סירוב להאמין בכך. היא אף מתירה לרמקוב לבוא עליה, כדי להכחיש את שייכותה לזרע. בתמימותה היא מאמינה, כי לא ייתכן שאב יהיה בועל את בתו. וכך מתגלגל המעמד, שבו מתוודע רמקוב אל בתו, למעמד של גילוי־עריות. ולאחר שנפתחותיהם נפרדות, גלילה כבר יודעת בוודאות, שלעולם לא תיפרד רוחה מרוחו של אביה, כי הפרא שהדביקה תחתיו לא רק את אבהותו גילה לה, כי אם פרץ לפניה את המבוא אל הארצות ההן, האחרות.

מפגש זה בין גלילה לרמקוב מסתיים במיפגשים מקבילים, שמתקיימים בסיפור בין ניגודים לאראנושיים משתי המציאויות, זו התרבותית וזו האי־רציונאלית. הכלבים נובחים "בחרון בקינאה ובאימה — — — ונלחמים בשלשלותיהם עד שחוליות־צוואריהם מושפבות להתפקק", כשהם מרגישים בקירבתם את נוכחות התנים. וגם האדמות של הקיבוץ, שכיום הן "פריכות כנועות וגר־דעות", "בוגדות בנו בשעות־לילה — — — לנגד עינינו הן סומרות בהוויה גושית אפילה, עוינת ומרושעת", בהשפעת "הולקותינו הכבושות אל מלכות השנאה". המגע מסתיים תמיד באותה תוצאה: עידות־התרבות וחוקיה־מוסרה יתפרקו ויתמוטטו בפני להצם וכוחם העודף של היסודות האי־רציונאליים של המציאות, בפני הפראות הקמאית.

הסיפור "ארצות התן" מציג אותם סיפורים בקובץ, שבהם מומחז המאבק בין שתי המציאויות בעזרת ניגוד בין שתי דמויות, כגון: רמקוב מול שאסקה. בכך דומה לו גם הסיפור "דרך הרוח". העמדתו של גדעון, בנו החוקי של שיינברים, שהוא נפתר מדריאופי ("פינוקיו"), מול עזריה ("ז'אקי"), ממזר של אותו שיינברים, תורמת לגיבושו של יחס אירוני אצל הקורא כלפי המהוגנות והחוקיות ששולטים במציאות המתורבתת. ההוראה בכך נרמזת במעשהו של שיינברים, כאשר הוא פוגש את ממזר, לאחר שבנו החוקי נהרג בשל פורענותו. "ליטף בכבדות את בלורית בנו וניגוד הנאנק. לבסוף פנה והוסיף לדשדש אל חדר־האכילה. למרגלות מגדל־המים קרס הזקן אל תוך הערוגות והתמוטט". יחד עמו, רומה, מתמוטט העולם המהוגן, שהוא התאמץ כל־כך לקיימו עד רגע זה.

הצגת העימות בין שתי ההוויות בעזרת התמודדות בין שתי דמויות אנטגוניסטיות ניתן למצוא גם בסיפור "מגור השתקנים". אלא שהמגמה האפודית בסיפור זה משתעשעת בתמורות המקובלות עלינו ביחס למעמן ול־הוויתי. דווקא איצה הגבודתן, מן הלוחמים ביהודה, נוחל תבוסה מידיו של ניגודו הבלתי־גברי כלליך, מידיו של חייל־שירותים בנוחם.

סיפורים אחרים בקובץ בנויים על־פי התכונות של גלילה — דמות שבתוכה מתרוצצים הניגודים. במקרה זה, הסיפור אינו מתאר את ההתמודדות בין שתי דמויות מנוגדות, כי אם מספר את מהלך היחשפותה של התכונה הזרה, הנסתרת, במיכוון מאורע, המעלה אותה מן המעמקים אל פני השטח.

זוהי הפאבולה של הסיפור "נודדים וצפע", שהגיבורה שלו, גאולה, רווקה בת עשרים ותשע, נדהמת לגלות בתוכה, המהוגנת והצנועה כלפיכך, להערכת הכל, מה שהאחרים לא ידעו לעולם, שאי־שם, במעמקי נשמתה, רובצים מגמגמים יצרי־הרס אדירים, קן צפעונים מסוכן ביותר. וכזו היא גם הפאבולה בסיפור "תיקון העולם". התכונות החיוביות של הגיבור, כפי שהן מתגלות למתבוננים אותו, שכוונתן הוא נחשב ל"נסתר" ולאיש "הדבק באמונתו", פשוט מעלימות את האמת הגלוייה לו כלבה: כי "כל ימיו היה מתפרנס מן השנאה". וסופו שיצרי־ההרס האלה מוליכים אותו למעשה ההתאבדות. אלא שסיפור זה, שבתוכנו הינו הזר ליליכך (ובעל־קיטרוג על העולם כולו — קיטרוג שמוצאו בכשלונותיו של המקטרג להתמודד עם כשלונות־חייו האישיים), נופל באיכותו במידה רבה מהסיפור "נודדים וצפע".

עוז ממקד את סיפוריו הקצרים האלה ברגע איסותי זהה — הרגע שבו מתפרצת הלבה הייצרית הרותחת מן המעמקים אל פני השטח. אם אין מאיצים את התהליך, כפי שמאיצו רמקוב במקרה של גלילה בסיפור "ארצות התן", מתחולל רגע זה מאליו בגיל מבוגר יותר. מחסומי־התרבות נפרצים מאליהם לאחר שחולפים הנעורים ועימם גם אשליותיהם הסיפנוסיות והמתוקות: על יציבותם של סדרי־החברה, על ייתכנותם של החלומות ועל החולשות של "טוב" ו"רע". בחלוף הנעורים, כאשר סימני הבליה הגופנית הינם כבר גלויים, מתוודעים גיבוריו של עוז לפריכותה של התרבות, לאי־יציבותו של השיפור ולתלישותה של האמונה בתורת הגמול.

הנכונות "להוצת את הקוצים" גוברת כאשר מתברר לאדם מוראות שהחיים אינם גומלים על המאמצים לכבוש את היצרים, ושאין שום תמורה לקורבנות שהוא מעלה להמשך טיפוחה של התרבות. גיבורת "נודדים וצפע", גאולה, היתה מופת של נאמנות ואמינות, עד שתחושת הבוחה העצמי והרגשת הקיפוח הגשי, ממוטטים באחת את התנהגותה הנורמאטיבית. הסימן הראשון, הסמלי, להתפרצות הצפעית, התעקשותה לשבור את הבקבוק בעזרת אבן, רחוק בשעות ספורות בלבד מן המעמד האחרון, שבו מותרים כל הסייגים, כאשר היא מתענגת מקירבתה לשבר הזכוכית מן הבקבוק שניפצה. עונג זה ייגבר לאחר אקט הכשת הנחש, שהוא סימבול אירוטי לבעילה, תחילתו בכאב וסופו בעונג בלתי־משוער.

המבנה הטיפוסי של סיפורי הקובץ "ארצות התן" הוא מבנה השובר את המהלך העקיב של העלילה. ההתרחשות הריאליסטית נקטעת במכוון על ידי הסיבות של עלילה מטאפורית. זו האחרונה נועדה להעניק להתרחשות הריאליסטית את תוקפה המורחב ואת ממד העומק שלה. העלילה המטאפורית משקפת, כמובן, את ההוויה האי־רציונאלית, שפורצת ממעמקים ומתגוששת עם המציאות הריאלית. למרות שמבנה זה משרת היטב את מגמותיו הרעיוניות של הסיפור, הוא מערים גם קושי על הסיפור, שהכביד על יכולתו להתאחות היטב מחלקיו השונים. ואכן לא תמיד הצליחו סיפורי הקובץ לאחות את היסודות המנוגדים ששוקעו בהם, ובחלק מהם נותרו סימני התפרים העודפים על מלאכת־החיבור המאומצת.

רושם זה מתקבל מהסיפור "קודם זמנו". שדוסת הפר ש"תש כוחו המוליד", נועדה לסמל את האב השכול רב סירקין, שנפילת בנו מקבילה את מצבו למצב שנגלם כסמל ע"י הפר, כמי שתש כוחו להבטיח את ההמשך ממנו. כך מגדיר סירקין עצמו את מצבו: "אני אחרון". הגדרה זו מתבארת בדברים שהוא מכסה לעצמו, כאומרם לבנו שנפל: "ולא ידעתי, אהוד, כי אין התום־אצבעותינו מתמיד על הלקת־זמנינו".

כזו היא התוצאה גם בסיפור "אבן חלולה". קיים בסי־פור רובד ריאליסטי: אחת מותיקות הקיבוץ, בתיה פינסקי, כבר פרשה מזמן מן הכלל. הקשר שלה עם החברה מתבטא בכך, שהיא "מציצה אל העולם מבעד לסדקי תריסיה המוגפים". אך בסיפור קיים גם רובד סמלי: הקבוץ נפגע מסופה חזקה, שפגיעתה סלקטיבית ביותר, כי היא פוגעת רק בצריפי המייסדים של הקיבוץ, ועוקרת את צמרות העצים הדקלים שאותם מייסדים נטעו לפני עשרות שנים. הסופה צריכה לסמל את המכה האחרונה שניתכת באותו יום, שבו מתרחש הסיפור, על ראשה של בתיה פינסקי. באותו יום מגיחה הבוה ותיקה זו פעם אחרונה מחדרה אל רשות הרבים, בעניינו של קובץ הכתבים של בעלה המנוח, שבאמצעות הקומיסיה־אבלה לכבודו, שהיא מייחלת כי תודפס בפתיחותה, תזכה להתנצל מן השיכחה. גיחה זו מסתיימת בכשלון צורב. ענייני העכשיו דוחים את ההתחייבויות כלפי העבר. הכל טורחים בתיקון נזקי הסופה, ואין איש נכון לעסוק בעניינו של הספר. בתיה פינסקי חוזרת מובסת אל חדרה. מבטה לא יופנה עוד כלל החוצה, אלא ייצמד מכאן ואילך אל האקואריון, שבהודעתו הבלתי־אנושית "תמתק לה מנוחתה" ביתרת שנותיה בקיבוץ.

קובץ סיפוריו הקצרים הבא של עמוס עוז, הקובץ "עד מות", כבר ימנע ממבנה כפולי־רבדים זה. תחושת הקיטוע בעלילה תיעלם בסיפורי הקובץ "עד מות", שיציין שלב חדש ובוגר יותר בכתיבתו.

הערה: מסה זו מתייחסת אל סיפורי "ארצות התן" בנוסחם המקורי, במתן הראשון שלהם. אשר לנוסח המתוקן שנדפס ב־1976, אפשר שהוא מנהל די־אלוג עם הנצח, אך אין הוא מסוגל להחזיר את הגלגל אחורה ולנהל פעם נוספת את הדיאלוג שהד קובץ קיים עם קוראיו בשעת פירסומו הראשון, קודם שנוסחו מאוחר זה בא אל העולם.

הוצאת יד יצחק בן־צבי

זה עתה הופיעו:

פעמים 25
פרקי עיון במורשת ישראל במזרח
העורך: יצחק בצלאל
160 עמ' כולל איורים ומפות. דמי חתימה לשנת תשמ"ו (חוברות 25–28): 7 ש"ח. חוברת בודדת: 2.40 ש"ח

קתדרה 38
העורכים: ד"ר י' ברטל, פרופ' א' כהן, פרופ' י' צפריר
208 עמ' כולל תמונות ואיורים (תראה אור בימים אלה). דמי החתימה לשנת תשמ"ו (חוברות 37–40): 12 ש"ח. חוברת בודדת: 4 ש"ח

יצחק מינרבי, הוואתיקאן, ארץ הקודש והציונות
256 עמ' כולל תמונות. 12.50 ש"ח

ישראל ל' לוין, מעמד החכמים בא"י בתקופת התלמוד
164 עמ' כולל תמונות. 11.40 ש"ח

שמואל אביצור, ממציאים ומאמצים
סיפוריהם של עשרות ממציאים יהודים אשר קידמו את פיתוח החקלאות, התעשיה והכלכלה בארץ.
200 עמ' כולל תמונות ואיורים. 12.50 ש"ח

הדפסות חדשות
א"י מחורבן בית שני ועד הכיבוש המוסלמי (א') 8.20 ש"ח
יוסף בן מתתיהו — היסטו[רי]ון של ארץ־ישראל. 30 ש"ח
רות קרק, יפו. 11.40 ש"ח
שמואל דותן, פולמוס החלוקה בתקופת המנדט. 7.30 ש"ח
יהושע בן־אריה, עיר בראי תקופה (כרך ב'). 11.40 ש"ח

מנויי "קתדרה" ו"פעמים" זכאים להנחה של 25% על כל ספר המוזמן ישירות מההוצאה. לכל הזמנת ספרים בדואר יש לצרף 2 ש"ח דמי משלוח. יד יצחק בן־צבי, ת.ד. 7660 ירושלים 91076 טל': 02-639203.

משרד הבטחון – ההוצאה לאור

הופיעה הדפסה חדשה של:
מבצע יכין
עלייתם החשאית של יהודי מרוקו לישראל
שמואל שגב
אחת האפופיאות הגדולות בתולדות המדינה והתנועה הציונית מסופרת כאן לראשונה, תוך חשיפת מידע, שלא הותר לפרסום עד עתה. זהו גם סיפורם המופלא של המתנדבים מישראל ומהגולה, שלימדו את יהודי מרוקו לאחוז בקשת ואירגנו את ההעפלה לישראל.
252 עמ', כולל צילומים רבים, בכריכה קשה. המחיר 6510 שקל
להשיג במרכז המכירות, רח' דוד אלעזר 27, הקריה ת"א ובכל חנויות הספרים המובחרות.

בצלאל
אקדמיה לאמנות ועיצוב ירושלים
מודיעה על
פתיחת ההרשמה לשנה"ל תשמ"ז 1986/87
במחלקות:
• צורפות • אמנות
• צלום • עיצוב גרפי
• עיצוב קרמי • עיצוב סביבתי
• עיצוב תעשייתי
ההרשמה תתקיים בחודשים ינואר־פברואר 1986
בימים א'–ה' בין השעות 09.00–16.30
חוברות מידע, טפסים והרשמה בקמפוס בצלאל
שבהר הצופים, טלפון 822181, 822191 02
או באמצעות הדואר: ת.ד. 7314 ירושלים. 91071

אוניברסיטת תל־אביב
המרכז למתוח על־שם פנחס ספיר ליד אוניברסיטת תל־אביב · החוג לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה, המכון למחקר חברתי
מתכבדים להזמין את הציבור
לערב־עיון שיוקדש לנושא
"תהליך השלום – סכנה לדמוקרטיה?"
במסגרת הכינוסים השנתיים לזכרו של
אהרון זאב ז"ל
משתתפים פרופ' יוחנן פרס – יושב־ראש
פרופ' שלמה דשן
ח"כ זבולון המר
ח"כ יאיר צבן
מר משה שמיר
פרופ' יונתן שפירא
ערב־העיון ייערך ביום ה', י"ד בטבת תשמ"ו, 26 בדצמבר 1985
בשעה 18.00, בעולם בר־שירה, אוניברסיטת תל־אביב.
הדיון יהיה פתוח, ב. השתתפות הקהל.

אוניברסיטת תל־אביב
ביה"ס למדעי היהדות ע"ש חיים רוזנברג
"בימת החוקר"
עם הופעת ספרו של פרופ' צבי אנקורי –
יהדות ויוונות נוצרית – מיפגש ועימות במרוצת הדורות
ירצה: פרופ' צבי אנקורי
ישתתפו בדיון: פרופ' זאב רובין, פרופ' יהודה ניני
ד"ר אריה שומאלבר"ן
יום ה', י"ד בטבת תשמ"ו, 26.12.1985, בשעה 19.00 באולם 01 בבנין רוזנברג למדעי היהדות קרית האוניברסיטה, רמת־אביב
(כניסה משער 2). – הציבור מוזמן –

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

מכתבים למערכת הארץ

מוסר פוליטי על פי פרוש

הרב מנחם פרוש מאגודת ישראל הגיב בזעם על הודעת פרס, שאמר כי לא יסכים לשינוי החוק "מיהו יהודי" ("הארץ" 5.12). "פרס וראשי העבודה מעוניינים אולי להחזיק בשלטון בארה"ב ולא בישראל", איים פרוש.

שימו לב לרמת המוסר הפוליטי המופגנת במשפט זה. ראשית, מקופלת בו ההנחה, שמטרתם היחידה של כל מפלגה וראשיה היא "להחזיק בשלטון", ואילו האינטרס של הציבור, שרובו המכריע מתנגד להכפפת ההלכה על המדינה, הוא חסר חשיבות. בכזם כך פרוש אינו מסוגל להבין את מניעיו של פרס. האם הוא מעוניין להחזיק בשלטון בארה"ב? הוא שואל.

שנית, לפי פרוש אין גם כל חשיבות לדעתו של רוב הציבור היהודי בארה"ב, שהשינוי המוצע יהפוך חלק ניכר ממנו ל"לא־יהודים". זה שינוי מסוכן מאוד גם לגבינו, שכן אין לדעת איך ישפיע הדבר על המשך יחסה של יהדות ארה"ב אלינו. פרוש יודע, כמשתמע מדבריו, שיהודי ארה"ב מתנגדים להצעה, והתיקון המאיים על אחדות העם עלול להיות גורלי לגבינו. אך מה כל זה חשוב לעומת הצורך "להחזיק בשלטון"?

יישר כוחו של פרס, אשר בפעם הראשונה מפגין באומץ התנגדות מפורשת לכפייה הדתית. נשאר רק לראות אם יעמוד בכך, או ייכנע כאשר תגיע שוב השעה להילחם על השלטון.

נחמן גבעולי
תל־אביב

עובדות נכונות על דרום אפריקה

בזמן האחרון התפרסמו במדור זה מכתבים רבים, החוזרים על אותו הפזמון: "האפרטהייד אינו כה שחור כפי שמציגים אותו מתנגדיו".

המשותף שלי הוא, כי כל המכתבים הללו באים מחוג כמעט אחד. וכי אביגדור אסקין מקריית־ארבע, שמכתבו התפרסם ב"הארץ" (10.12) משתייך לחוג זה. מחברי מכתבים אלה אינם מציינים אם הם היו בעבר תושבי דרום־אפריקה, ולא מסבירים כיצד הם שואבים את הידע שלהם על המתרחש בארץ זו.

אסקין מעביר פנים כאילו הוא חוקר את רמת־החיים של השחורים במדינות האפריקאיות השכנות, כדי להוכיח כי "אחיהם" בדרום־אפריקה חיים טוב יותר. השוואה זו אינה רלוונטית. מה שיש להשוות הוא את מצבם של השחורים בדרום־אפריקה למצבם של הלבנים שם.

במקרים גלוים, שאחוז תמותת התינוקות בדרום־אפריקה הוא מהגבוהים בעולם, וכמוהו גם אחוז התת־תזונה — מלה עדינה לתיאורם של אנשים הגוועים ברעב. כמובן, עובדת הרעב בבנטוסטאנים נשמרת בסוד, כדי שלא להטריד את מצפונם של הלבנים.

יש אכן שחורים הבאים לדרום־אפריקה מן הארצות השכנות. אין הם "בורחים" מארצותיהם, אלא באים לעבוד בארץ העשירה. אבל הם אינם דורשים זכויות פוליטיות. המפלגה הלאומית, השלטת בדרום־אפריקה באגרוף ברזל קרוב ל־40 שנה, לא עשתה מעולם כל ניסיון להביא דמוקרטיה. היא מנעה מהרוב השחור אפילו את הזכות לבחור במועמדים לבנים. גם אותם המכונים צבעוניים אינם נהנים מזכות־בחירה, אף שהוקמה המדינה. ב־1910, מבטיחה להם זאת, המפלגה השלטת הקימה פרלמנט בן שלושה בתים, אשר החורים באופן מוחלט על־ידי הלאלבנים, לבד מקומץ קטן של משתפי־פעולה. היא חוקקה חוקים השוללים מן האפריקאים את זכויות דמוקרטיות בסיסיות — השוויון בפני החוק, הזכות של הביאס קורפוס, הזכות להתארגן, חופש העיתונות, זכות הדיבור, ועוד ועוד.

בוודאי שהשחורים אינם בורחים מארצם. לאן הם יכולים ללכת? איך הם יכולים לעזוב ללא דרכון, כסף או כישורים מקצועיים, בהיותם קורבנות של רמת־חינוך נמוכה, אחרי 300 שנות שלטון של עריצות לבנה? אך בני־אדם מדוכאים, מושפלים בכל שיהיו, אינם זקוקים להתרגות קומוניסטית כדי להשתכנע שהם מדוכאים. הם יודעים זאת מניסיון חייהם ולומדים זאת על בשרם.

אינני יודעת כמה התקפות נעשו בשנה האחרונה על־ידי הקונגרס הלאומי האפריקאי. אך ידוע לי כי ב־18 החודשים האחרונים רצחו המדינה ושליחיה יותר מ־400 בני־אדם; אלפים נוספים נפצעו, 450 נאסרו; 11 מתו בזמן היותם במעצר, בכללם ילד בן 12; חמישה נעלמו, בלי שנודעו עקבותיהם; ילדים בני 6 נעצרו על כי לא הלכו לבית־הספר. מדוע מר אסקין להוט כל־כך להגן על משטר האפרטהייד שאותו מגנה כל הקהילה הבין־לאומית כפשע נגד האנושות? איך הוא היה חש אילו הקורבנות לא היו אלא יהודים כמוהו?

אסתר ליזמן
רמת אביב

הצעה חסכנית

"הוועד הציבורי להבראת המשק" רוכב שנית. הפעם קוראות המודעות להציע הצעות ייעול שיחסכו מיליונים למדינה. הצעתי: להפסיק את פרסום המודעות העולות לכולנו כסף רב. הצעת ייעול קטנה שתחסוך מיליונים.

רענן רוגל
רעננה

הטלוויזיה של השבוע / הדה בושס

סיפורו של דובי העצוב

אינני יכולה להשתחרר מהבעת פניו של דובי העצוב, הילד שלוקה בתסמונת דאון, בבית חולים קפלן, והוא "ילד שלא למד לבכות", כפי שמתאר אותו בדרמטיות חיים יבין, ב"מבט שני" (יום ג') — "של מי אתה ילד?". מתברר שדובי הוא ילד של אף־אחד. "הוריו נטשו אותו מיד בהיוולדו, כאשר נודע להם, שהוא ילד חריג. דובי צולם בפעם הראשונה על־ידי צוות הטלוויזיה, כשהיה בן ארבעה חודשים: תינוק בודד ועזוב, בעל עיניים מלוכסנות והבעת פנים עצובה, הבעה של ילד מפגר. עכשיו דובי בן אחד עשר חודשים, ועדיין הוא בודד ונוגע ללב, אם כי שלא כילדים אחרים הלוקים בתסמונת דאון, והתינוקות נטושים בבית חולים, רינטמוריץ למות במחלות — דובי הוא תינוק בריא. אני מקווה שימצאו אנשים טובים, שיאמצו אותו. מפני שדובי, הוא במיוחד, ראוי לאהבה.

כתבתו של מנחם הדר, שנערכה בתחקיר של רבקה פרידמן־סנה. הטוטוה באהבה מרה חפס רב: כעס אין אונים, על הורים הנוטשים את ילדיהם, וכעס רב יותר, על הרופאים, שהראשונו, בחוסר מודעות לתסמונת דאון, ואין הם כופים על ההורים לקחת ילדים אלה הביתה. ("הרופאים מזדהים עם המשפחה ולא עם הילד"; ההחלטה הסופית אינה פשוטה: "יש לנו נשמה יהודית", ועוד כהנה וכהנה מפי רופאים).

כדי להדגיש את נקודת־המבט שהנחתה את האחראים לסרט, הם הגיעו לבית־החולים סורוקה, בבאר שבע, תודות לצוות רפואי ואנשי מסור ובעל הבית, לא נשאר בבית החולים, בעשר השנים האחרונות — אף לא תינוק אחד הלוקה בתסמונת דאון. הסרט, שכוון בדרכו את מיתוס התינוקות הנטושים, את ההורים שזנחו את ילדיהם, ואת אלה שלא ויתרו עליהם, את הרופאים והעובדות הסוציאליות — נהפך במהלכו לסרט מגמתי מאוד: הוא הפגין רצון עז לשכנע, שמקומם של ילדי תסמונת דאון, בבית, עם הוריהם, ואפשר לגדלם ולחנכם.

הצלחתו של בית חולים סורוקה מלמדת על מסירותו ואמונתו של הצוות שהופקד שם על המשימה. אבל הבעיה אינה כה חד־משמעית, כפי שהיא מוצגת בסרט. יש לה השלכות מרחיקות לכת. שהאחראים לסרט התעלמו מהן. במקרים רבים, ילדים חריגים ומפגרים, לא רק ילדי תסמונת דאון — פיגור חמור ביותר — הרסו משפחות שלמות. אין זו לשון מליצה. הם אסון ותראגדיה לא רק להורים — כך נהרסים גם חייהם של הילדים האחרים בבית. במדינה מתוקנת, אולי היה אפשר לקוות שמשרדי הרווחה והסעד, החינוך והאוצר, ימצאו פתרונות נאותים לילדים חריגים והוריהם. הרי לא כולם יכולים ומוכנים להקדיש את חייהם למענם, כמו אבא של סיגל הראל. אבל במדינת ישראל גודעים גם את המעט שהעניקה המדינה למפגרים. וכך, אפילו התכוון הסרט לטובה, קשה לכפות מפגר על משפחה, ויש לחפש גם פתרונות אנושיים אחרים.

הקסם האפל של הקומוניזם

כאשר אנו קוראים בספרות המגיעה אלינו מארצות קומוניסטיות, וגם בספריהם של סופרים גולים, וכאשר אנו פוגשים פנים אל פנים קומוניסטים — אנו מנסים לחזור ולהתמודד עם תופעה זרה לנו. שיש בה כוח וקסם אפל משלה: המנטאליות המיוחדת לקומוניסטים. לדידי, מנטאליות זו אינה רק זרה ואוטורית, אלא יש בה מין אקזוטיות מזרה ומרתקת. לפנינו אנשים משכילים ואינטליגנטים — חלקם אינטלקטואלים, שעולמה של תרבות המערב אינו זר להם, והנה הם מאמינים באמונה שלמה — למרות כל מה שראו ושמעו — כי המפלגה לעולם אינה טועה. היחיד יכול לטעות מבחינה אידיאולוגית, אבל המפלגה היא מעל לכל טעות.

מדובר לא רק באזרחים מן השורה, אלא גם באנשים שנשפטו וישבו בכלא, כמו מנהיגי מפלגה אידיאולוגים שלה. רבים אף נשפטו למוות, ואף נשותיהם האמינו כי בעליהן בוגדים.

זו תופעה מדהימה. ויהון לתודרן ב"סוף ציטוט" (יום ה') מנסה לעמוד על פשרה. עילת הדיון היא ספרו של מאיר קוטיק "משפט פראג". למנחה ולמשתתפים (הד"ר יהודה להב, רפי בן־שלום וקוטיק) מצטרף קרל קפלן, צ'כי לא־יהודי, שחקר את משפט פראג, וקוטיק ביסס את ספרו על ממצאיו, שנתפרסמו אף הם בספר: כיום הוא חי בגלות במינכן.

הדיון אמנם ניסה להבהיר את הצדדים ההיסטוריים של משפט פראג, אבל לתודרן מבקש להבין את הצד הפסיכולוגי. המסקרן פרכמה. בכל המשפטים המפורסמים, שנערכו בארצות קומוניסטיות, בטכניקה זהה של הודאה, ואפילו שילמו "הבוגדים" בחייהם — אמונתם ברעיון הגדול לא פגה. זו תופעה שלנו, החיים במערב, קשה לתפוס ולעכל. אולי זו אחת מתוצאותיה הישירות של אמונה פאנאטית־טוטאלית, שלספק ולהתהיות אין בה מקום.

אין פלא שנושא אשר כזה שימש השראה לסופרים וחוקרים. אם כי התעלומה עדיין אינה מפוענחת. היא חוזרת ונשנית במשפטי הראווה הגדולים במוסקווה, ובמשפט פראג. משפט פראג כוון בראשיתו נגד הסיוניזם, הבריגאדות הבין־לאומיות במלחמת ספרד והקוסמופוליטיות. רק לאחר מכן, בהשראתה של מוסקווה, עקב האינטרסים המידיים שלה, נהפך למשפט נגד הציונות. בממלכת האבסורד הקומוניסטית, התסריט שנחשף לפנינו הוא קפקאי ממש. הנידונים אמנם היו יהודים, אבל אנטי־ציונים מובהקים. התחושה היא שאנו מהלכים בשבילים הנפתלים של האבסורד, שביצירתו לקחו חלק מטובי המוחות של המאה — כך הם הרצו במו ידיהם את גורלם הטראגי.

פיצוי לזריצקי

סוף־סוף פיצוי לזריצקי. "בגלריה" (יום ג'), ששם הוקרן, בשידור חוזר, סרטו של יכין הירש, על זריצקי. שנעשה במלאת תשעים לאמן המהולל. הסרט אינו הולך בגדולות וזה היתו. הוא מביא בצילומים ישירים ונקיים, וב"קלוז אף" משהו מן הציורים של זריצקי ורוחם ואת האיש כמות שהוא: זקן מאוד, ועדיין מלא חיות וסקרנות; ומעל לכל, צייר גדול וחשוב.

בסרט, יש אישור, למה שאומר בתחילת התכנית המנחה שלה, צבי גורן: הציורים מספרים טוב יותר את סיפורו של זריצקי מאשר כל המלים הריקות. תמוה איפוא מדוע הוא מרבה במלים. לאחר מכן התבטאו רפי לביא, יונה פישר ואורי ליפשיץ, באולפן, כדי לספר ולהעריך את זריצקי. שלושתם אנשים אינטליגנטים. המבינים כל אחד בדרכו, ומנקודת מבטו את זריצקי ואת יצירתו. אבל מה לעשות והם חכמים הרבה יותר, מכפי שהם נצטיירו בטלוויזיה, וזו אינה אשמתם. אלא אשמה שלה.

זריצקי: הציורים מספרים

דיוקן

מאחורי החזות הציבורית

סנדהשר רקל הבטיח. וביטל ברגע האחרון את הבטחתו, ו"מוקד" (יום ד' שעבר) נותרה פתוחה ופרוצה. לארבעה מתעניינים בפרשת הקרקעות ביד"ש. מאחר שאין זו הפעם הראשונה — וכנראה גם לא האחרונה — שהחכ"ים, רוני מילוא, יובל נאמן, יוסי שריד ודוד ליבאי מביעים דעה בנידון, ניתנת לי ההזדמנות לצפות כמו מקרוב בארבעה, לנסות ולנחש מה מסתתר מאחורי החזות הציבורית שלהם, וכיצד נראים בעצם הפנים הפרטיות שלהם.

רוניקא הקיצוני שבהם, מבחינת מיקומו במפה הפוליטית. נאמן, מצטייר כאדם נעים הליכות, אפילו מהוסס, ואולי גם רכרוכי. תמיד בפיו דברי־נועם הלקלקים והוא עלול להסעות תמימים. אולם כאשר נופלת העטיפה שבצעיה מתמוגים זה בזה ואיננו ברורים, מגלים מעבר לרכרוכיות ומעבר לרצון או לחינוך להיות בסדר — קיצוני שבקיצונים, הלוקה בחוסר גמישות מחשבתית. אפשר לחוש כמעט בעליל, מעין מקרה של סכיזופרניה, בין המדען והפוליטיקאי. לצדו, רוני מילוא, תמיד מצוחצח ומגוהץ למשעי, לא טיפש אבל יהיר מאוד, אדם ללא פקפוקים והיסוסים. מי שהבדיק הוא מטופל בלעדי שלו. ורק שלו. מלא אמביציות. ברגע שהוא פותח את פיו, נחשף מאחורי החזות האלגנטית כביכול, מעין בריון אלים, או אחד מאנשי פמלייתו של מקארתי, שלאחר שהוא מחסל את יריביו בקליעות מדויקות, הוא מוציא מכיסו מסרק, ומחזיר למקומה שערה סוררת, והבעת הפנים שנסוך עליה מין גיחוך הצ'איזוני, אינה משתנה, אף לא לרגע.

בכל הנוגע לח"כ יוסי שריד, אני מודה, אני יוצאת דופן בין עמיתיו: איני נמנית עם קהל החסידים השוטים הסובב אותו, ומצטט כל מלה היוצאת מפיו. לעתים מזומנות, כשאני קוראת בעלי טורים מסוימים, אני יכולה לאתר את עקבותיו, ואת השראתו. שריד הוא ללא ספק מהיר תפיסה, פיקח, אינטליגנטי ורהוט מאוד. הוא מכיר את הנושא שהוא מדבר עליו על כל היבטיו. יש לו גם מענה לשון חד וחריף. אם כי הוא נוטה לחזור ולצטט את אמרי השפר שלו. אין זה קל ופשוט להיאבק עם שריד בזירה, וגם לנצח. זה עלול להיות עניין מסוכן — ועוכרה, לא רבים מעזים.

שריד גם חוגג "טריפים" של אגו, ו"האינטגריטי" שלו מצטיירת בעיני לפחות, כעכורה במקצת. על רקע מסעות יחסי הציבור הגרנדיוזים שלו. אולי ההסתייגויות שלי משריד מקורן בכך, שלמרות מאמצי — ואני עוקבת אחריו — איני מצליחה להסיר את המסווה מפניו. אולי הוא אחד מאלה, שפרצופם הציבורי נעשה זהה לפניהם הפרטיות, ואתו הם גם הולכים לישון.

לצדו, דוד ליבאי, הושוף פחות מן האחרים, לא פחות אינטליגנטי וידען משריד, מנומס, אבל לא בסגנון דמאגוגי, ענייני ומשכנע בטיעוניו, ומעל לכול מחושב מאוד. גם אם אין הוא מסיר את המסיכה הקורקטית מפניו, הוא גם מכופתר מדי. דומה שיש פער בין הישגיו כמשפטן לבין הישגיו הפוליטיים. אני מקווה שאין הוא אדם לכל עת.

שלו כקורא אינטליגנטי

מאיר שלו מצליח להצחיק אותי, כמו שהעיתונות הישראלית, מצליחה פעם בפעם להרגיז אותי. אבל אלה כמובן רגעים חולפים. אני צופה בשלו, צוחקת ושוכחת. ואני קוראת בשקיקה את כל העיתונים שאני יכולה לדחוס בסדר־היום המלא והגדוש שלי. אבל בינתיים יש לי ויכוח, אולי עקרוני דווקא, עם כמה מעמיתי. הם טוענים שביקורות העיתונות של שלו עוקצות את העץ שעליו הוא יושב — ועליו יושבים כולנו. הם טוענים שאין מקום לביקורת עיתונות דווקא בטלוויזיה הממלכתית. יש במדור זה — כך הם אומרים — פגיעה בעיתונות. שגם מן החוץ מנסים לפגוע בה ולערער את אמינותה ומעמדה.

חשש זה נראה לי מוגזם. העיתונות חייבת להיות מחוסנת מפני המבקרים והמלעיזים — הבאים בעיקר מחוגים פוליטיים מסוימים. ואילו ב"כתוב בעתון" (יום ה') שלו אינו מנסה לערער את מעמדה. אין הוא מבקר את העיתונות כבואת. גם אינו עוסק ברכילות אישית זרונית, שאינה מעניינת את הקוראים. הוא רק חושף טעויות, רשלנויות ובדות — ואולי כך נהיה זהירים יותר. אמנם לא תמיד האשמה היא בכותב. אלא במה שמעוללים לכתב־היד שלו, לאחר שיצא מרשותו. פעם היה זה המגיה המפורסם. שבו תלו את כל ההאשמות: כיום אלו המכונות המשוכללות — העלולות לעשות שמות במשפט, או בקטע שלם.

העיתונות כבואת אינה בסכנה. היא צריכה להיות בטוחה בעצמה, ולעמוד בביקורות של שלו, שהיא בעצם ביקורת של קורא אינטליגנטי, בעל עין בוחנת וחוש הומור יבש.

היידן: הומר אחרון בין מלל לצליל

אכזבה קלה

השילוב בין הבי־בי־סי. ומרכז המוסיקה של משכנות שאננים, מעורר ציפיות רבות, ואולי זו הסיבה ש"היידן בלונדון" — מיני אטודה מוסיקאלית על ביקורו של היידן בלונדון, בשלהי המאה ה־18, ביקור שהניב פירות מוסיקאליים עשירים — אמנם הייתה תכנית נעימה לצפייה, אבל גם מאכזבת. כשאני כותבת נעימה לצפייה, אי־אפשר שלא להביא בחשבון, שאל היידן הגענו לאחר צפייה ב"נשים הוליבודיות" — סדרה שאני צופה בה ללא כל אכזבות: אני עוברת קורס של גועל נפש.

תחושת האכזבה מ"היידן בלונדון" מקורה אולי בחוסר־האיזון שבין דרוש האיזון בין החלק המלולי והמוסיקאלי. וכך, בשעה שהחלק המילולי היה מקוטע, החלק המוסיקאלי היה ארוך ומשעמם. ולא שהמוסיקה של היידן אינה נעימה לאוזן, אלא שאני לא קונצרט. בטלוויזיה הוא תמיד בעייתי. תשומת־הלב שלנו מחולקת, אינה נתונה כליכולה למוסיקה. אינה מרוכזת אך ורק בצלילים, אלא מוסטת מדי פעם לראות — ל"קלוז אפים" המתגנבים של ידיים בפעולה, הבעות פנים וחלק מכלי מוסיקאלי.

התכניות שקדמו ל"היידן בלונדון" נתמשכו יותר על הבידור. במקום זה מרגה תבנית זו אל מעבר להנאה לי לפחות היה קשה להתרכז.

זקנה בסדום

אולי בעקבות ה"סלתרום". ואולי ללא קשר ישיר עם האירוע הראוותני המפורסם כלפי הזקנים, מדובר על ספר של הד"ר מריאן רבינוביץ, מנהל המחלקה הגריאטרית בתל השומר — "גילו של אדם". המחבר עוקב אחר כמה מקרים שהיו בטיפולו, ומסיק מסקנות מרחיקות לכת, מקוריות ואנושיות — חלקן מסקנות באוזן לארמקובלות.

הזיקנה היא הנושא המשדר את הד"ר רבינוביץ, המתראיין ב"ערב חדש" אצל דן מרגלית (יום שישי). הוא קובע בהחלטיות, שאסור לשפוט אדם לפי גילו הקלנדרי — הגיל הרשום בתעודת הזהות. לטענתו כי הזיקנה היא הקללה הנוראה ביותר שנפלה בחלקם של יצורי אנוש, אולי אף גרועה מן המוות — בא הד"ר רבינוביץ ומביע דיעה שונה בתכלית. הוא דוחה את המונח הכולל והגורף של זקנה. הוא רואה: "יכולת טובה יותר או פחות", "לא פחות אדם", "אלא פחות מתפקד". לדבריו, הזיקנה אינה מזיכה הידרדרות, אלא התפתחות שכל אחד מגיע אליה עם המטורה הפרטית שלו. "זיקנה אינה קופצת על אדם, אלא זוחלת, וקיימת התפתחות הדרגתית שהיא מתכנת". והד"ר רבינוביץ, מוסיף ואומר, שיש מישורים שבהם אדם יורד, ויש מישורים שבהם הוא עולה. עם הגיל המתקדם, ולעומת התשקוף הבידודה, הוא מבחין בעלייה מבחינה רגשית וחברתית. "מפגע במישור אחד", הוא קובע, "גורם התפתחות במישור אחר". הוא רואה בזה ניסיון וחכמה, שאותו צריך ללמוד מהם.

לד"ר רבינוביץ טענות כלפי עמיתיו הרופאים. הוא מבקשם לחדור את האמונות שלהם, ולהבין שמאחורי החולה והזיקנה עומד אדם ובגעוני. ועשיר פרכבה של הפגמים והבעיות שלו. הוא מאמין שיצורי אנוש מתעתקים להיות רצויים. כנראה אין שני בין זקנים וחולים לבין דובי העצוב. ומשום כך, יש השיבה "לאיכות המגע". רצוי שהמפגש, יתקיים "במסגרות המכאיות יותר, ומתוך לחוצות הטכניות".

מדור פרסומי

לא ביום ולא רק לילדים

מאת נעמה שמיר

מילוי שעות הפנאי בפעילות מסוגים שונים הפך לחלק בלתי נפרד מבעיות העידן המודרני. גם הצורך, הנהייה והרצון ללמוד ולדעת — הם במאפייני עידן זה. שפע רב של עיסוקים ותכנים מוצעים למילוי שעות הפנאי. כלל עיסוקים עצמאיים במסגרת הביתית — החל מקריאת ספרים וכתיבה, דרך ספורט מסוגים שונים ועד ללימודים. תחום הלימודים בשופע באפשרויות הכוללות בין השאר מגמות רכישת השכלה ספציפית כלימוד משפטים, שפות והשלמת השכלה כהכנה לבחינות בגרות, השתלמויות מקצועיות כקורסים לטכנאים והנדסאים בתחומים שונים, קורסים בגרפיקה, קראמיקה, אמאייל, שזירת פרחים, הנהלת חשבונות ועוד. גילאי היעד ללימודי הקורסים השונים הם החל מגיל צעיר מאוד ועד כל גיל שהוא, ומגמות הלימוד ותכניהן פרושות בהתאם. לילדים, מערכת הלימודים המשלימה. נערכת אם כן בשעות הפנאי ובאה לספר ידע בתחומים בהם הם מתקשים, התמחות במסגרת חוגים כספורט ואמנות ועוד. שעות הלימוד אחר הצהרים והערב, מנוצלות כיום גם על ידי בתי ספר וחוגים שונים, ואם מוסדות החינוך השכילו להבין את הצורך שבניצול שעות הפנאי "להחדרת תורה מטוב אחר", הרי־שעם למבוגרים קבוע ממלץ לנצל הזמנות זו ולהשתלם. יש הבאים בלימודים שלא בשעות הבוקר אתגר מיוחד במינו. בעצם מילוי שעות הפנאי יש לא רק העמקת ידע, אלא גם שינוי מסגרות חברתיות והרחבת חוג המכרים והענין. היציאה החוצה מהמסגרת המשפחתית, למסגרת לימודים של שעות ספורות, תורמת תרומה נפשית וחברתית המעשירה את הלומד עצמו וגם בכך גם את הסביבה הקרובה אליו. שלא לדבר על ההנאה והפתיות המשרות בלבות כמוג זה של התעניינות.

בלימודים בשעות אחר הצהרים והערב ניתן לספר ידע בשפה כלשהי ולהשתלם בקורס מקצועי המעלה בדרגה במקום העבודה. לתלמידי בתי הספר היסודיים בחטיבות הביניים ניתנת אפשרות נוחה גם לשיפור בתחומים בהם הם מתקשים. סוג זה של לימודים במסגרת של אחר הצהרים, הוא יותר מאשר "השיעור הפרטי". השינוי המסגרתי של לימודי הבוקר ולימודי אחר הצהרים הכוללים פעמיים עד שלוש בשבוע, הוא גם זול ברוב המקרים משיעורים פרטיים אינטנסיביים. במסגרת יש מקום כן המחייבות, משום שהתשלום מראש מגביר את ההתייחסות החיובית והרצון להגיע לשיעורים עצמם.

כיום פרושים ברחבי הארץ בתי ספר רבים המתמפקים משעות אחר הצהרים והערב. הם מציעים מיגוון רב של תכניות לימוד. לכל סוג של אוכלוסיה. מן הראוי לציין כי רוב הלימודים שלא בשעות הבוקר אינם פורשים על כל ימות השבוע ובכך מאפשרים גם זמן פנוי ללימודים והכנת שעורים בבית ובכך לבילוי שעות הפנאי במסגרת משפחתית רגילה.

יש גם מקומות עבודה המחייבים את העובדים להשלים את השכלתם ואת מבלי לפגוע בעבודה עצמה. רוב מקומות העבודה מפנים את העובד ללימודים בערב בבתי ספר עימם הם תומכים על הסכמים. תחומי הלימוד כאמור הם שונים ומגוונים וכוללים התמחויות בשטחים כפירסום, ביטוח, שמאות, כתבנות, קלדנות, שפות ועוד.

מכל מקום מדובר בסוגים שונים של לימודים וכל אחד יכול על פי רצונו וצרכיו למצוא לו את המסגרת המתאימה.

שפות ובזול

טיוטור־טייפ (ישראל) בע"מ, שלט בינוני מעל כניסה ברחוב בצלאל 8, ירושלים מול האקדמיה לאמנות "בצלאל" — בכתובת זו פועל מכון לשפות בעזרת קלטות, זה כחמש שנים. פעולות המכון המשקיע בפרסום סכומים מועטים, מחמת מחירו העצום שבכסוף של דבר "מגולגל" על המוצר — מתבססת בשלושה שטחים:

א. עברית לעולים, לתיירים ולתושבי חוץ. השיטה, פשוטה להפליא, מתבססת על דרך התעתיק (TRANSLITERATION) המצאה מקורית של מורי המכון, המקנה ידע ב"שמיעת עברית" תוך זמן מינימלי. התלמיד מקבל הסברים באנגלית והתמליל מפי מורי הקריינים בישראל.

ב. שפות זרות: צרפתית, גרמנית, איטלקית וכו'. בעריכת הקורסים הנ"ל נקט המכון בשיטה מקורית, תוך רצון לצמצם את המחיר לצרכן עד כדי פחות ממחצית. אכן, פליאה היא לרוכשי הקורסים: "איכה ייתכן כי מחירים פחות ממחצית המחיר הנדרש על ידי האחרים אשר בשוק?"

ההסבר הוא פשוט מאד: כל הוצאות הנגרמים בשיטה זו מועברים לצרכן.

ג. שיא ההשגים של המכון — שטח הפעולה השלישי — "הקסטה הניידת".

השיטה היא ייחודית ובלעדית. היא מופעלת בינתיים בהוראת אנגלית בלבד וב־4 רמות.

עם הרשמו של התלמיד נקבעת רמתו ולאחר מכן הוא מקבל:
א. ספר בהוצאת האוניברסיטה באוקספורד ומילון צמוד.
ב. ארבע קלטות מקוריות הכוללות את כל הטקסט שבספר.
ג. 12 חוברות עבודה, הסברים הוראות ומבדקים.
ד. 12 קלטות אישיות בהן המנחה הצמוד מדריך את הלומד ומבאר תיקוני שגיאות (מתוך העבודה אשר הוגשה לתקון).

בשיטה זו נמצא כי התלמיד מקבל כיתה בפני עצמו ומתקדם בקצב הרצוי לו.

כימים אלה מתכננים גם תכנית לשיחות טלפוניות עם המנחים, בשעות הערב לבירורים והסברים במקרה של תקלות בהבנת החומר. במכון קיימת גם ספריית השאלה מוקלטות של יצירות אנגלו־אמריקאיות.

כדאי ליצור קשר עם המכון ולשמוע על כל האפשרויות השונות ללימודים. מ

המכון לפריון העבודה והייצור

המכון לפריון העבודה והייצוא מקיים קורסים, סמינרים, סדנאות וימי עיון ופעולות הדרכה מוסדיות בתחומי הניהול הבאים:
★ הנדסת ייצור
★ פיתוח מנהלים ופיתוח ארגוני
★ ניהול בעזרת מחשב
★ ניהול כח אדם ויחסי עבודה
★ ניהול־שיווק וייצוא
קורסי הכשרה
★ טכנאי והנדסאי תעשייה וניהול
★ מנתחי מערכות ענ"א
★ בוחנים בכירים בארגון ושיטות (או"ש)
לפרטים נוספים:
מרכז ההדרכה, המכון לפריון העבודה והייצור רח' הנרייטה סולד 4 ת"א טל' 03-430215

לימודי הכשרה בניהול אוניברסיטת תל־אביב
הפאקולטה לניהול – בית הספר למוסמכים במנהל עסקים ע"ש ליאון רקנאטי

פעילויות מתוכננות בהדרכת מנהלים תשמ"ו

סדנה: המיקרו־מחשב בכלי עזר למנהל – 1.1.86; 15.1.86
יום עיון: פעילות רב לאומית: אסטרטגיה עסקית לחברות ישראליות – 25.12.85
קורס: מבוא למחשבים ולמערכות מידע ממוחשבות למנהלים – 27.12.85 – 21.2.86
קורס: הערכת כדאיות השקעות בתנאי אי־ודאות: גישות חדשניות יהיבסים נבחרים – מחזור ב': 28–29 ינואר 86 – מחזור ג': 5.2.86–12.3.86
יום עיון: ניהול רכש ומלאי בתעשיות עתירות ידע – 31.12.85
סדנה: סוגיות בהכנת דוחות כספיים מאוחדים – 7.1.86
סדנה: גילוי דעת 36 – ההלכה ובעיקר היישום – 8.1.86
יום עיון: המשמעויות הניהוליות והפיננסיות של דוחות מותאמים לאינפלציה – (גילוי דעת 36) – 10.1.86
יום עיון: עיצוב לוגי של בסיס הנתונים בשיטת (IA) INFORMATION - ANALYSIS 21.1.86
ערב עיון: חובות המקצועית ואחריותם הפלילית של מהנדסים ואדריכלים – 22.1.86
קורס: היבטים משפטיים של עסקאות מסחריות ישראליות בארה"ב – 27.2.86–15.5.86
יום עיון: היזון חוזר של סקרי עמדות ככלי לפיתוח ארגוני – 29.1.86
קורס: שימושי מחשב ברפואה – 28.2.86 – 23.5.86
סדנה: יסודות מינהל עסקים למהנדסים – באמצעות משחק סימולציה בתכנון ובקרה עסקית PLANSIM–PLANNING SIMULATION – 19–21 בפברואר 86.
יום עיון: תכנון וניהול פרוייקטים – 4.3.86
יום עיון: מערכות בקרה בארגונים עסקיים – 19.3.86
יום עיון: שיקולי מיסוי ופקוח על פעולות מסחריות ישראליות בחו"ל ובשטחים – 11.3.86
סדנה: ישומי המיקרו־מחשבים בארגונים – 23–24 בפברואר 86 4–5 במרץ 86.

לקבלת פרטים נוספים והרשמה נא לפנות למזכירות להד"ב בין השעות 8.00 – 12.00 בטלפונים 415123, 426985, 420794, 417122

בגוש דן נפתחים קורסי בוקר וערב מקצועיים ואקסקלוסיביים
נסיון ומוניטין מ־1969
גרפיקה
ברמה גבוהה ובשילוב לימודי התמחות בסטודיו.
באו ללמוד גרפיקה אחרת, באו לראות ולהשוות !!
עיצוב גרפי
סטודיו וביה"ס לגרפיקה
משרד אזורי: רח' בן זכאי 49 בני־ברק.
טל. 781454,794319
• תנאים מיוחדים לחיילים, סטודנטים וקיבוצניקים.

הקורסים לאנגלית של בית הארחה כפר בלום
קורסים אינטנסיביים לאנגלית מדוברת בתנאי פנסיון מלא
מורות מנוסות, שאנגלית היא שפת אמן
כיתות לימוד קטנות ברמות שונות
אתה מדבר ושומע רק אנגלית במשך כל היום
משך הקורס שבועיים לא כולל שבת
הקורס הקרוב ייפתח ב־19 בינואר
נותרו מס' מקומות
בדבר פרטים נוספים נא לפנות:
בית הארחה כפר בלום
ד.נ. גליל עליון 12150 טלפון 069-43666

The English Ulpan
האולפן לאנגלית
הדרך הרציונית ללימוד אנגלית
הקורסים היעילים והמעניינים ביותר בלימודי השפה האנגלית.
שיטות מתקדמות הגברת אוצר מילים והבנה בהיקף מדהים בזמן הקצר ביותר.
8 רמות — לדיבור שוטף מרמה A B C
חוגי שיחה־למי שרוצה לשפר את יכולתו בדיבור.
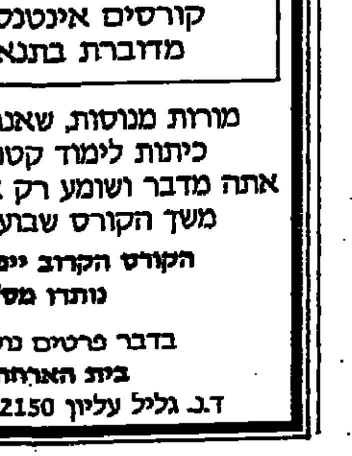
מנהל האולפן
אצלנו אתה מתקדם בדיבור וזוכר מה שלמדת.
מבחן שיבוץ חינם ללא התחייבות.
תשלומים חודשיים.
אתה קובע אם הצלחת ואם כדאי להמשיך חודש נוסף.
אבן גבירול 83 תל־אביב בין העיריה לארלוזורוב קבלת קהל 10-12.30 בבוקר 4.30-7.30 בערב
בת־ים הרצל 57 ליד שדי העצמאות 4.30-7.30 בערב
טל' 03-248089

למדי, למדי, למדי! חדש וייחודי בישראל
קורס לאנגלית
אוקספורד אוניברסיטי בשיטת הקסטה הניידת
הקורס כולל: ספר, 4 קסטות, 12 חוברות עבודה, 12 קסטות אישיות, מילון ותיקוני עבודה. הצלחה מובטחת. פרטים וייעוץ ללא התחייבותו של המבקש
"המורה הפרטי בביתך!" 3 רמות שונות גם בתשלומים ללא הצמדה או ריבית
שפות זרות אחרות: גרמנית, ספרדית, צרפתית, איטלקית, ערבית ועוד
פנה היום בדאר או טלפון: טיוטור־טייפ — רח' בצלאל 8, ת.ד. 9032, מיקוד 91090 ירושלים, טלפון 02-243040

למד בביתך
שפות
באמצעות קסטות
אנגלית, גרמנית, ספרדית, יידיש, צרפתית, איטלקית, ערבית, פורטוגזית
ועוד.
מהות — יהודה הלוי 57 ת"א טל' 831668, 623097

מרכז אור־קולי לשפות
★ קורסי ערב ובוקר למתחילים, בינוניים, ומתקדמים
בשפות אנגלית ★ איטלקית ★ גרמנית ★ ספרדית ★ ערבית ★ צרפתית ★
שיפור הכתיב בעברית
וגם — שיעור ראשון חינם
שיעורי עזר לתלמידי בי"ס (קבוצות קטנות)
קורסים למוסדות ולמפעלים ובמקום העבודה
תרגומים מסחריים
פתוח 9.00 — 12.00 17.00 — 20.00 בימים א'-ה'
רח' הבלנית 1, מרכז מסחרי קיראון (קומה ב') טל' 340705, 356561